

1. JOHDANTO

Alueesta. Kalevalapuistot on laaja perusteilla oleva luonnonsuojelualuekokonaisuus Suomen ja Venäjän raja-alueella. Venäjän puoleisen laajasta yhtenäisestä alueesta koostuvan puiston perustamispäätös tehtiin kesällä 2007. Suomen puolella Kalevalapuistot jakaantuvat kaikkiaan 16 alueeseen, jotka sijaitsevat Suomussalmen kunnan itäosassa. Suomenpuoleisten Kalevalapuistojen kokonaisala on 27 500 hehtaaria. Erillisten alueiden koko vaihtelee noin 200 – 6500 hehtaarin välillä. Koon lisäksi maastoerot alueiden välillä ovat suuret. Metsähallitus on vuonna 2005 julkaissut kirjan *Kalevalapuistot – rajan elämää ja erämaan luontoa*. Siinä esitellään puistot lähemmin sekä käsitellään perusteellisesti alueen luontoa ja historiaa. Alueen historiasta kertovaa tai sitä sivuvaa kirjallisuutta on runsaasti, mutta kattavaa kulttuurikohteiden maastoinventointia alueilla ei ole aiemmin tehty.

kartta teoksesta *Kalevalapuistot – rajan elämää ja erämaan luontoa*. Metsähallitus 2005

Inventoinnista. Vuonna 2007 mahdollistui koko Kalevalapuistojen muinaisjännösten ja kulttuurikohteiden inventointi Metsähallituksen Ylä-Kainuun inventointihankkeen puitteissa. Kalevalapuistojen pohjoisosan inventoinnin toteutti arkeologi Oili Forsberg. Eteläosan puistojen inventointia ja raportointia varten Mika Sarkkinen oli metsähallituksen palveluksessa 1.8. – 30.9.2007.

Kalevalapuistojen eteläosan inventoinnin kohteena oli kymmenen erillistä aluetta, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 18 961 hehtaaria. Kookkaimmat alueet ovat Murhisalo (6548 ha) ja Martinselkonen (6194 ha). Muut kohdealueet olivat kokojärjestyksessä Sydänmaanaro-Raatesuo

(2986 ha), Karsikkovaara-Losolehto (1128 ha), Öllörinsärkkä (508 ha), Mesiönvaara (507 ha), Viisiriihinen (318 ha), Vaskenvaara (316 ha), Rimpisuo (253 ha) ja Mäntypuro (203 ha).

Inventoinnin aluksi tutustuttiin alueisiin kartta-aineiston ja kirjallisuuden avulla. Ennakkotietoja mahdollisista kohteista oli eniten Murhisalosta ja Martinselkosesta. Muista ennakkotiedot jäivät yksittäisiksi. Tämän jälkeen varsinainen maastotyö eteni rinnan raportoinnin kanssa. Periaate oli, että kuivat päivät käytettiin maastossa ja sadepäivät edistettiin raporttia. Kaikkiaan maastopäiviä kertyi 17. Inventoinnit keskitettiin Martinselkosen (4 pv) ja Murhisalon alueelle (5,5 pv). Muihin alueisiin käytettiin päivän verran.

Inventoinnin aikana haastateltiin muutamaa sellaista henkilöä, joiden oletettiin tietävän alueella olevia kohteita. Erityisen hyödyllisiä olivat lehtovaaralaisen Eero Seppäsen tiedot Martinselkosen osalta ja kuivajärvisen Pentti Huovisen tiedot Murhisalon osalta. Muita haastateltuja olivat kotiseutuhistorioitsija Lippo Vester ja luontokuvaaja Pertti Härkönen. Puhelimitse haastateltiin luontokuvaajia Hannu Huttu ja Petri Karttimo. Haastatteluihin viitataan asianomaisissa kohdissa kohteiden kuvausten yhteydessä.

Inventoinnin tuloksena kirjattiin ylös tarkastettuja kulttuurikohteita yhteensä 122. Ne jakaantuvat alueittain seuraavasti: Karsikkovaara-Losolehto 3, Martinselkonen 45, Mesiönvaara 3, Murhisalo 43 (+2 alueen ulkopuolelta), Mäntypuro 2, Rimpisuo 5, Sydänmaanaro-Raatesuo 2, Vaskenvaara 4 ja Öllörinsärkkä 13. Lisäksi kertomukseen on kirjattu tiedot 32 tarkastamattomasta kohteesta (Martinselkonen 13, Murhisalo 15 ja Sydänmaanaro-Raatesuo 4).

Esihistorialliset kohteet ja kiinteät muinaisjäännökset. Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin mukaan ainoat kiinteät muinaisjäännökset nyt inventoiduilla alueilla olivat Öllörinsärkkän alueen pyyntikuopat (kohteet Öllörinsärkkä 6 – 9), jotka kuuluvat Kainuun maakunnallisesti merkittäviin muinaisjäännöksiin. Kyseessä ovat osin varsin näyttävät pyyntikuopat, joista ainakin osa vaikuttaa olevan historialliselta ajalta. Ainoa aiemmin tunnettu löytöpaikka oli Murhisalon Kuikkaniemestä löydetyn rautakauden lopulle ajoittuvan rautakirveen löytöpaikka (kohde Murhisalo 17, KM 17605). Inventoinnin aikana tavattiin muutama uusi esihistoriallinen kiinteä muinaisjäännös. Martinselkosesta yksi kivikautistyyppinen kvartsiasiuinpaikka (kohde Martinselkonen 1, KM 36904), kaksi pyyntikuoppakohdetta (kohteet Martinselkonen 26 ja 27). Mahdollisesti myös kohteen 10 hieman epämääräiset kuopat kuuluvat tähän yhteyteen. Murhisalosta tavattiin yksi kivikautistyyppinen kvartsiasiuinpaikka (kohde Murhisalo 1, KM 36903). Lisäksi tässä yhteydessä on mainittava Saunasaaren ajoittamattomat maakuopat (kohde 18). Öllörinsärkkän alueelta tavattiin edellä mainittujen lisäksi yksi uusi kuoppakohde (kohde Öllörinsärkkä 5) sekä yksi ajoittamaton liesi (kohde 11). Lisäksi aikaisempien kohteiden tietoihin saatiin joitakin tarkennuksia. Vaskenvaaran yksittäinen maakuoppa (kohde Vaskenvaara 2) on tässä tulkittu nuoreksi pyyntikuopaksi, koska se muistuttaa jossain määrin Öllörinsärkkän kuoppia, mutta kyseessä voi olla jokin muukin kuoppajäännös. Historiallisen ajan kiinteiksi muinaisjäännökseksi on luettu mm. tervahaudat, kala- ja niittysaunojen paikat sekä muutamia muita yksittäisiä kohteita.

Luettelossa on myös muutamia selvästi moderneja kohteita. Osa niistä on otettu mukaan esimerkkinä erilaisista ihmistoiminnan heijastumista maastossa, jotka myöhemmin nekin arkeologisoituvat ja voivat "löytyä uudelleen". Nyt kirjattujen kohteiden osalta vältyttäneen noiden kohteiden myöhemmistä tulkinnoista. Näistä esimerkkinä muutamit "kämpän paikka" nimellä kulkevat kala- tai eräkämppien hyvinkin nuoret paikat sekä pari maaperäntarkastuskuoppakohdetta.

Kertomuksesta. Kertomus esittelee alueet aakkosjärjestyksessä. Kultakin alueelta on ensin kuvaukset kohteista, jotka kaikki on tarkastettu ja paikannettu inventoinnin aikana (kohta A). Poikkeuksena ovat mukana muutamat tutkija Päivi Tervosen tarkastamat kohteet (Martinselkonen ja Murhisalo) sekä pari arkeologi Oili Forsbergin tarkastamaa kohdetta (Murhisalo). Kunkin kohteen tarkastukset käyvät ilmi kohdasta *Inventointi/aika*. Lisäksi tarkastetuissa kohteissa ovat Murhisalon alueen yhä käytössä olevat ortodoksiset kalmistot (kohteet 4 ja 5), joissa kummassakaan ei käyty, mutta jotka luonteensa vuoksi kuuluvat ehdottomasti alueen kulttuurikohteisiin

Tarkastettujen kohteiden jälkeen on erikseen listattu sellaiset alueelta tiedossa olevat kohteet, joita ei inventoinnin aikana ollut joko mahdollista tarkastaa lainkaan tai joita ei onnistuttu tarkasti paikantamaan (kohta B). Näiden joukossa on kohteita, joiden sijainti voidaan määrittellä hyvinkin tarkasti (esimerkiksi vanhan topografikartan niittyladot tai nuoremman maastokartan tervahaudat). Muutamien kohteiden sijainti on enemmän tai vähemmän tarkka arvio. Murhisaloon liittyen on kertomukseen liitetty kaksi juuri ja juuri alueen ulkopuolelle jäävää kohdetta (kohta C) sekä arkistoainekseen perustuva kooste Hieta- ja Kuivajokien alueen maankäytöstä (kohta D).

Kohteiden järjestys perustuu Museoviraston Arkeologian osaston ohjeistoon *Inventoinnin Raportointi ja muinaisjäännösrekisteri* (19.5.1998, julk. Uino 2000), jonka mukaiseen järjestykseen kohteet on asetettu tyyppin ja tyyppin tarkenteen mukaan. Historiallisen ajan kohteisiin muinaisjäännöstyypin ja tarkenteen perään on sulkuihin pääsääntöisesti merkitty Museoviraston Marianna Niukkasen käsikirjoitukseen "*Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset – ohje määrittelyyn ja suojeluun*" (2006) perustuvat tyypit ja tarkenteet. Kohteiden tyyppien ja tarkenteiden tulkinta ja soveltaminen on luonnollisesti inventoijan. Kohteiden tyyppi ja tarkenne on tarkoitettu lähinnä tietokannassa käytettäväksi, eikä niiden merkitys välttämättä avaudu lukijalle kovin helposti. Niinpä lukijaystävällisempi kohteiden laatu on esitetty sekä sisällysluettelossa, kohdekuvauksissa että kohdeluettelossa (liite 1).

Kaikki kohteet sijaitsevat valtion omistamilla mailla, joita Metsähallitus hallinnoi. Tässä esiteltyt kulttuurikohteet sijaitsevat kahta poikkeusta ottamatta (kohteet Murhisalo C 1 – C 2) suojelualueilla. Niinpä on katsottu, että lähes kaikilla ihmistoiminnasta kertovilla kohteilla on arvo sinänsä maankäytön historiasta kertovina dokumentteina. Kohteista annettu rauhoitusluokkaehdotus pyrkii noudattamaan Museoviraston käytäntöä.

Kempeleessä 16.11.2007

Mika Sarkkinen
arkeologi
Metsähallitus

2. KALEVALAPUISTON ETELÄOSAN KULTTUURIKOHTEET

2.1. KARSIKKOVAARA-LOSOLEHTO

A. TARKASTETUT KULTTUURIKOHTEET

1. SUOMUSSALMI, KARSIKKOVAARA-LOSOLEHTO, KAIHLASKULJU

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (metsästyksen ja kalastukseen liittyvät jännökset)
Ajoitus:	historiallinen/moderni
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	3
Peruskartta:	4424 07 b
Koordinaatit:	x= 7198 646, y= 3625 256, z= 230 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 100 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 30,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	31.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	KARS_01_01, KARS_01_02, KARS_01_03, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kalakämpän tms., toisen rakennuksen ja säilytyskuopan jännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Karsikkovaara-Losolehdon alueella rajavyöhykkeellä olevan Kaihlanen -nimisen lammen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kaihlaskuljun lounaislaidalla etelään laskevassa rinteessä olevalla terassilla vajaat sata metriä lammen rannasta. Alue on mänty- ja kuusivaltaista sekametsää kasvaa moreenikangas.

Kohteen kuvaus

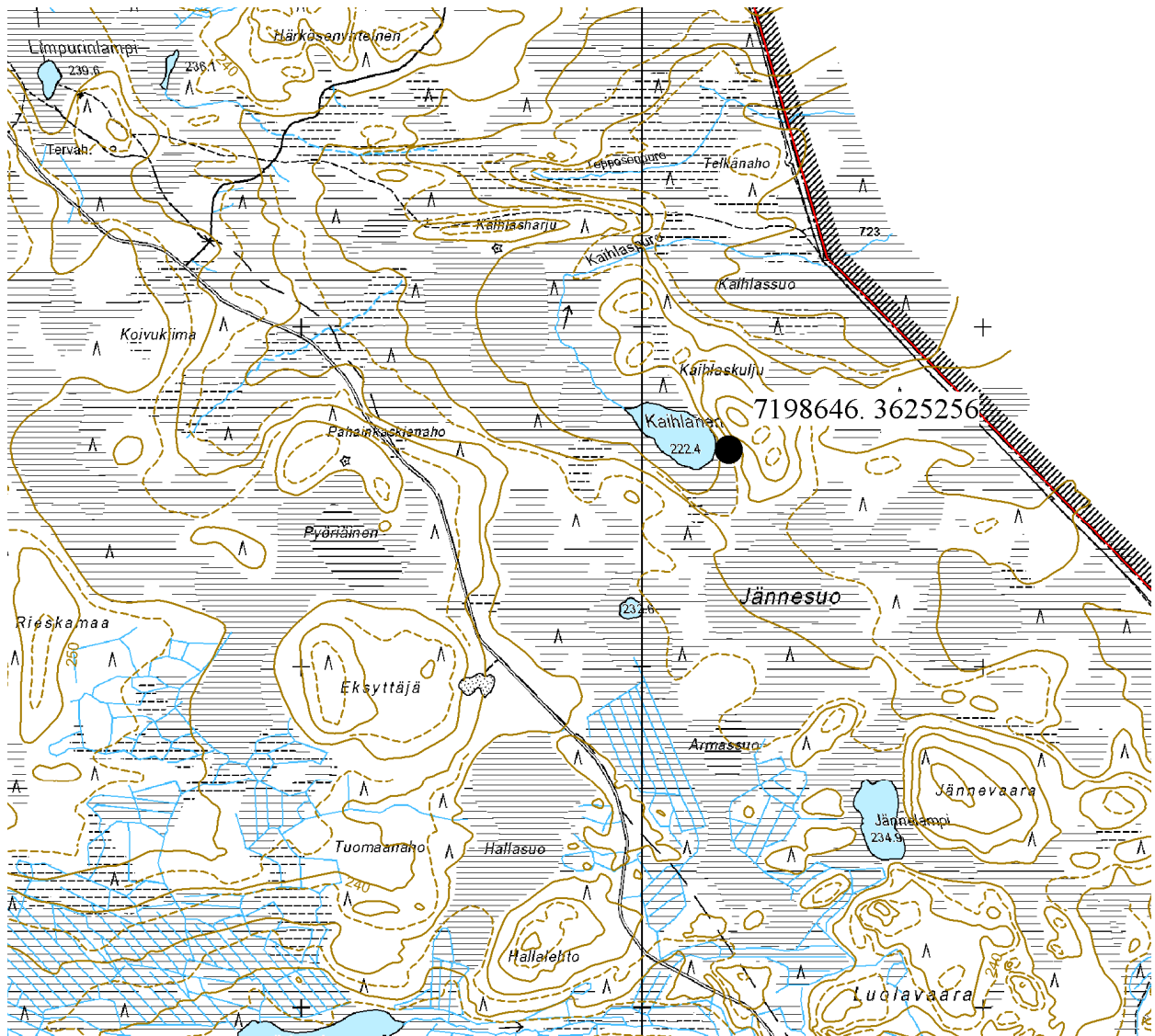
Paikalla on kalakämpän (tms.) pohja, jonka ala on n. 3,5 x 4 metriä. Kämpän nurkkakivet ovat näkyvillä, mutta muuten kämpän sija erottuu ympäristöstään poikkeavan aluskasvillisuuden perusteella. Kämpä lienee siirretty pois eikä rakenteita paikalla ole. Kämpänsijasta n. 20 metriä etelään on kellarimainen säilytyskuoppa. Sen kokonaisala on n. 3 x 4 metriä. Kyseessä on matalan vallin reunustama kuoppa (n. 1 x 1,2 m). Kuoppaa itäpuolella hieman ylempänä rinteessä on samantapainen rakennuksensija kuin edellä kuvattu maja. Tämän rakennuksen ala on n. 3 x 5 metriä. Kohde on merkitty vuoden 1988 peruskartalle.

Luokitusehdotus: Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjännöksen tunnusmerkkejä.

1. SUOMUSSALMI, KARSIKKOVAARA-LOSOLEHTO, KAIHLASKULJU

Kämpän paikka

Ote maastokartasta 4424 07

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/07

2. SUOMUSSALMI, KARSIKKOVAARA-LOSOLEHTO, LIMPURINLAMPI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	yöpymispaikat (metsästyksen ja kalastukseen liittyvät jäännökset)
Ajoitus:	historiallinen/moderni
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	4424 07 b
Koordinaatit:	x= 7199 691, y= 3623 366, z= 242,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 100 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 30,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	31.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	KARS_02_04, KARS_02_05, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kalakämpän tms. ja ulkokuoneen jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Karsikkovaara-Losolehdon alueella olevan Limpurinlammen kaakkoispuolella rajavyöhykkeellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee vanhaa metsää kasvavan moreenikankaan luoteislaidalla jyrkästi lammenreunussuohon laskevan rinteän yläpuolella. Kohteen luokka on pieni aukko.

Kohteen kuvaus

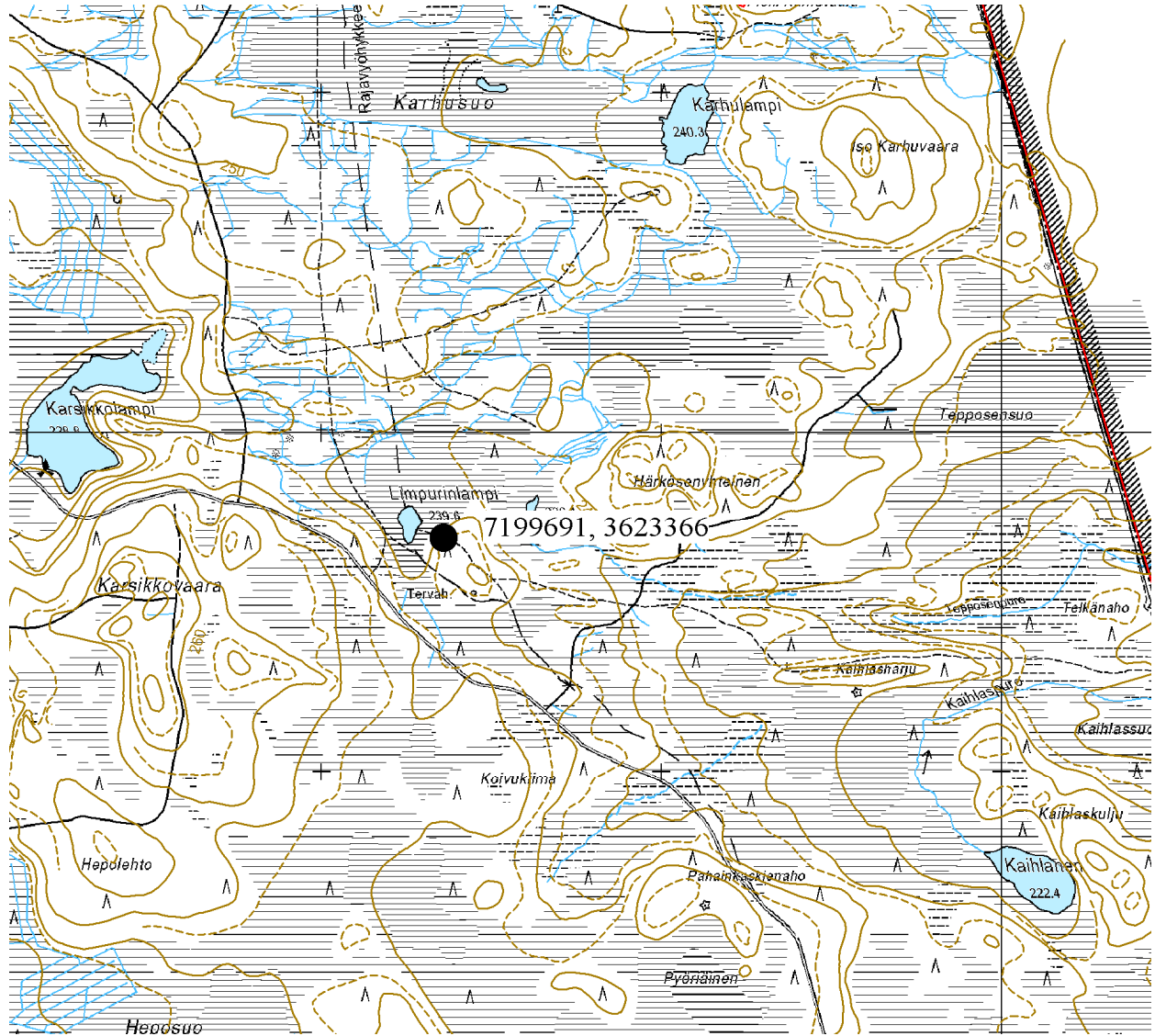
Paikalla on kalakämpän (tms.) pohja, jonka ala on n. 3,5 (+4?) x 4 metriä. Paikalla on kasa tiiliä ja kamiinan rippeet, sekä peltiä ja lasia. Kämpästä eteläkaakkoon on pystyssä, tosin jo hieman vinossa, oleva ulkokuone/makki, jonka ala on n. 1,2 x 2 metriä. Pulpettikattoisen rakennuksen seinät on tehty ohuista haljaspuolikkaista. Kohde on merkitty vuoden 1988 peruskartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

2. SUOMUSSALMI, KARSIKKOVAARA-LOSOLEHTO, LIMPURINLAMPI

Kämpän paikka

Ote maastokartasta 4424 07

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/07

3. SUOMUSSALMI, KARSIKKOVAARA-LOSOLEHTO, LIMPURINLAMPI (kaakko)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4424 07 b
Koordinaatit:	x= 7199 512, y= 3623 465, z= 242,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 100 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 30,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	31.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	KARS_03_06, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahaudan pohja Kalevalapuistoon kuuluvan Karsikkovaara-Losolehdon alueella olevan Limpurinlammesta n. 250 metriä kaakkoon rajavyöhykkeen takarajalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Limpurinlammesta n. 250 metriä kaakkoon pienen kangaskumpareen suohon laskevassa etelärinteessä. Alue on vanhaa sekametsää kasvavaa moreenikangasta.

Kohteen kuvaus

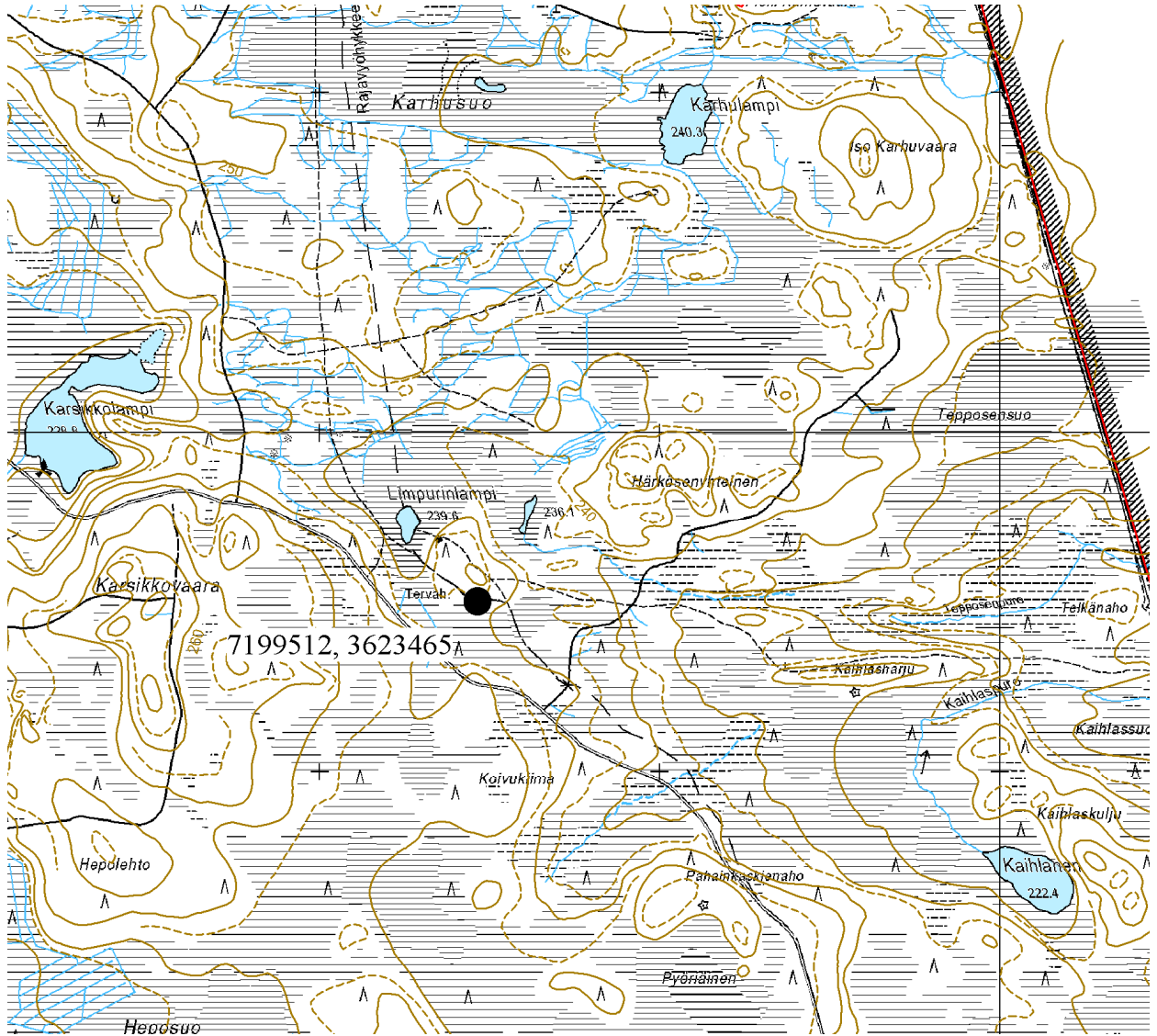
Paikalla on yksittäinen tervahauta, jonka halkaisija mataline valleineen on n. 8 – 9 metriä. Haudan keskiosan painanne erottuu loivana laakeana painanteena. Tervahaudan kohta kasvaa sakeaa nuorta puuta, pääasiassa kuusta. Haudan halssi on kohti eteläistä alarinnettä. Haudan läheltä ei tavattu tervasaunaa tai muuta asumusta. Kohde merkitty maastokartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

3. SUOMUSSALMI, KARSIKKOVAARA-LOSOLEHTO, LIMPURINLAMPI (kaakko)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4424 07

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/07

2.2. MARTINSELKONEN

A. TARKASTETUT KULTTUURIKOHTEET

1. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS (etelä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat
Tyyppin tarkenne:	kivikautistyyppinen kvartsiasiuinpaikka
Ajoitus:	esihistoriallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 07 d
Koordinaatit:	x = 7232 456, y = 3628 504, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 200 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_01_01a, MART_01_01b, Metsähallitus
Löydöt:	KM 36904, kvartsi-iskos

LYHYT KOHDEKUVAUS

Esihistoriallinen kvartsiasiuinpaikka Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen alueen eteläosassa Liejukankaan eteläkärjessä Liejulammen itäpuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Liejukankaan eteläkärjessä Liejulammen ja sen itäpuolisen Lintulammen välisen salmen pohjoisrannalla olevalla niemellä Metsähallituksen autiotuvasta n. 400 metriä lounaaseen. Alue on mäntyä kasvavan hiekkamoreenikankaan hiekkavaa kärkitasannetta, jota reunustavat kankaan ja vesistöjen väliset rantasuot.

Kohteen kuvaus

Niemekkeen korkeimman kohdan eteläpuolelle, lähellä niemen kärkeä olevalle tasaiselle rannalle, tehtiin ainoastaan yksi koekuoppa. Siitä tavattiin heikosti värjäytyntä hiekkaa, palanutta kiveä ja yksi kvartsi-iskos. Yhden n. 50 x 50 cm koekuopan tulokset ovat nähdäkseni sellaiset, että kohdetta voidaan pitää asuinpaikkana. Tulkintaa tukee myös kohteen sijainti kahden lammen välisen salmen rannalla. Kohteen laajuutta ei pystytty tarkemmin määrittelemään, yllä oleva pinta-alatieto on lähinnä karkea arvio niemen kärjestä (n. 40 – 50 m).

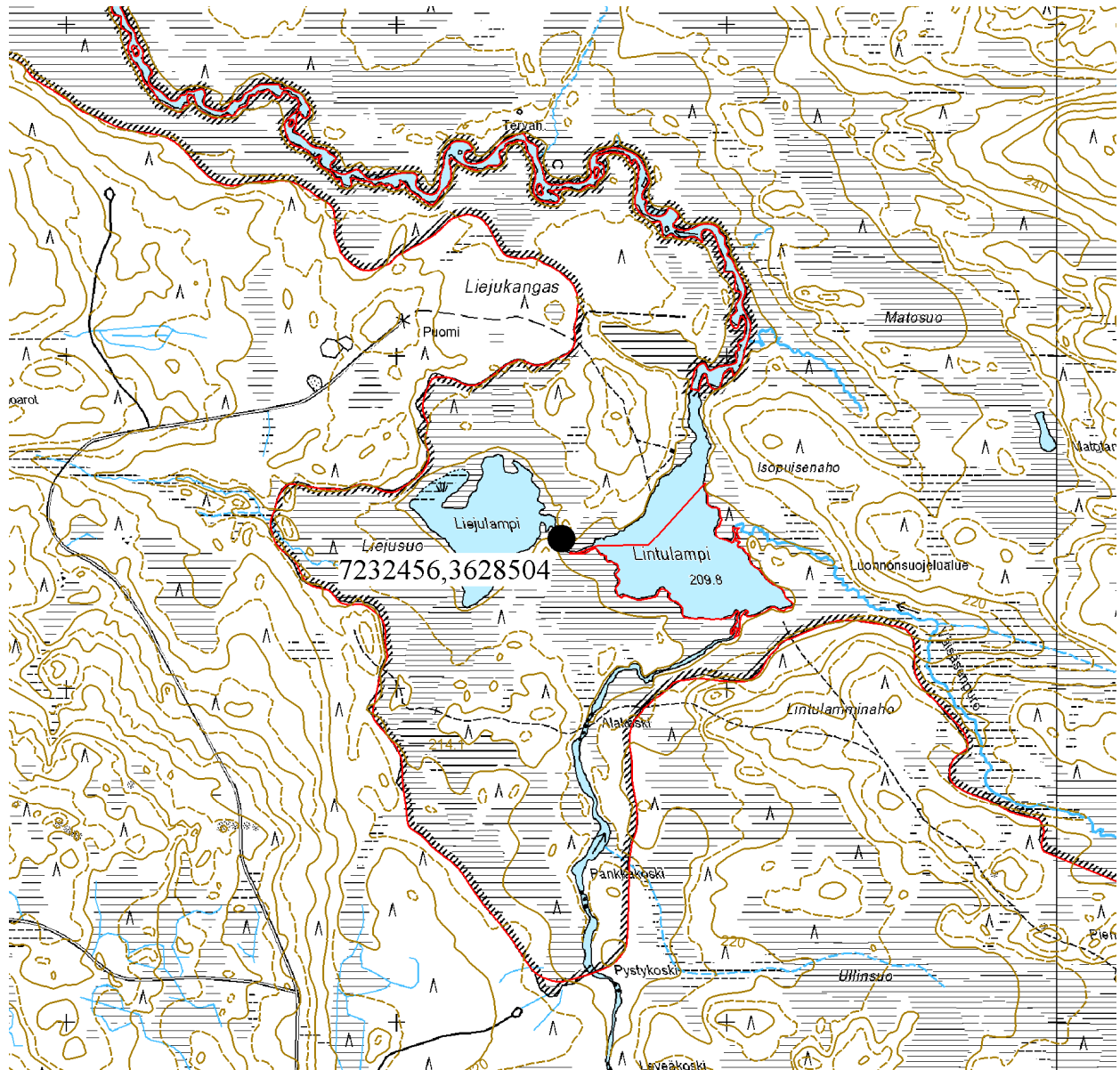
Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

1. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS (etelä)

Kivikautistyyppinen kvartsiasuinpaikka

Ote maastokartasta 4513 07 d

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

2. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LOMANSUON SAUNA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat (maaseudun asutushistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	piilopirtit (piilopirtit)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 11 a
Koordinaatit:	x = 7235 833, y = 3632 992, z = 250 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 51 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	14.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_02_02a – MART_02_02k (11 kpl), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Historiallisen ajan piilopirtin-/erämaakämpänpaikka Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen alueen itäosassa Hattuvaaran ja Lomansuon välisen kankaan itäosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Lomansuon itäpuolisen moreenikankaan itäosassa, kankaan eteläreunalla rajavyöhykkeen takarajasta n. 100 metriä itään. Alue on aluskasvillisuudeltaan rehevähköä mänty-koivu-kuusi-metsää.

Kohteen kuvaus

Paikalla on hirsirakenteinen maalattiainen kämpppä, jonka ala on n. 2 x 2,5 metriä. Rakennuksen hirret ovat sahalla ja kirveellä katkaistua vankkaa pyöreää mäntyä. Oviaukko sijaitsee jokseenkin pääilmansuuntien suuntaisen kämpän lyhyellä itäisellä päätysivulla. Rakennuksen korkeus on n. 1,4 metriä. Se on n. 4 – 5 hirsikertaa korkea, kattorakenteita on vielä jäljellä, vaikka luoteisnurkka on romahtanut. Katto on tehty ovi- ja peräseinän välisten vaakapuiden päälle tuohesta ja sammaleristeestä. Näiden päällä on ilmeisesti ollut poikittaiset särökset, joiden päällä vaaka puiden suuntaiset painopuut. Takaseinällä on ollut savuaukko, hirsien on sisäpinta noen mustuttama Kiukas on eteläisessä ovinurkassa. Se on ollut liuskekivistä koottu, uunimainen ja puuarinalla. Kiukaan ala on n. 0,9 x 0,9 metriä ja korkeus n. 0,5 metriä. Nauloin koottu lautaovi on kooltaan 95 x 62 cm. Oven yläpuolisissa hirsissä on merkinnät [O S], [P. S. L 44] ja [H ? ?].

Kohteesta kertoi Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen 13.9.2007. Hänen mukaansa paikalla on ensimmäisen(?) maailmansodan aikana asunut sotaa paennut Edvin Heikkinen ainakin yhden kesän. Asuessaan hän oli kuivannut katajaparkkia lehmille. Lisäksi hänellä oli ollut niin pitkä lintuansahaara (eli virkatie), jonka tarkastamiseen oli mennyt neljä päivää. Ansapolku oli ulottunut Venäjän puolelle. Sitten hän oli ilmoittautunut piilostaan ja lyhyen tuomion

jälkeen ollut lopulta rintamallakin. Sitemmin rakennusta on käytetty metsästyskämppänä. Ollut käytössä ainakin vielä 1950-/1960? -luvulla. Saunan vieressä on ollut myös niliatta.

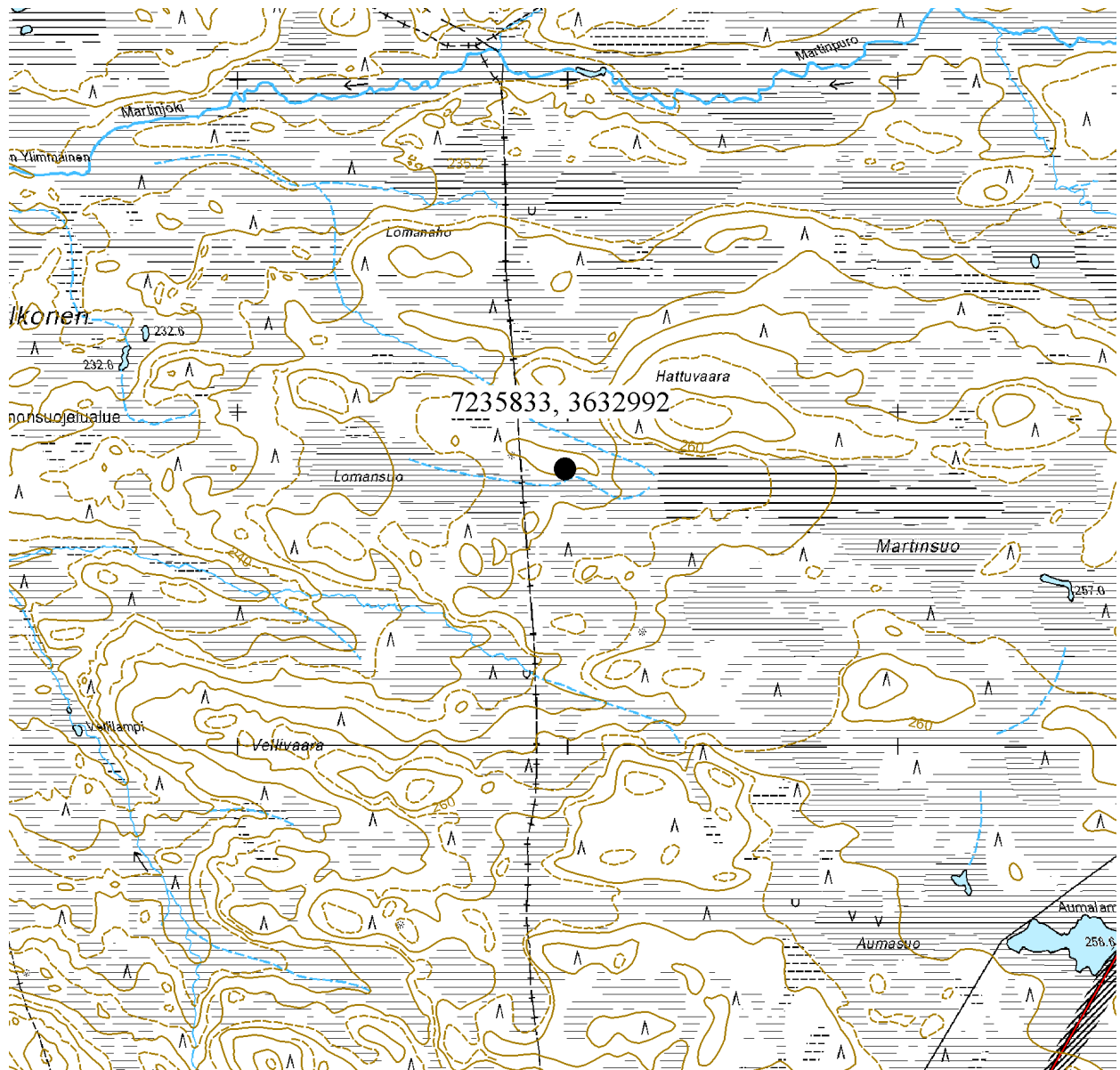
Kohde on merkitty vuoden 1988 peruskartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

2. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LOMANSUON SAUNA

Piilopirtin-/erämaakämpän paikka

Ote maastokartasta 4513 11 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

3. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS (kaakko)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat (maaseudun asutushistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	yksittäistalot (yksinäistalot)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 07 d
Koordinaatit:	x = 7232 595, y = 3628 769, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	rakennuksen pohja
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1200 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_03_03a – MART_03_03c (3kpl), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Historiallisen ajan talonpaikka Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen alueen eteläosassa Lintulammen luoteisrannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Liejukankaan eteläosassa Lintulammen luoteisrannalla Metsähallituksen autiotuvasta n. 200 metriä lounaaseen. Alue on mäntyä kasvavan hiekkakankaan tasaista rantaa, jonka luoteispuolella maasto nousee loivasti. Itse kohde eroaa ympäröivästä maastosta sammaleisena aukiona, jolla kasvaa katajaa.

Kohteen kuvaus

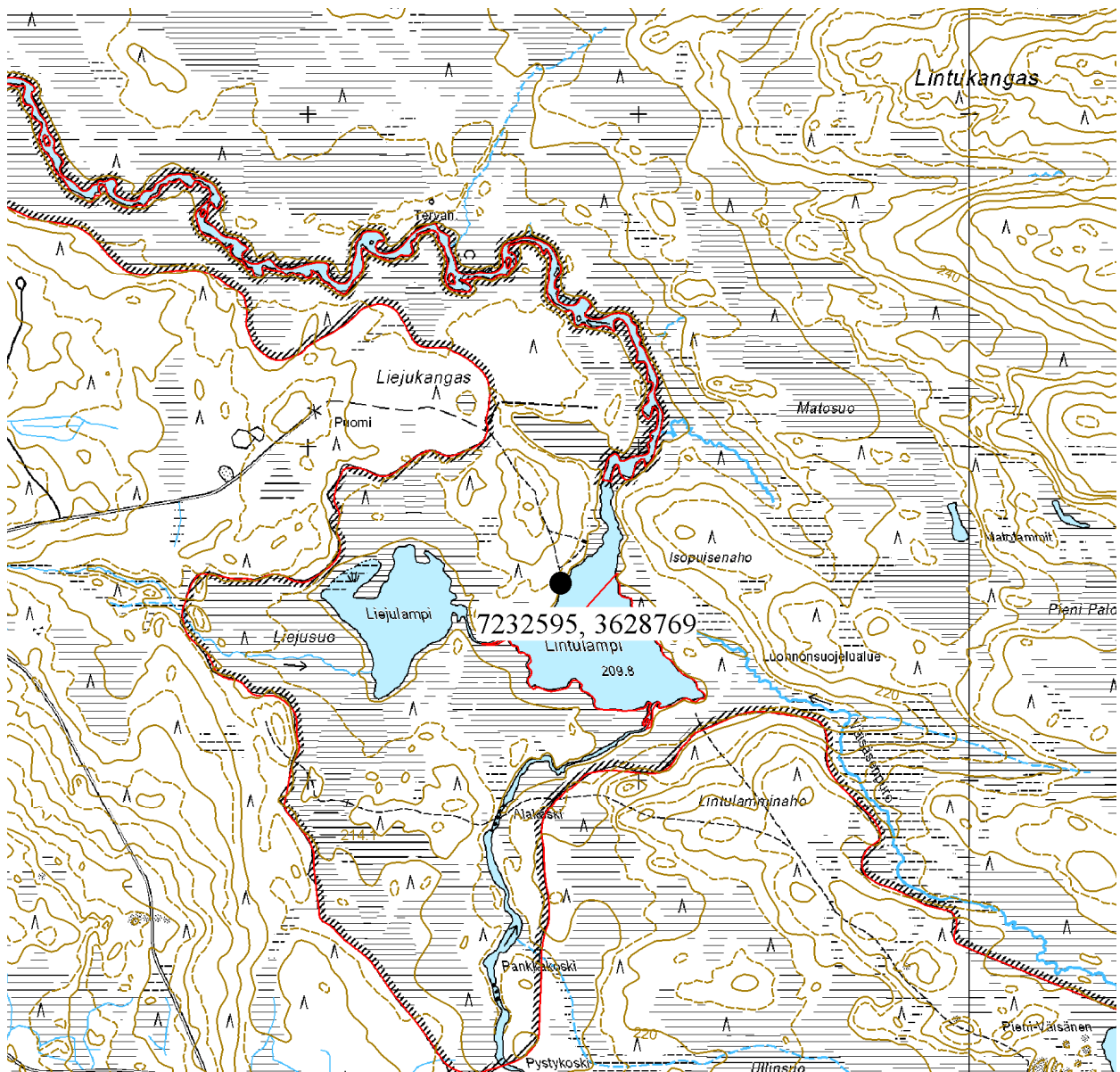
Paikalla on yritetty asua kiinteästi ehkä 1800-luvun lopulla tai ilmeisemmin 1900-luvun alkupuolella. Alun perin paikalla on ollut tukkikämppä. Vakituiseen asumiseen ei paikalle ole kuitenkaan saatu lupaa, vaikka sitä on yritetty. Alueella kasvillisuutensa perusteella selvästi erottuvan rannansuuntaisen alueen ala on n. 60 x 20 metriä. Kyseessä vaikuttaa olevan vanha pelto, jonka peltokerros näytti olevan ohut ja paikoin epämääräinen. Rannassa on n. 10 metriä leveä muokkaamaton vyöhyke. Alueen koillislaidalla on n. 5 x 6 metrisen rakennuksen kehän maatunut alin hirsikerta. Siitä parikymmentä metriä koilliseen on maakuoppa, jonka ala on n. 2,5 x 3,5 metriä ja syvyys n. 1,2 metriä (alueen koillisreuna n. 7232 612 / 3628 779). Kuoppa liittyyneen talonpaikkaan, vaikka onkin luontaisen metsäkasvuston alueella. Myös aukiolla oli pari kuoppaa. Varsinaista talonpohjaa tulisijoihin ei tavattu. Alueen lounaislaita on n. kohdassa 7232 549 / 3628 742. Kohteesta kertoi Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen 13.9.2007.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

3. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS (kaakko)

Talonpaikka

Ote maastokartasta 4513 07 d

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

4. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, JUOKSUTUKSENAHO (länsi)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kivirakenteet (latomukset, hakkaukset, muistomerkit, tarinapaikat, yms. muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	latomukset (maanmittaus?)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7236 214, y = 3628 121, z = 217,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 5 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 47,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	14.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_04_04a – MART_04_04d (4kpl), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivilatomus Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Löytöjoen mutkan kaakkoispuolelle jäävän Juoksutuksenahon länsilaidalla merkityn retkeilypolun pohjoispuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Juoksutuksenahon länsiosassa jokseenkin tasaisella moreenikankaalla noin 25 metriä kaakkoon olevasta Metsähallituksen tulipaikan puuvajasta ja vain parisen metriä merkitystä polusta pohjoiseen. Alue on kuusivaltaista, hieman mäntyä kasvavaa havumetsää, aluskasvillisuutena mustikkaa ja puolukkaa.

Kohteen kuvaus

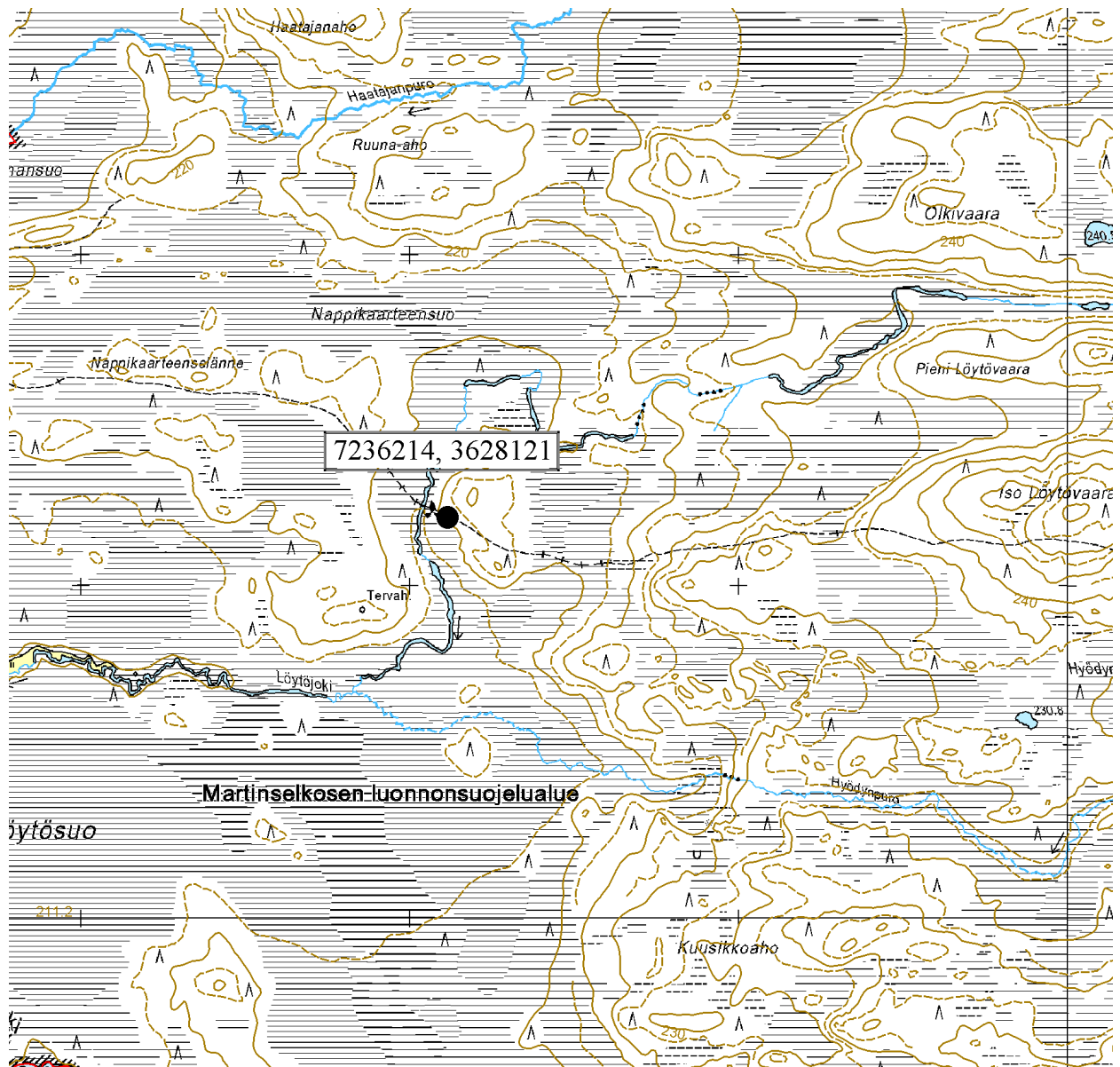
Kyseessä on vaihtelevankokoisista nostannaisista koottu kivilatomus, jonka ala on n. 1,4 x 1,4 metriä ja korkeus 0,5 – 0,6 metriä. Muodoltaan latomus on neliömäinen.. Kivet ovat osin näkyvillä, osin sammalen peittämiä. Kohteen laatua ei voi varmuudella pintahavaintojen perusteella määrittellä. Lehtovaaralaisen Eero Seppäsen mukaan kyseessä olisivat alueen kartoitukseen liittyvät ns. Paasilinjan merkkilatomukset. Vastaavanlaisia kivilatomuksia kertoi Seppänen 13.9.2007 olevan Martinselkosen alueella useampiakin, mutta niiden sijaintia hän ei muistanut. Rakenteiden ikä ja rakenne viittaavat nuoreen aikaan, mikä nähdäkseni tukee annettua selitystä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

4. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, JUOKSUTUKSENAHO (länsi)

Kivilatomus

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

5. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, NAPPIKAARRE (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kivirakenteet (latomukset, hakkaukset, muistomerkit, tarinapaikat, yms. muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	latomukset (maanmittaus?)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7237 011, y = 3626 468, z = 217,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 5 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 47 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_05_05, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivilatomus Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Nappikaarten pohjoispuolisen kankaan itäosassa retkeilypolun ja siitä koilliseen erkanevan polun risteyskohdasta länsiluoteeseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Nappikaarten pohjoispuolisen jokseenkin tasaisen moreenikankaan laella noin 450 metriä lännessä olevasta Haatajanpuron ylittävästä polkusillasta, noin 10 metriä merkityn retkeilypolun ja siitä koilliseen erkanevan polun risteyskohdasta ja nelisen metriä retkeilypolusta pohjoiseen. Alue on kuusi-mänty-koivu-sekametsää, aluskasvillisuutena mustikkaa ja puolukkaa.

Kohteen kuvaus

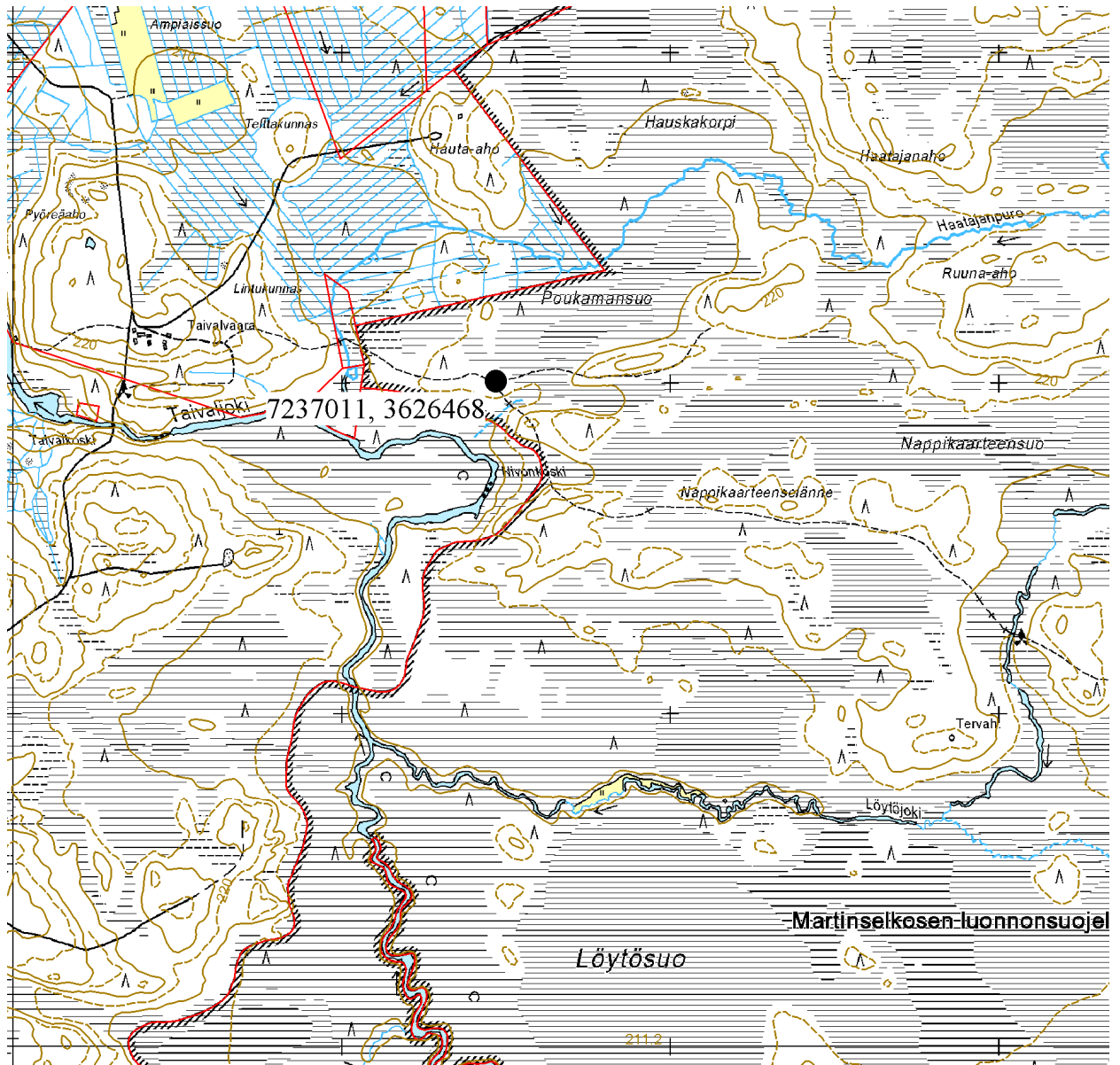
Kyseessä on vaihtelevankokoisista nostannaisista koottu kivilatomus, jonka ala on n. 1,4 x 1,3 metriä ja korkeus 0,4 metriä. Muodoltaan latomus lienee ollut alun perin neliömäinen, mutta se vaikutti pengotulta. Kivet ovat pääosin näkyvillä, vain pääosin latomuksen reunat ovat sammalen peittämiä. Kohteen laatua ei voi varmuudella pintahavaintojen perusteella määrittellä. Lehtovaaralaisen Eero Seppäsen mukaan kyseessä vastaavanlaisia kivilatomuksia on Martinselkosen alueella useampia, mm. Juoksutuksenaholla, mistä sellainen löydettiinkin (kohde 4). Kyseessä olisivat kartoitukseen liittyvät ns. Paasilinjan merkkilatomukset. Rakenteiden ikä ja rakenne viittaavat nuoreen aikaan, mikä nähdäkseni tukee annettua selitystä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

5. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, NAPPIKAARRE (pohjoinen)

Kivilatomus

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

6. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kivirakenteet (latomukset, hakkaukset, muistomerkit, tarinapaikat yms. muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	rajamerkit (rajamerkit)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7233 104, y = 3628 541, z = 212,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	-

LYHYT KOHDEKUVAUS

Rajamerkki Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen eteläosassa Liejukankaan keskiosan mäntykankaalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Liejukankaan keskiosassa olevan kosteikon ja idästä pistävän suolahdelman puolimaissa Lintulammen autiotuvalle johtavan tien pohjoispuolella autiotuvasta n. 400 metriä luoteeseen. Alue on nuorehkoa mäntymetsää kasvavaa kuivaa hiekkakangasta.

Kohteen kuvaus

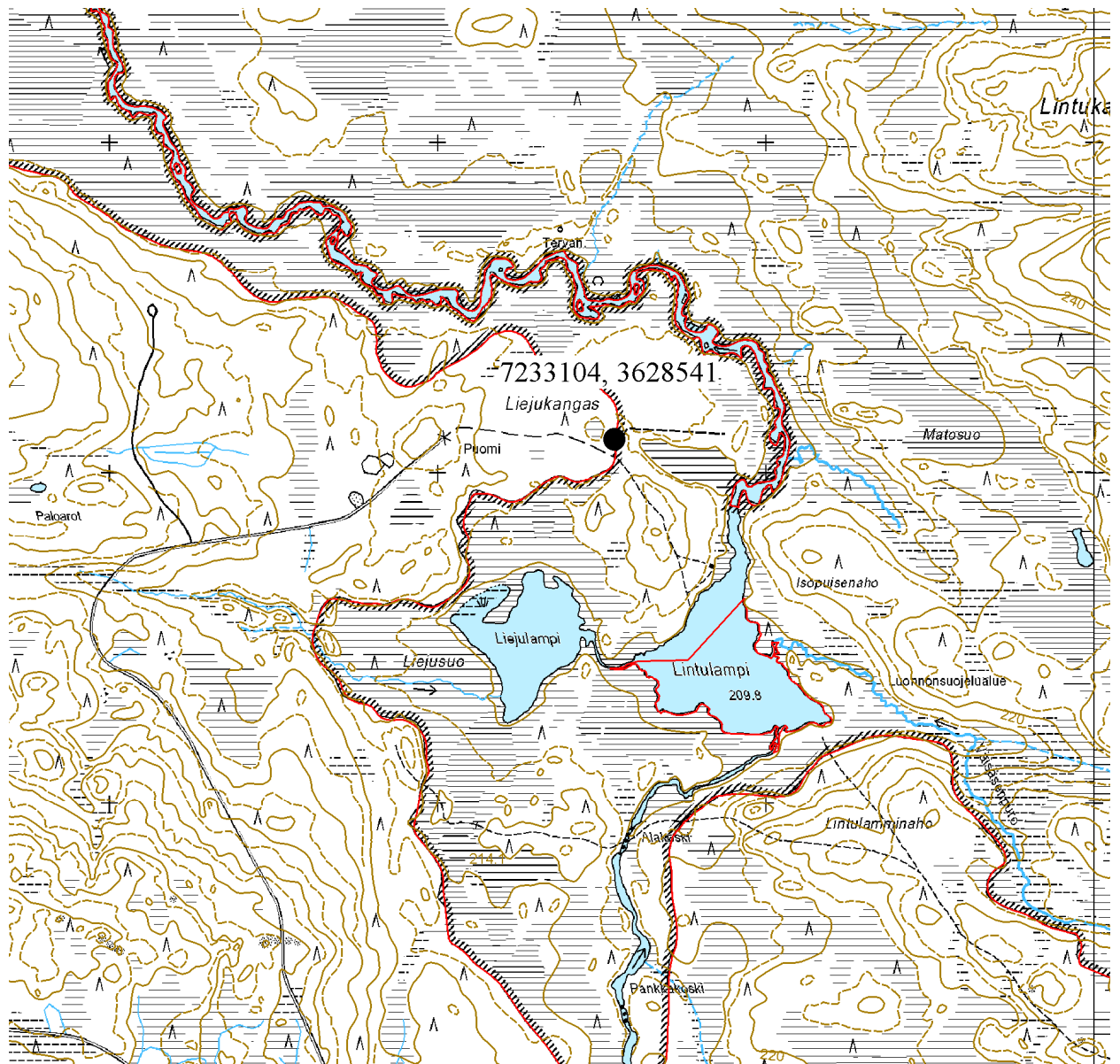
Paikalla on rajapyykki, joka osoittaa kerrallista kylärajaa. Kyseessä on n. 0,5 m korkea, alle puoli metriä leveä ja vajaan 0,1 m paksu laattamainen pystyyn tuettu kivi, jonka etelälounaaseen olevassa lappeessa on hakattu merkintä 614 (voi olla myös 674 tai 694). Karttimojoen varrella on ollut Ruhtinansalmen kyläläisten niittypalstoja. Tavanomainen käytäntö oli, että eri kylillä saattoi olla jokivarsien luonnonniittypalstoja kaukanakin varsinaisesta kylästä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

6. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS

Rajamerkki

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

7. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, JUOKSUTUKSENAHO (itä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulttipaikat (latomukset, hakkaukset muistomerkit, tarinapaikat yms. muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	muistopaikat (muistomerkit)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	3
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7236 027, y = 3628 817, z = 227,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 5 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 48 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	14.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_07_07a, MART_07_07b, MART_07_08, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Muistoristi ja -karsikko Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Juoksutuksenahon ja sen itäpuolisen Ison Löytövaaran puolimaissa olevan kankaan länsiosassa merkityn retkeilypolun varrella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Juoksutuksenahon itäpuolisen kankaan länsiosassa merkityn retkeilypolun eteläpuolella aivan polun varrella. Alue on moreenikankaalla kasvavaa aluskasvillisuudeltaan rehevää kuusikkokorpea.

Kohteen kuvaus

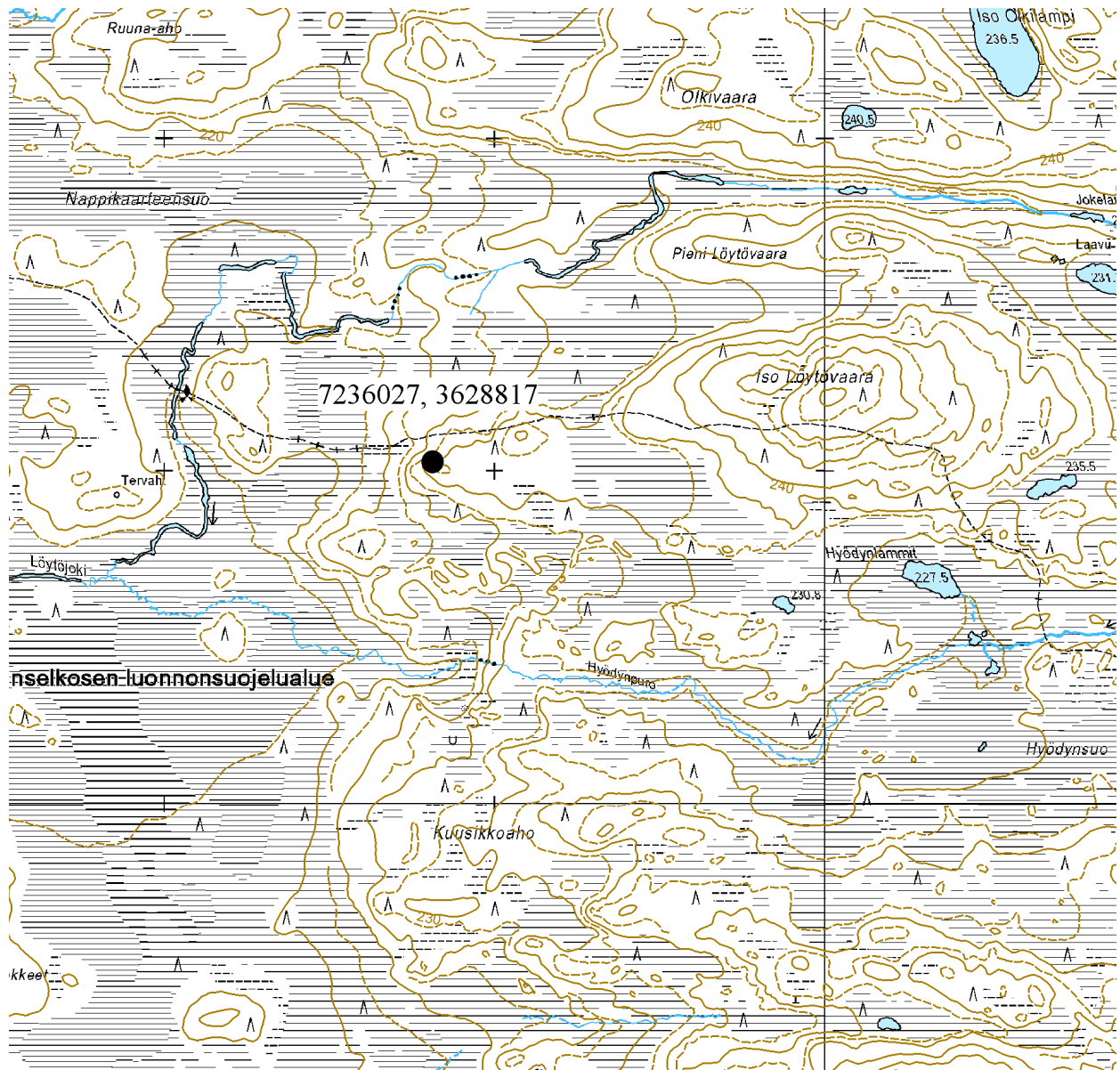
Paikalla on polun vieressä ylärinteen puolella vajaan metrin korkuinen honkaristi, jossa olevassa metallilaatassa on teksti "Tähän päättyi / Jouko Saarelan / polku / 8.6.1996". Polulta katsoen rististä takaoikealle on yksinkertainen kahdesta ohuesta kepeistä narulla sidottu risti, jonka korkeus on puolisen metriä. Ristin vieressä olevan kelon kylkeen on kaiverrettu risti, jonka alle on merkitty päivämäärä 8.6.-96. (Huomautus: Tässä käytetty Gps-paikannus näyttää sijoittavan paikan suhteessa polkuun liian etelään).

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

7. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, JUOKSUTUKSENAHO (länsi)

Muistoristi ja –karsikko

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

8. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LÖYTÖJOEN MIINALATO

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulttipaikat (latomukset, hakkaukset muistomerkit, tarinapaikat yms. muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	muistopaikat (muistomerkit)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7235 754, y = 3626 804, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 5 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 46 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_08_09a, MART_08_09b, MART_08_09c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Muistomerkki Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Löytöjoen pohjoisrannalla olevan niittyladon luona n. 0,7 km itäkaakkoon Löytöjoen ja Karttimojoen yhtymäkohdasta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Löytöjoen pohjoisrannalla n. 0,7 km itäkaakkoon Löytöjoen ja Karttimojoen yhtymäkohdasta olevan niittyladon kaakkoispuolella. Alue on vanhaa joenvarsiniittyä.

Kohteen kuvaus

Paikalla olevan ladon (kohde 23) kaakkoon olevan oviaukon edessä on runsaat kaksi metriä korkea ja runsaat puoli metriä leveä kelosta tehty muistomerkki. Se koostuu kahdesta vierekkäisestä pystyvuusta, joiden yläosassa on kaksi poikittaista puuta. Ylimpänä on kolmas poikkipuu rakenteen pystypuiden päiden suojana. Kaksi alinta poikkipuuta muodostavat kehyksen kuultovalkomuoviselle paksuhkolle levyille, jossa kaiverrettu teksti " Tällä / paikalla kuoli / Jaakko Juntunen / Jokelasta / partisaanien / miinan uhrina / 27.3.1943". Muistomerkki on pystytetty lehtovaaralaisen Eero Seppäsen aloitteesta yhteistyössä Metsähallituksen kanssa.

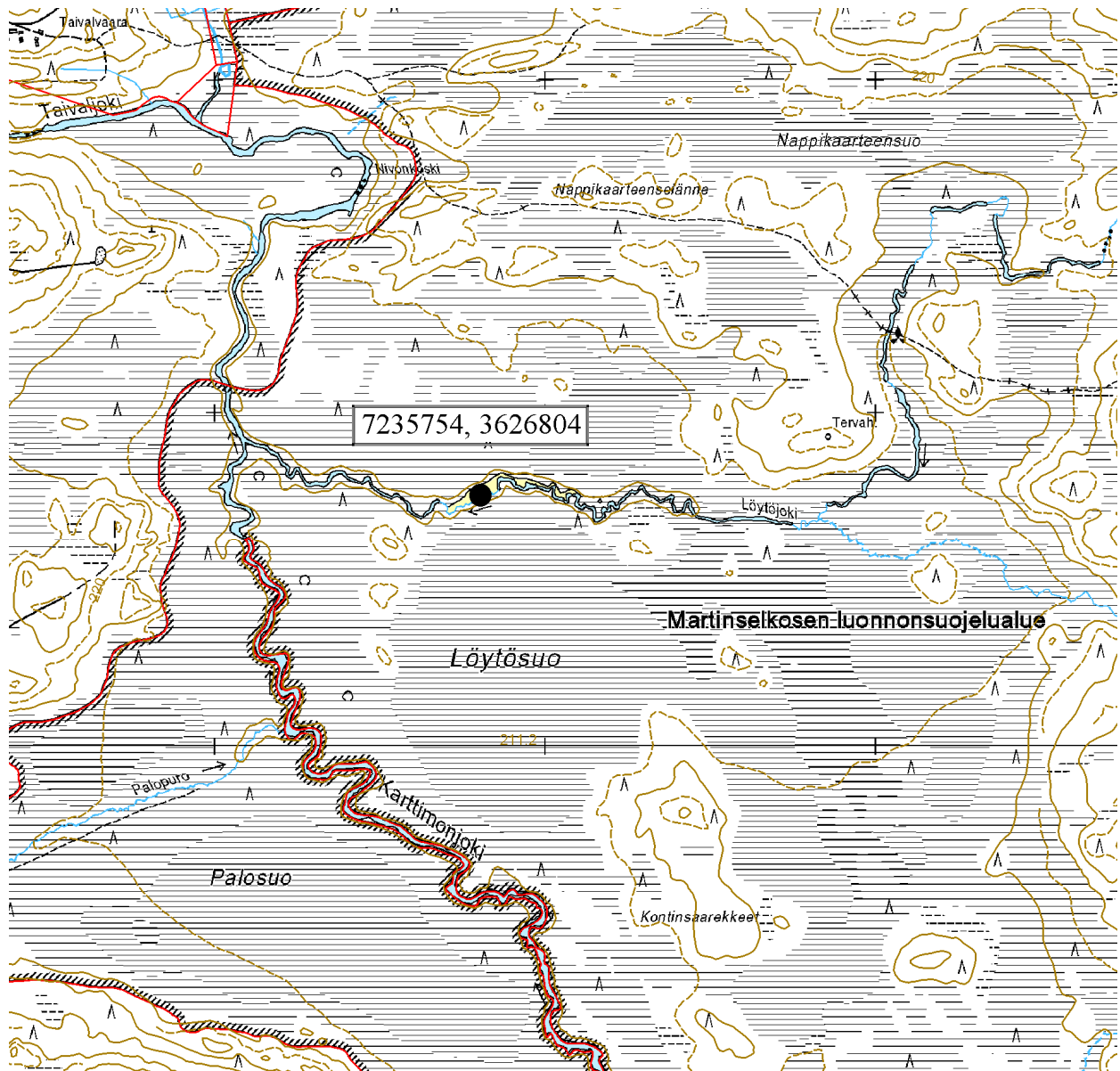
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjännöksen tunnusmerkkejä.

8. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LÖYTÖJOEN MIINALATO

Muistomerkki

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

9. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, OLKIVAARA (lounas)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kaivannot/vallit (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7236 888, y = 3629 300, z = 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 200 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 48,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_09_10a – b ja MART_09_11a – b (4 kpl), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Juoksutusoja ja tammen jäänteet Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Olkivaaran lounaispuolisella suolla Löytöjoen mutkan luoteispuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Olkivaaran lounaispuolisella suolla Löytöjoessa olevan luoteeseen pistävän mutkan luoteispuolella Juoksutuksenahon laavusta n. 1,5 km itäkoilliseen. Alue on kuivaa helpokulkuista vähäistä puustoa kasvavaa suota, joka laskee loivasti kohti puroa.

Kohteen kuvaus

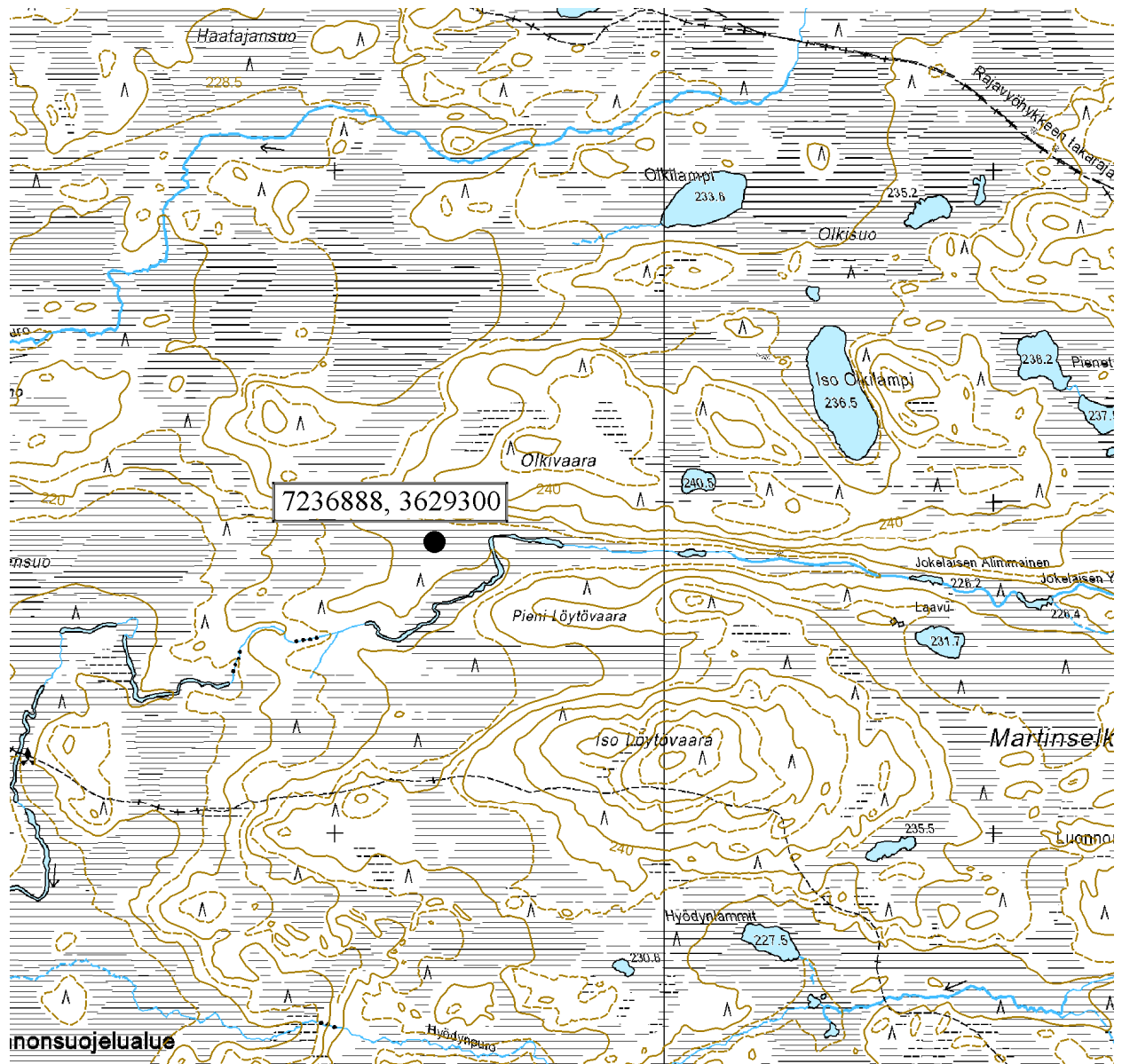
Paikalla on ainakin 200 metriä pitkä oja, jolla on syvyyttä puolisen metriä tai hieman enemmän. Ojan poikkileikkaus on lähinnä suppilomainen. Sen leveä ja matala yläosa erottuu ojamaisena suorana painanteena kohdalla oltaessa, ojan pohja on kuitenkin syvemmällä ulottuen arviolta n. 0,6 metrin syvyyteen suon pinnasta. Ojan varrella olevassa kelossa oli veisteet, ehkä ojan linjan merkkinä kohdassa 7236 870 / 3629 932. Oja päättyi itäkaakossa ojan mutkan eteläpuolella kohdassa 7236 866 / 3629 474 aivan paikalla olevien tammen jäännösten yläpuolelle. Tammen jäännökset erottuivat kapeikossa länsirannasta noin kahden metrin päähän olevana maavallina, jonka alla tuntui olevan myös puuta. Vastarannalla olevan kiven luona oli myös näkyvissä paksua puuta. Joitakin puita oli myös alempana joessa, mutta juuri tämä on Eero Seppäsen tarkoittama tammen paikka, jonka hän mainitsi ojasta kertoessaan 13.9.2007. Kohde liittyy joenvarren luonnonniittyjen parantamiseen tammeamalla ja vesittämällä niitä. On puhuttu myös paisuttamisesta.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

9. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, OLKIVAARA (lounas)

Juoksutusosoja ja tammen jäänteet

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

10. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	kuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	2 (+ 3?)
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7233 399, y = 3628 522, z = 212,5 m mpy
Koordinaattiselite:	eteläiset kuopat
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 50 m ² + (< 50 m ²)
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_10_12, MART_10_16, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Maakuoppia Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen eteläosassa Karttimojoen lounaispuolella Liejukankaan pohjoislaidalla metsäautotien päästä n. 550 metriä itäkoilliseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Liejukankaan pohjoislaidalla n. 550 metriä itäkoilliseen metsäautotien päästä ja n. 700 metriä pohjoisluoteeseen Lintulammen autiotuvasta tasaisella mäntyä kasvavalla kuivalla hiekkakankaalla.

Kohteen kuvaus

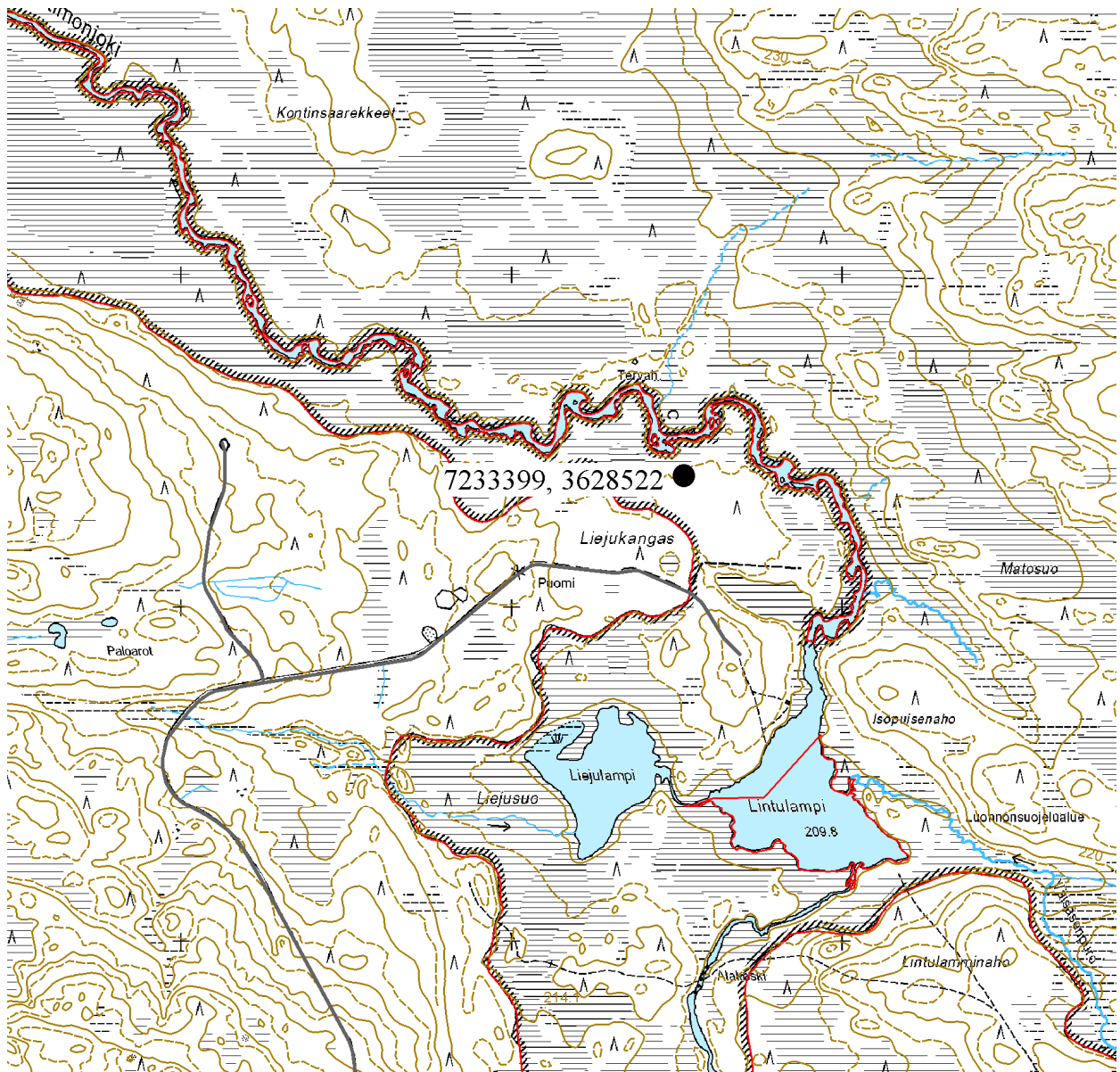
Paikalla on ainakin 5 matalaa kuoppaa, joiden ala on n. 2 x 2,5 metriä ja syvyys puolisen metriä tai vähemmän. Pitkänomaisten kuoppien suunta vaihtelee. Kaksi kuopista sijaitsee koordinaattien osoittamassa kohdassa runsaat kaksikymmentä metriä kankaan reunasta. Nämä kuopat muistuttavat suuresti pyyntikuoppia, vaikka selviä valleja ei ole havaittavissa. Toisessa havaittavissa huuhtoutumiskerrosta. Toisen päälle on kaadettu mänty alueen entistämisen yhteydessä. Näiden länsipuolella tuoreen oloinen pieni kuoppa, joka kaiketi luontainen. Kuopista noin 20 metriä suoraan pohjoiseen on kankaan laidalla 2 – 3 kuoppaa, jotka vaikuttivat luontaisilta, ehkä tuulenkadoilta. Huuhtoutumiskerroksen perusteella ovat niin nuoria, että syvät pyyntikuopat tuskin olisivat vielä maatuneet niin pitkälle kuin nämä kuopanteet ovat.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

10. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS (pohjoinen)

Maakuoppia 2 (+3?) kpl

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

11. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, ISO LÖYTÖVAARA (länsi)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	taide, muistomerkit (latomukset, hakkaukset, muistomerkit, tarinapaikat yms. muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	kaiverrukset/monogrammit (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7236 145, y = 3629 346, z = 232,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 48 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	14.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_11_17a – MART_11_17i (9 kpl), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Merkkipetäjä Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Ison Löytövaaran länsipäässä retkeilypolun varrella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Ison Löytövaaran länsikärjessä heti retkeilypolun eteläpuolella. Kohteen länsipuolella on suo, josta nousevan suhteellisen avoimen rinteenosan yläreunalla, sakeamman havupuuvaltaisen metsän rajalla kohde on.

Kohteen kuvaus

Paikalla on vanha petäjä, jonka länsikyljessä on noin metrin korkuinen ja n. 0,3 metriä leveä veiste. Yläreunastaan noin 1,5 metrin korkeudella oleva pilkka näkyy hyvin polulle. Veisteessä on useita nimikirjain- ja vuosilukukaiverruksia. Osa kaiverruksista erottuu selvästi, osa on heikommin erottuvia piirtoja. Ainakin seuraavat merkinnät todettiin: Y(?) / 1 9 6 4 / ML / AS 63 / 10 / M / VC / OI(?) 1(?)96(=2?) 0(?) / O. Merkinnät on tehty satunnaisesti eri suuntiin, osa on myöhemmin tehtyjen koverrusten tai silpaisuuden turmelemia. Onpa pilkkaa joku ampunutkin, kuten haulien reiät veisteen yläosassa osoittavat. Kyseessä ovat varsin nuoret merkinnät, joita ohhi kulkeneet retkeilijät ovat veisteeseen kaivertaneet. Pilkka lienee kaiverruksia vanhempi.

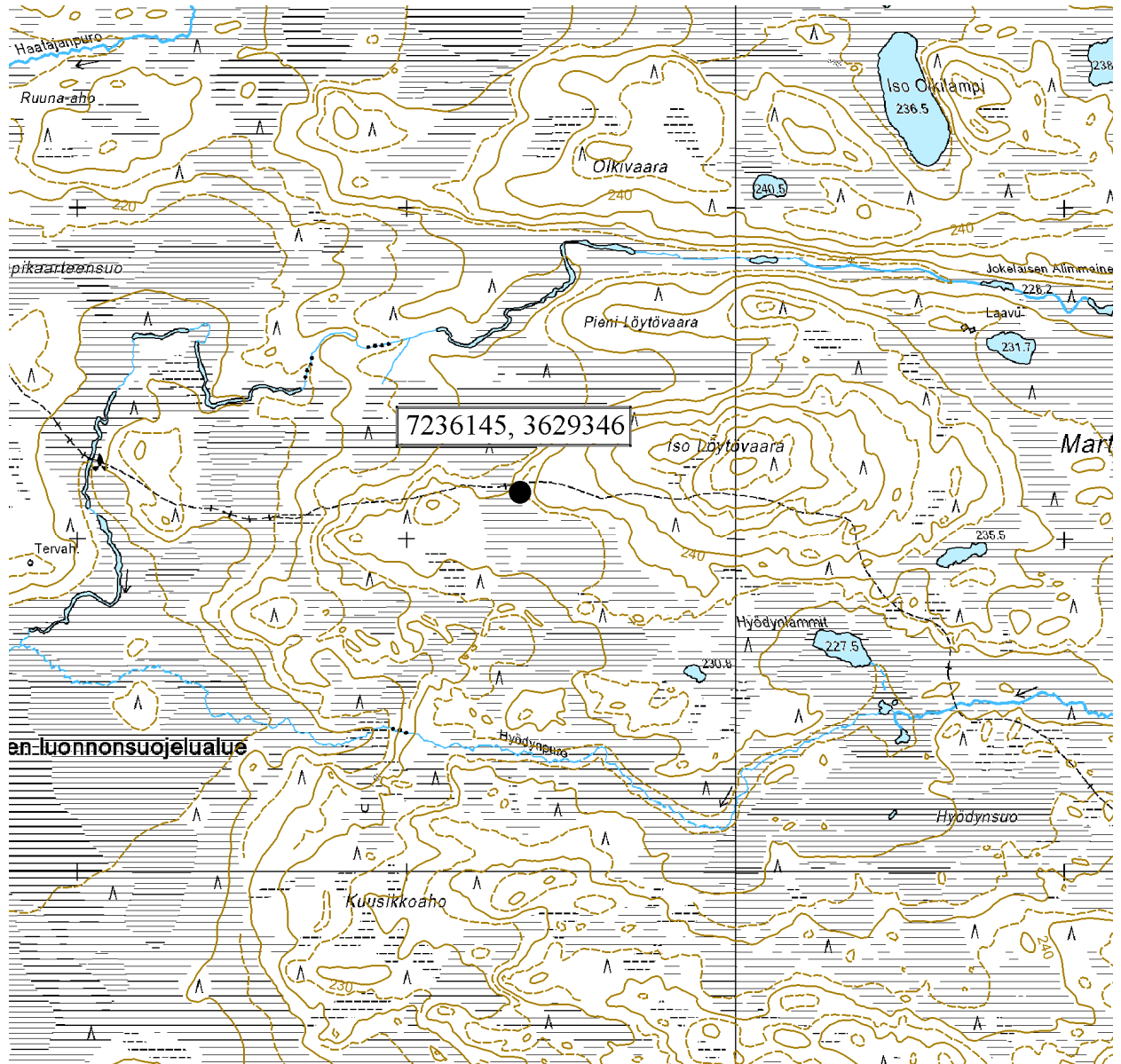
Tieto merkkipetäjästä saatiin Lehtovaaran Arolan Eero Seppäselältä 13.9.2007.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjännöksen tunnusmerkkejä.

11. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, ISO LÖYTÖVAARA (länsi)

Merkkipetäjä

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

12. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	taide, muistomerkit (latomukset, hakkaukset, muistomerkit, tarinapaikat yms. muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kaiverrukset/monogrammit (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7233 171, y = 3628 654, z = 212,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 2 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_12_18a, MART_12_18b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Merkkipetäjä Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen eteläosassa Liejukankaan keskiosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Liejukankaan pohjoislaidalla n. 550 metriä itään metsäautotien päästä ja n. 500 metriä pohjoisluoteeseen Lintulammen autiotuvasta tasaisella, suhteellisen nuorta mäntyä kasvavalla kuivalla hiekkakankaalla.

Kohteen kuvaus

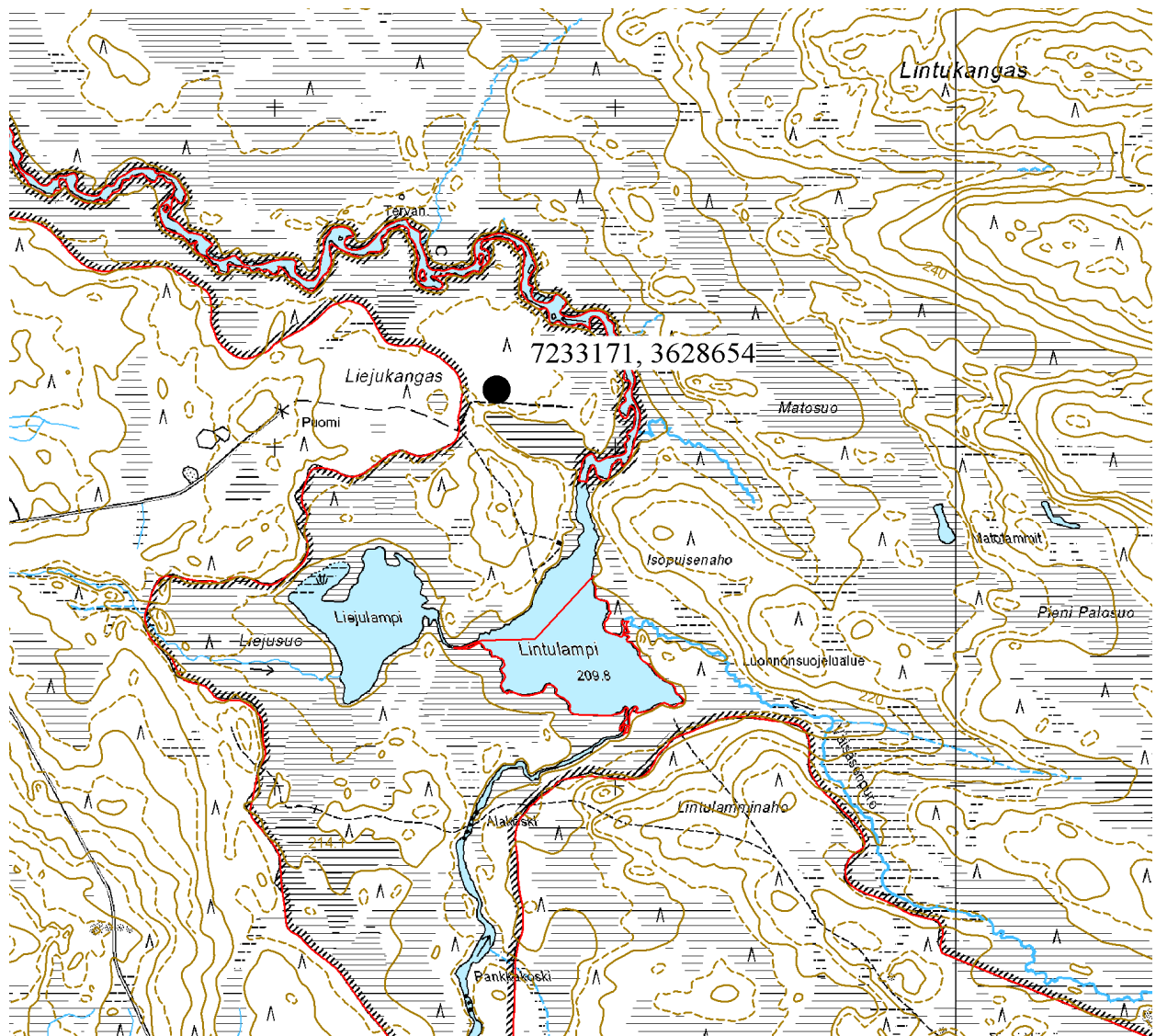
Paikalla on vanha valtaisa kelo, jonka haarakas latva on pudonnut puun tyven itäpuolelle. Sortuneenakin kelo näkyy kauas avarassa nuorena metsässä. Pystyssä olevan kelon tyviosassa, sen itä-/kaakkoiskyljessä, on runsaan puolentoista metrin korkeudella vanha veiste, jossa on kaksi leimakirveellä iskettyä kruununmerkkiä; toinen veisteen yläosassa ja toinen alaosassa. Kummatkin leimat ovat vinossa ja ylösalaisin niin, että kruunun yläreuna suuntautuu kello kahdeksaan.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytyä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

12. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS

Merkkipetäjä

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

13. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7235 507, y = 3626 255, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	13.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_13_19a, MART_13_19b, MART_13_19c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen itärannalla, joesta runsaan puolensadan metrin päässä, Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta n. 450 metriä eteläkaakkoon. Alue on jokiuomaa ympäröivää koivikkoa kasvavaa vanhaa joenvarsiniittyä, joka kauempana joesta muuttuu suoksi.

Kohteen kuvaus

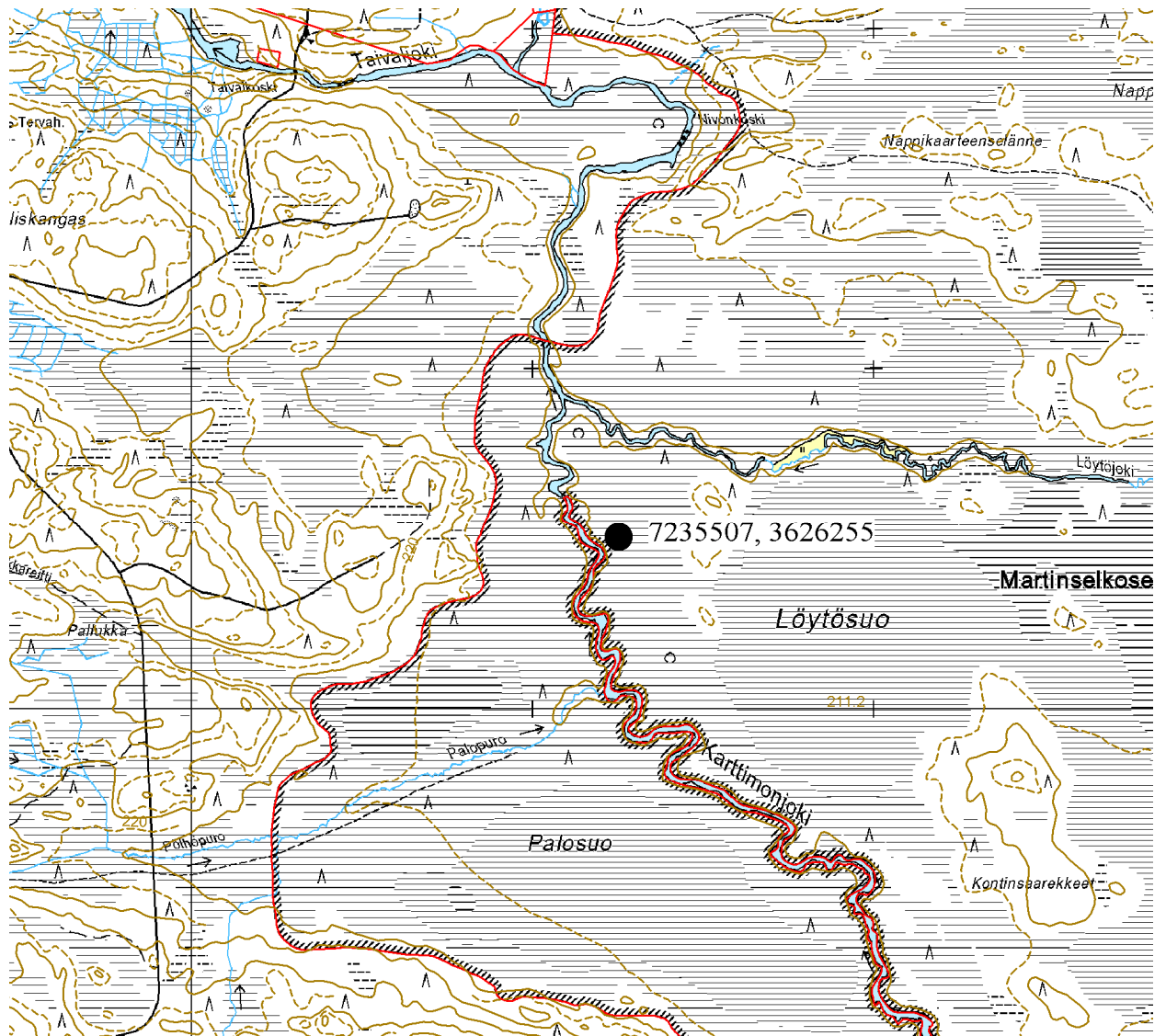
Paikalla on niittylato, jonka ala on n. 4 x 4 metriä ja korkeus n. 0,9 metriä. Enimmillään on säilynyt neljä hirsikertaa. Hirret salvottu harvaksi ilmavaksi rakenteeksi. Ladossa ollut leveimmillään n. 20 cm leveistä säröslaudoista tehty katto, jonka jäännöksiä ladon sisällä. Oviaukko on ollut kohti länttä.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

13. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 1

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

14. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7235 259, y = 3626 241, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	13.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_14_20, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen itärannalla joenmutkan pohjukassa, Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta n. 650 metriä etelään. Alue on jokiuomaa ympäröivää koivua sekä kauempana vähän kuusta ja mäntyä kasvavaa vanhaa joenvarsiniittyä, joka ulompana joesta muuttuu suoksi.

Kohteen kuvaus

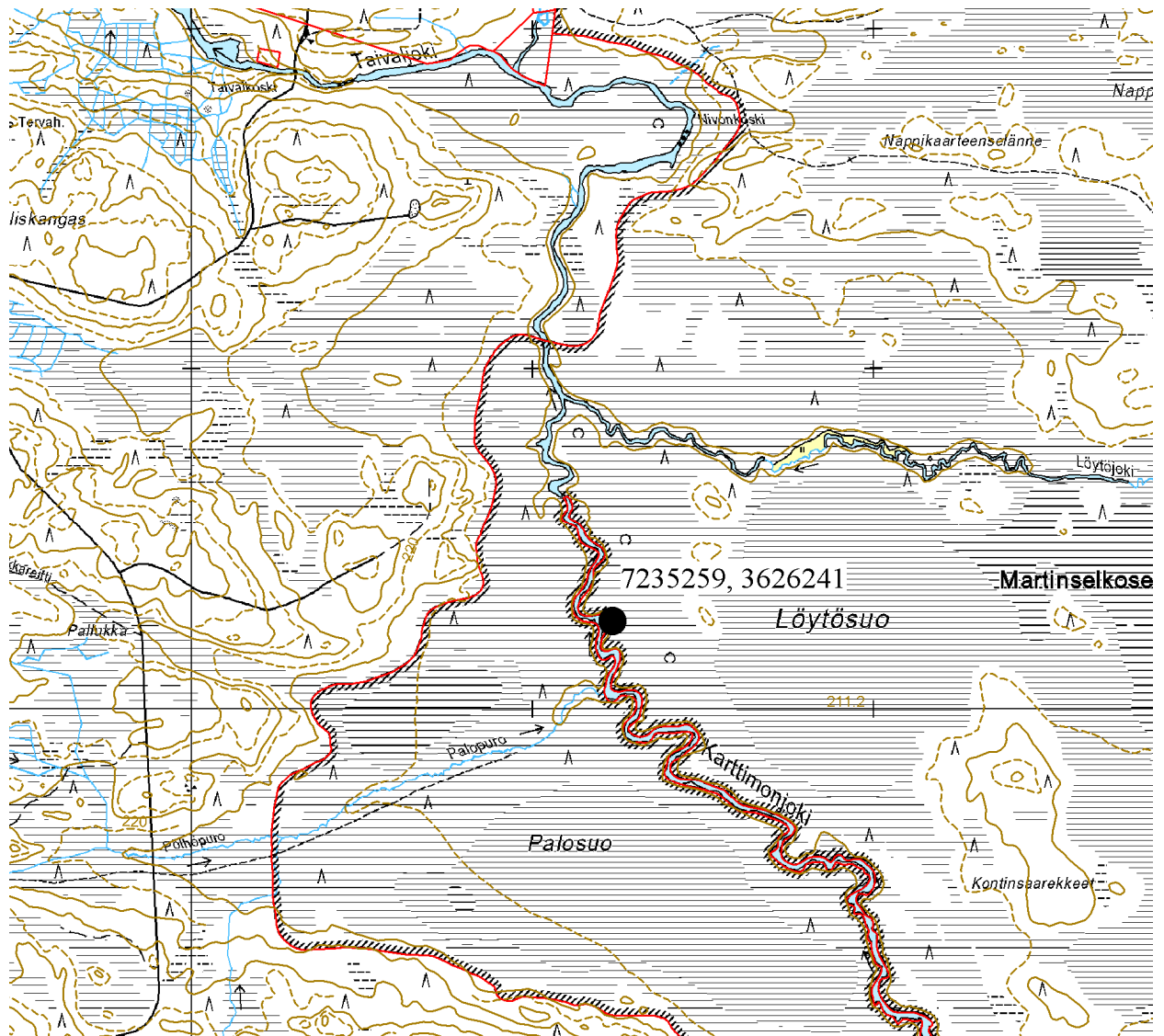
Paikalla on niittylato, jonka ala on n. 4 x 4 metriä ja korkeus n. 0,7 metriä. Enimmillään seinää on säilynyt pohjoisnurkassa, missä sitä on 2,5 – 3 hirsikertaa. Ladossa on ollut säröslaudoista tehty katto, jonka jäännöksiä ladon sisällä. Oviaukko on kohti lounasta.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

14. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 2

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

15. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 3

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7235 138, y = 3626 277, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	13.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_15_21a, MART_15_21b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen itärannalla joenmutkan pohjukassa, Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta n. 800 metriä etelään. Alue on jokiuomaa ympäröivää koivikkoa kasvavaa vanhaa joenvarsiniittyä. Kauempana joesta alue muuttuu suoksi.

Kohteen kuvaus

Paikalla on niittylato, jonka ala on n. 4 x 4 metriä ja korkeus n. 1,0 metriä. Enimmillään seinää on säilynyt 5,5 hirsikertaa. Ladon katon viisi tukipuuta on romahtanut ladon sisään. Ladossa on ollut säröslaudoista tehty katto, jonka jäännöksiä ladon sisällä. Länsiluodetta kohti olevan oviaukon säilyneessä kamanassa on pielipuun tukikolot. Riukulattia on osin näkyvissä.

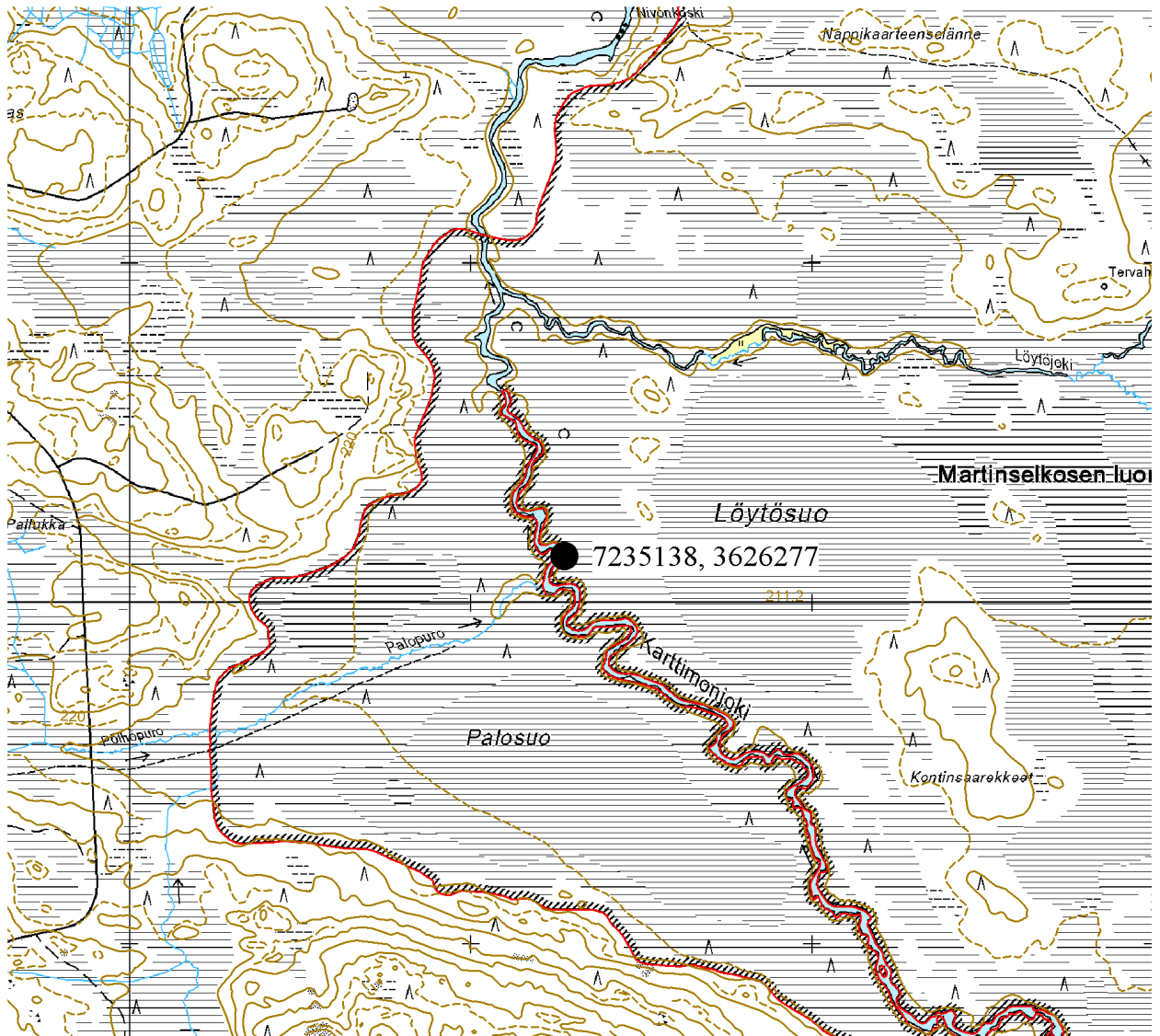
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

15. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 3

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

16. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 4

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7234 963, y = 3626 336, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	13.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_16_22a, MART_16_22b, MART_16_22c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen itärannan niemikkeessä, Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta noin kilometri etelään. Alue on jokiuomaa reunustavien luonnonniittyjen ympäröivää sekametsää kasvavan kuivan niemen pohjoislaitaa.

Kohteen kuvaus

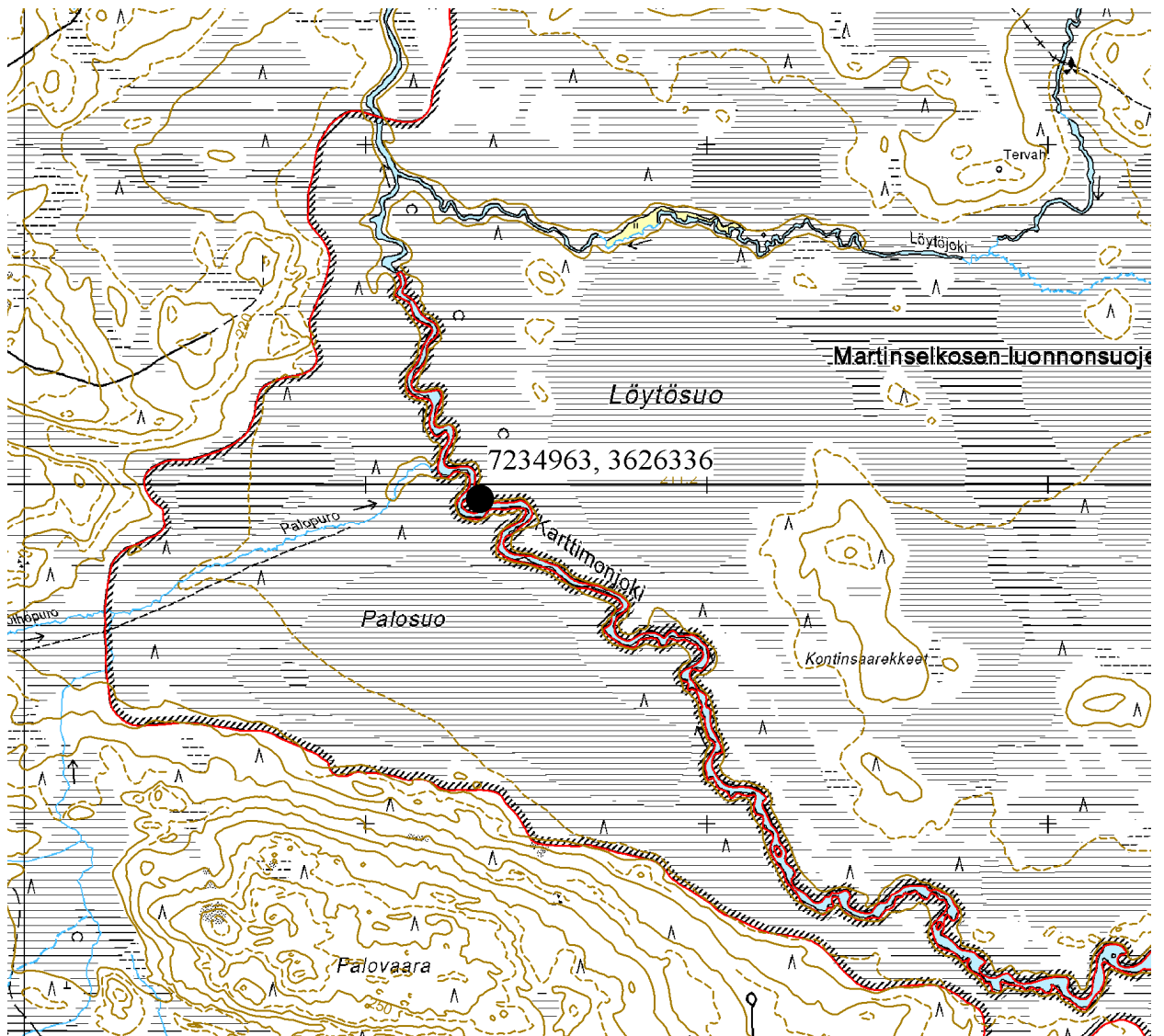
Paikalla on niittylato, jonka ala on n. 3 x 3 metriä ja korkeus n. 1,5 metriä. Enimmillään seinää on säilynyt kahdeksan hirsikertaa, vaikka alkuperäinen muoto onkin rauennut. Länttä kohti olevan oviaukon säilyneessä pohjoispielessä on yhä pielipuu tukikoloissaan. Kohteen länsipuolella parinkymmenen metrin päässä Palokunnan niittysaunan jäännökset, kohde 33.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

16. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 4

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

17. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 5

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7234 884, y = 3626 488, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	13.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_17_23, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen itärannalla joenmutkan pohjukan etelärannalla Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta noin 1,1 km eteläkaakkoon. Alue on jokiuomaa reunustavaa luonnonniittyä, jonka ympäröimällä pienellä sekapuustoa kasvavalla pienellä kuivalla kohde on.

Kohteen kuvaus

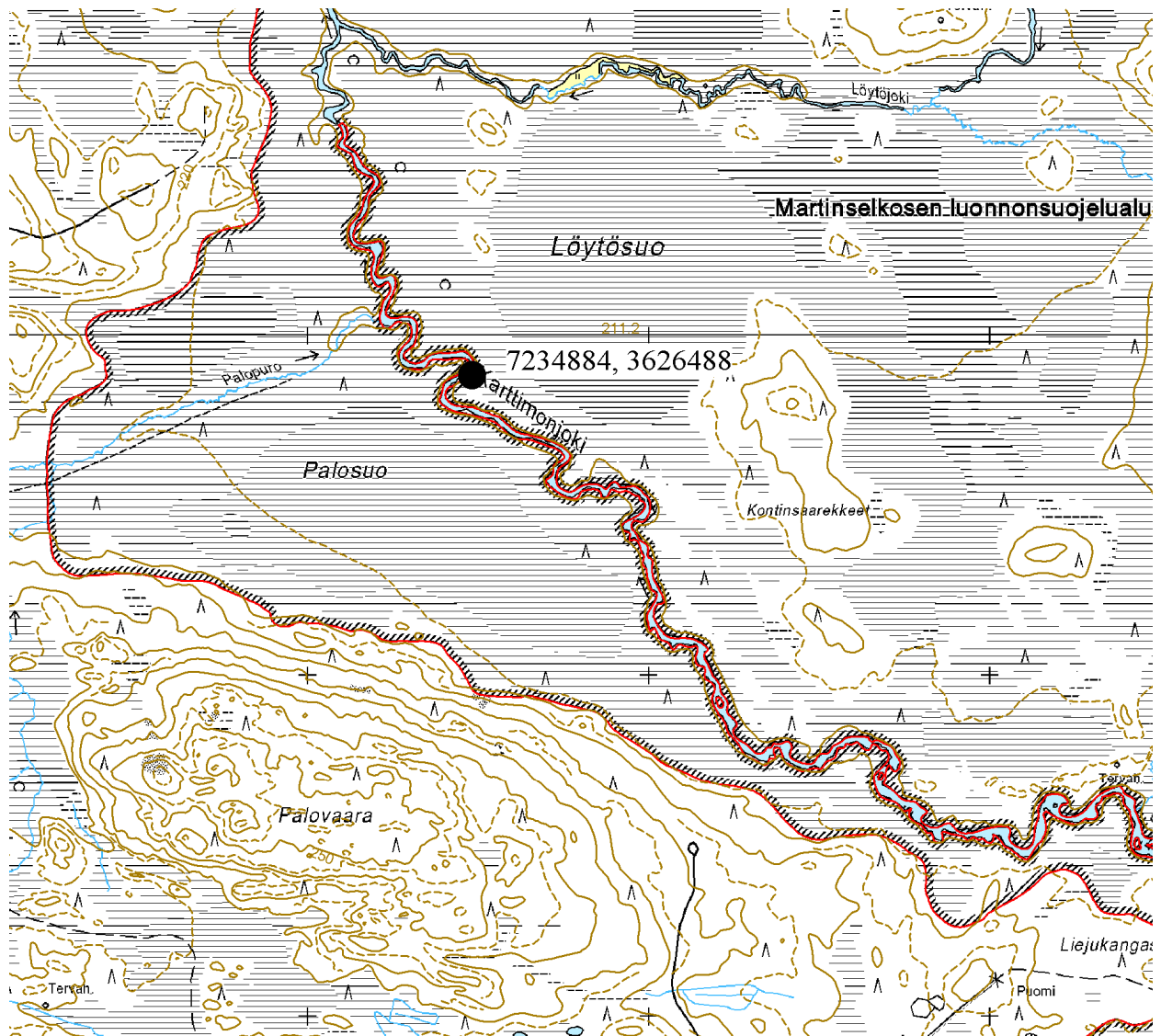
Paikalla on niittylato, jonka ala on n. 3 x 3 metriä ja korkeus n. 0,8 metriä. Enimmillään seinää on säilynyt neljä hirsikertaa. Koillista kohti olevan heikosti säilyneen oviseinän aukon säilyneissä hirsissä on pielipuun tukikoloja.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

17. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 5

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

18. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 6

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7234 647, y = 3626 876, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	13.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_18_24a – MART_18_24d (4 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen itärannalla Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta noin 1,45 km eteläkaakkoon Lato on niittynä olleen niemen suonpuoleisella reunalla, rannasta lähes sadan metrin päässä niityn ja koivikon rajalla. Alue on jokiuomaa reunustavaa luonnonniittyä, jonka reunamalla kasvaa pääosin koivua ja kuivemmilla kohdin jonkin verran havupuita

Kohteen kuvaus

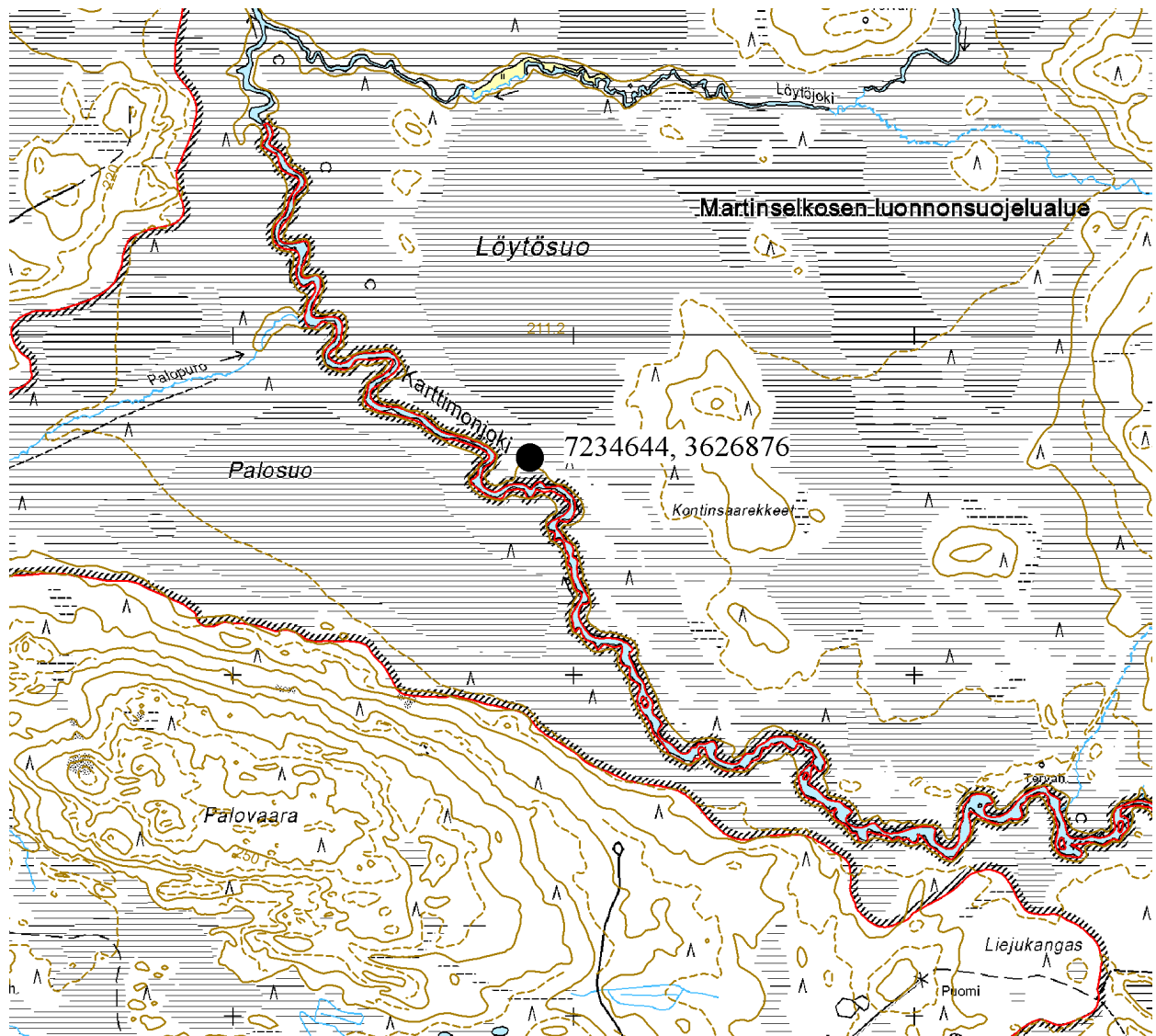
Paikalla on niittylato, jonka ala on n. 3 x 3 metriä ja korkeus n. 1,6 metriä. Enimmillään seinää on säilynyt yhdeksän hirsikertaa. Lounasta kohti oleva pielipuiden tukema oviaukko on säilynyt hahmollaan. Pielipuut on yläpäistään upotettu yläpuoliseen kamanahirteen. Ovi on seitsemän hirren korkuinen. Kyseessä on itärannan parhaiten säilynyt lato, joka inventoinnin aikana tavattiin.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjännöksen tunnusmerkkejä.

18. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 6

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

19. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 7

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7234 168, y = 3627 079, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 15 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	13.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_19_25a, MART_19_25b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen itärannalla Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta noin 2,00 km eteläkaakkoon Lato on niittynä olleen niemen keskiosassa rantaniityn ja taemman koivikon rajalla. Alue on jokuomaa reunustavaa luonnonniittyä, jonka reunamilla kasvaa pääosin koivua ja kuivemmillä kohdin jonkin verran havupuita

Kohteen kuvaus

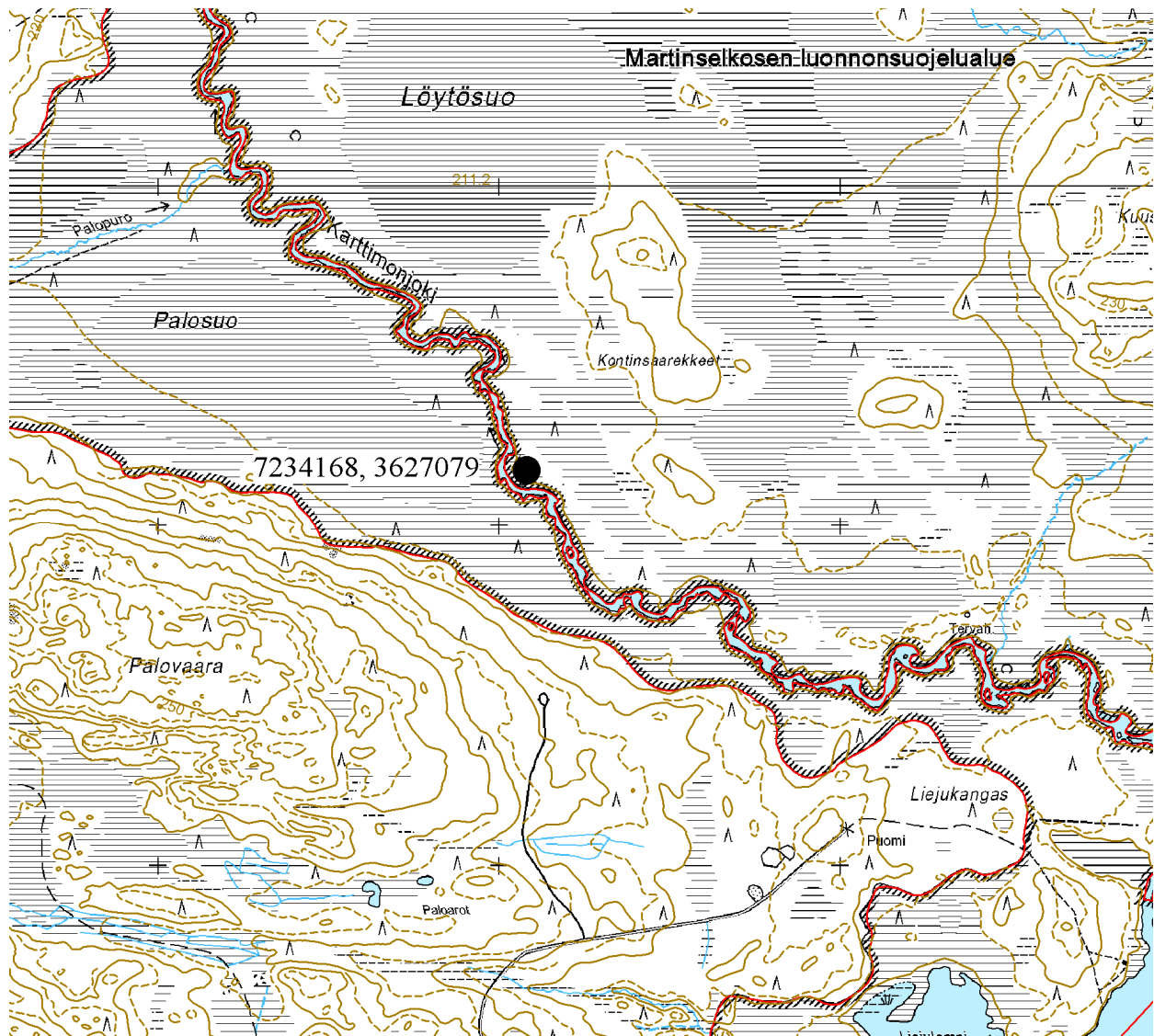
Paikalla on niittylato, jonka ala on n. 3 x 4 metriä ja korkeus runsas metri. Enimmillään seinää on säilynyt takaseinässä, jossa on jäljellä 7,5 hirsikertaa. Lounasta kohti olleen lyhyen oviseinän hirsissä on pielipuiden kolot. Ladon sisällä on lautakaton jäännöksiä.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

19. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 7

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

20. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 8

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7233 563, y = 3628 129, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_20_26, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen pohjoisrannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen pohjoisrannalla Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta noin 3,10 km kaakkoon Lato on niittynä olleen niemen itälaidalla, rantaniittyä taemman nuoren koivikon sisässä. Kohde on aivan retkeilyreitit venelossilta lähtevien pitkospuiden vieressä, niiden itäpuolella. Alue on jokiuomaa reunustavaa luonnonniittyä, jonka reunamalla kasvaa pääosin koivua ja kuivemmilla kohdin jonkin verran havupuita

Kohteen kuvaus

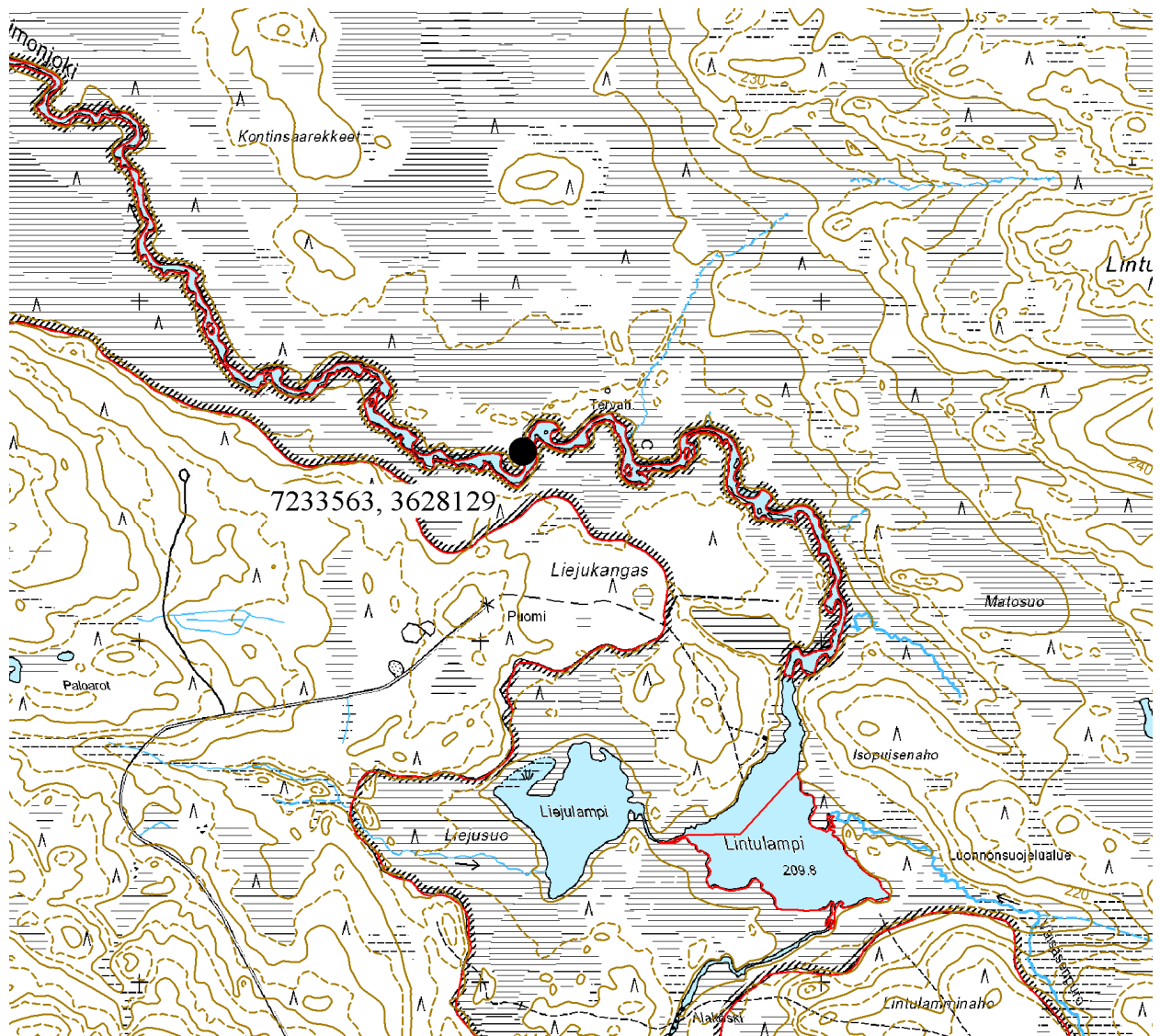
Paikalla on niittylato, jonka ala on n. 4 x 4 metriä. Ladosta on jäljellä pari lähes maatonutta hirsikertaa sekä romahtaneita kattopuita ja lattian jäännöksiä kehän sisällä. Oviaukon suunta näyttää olleen kohti etelää.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

20. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (itä) 8

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

21. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (länsi) 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7235 070, y = 3626 200, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	arvio
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	13.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_21_27, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen länsirannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen länsirannalla Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta noin 850 metriä etelään Palopuron suun pohjoispuolella. Lato on rantaniittyä taemman nuoren koivikon (vanhan niityn) ja kuivemman, osin havupuuta kasvavan kuivan rajalla.

Kohteen kuvaus

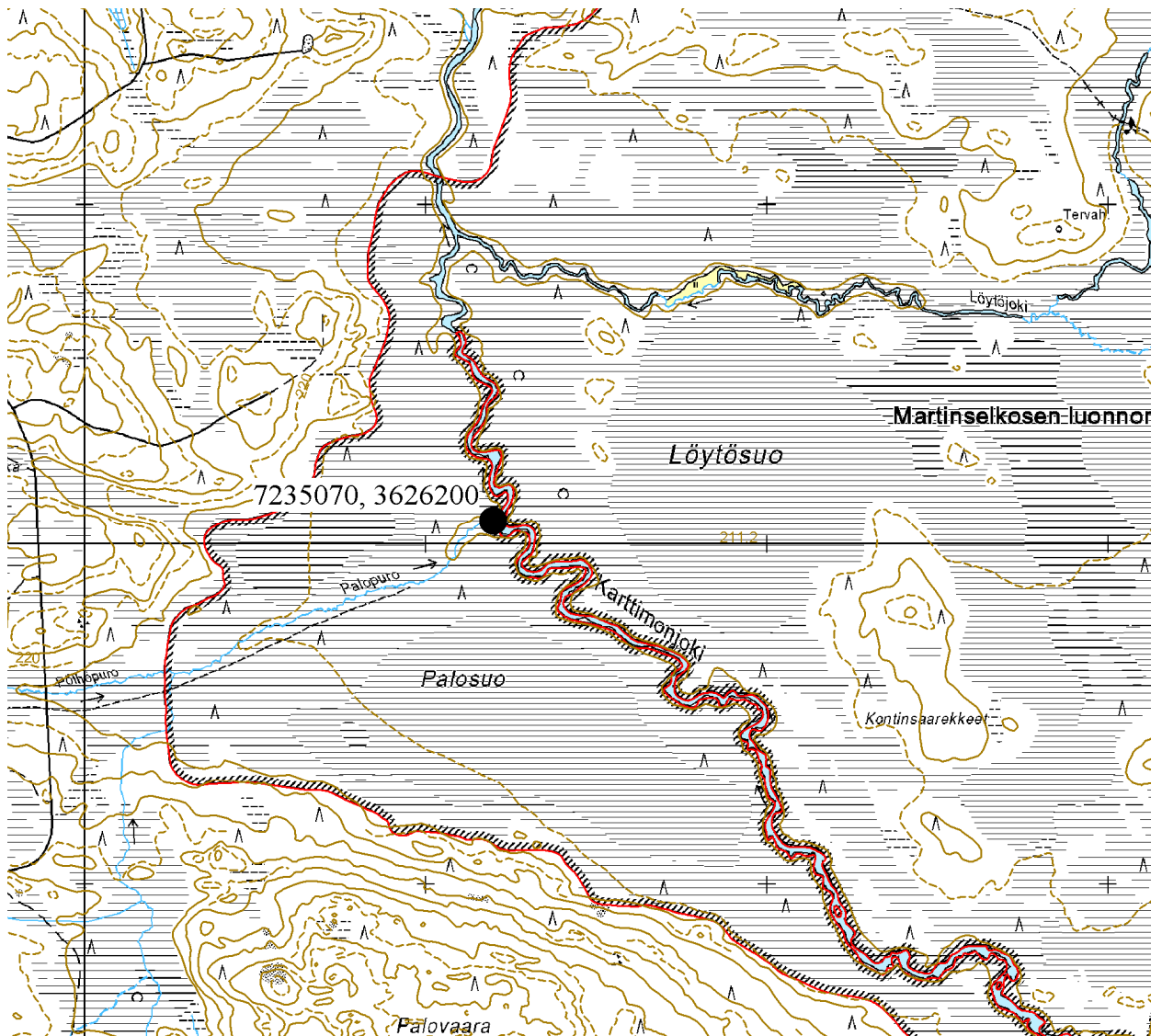
Paikalla on niittylato, josta on jäljellä arviolta puolenkymmentä hirsikertaa. Lato havaittiin ja paikallistettiin itärannalta. Kohdetta ei erikseen käyty tarkastamassa.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

21. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (länsi) 1

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

22. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (länsi) 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7234 520, y = 3626 950, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	arvio
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	13.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_22_28, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen länsirannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen länsirannalla Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta noin 1,60 km eteläkaakkoon jokiniemekkeen länsikärjessä. Lato on rantaniittyä taempaan nuorehkoa koivua ja osin havupuuta kasvavan metsäisen kuivan laidalla. Kohteen yläpuolella aukenee laaja niittyaukea.

Kohteen kuvaus

Paikalla on niittylato, josta on jäljellä arviolta 6 - 7 hirsikertaa. Lato havaittiin ja paikallistettiin itärannalta. Kohdetta ei erikseen käyty tarkastamassa.

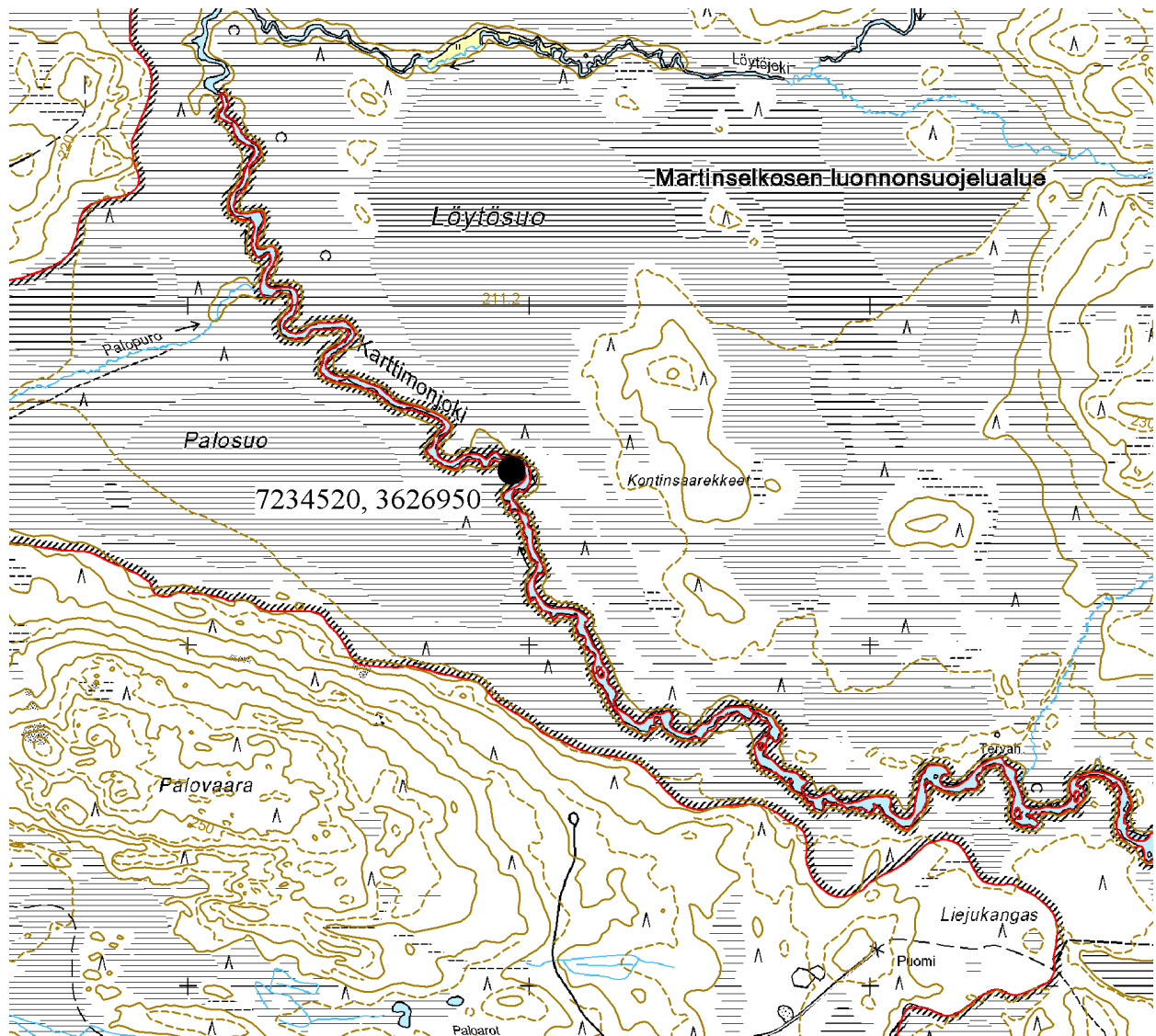
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

22. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOKI (länsi) 2

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

23. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LÖYTÖJOKI (pohjoinen) 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7235 757, y = 3626 802, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 46 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_23_29, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Löytöjoen pohjoisrannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Löytöjoen pohjoisrannalla Löytöjoen ja Karttimojoen yhtymäkohdasta noin 700 metriä itään. Alue on vesakoituvaa vanhaa joenvarsiniittyä. Joesta ulompana kasvaa puustoa - koivua, kuusta, mäntyä – samoin aivan jokivarressa.

Kohteen kuvaus

Paikalla on niittylato, jonka ala on n. 4 x 4 metriä ja korkeus n. 1,1 metriä. Pohjoisnurkalla on vielä seitsemisen hirsikertaa. Oviaukko on kohti kaakkoa. Jäljellä on myös romahtaneita kattorakenteita. Viime sodan aikana paikalla menetti henkensä Jaakko Juntunen Partisaanien asettaman miinan räjähdyksessä. Tapauksen muistoksi paikalle on pystytetty muistomerkki ks. kohde 8.

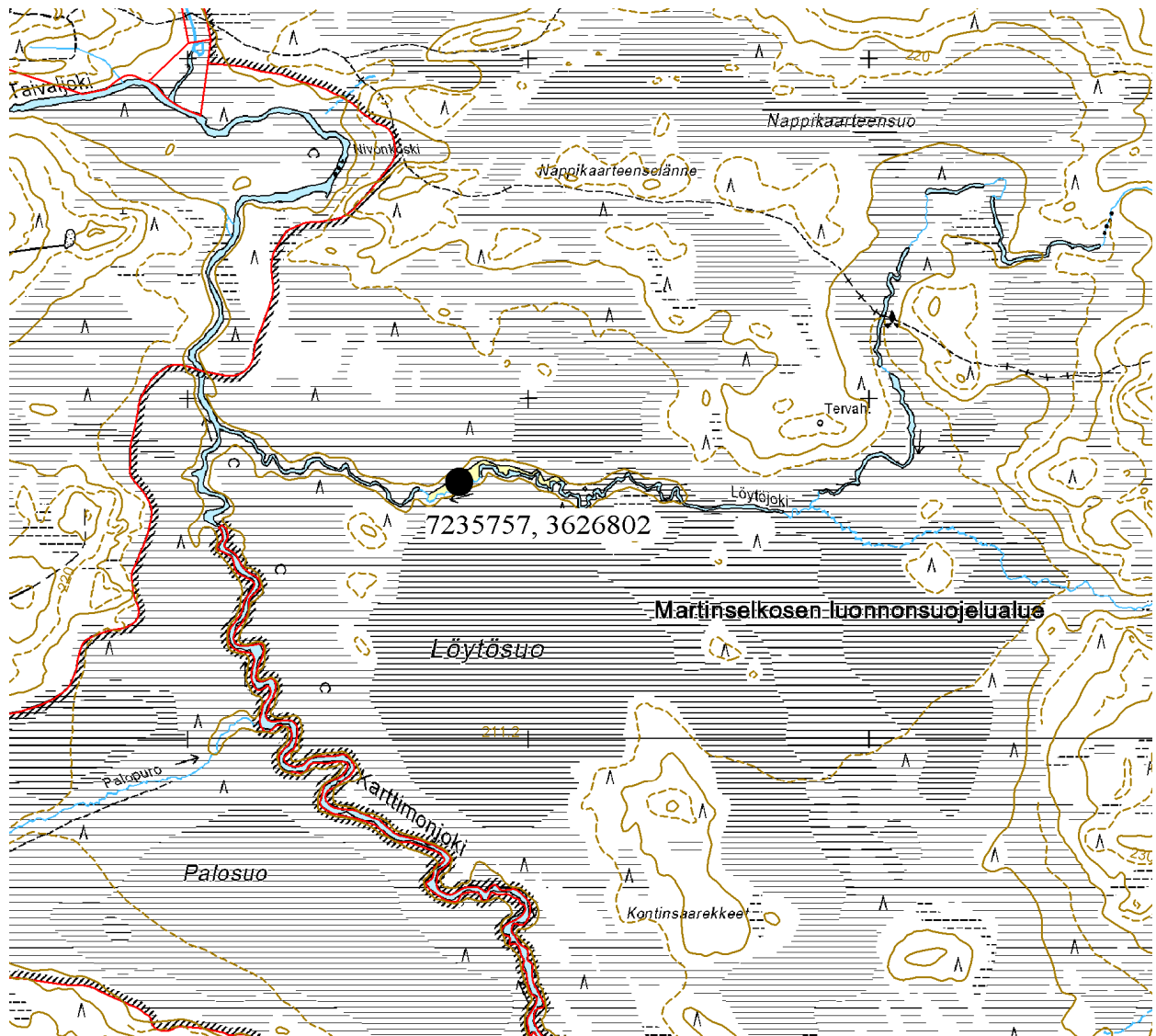
Kohde on merkitty vuoden 1988 peruskartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

23. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LÖYTÖJOKI (pohjoinen) 1

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

24. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LÖYTÖJOKI (pohjoinen) 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7235 735, y = 3627 166, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 46 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_24_30a – MART_24_30b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Löytöjoen pohjoisrannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Löytöjoen pohjoisrannalla Löytöjoen ja Karttimojoen yhtymäkohdasta noin 1,05 km itään. Alue on vesakoituvaa vanhaa joenvarsiniittyä. Aivan ladonjäännösten vieressä kasvaa hieman puustoa – koivua, kuusta, mäntyä, samoin kauempana joesta.

Kohteen kuvaus

Paikalla on niittyladon pohja, jonka ala on n. 3 x 3 metriä ja korkeus n. 0,2 – 0,3 metriä. Ladosta on jäljellä vain lattiapuut ja näiden päällä ohutta riukupuuta, joissa useimmissa on nauvoja. Laidoilla on pari paksumpaa seinähirttä. Ilmeisesti paksummat seinähirret on viety pois, vain ohut puu on jätetty paikalleen.

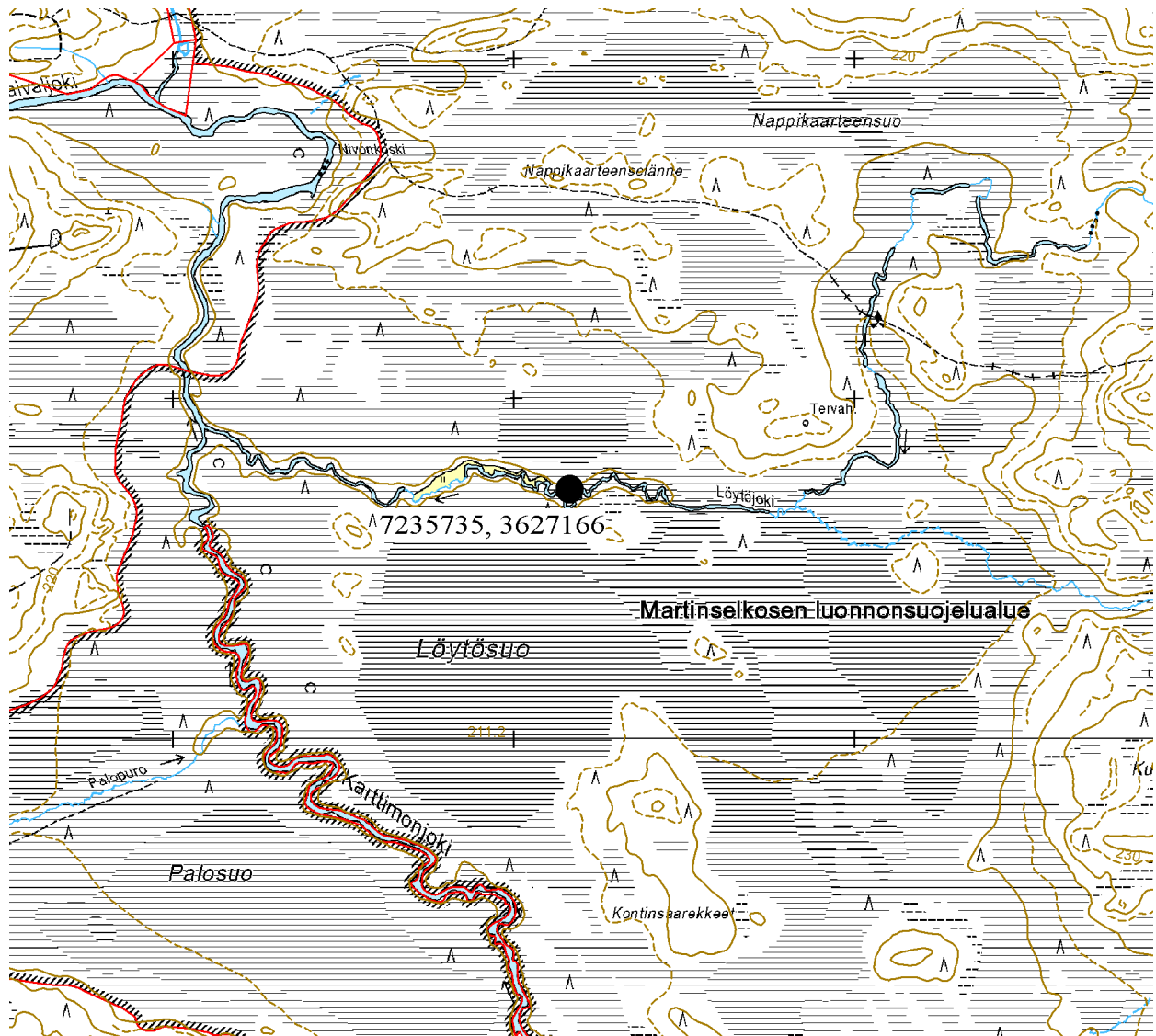
Kohde on merkitty vuoden 1988 peruskartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

24. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LÖYTÖJOKI (pohjoinen) 2

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

25. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LÖYTÖJOKI (pohjoinen) 3

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7235 743, y = 3627 473, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 46 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_25_31a – MART_25_31d (4 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Löytöjoen pohjoisrannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Löytöjoen pohjoisrannalla Löytöjoen ja Karttimojoen yhtymäkohdasta noin 1,40 km itään. Alue on vesakoituvaa vanhaa joenvarsiniittyä. Ladonjäännösten takana kasvaa koivu-kuusi-mänty-sekametsää, etupuoli on avointa vanhaa niittyä.

Kohteen kuvaus

Paikalla on niittylato, jonka ala on n. 4 x 4 metriä ja korkeus n. 1,6 metriä. Ladosta on jäljellä enimmillään kahdeksan hirsikertaa. Etelään kohti jokea olevan oviaukon ovipielessä on asetettu seinähirsien ovenpuoleisten päiden väliin lyhyet kalikat. Syntynyt rakenne on tuettu sitomalla tähän vitsaksilla pystytukipuu.

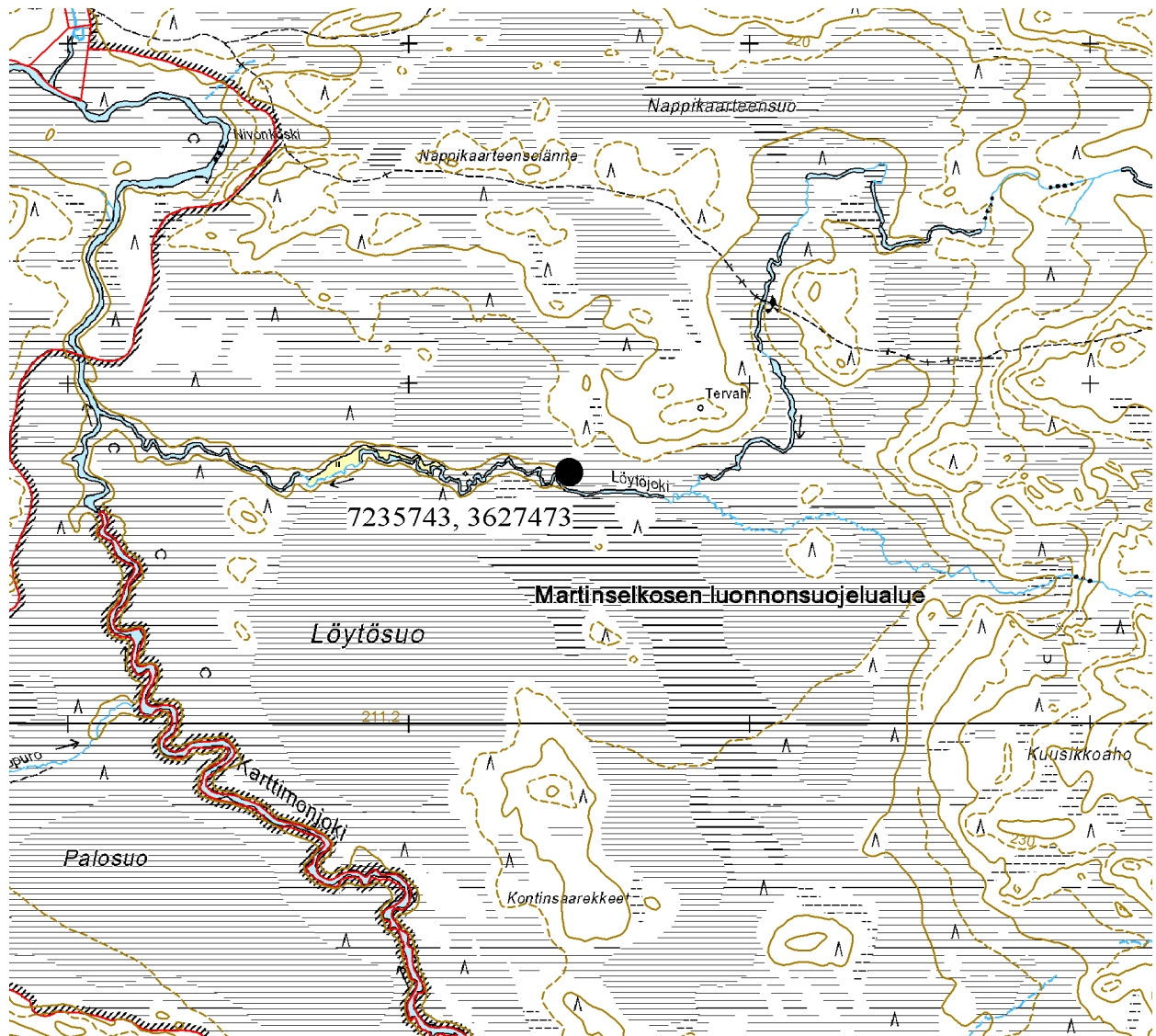
Kohde on merkitty vuoden 1988 peruskartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

25. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LÖYTÖJOKI (pohjoinen) 3

Niitty lato

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

26. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANKAAN KAPEIKKO

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	5
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7233 027, y = 3628 586, z = 212,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskimmäinen kuoppa
Maastomerkinä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10000 m ² (n. 30 x 300)
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_26_33 – MART_26_36 (5 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pyyntikuoppia (5 kpl.) Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen eteläosassa Liejukankaan keskiosan kapeikossa Lintulammen autiotuvalle johtavan tien molemmin puolin.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Liejukankaan keskiosassa olevan kankaan kapeimmalla kohdalla Lintulammen autiotuvalle johtavan tien molemmin puolin autiotuvasta n. 400 metriä luoteeseen. Alue on nuorehkoa mäntymetsää kasvavaa kuivaa hiekkakangasta.

Kohteen kuvaus

Paikalla on viisi pyyntikuoppaa, joiden ala on 2 x 2,5 – 3 metriä ja syvyys n. 0,3 – 0,6 metriä. Kuopissa oli ohut, mutta selvästi havaittava huuhtoutumiskerros. Kuopat ovat lounas-koillisuuntaisessa harvassa jonossa n. 300 metrin matkalla. Lounaisin kuoppa on Liejukankaan pohjoisosan etelälaidalla, seuraava n. 20 metriä tieurasta etelään, keskimmäinen tien koillispuolella kankaan kapeimman kohdan keskellä, neljäs idästä pistävän suolahdelman pohjukan pohjoisrannalla ja viides tästä pohjoiseen olevan suuren katkenneen kelon lounaispuolella.

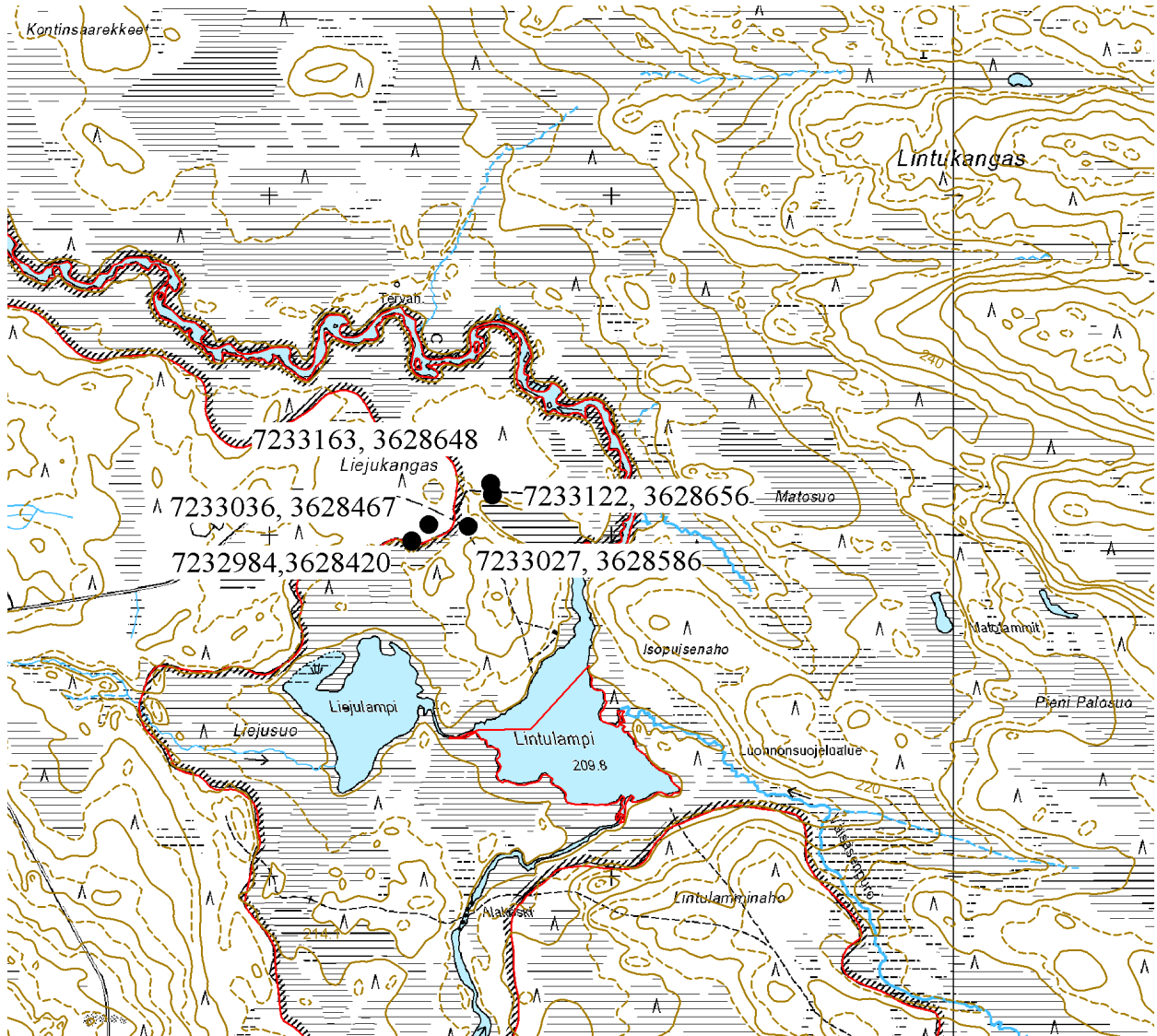
1. 7232 984 / 3628 420, ala n. 2 x 3 metriä, syvyys 0,4 m
2. 7233 036 / 3628 467, ala n. 2 x 3 metriä, syvyys 0,5 – 0,6, m, heikkoa vallia
3. 7233 027 / 3628 586, ala n. 2 x 2,5 metriä, syvyys 0,5 m, heikkoa vallia
4. 7233 122 / 3628 656, ala n. 2 x 2,5 metriä, syvyys 0,4 m, heikkoa vallia
5. 7233 163 / 3628 648, ala n. 2 x 3 metriä, syvyys 0,3 – 0,4 m

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

26. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANKAAN KAPEIKKO

Pyyntikuoppia, 5 kpl.

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

27. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOEN VENELLOSSI (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7233 677, y = 3628 193, z = 212,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_27_37, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pyyntikuoppa Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen eteläosassa Karttimojoen pohjoisrannan hiekkaharjanteella retkeilyreitillä varrella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen pohjoisrannalla aivan retkeilyreitillä polun eteläpuolella venelossista n. 100 metriä pohjoiseen. Alue on kapeaa jyrkkärinteistä mäntyä kasvavaa hiekkaharjannetta, jonka pohjoispuolella suo ja eteläpuolella joki.

Kohteen kuvaus

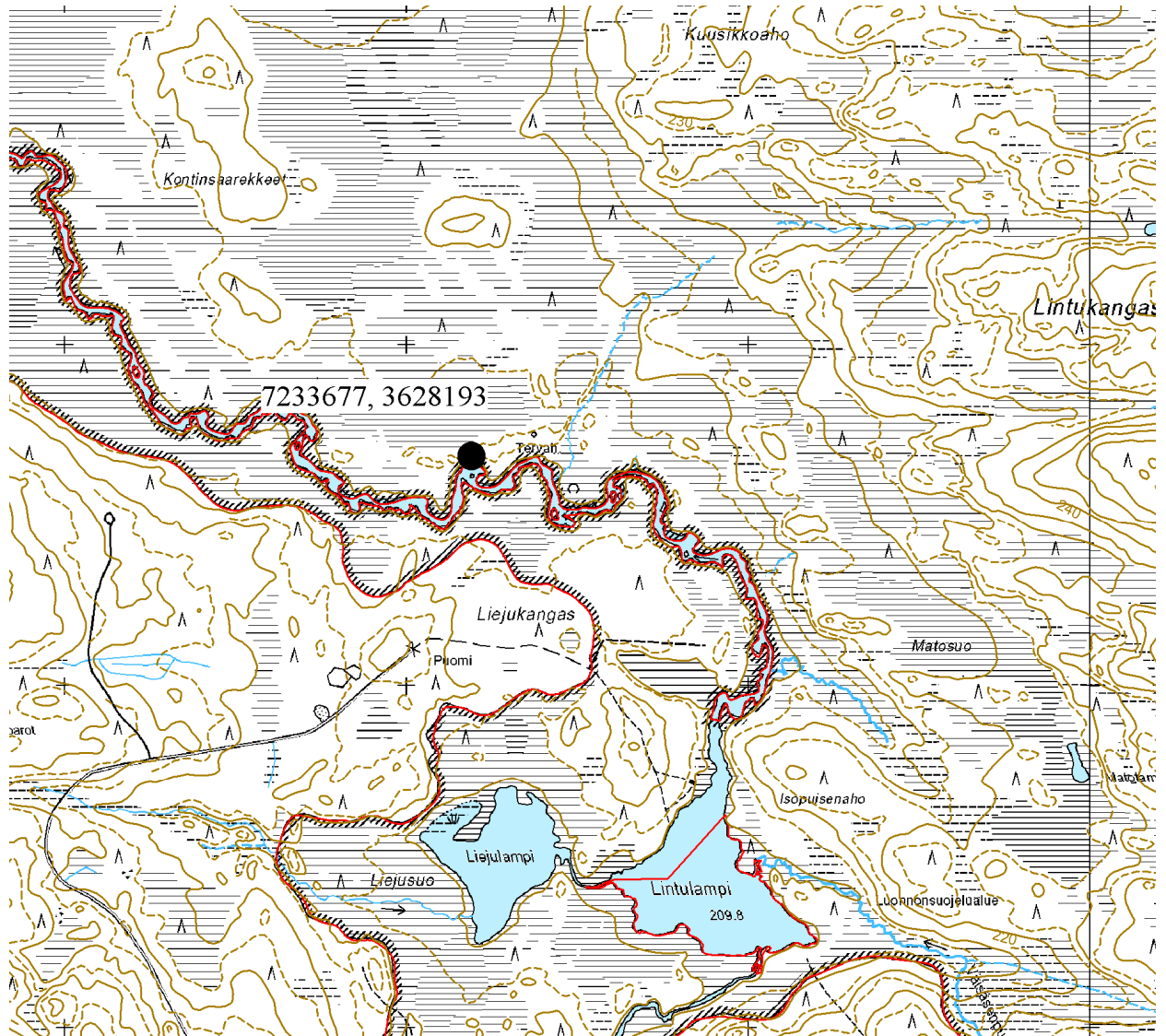
Paikalla on pyyntikuoppa, jonka ala on 2 x 2,5 metriä ja syvyys n. 0,6 metriä. Kuopassa oli ohut, mutta selvästi havaittava huuhtoutumiskerros. Kuoppa on harjanteen kapeimmalla kohdalla, sen joenpuoleisella laiteella. Harjannetta tarkastettiin sekä itään että länteen, mutta enempää kuoppia ei alueelta onnistuttu löytämään. Kohteen sijainti maastossa sekä sen ilmeisen korkea ikä puoltavat tulkintaa pyyntikuopaksi.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

27. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOEN VENELOSSI
(pohjoinen)

Pyyntikuoppa

Ote maastokartasta 4513 08 c
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

28. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS (itä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	yöpymispaikat (metsästyksen ja kalastukseen liittyvät jäännökset)
Ajoitus:	historiallinen/moderni
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7233 008, y = 3628 918, z = 212,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_28_38, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kalakämpän tms. pohja Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen eteläosassa Karttimojoen länsipuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Liejukankaan itäosassa suolahdelman ja joen väliin jäävän niemimäisen kumpareen etelälaidalla Lintulammen autiotuvasta n. 300 metriä pohjoiseen Karttimojoen länsirannalla. Alue on mäntyä kasvavaa hiekkakangasta.

Kohteen kuvaus

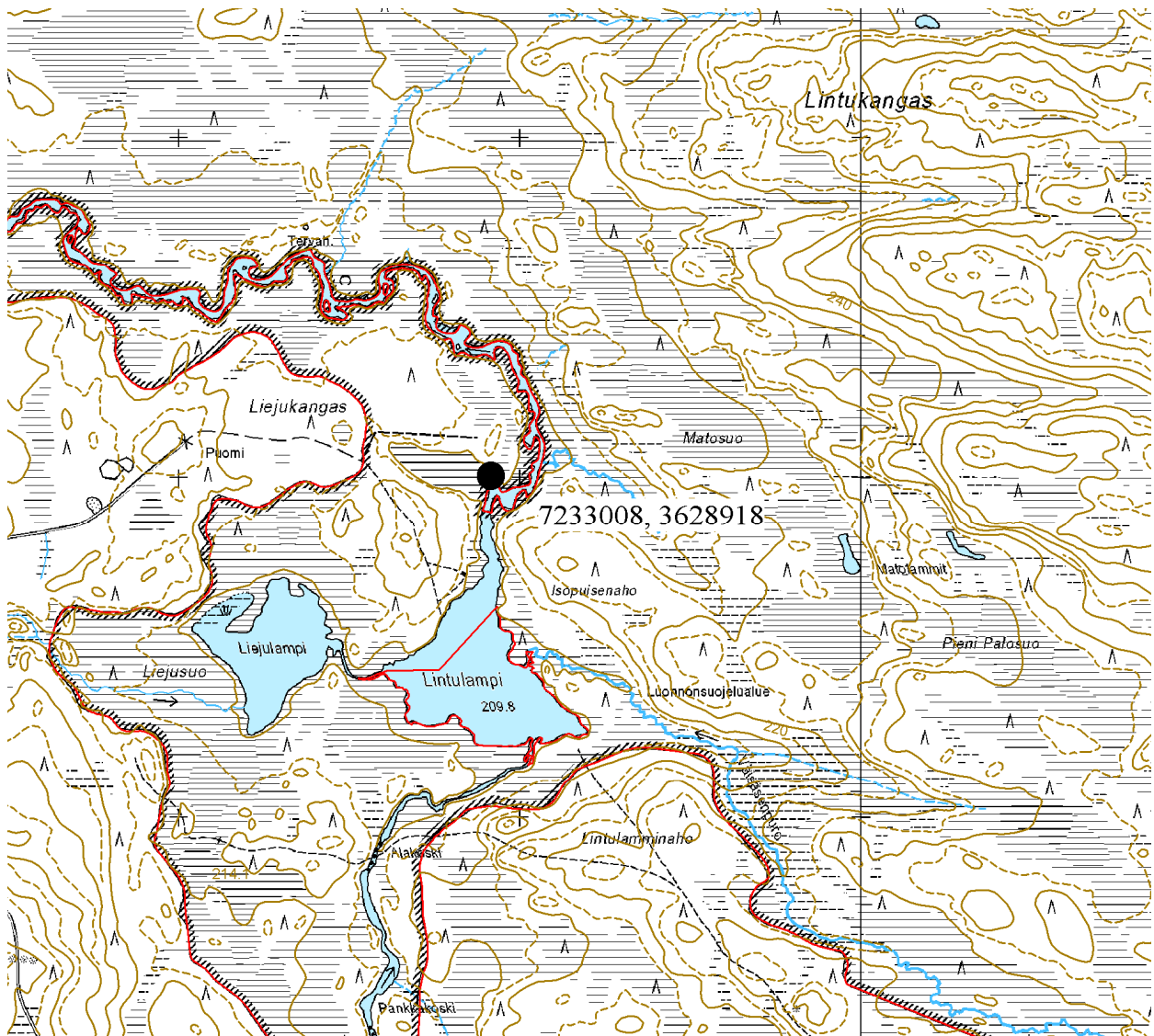
Paikalla on kalakämpän tms. pohja, jonka ala on n. 4 x 4 metriä. Rakennuksen sija erottuu aluskasvillisuudeltaan poikkeavana neliönä arviolta 15 x 20 metriä olevan aukion itälaidalla. Kyseessä on ilmeisesti paikalta siirretyn modernin kalakämpän tms. paikka. Kohde kirjattu tiedoksi mahdollisesti tulevien paikkaa koskevien ilmoitusten vuoksi.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

28. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS (itä)

Kämpän paikka

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

29. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, PIETIKÄISENLAMPI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (teollisuus-/elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7234 419, y = 3630 064, z = 240 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1200 m ² (n.30 x 40)
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 47 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_29_39a, MART_29_39b, MART_29_39c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Metsätyökämpän (savottakämpän) ja saunan tms. jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen keskiosassa Lintukankaan pohjoispuolisen Pietikäisenlammen luoteispuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Lintukankaan pohjoispuolella, Pietikäisenlampea reunustavan suon länsiluoteisella rannalla jokseenkin tasaisella pääosin nuorta mäntyä kasvavalla kankaan reunalla, n. 150 metriä retkeilyreitistä pohjoiseen. Etenkin kämpän luona kasvaa koivua.

Kohteen kuvaus

Paikalla on metsätyökämpän ja toisen pienemmän rakennuksen jäännökset. Kämpän sija erottuu pitkälle maastuneena useamman huoneen kehänä, jonka keskellä rauennut uunikiveys. Alimpien hirsikertojen kehä ja sisällä olevat seinien paikat sekä muu rakennuksen lahoava puuaines on sammalen peittämää. Rakennus on ollut pohjois-eteläsuuntainen suorakaide, jonka ala on n. 12 x 18 metriä. Se on jaettu kolmeen huoneeseen, joiden alat etelästä alkaen ovat 12 x 4, 12 x 9 ja 12 x 5 metriä. Keskimmäisen huoneen keskellä hieman itäseinää lähempänä olevan uuninjäännöksen ala on n. 2 x 2 metriä ja korkeus vajaan metrin. Tämän suurimman huoneen (asuintilat) kohdalla on sen länsipuolella suorakaiteisen kehän ulkopuolella vielä kolmen huonetilan pohjat. Eteläisimpänä ja kauimmas länteen ulottuva ilmeinen eteistila, jonka ala on n. 4 x 3 metriä. Sen pohjoispuolella on n. 2 x 6 metrin ala, joka on jaettu n. 2 x 2 ja 2 x 4 metriä oleviin tiloihin. Pääkehän etelä- ja pohjoispään huoneet lienevät varastosuojia ja/tai tallitiloja. Päärakennuksen koilliskulmasta n. 10 metriä koilliseen ja viitisen metriä suon reunasta olevan hirsirakennuksen jäännösten ala on 4 x 4,5 metriä. Korkeutta on kolmen hirsikerran verran.

Tieto kohteesta Lehtovaaran Arolan Eero Seppäselältä /Tervonen 2007.

Luokitusehdotus: Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

29. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, PIETIKÄISENLAMPI

Metsätyökämpä ja sauna

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

30. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, JUOKSUTUKSENAHO (etelä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (teollisuus-/elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7236 001, y = 3628 238, z = 215 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 600 m ² (n. 20 x 30)
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 47,7 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	2007/Tervonen ja 17.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_30_41a ja MART_30_42a – MART_30_42c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Metsätyökämpän ja kotuksen tms. jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Löytöjoen itäpuolisen Juoksutuksenahon etelälaidalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Juoksutuksenahon eteläkärjessä metsähallituksen tulipaikasta n. 300 metriä kaakkoon. Alue on kuusikkovaltaisen moreenikankaan pääosin kookasta mäntyä kasvavaa reunaa. Kohteen alueella olevalla aukiolla on nuorta koivua ja kuusta

Kohteen kuvaus

Paikalla on metsätyökämpän (leimauskämpän) ja toisen pienemmän rakennuksen jäännökset. Lähempänä kankaan laitaa olevan kämpän ala on n. 5 x 6 metriä, korkeutta sillä on noin metrin verran. Hirsikertoja on enimmillään jäljellä neljä. Kämpän ovi on kohti koillista. Kattorakenteiden jäännöksiä on kämpän sisässä runsaasti.

Kämpästä n. 13 metriä itään on pienempi tilapäisluonteinen rakennelma, jota voisi luonnehtia lähinnä puolikatteiseksi kotukseksi. Sen ala on n. 3 x 4 metriä. Kyseessä on hirsistä salvottu kehä, jonka lounaisseinän luoteispuoli on jätetty avoimeksi. Rakenteessa on viisi hirsikertaa. Luoteisseinän kaakkoispäätä on ollut tukemassa pystypuu. Kehän sisäosa jakaantuu kahteen osaan. Koillispää on katettu pulpettimaisella katolla, jonka tehty poikki kehän asetetun hirren tukemista riu'uksista. Riukujen päällä on risuja, jotka lienevät katon peitteeksi asetetuista kuusenoksista. Rakenteen lounaispää on ollut avoin ja sen keskellä on ollut nuotion paikka. Myös rakennusten puolivälissä on pidetty tulta.

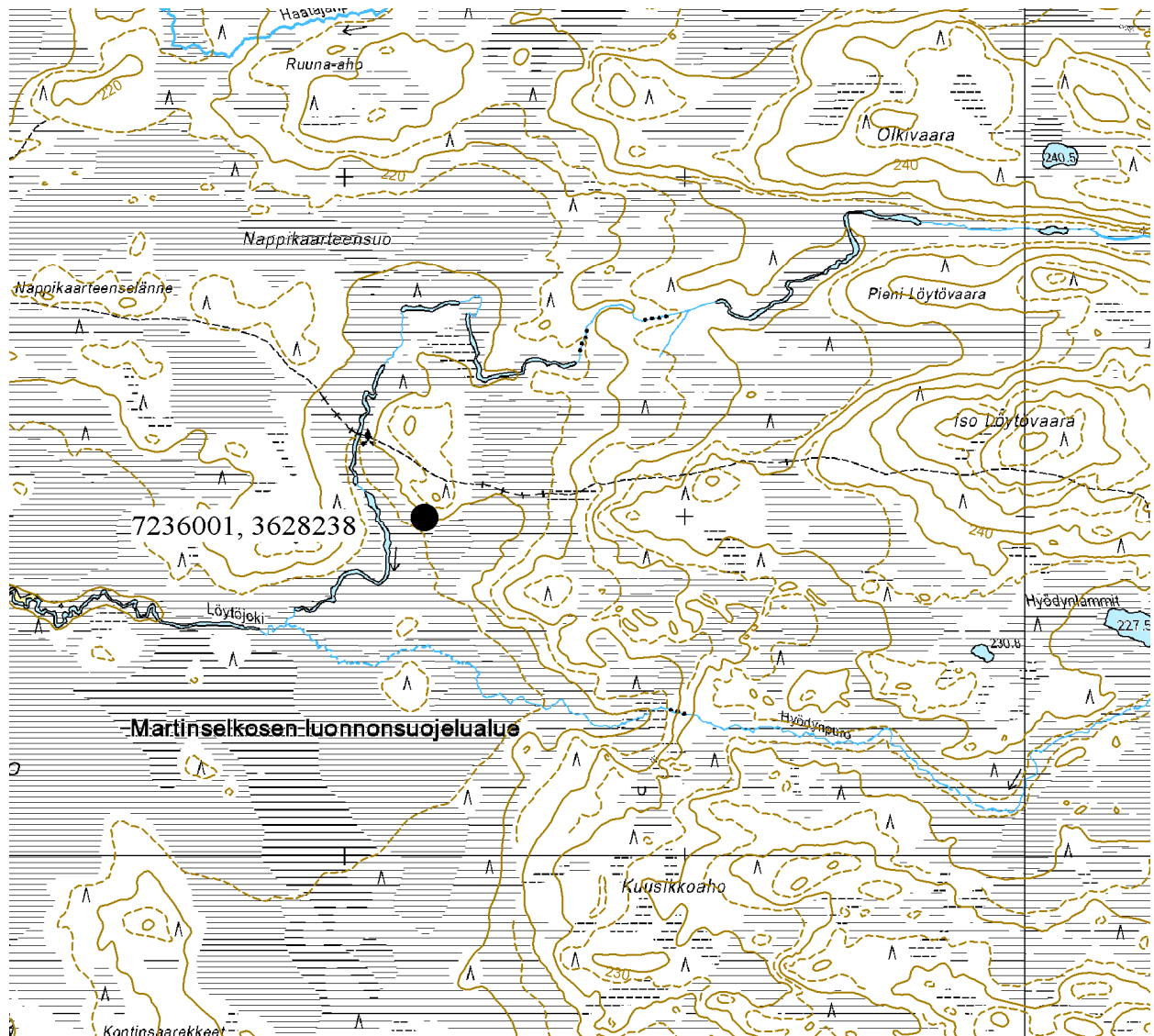
Tieto kohteesta Lehtovaaran Arolan Eero Seppäseltä. Kohteen tarkastanut Päivi Tervonen 2007. Kohde merkitty vuoden 1988 peruskartalle.

Luokitusehdotus:

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

30. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, JUOKSUTUKSENAHO (etelä)

Metsätyökämpä (leimauskämpä) ja kotus

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

31. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, JUOKSUTUKSENAHO (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (teollisuus-/elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	3
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7236 354, y = 3628 336, z = 217,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1000 m ² (n. 40 x 50)
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 48 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	2007/Tervonen ja 17.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_31_44 ja MART_31_45a – MART_31_45c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Metsätyökämpän (tukkikämpän), toisen rakennuksen ja saunan jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Löytöjoen itäpuolisen Juoksutuksenahon pohjoislaidalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Juoksutuksenahon pohjoisosassa metsähallituksen tulipaikasta n. 300 metriä koilliseen. Alue on kuusikkovaltaisen moreenikankaan kuusi-koivuvaltaista reunaa. Puusto kohteen alueella on suhteellisen nuorta.

Kohteen kuvaus

Paikalla tavattiin tulisijattoman rakennuksen jäännökset (7236 353 / 3628 312). Sen ala on n. 7 x 14 metriä. Rakennuksen sija erottuu sammalen peittämänä kehänä, jonka sisällä ilmeisesti rauenneita kattorakenteita. Rakennuksen kohdalla kasvaa nuoria kuusennäreitä ja jokunen kookkaampi koivu. Tästä 40 – 50 metriä itään on saunan jäännökset (7236 354 / 3628 356). Saunan ala on n. 4 x 4 metriä. Kiuas on itäisessä ovinurkassa. Saunan koilliseen olevassa oviseinässä on jäljellä seitsemän hirsikertaa. Kamanahirteen on kaiverrettu päiväys 1931 2/9

Tervosen mukaan paikalla on myös kolmas rakennus, varsinainen savottakämpä. Tätä ei erikseen etsitty inventoinnin aikana. Tervonen antaa kohteelle sijainnin (7236 459 / 3628 347). Tuon mukaan kolmas rakennus olisi edellä kuvatuista vajaat 100 metriä pohjoiseen olevalla kuivalla. Vuoden 1969 topografisella kartalla on rakennuksenpaikka kohdassa 7236 580 / 3628 340). Sen laadusta ei ole tarkempaa tietoa.

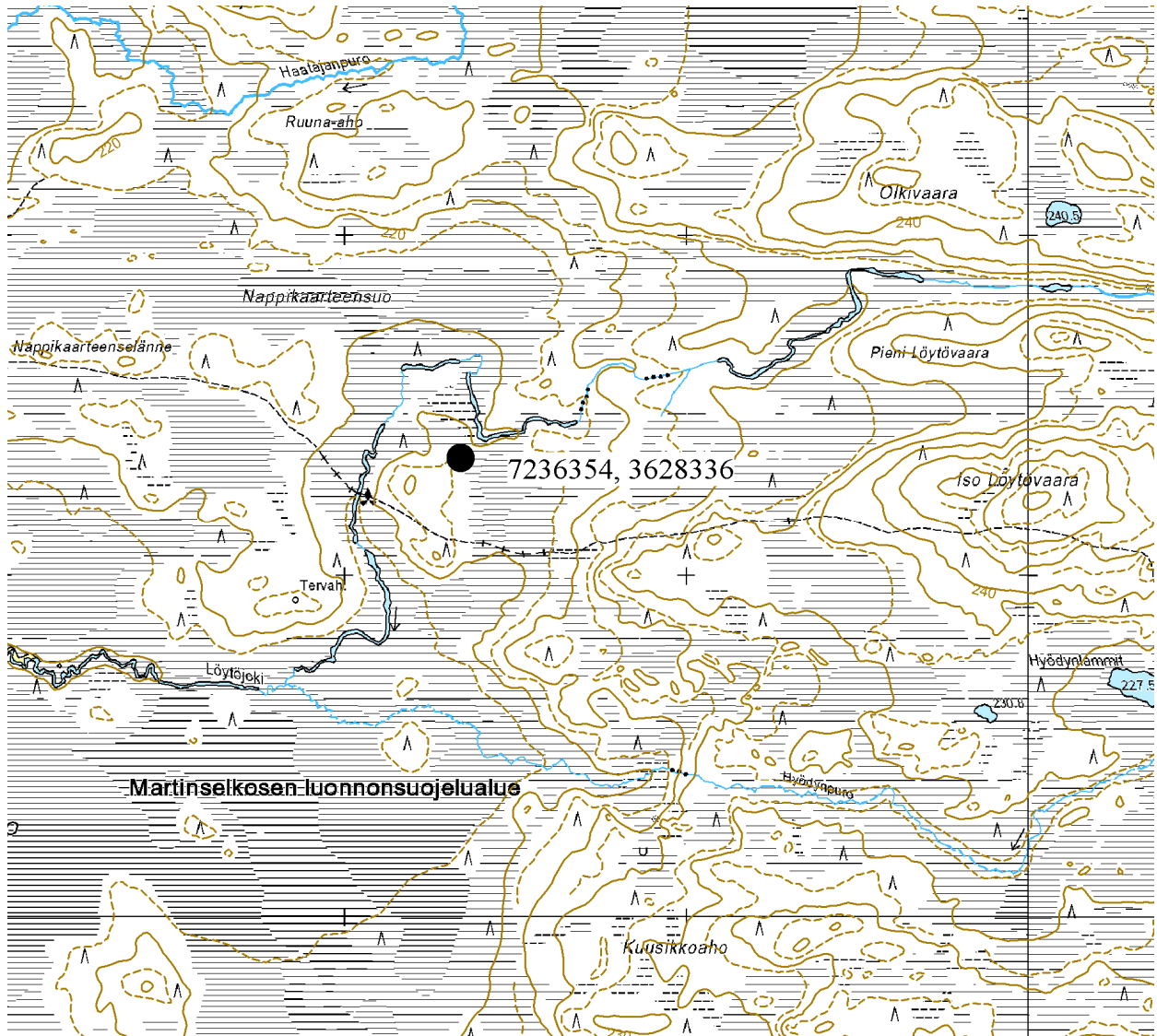
Tieto kohteesta Lehtovaaran Arolan Eero Seppäseltä. Kohteen tarkastanut myös Päivi Tervonen 2007.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

31. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, JUOKSUTUKSENAHO (pohjoinen)

Metsätyökämpä ja sauna

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

32. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KÄMPPÄSUO

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (teollisuus-/elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7237 539, y = 3628 271, z = 215 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1000 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 48,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	2007/Tervonen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	-

LYHYT KOHDEKUVAUS

Metsätyökämpän ja tallin jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Haatajanpuron pohjoisrannalla Ruuna-ahon koillispuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Haatajanpuron pohjoisrannalla suon ympäröimällä nuorehkoa kuusta kasvavalla kuivalla.

Kohteen kuvaus

Kohteen on tarkastanut Päivi Tervonen 2007. Hänen mukaansa paikalla on metsätyökämpä, jonka ala on n. 20 x 8 metriä. Rakennus on ollut kaksihuoneinen. Kämpän koillispuolella (?) on rakennus, jonka ala on n. 10 x 6 metriä. Tervosen mukaan kyseessä on tallirakennus.

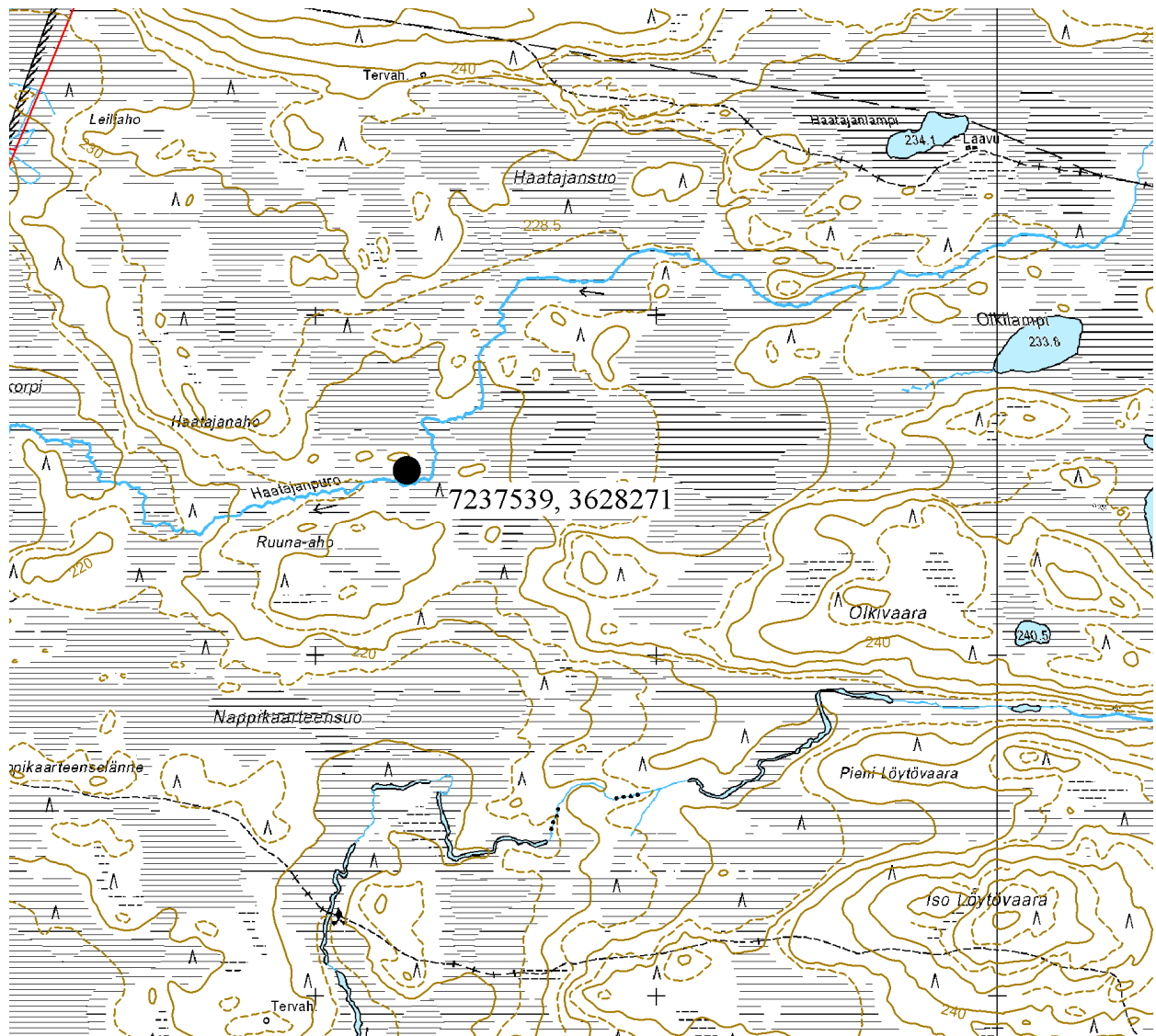
Tieto kohteesta Lehtovaaran Arolan Eero Seppäseltä. Kohteessa ei käyty inventoinnin aikana.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

32. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KÄMPPÄSUO

Metsäyökämpä ja sauna

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

33. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KYRÖLÄN NIITTYSAUNA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7235 621, y = 3626 123, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	13.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_33_48a – MART_33_48d (4kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittysaunan jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen itäpuolella joenmutkan pohjukan koillisrannalla Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta n. 300 metriä etelään. Alue on joenvarsiniittyjen ja suon ympäröimää sekametsää kasvaa kuivan niemekkeen laitaa. Kohteen luona olevalla aukiolla (n. 12 x 15 metriä) kasvaa nuorta koivua ja kuusta.

Kohteen kuvaus

Paikalla niittysaunan jäännös, jonka ala on n. 3 x 3 metriä. Seinistä on jäljellä 3 – 4 hirsikertaa, korkeimmillaan rakenne on koillisnurkassa. Väli-ilmansuuntien mukaisen rakennuksen ovipääty on kohti lounasta. Kiuas on eteläisessä ovinurkassa. Kiukaan ala on n. 1 x 1 metriä ja korkeus 0,5 – 0,6 metriä. Kiukaasta on otettu kiviä nuotioon, joka on saunan ja sitä noin seitsemän metrin päässä olevan rannan välissä. Hirret on katkaistu sahalla ja salvottu koirankaulalle. Saunan sisällä on katon jäännöksiä. Rannan venepaikka näkyy veneelle sopivana kolona matalassa rantapenkassa.

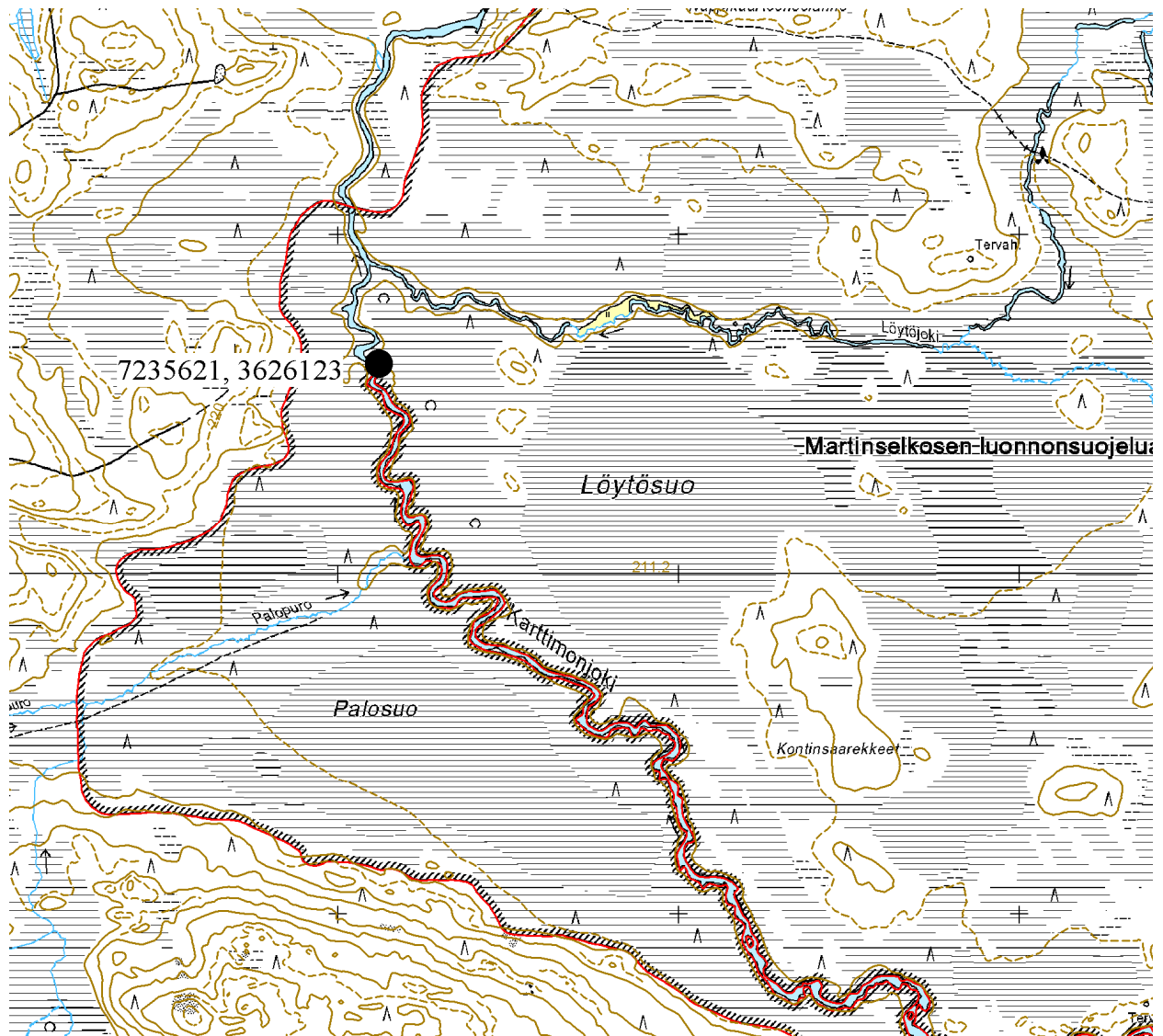
Sauna on vuoden 1988 peruskartalle merkityn Ruhtinansalmen kylän tilan 13:8 alueella. Tieto kohteesta nimineen saatiin tieto Lehtovaaran Arolan Eero Seppäseltä 13.9.2007.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

33. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KYRÖLÄN NIITTYSAUNA

Niittysauna

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

34. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, PALOKUNNAN NIITTYSAUNA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7234 961, y = 3626 369, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	13.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_34_49a, MART_34_49b, MART_34_49c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittysaunan jännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen itäpuolella joenmutkan pohjukan pohjoisrannalla Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta n. 1,00 km etelään. Alue on joenvarsiniittyjen ja suon ympäröimää sekametsää kasvaa kuivan niemekkeen etelälaitaa. Kohteessa ja sen luona kasvaa runsaasti nuorta koivua.

Kohteen kuvaus

Paikalla niittysaunan jännös, jonka ala on n. 3 x 6 metriä. Itä-länsisuuntainen rakennuspohja jakaantuu kahteen 3 x 3 metriä olevaan osaan. Länsiosan seinistä on jäljellä maatunut sammalen ja varpujen peittämä alin kehämäinen hirsikerta. Huoneen(?) kaakkoisnurkassa on kiuas, jonka ala on n. 1,2 x 1,4 metriä ja korkeus n. 0,6 metriä. Itäosa seiniä osoittaa samoin peitossa oleva multapenkka, jonka päällä on lahonnutta puuta (alinta hirsikertaa). Penkan leveys on puolisen metriä tai hieman enemmän ja korkeus n. 0,2 metriä. Sisäosa on kaivettu matalalle kuopalle. Multapenkkaosan itäpäädyn keskellä on n. 0,8 metriä leveä aukko, joka jatkuu rakenteen ulkopuolella runsaan metrin verran kohti kaakkoa. Kiuas on n. 13 –14 metrin päässä rannasta. Venepaikka erottuu veneen keulalle sopivana kolona matalassa rantapenkassa saunan kohdalla.

Sauna on vuoden 1988 peruskartalle merkityn Ruhtinansalmen kylän tilan 14:32 alueella. Saunan nimi juontunee viereisestä Palosuosta.

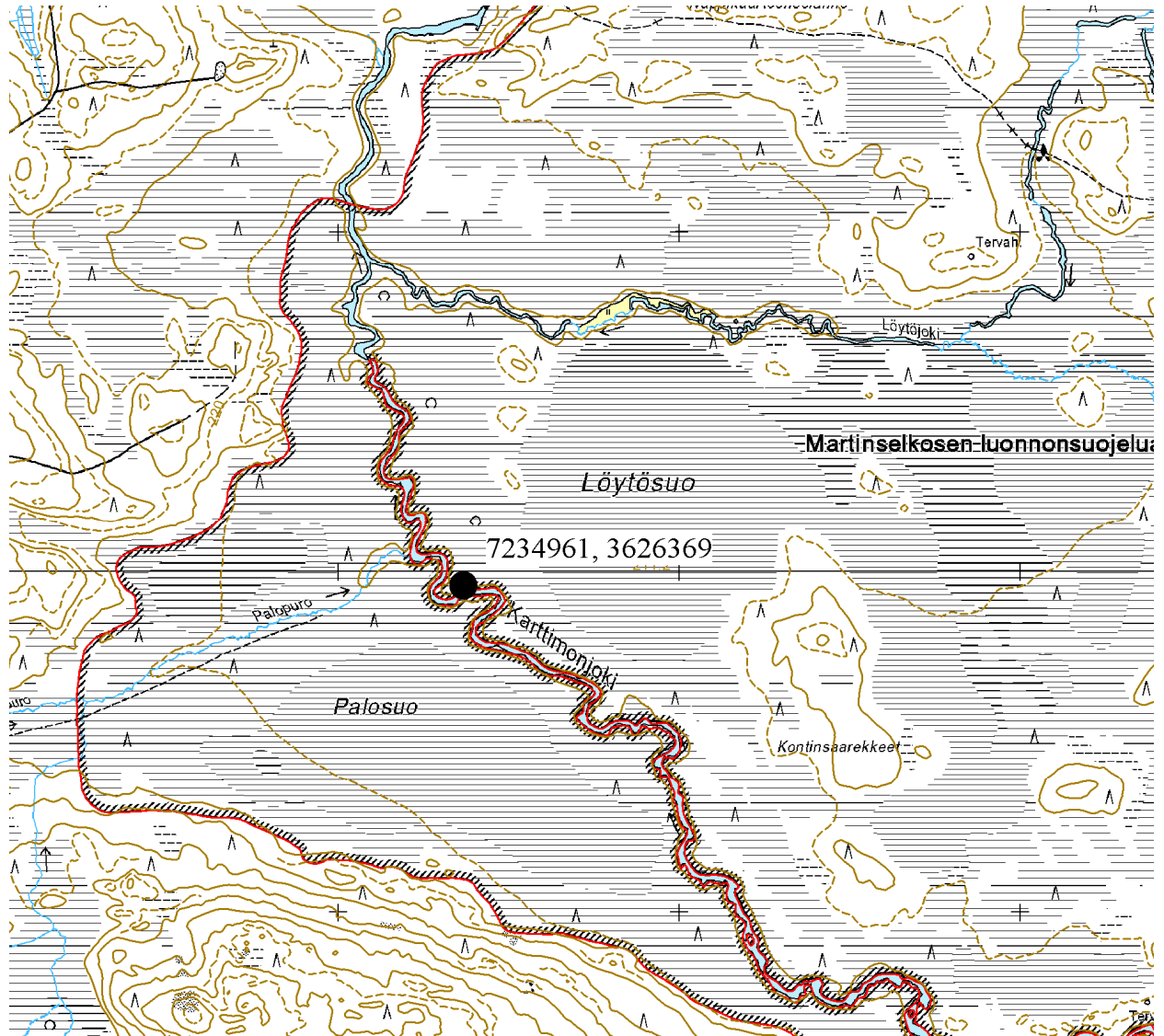
Kohteesta saatiin tieto Lehtovaaran Arolan Eero Seppäseltä 13.9.2007.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

34. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, PALOKUNNAN NIITTYSAUNA

Niittysauna

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

35. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KONTIN NIITTYSAUNA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7234 562, y = 3626 971, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	13.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_35_50a, MART_35_50b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittysaunan jännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen itäpuolella joenmutkan pohjukan koillisrannalla Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta n. 1,60 km kaakkoon. Alue on joenvarsiniittyjen ja suon ympäröimää sekametsää kasvaa kuivan niemekkeen länsilaitaa. Kohteessa ja sen luona kasvaa runsaasti nuorta koivua. Paikalla hahmottuu n. 20 x 20 metriä oleva umpeutuva aukio.

Kohteen kuvaus

Paikalla niittysaunan jännös, jonka ala on n. 3 x 5 – 6 metriä. Itä-länsisuuntainen rakennuspohja jakaantuu kahteen noin 3 x 3 metriä olevaan osaan. länsiosan seinistä on jäljellä maatunut sammalen ja varpujen peittämä alin hirsikerta. Huoneen(?) kaakkoisnurkassa on kiuas, jonka ala on n. 1,2 x 1,7 metriä ja korkeus n. 0,6 metriä. Itäosan seiniä osoittaa samoin peitossa oleva multapenkki, jonka päällä on lahonnutta puuta (alinta hirsikertaa). Penkan leveys on puolisen metriä korkeus n. 0,2 metriä. Sisäosa on kaivettu matalalle kuopalle. Kiuas on n. 15 metrin päässä rannasta. Jokivartta myötäilevä polku kulkee aivan kohteen vierestä, sen itäpuolelta.

Sauna on vuoden 1988 peruskartalle merkityn Ruhtinansalmen kylän tilan 14:34 alueella. Saunan rakenne on lähes yhdenmukainen tilan 14:32 saunan kanssa (vrt. edellinen kohde). Rekisterinumeron mukaan nämä ovat alkuaan olleet sama tilaa.

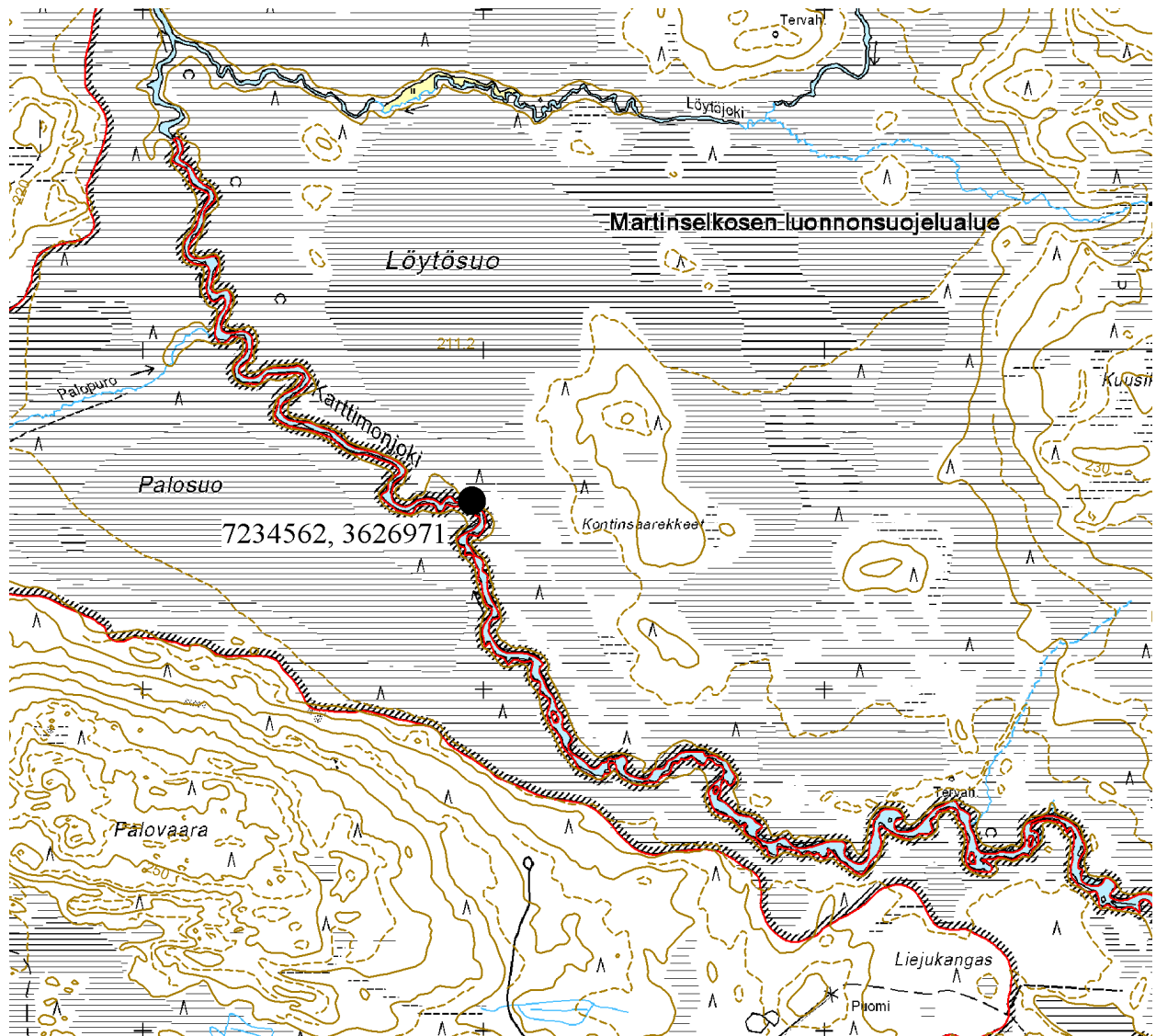
Tieto kohteesta nimineen saatiin Lehtovaaran Arolan Eero Seppäselältä 13.9.2007.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

35. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KONTIN NIITTYSAUNA

Niittysauna

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

36. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KESKIMMÄISEN NIITTYSAUNA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7233 682, y = 3628 411, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_36_51a – MART_36_51d (4 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittysaunan jännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Karttimojoen pohjoisrannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen pohjoispuolella joenmutkan pohjukan koillisrannalla Karttimojoen ja Löytöjoen yhtymäkohdasta n. 3,20 km kaakkoon. Alue on joen pohjoispuolisen hiekkaharjanteen sekametsää kasvavaa reunatasannetta. Paikalla hahmottuu pieni umpeutuva aukio. Kohteen pohjoispuolella kasvaa kookas kaksihaarainen kuusi.

Kohteen kuvaus

Paikalla niittysaunan jännös, jonka ala on n. 4 x 4,5 metriä. Väli-ilmansuuntien mukaisesta rakennuspohjasta on jäljellä alin sammalen ja varvun peittämä hirsikerta. Kiuas on rakennuksen etelänurkassa kohti lounasta olevan oven vieressä. Kiukaan ala on n. 1,5 x 1,5 metriä ja korkeus n. 0,6 metriä. Kiukaan eteläpuolella on muurahaiskeko. Kiuas on noin viiden metrin päässä kuivan maan reunasta.

Sauna on vuoden 1988 peruskartalle merkityn Ruhtinansalmen kylän tilan 14:11 alueella. Tieto kohteesta nimineen saatiin Lehtovaaran Arolan Eero Seppäseltä 13.9.2007.

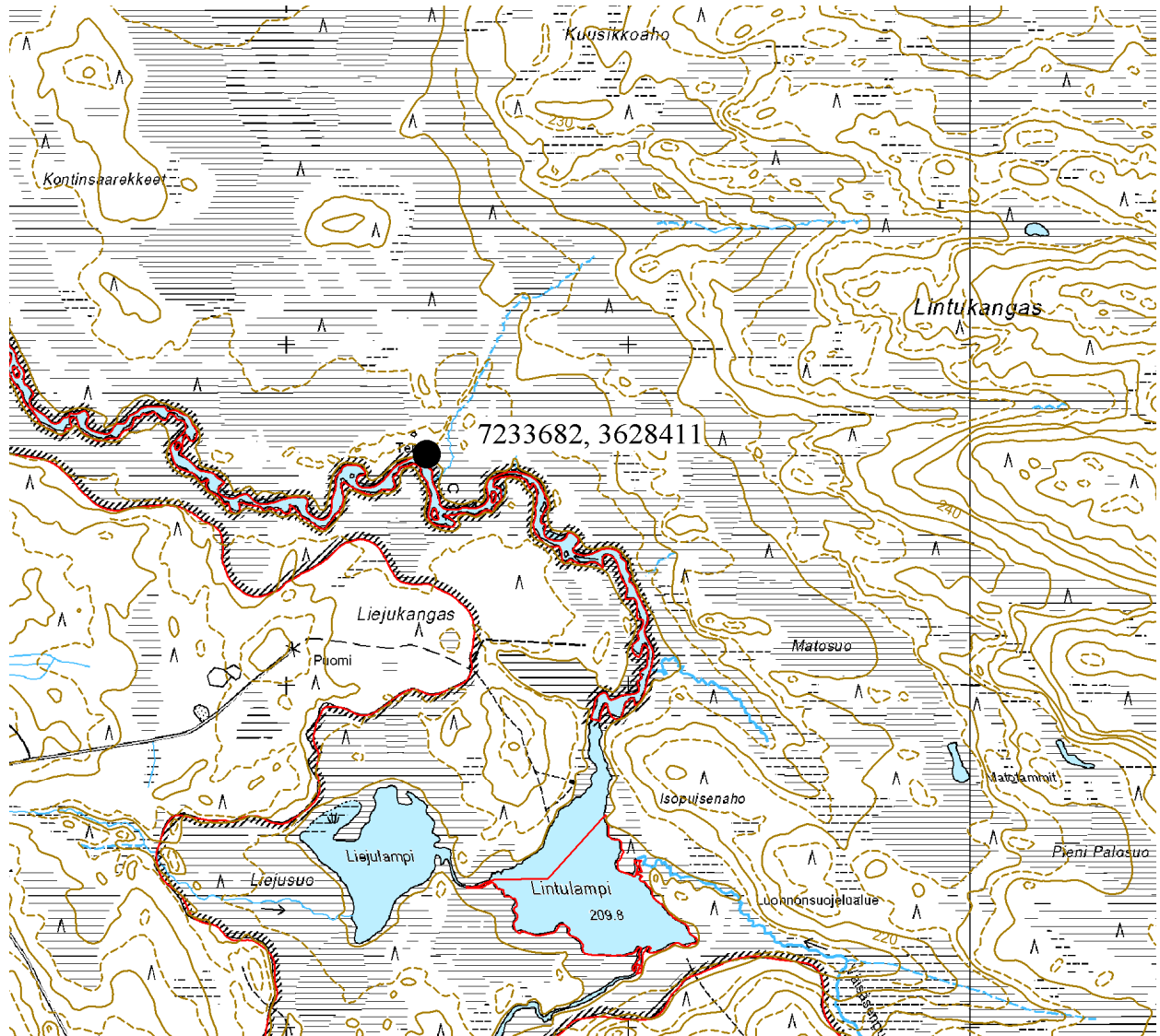
Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

36. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KESKIMMÄISEN NIITTYSAUNA

Niittysauna

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

37. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LÖYTÖJOEN NIITTYSAUNA (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7235 769, y = 3627 431, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 46 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_37_52a – MART_37_52d (4 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittysaunan jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Löytöjoen pohjoisrannalla Hyödynpuron suun länsipuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Löytöjoen pohjoisrannalla Hyödynpuron suusta n. 400 metriä länteen Löytöjoen mutkan luoteispuolisen kankaan etelälaidalla, vajaan puolensadan metrin päässä joesta olevalla soiden ympäröimällä pienellä kuivanmaan saarekkeella Löytöjoen ja Karttimojoen yhtymäkohdasta n. 1,3 km itään. Alue kasvaa suonreunan harvaa kuusi-koivumäntysekametsää.

Kohteen kuvaus

Paikalla niittysaunan jäännös, jonka ala on n. 3,5 x 3,5 metriä ja korkeus n. 1,2 metriä. Väliilmansuuntien mukaisesta rakennuksesta on jäljellä vielä seitsemän hirsikertaa. Pyöröhirret on katkottu kirveellä ja sahalla, salvottu koirankaulalle, ovipielen hirsien päitä muotoiltu. Kiuas on rakennuksen etelänurkassa kohti kaakkoa avautuvan oviaukon vieressä. Takaseinän keskellä neljännen ja viidennen hirren välissä on savuaukko. Kiukaasta on otettu kiviä rakennuksen keskelle tehtyyn nuotioon.

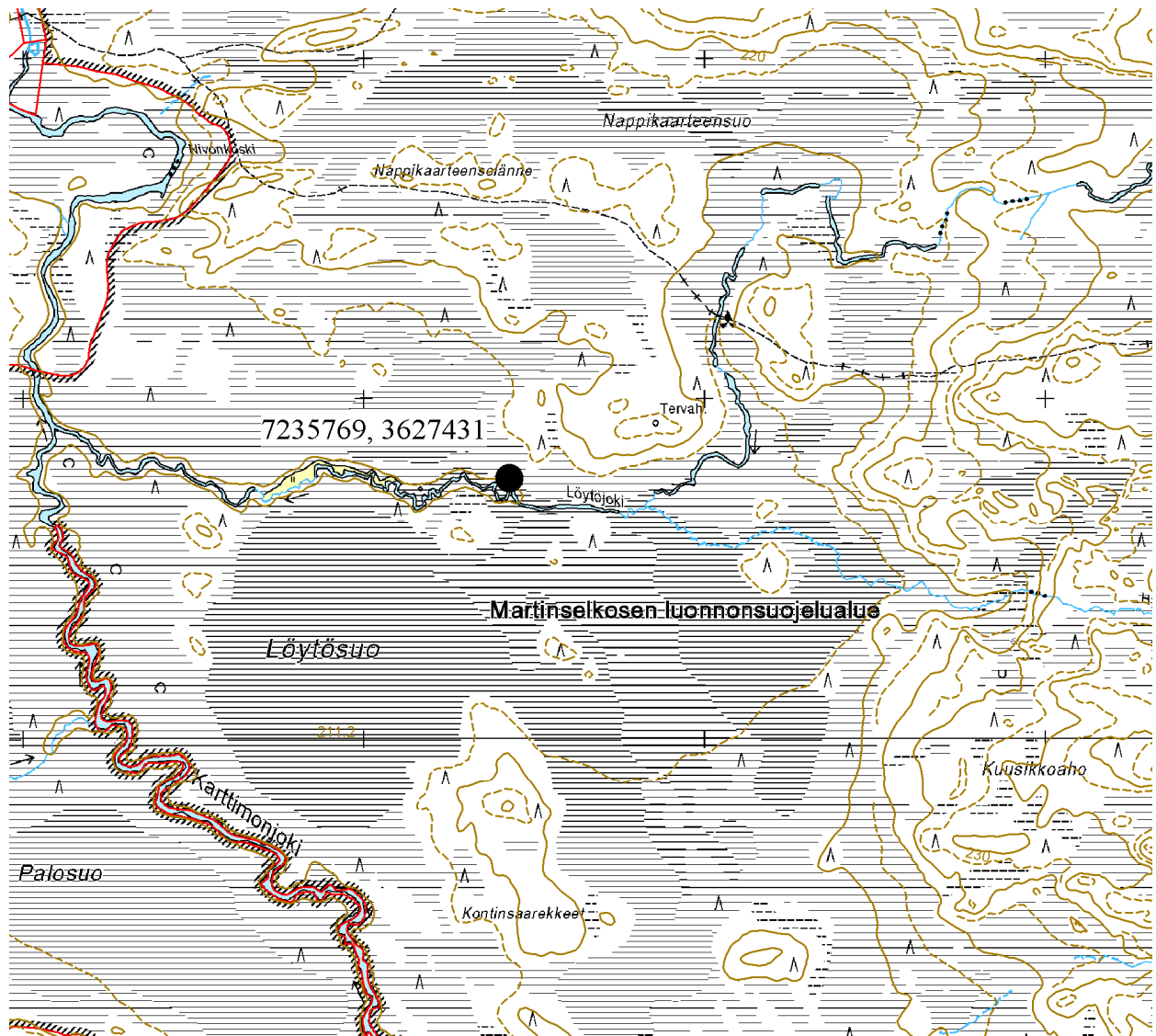
Kohde merkitty vuoden 1988 peruskartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

37. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LÖYTÖJOEN NIITTYSAUNA (pohjoinen)

Niittysauna

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

38. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, MAIKONAHON NIITTYSAUNA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7235 637, y = 3627 674, z = 210 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 46 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_38_53a, MART_38_53b, MART_38_53c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittysaunan jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Löytöjoen etelärannalla Hyödynpuron suun länsipuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Löytöjoen etelärannalla Hyödynpuron suusta n. 150 metriä länteen soiden ympäröimän kuivanmaan saarekkeen joenpuoleisella laidalla Löytöjoen ja Karttimojoen yhtymäkohdasta n. 1,55 km itään. Alue on kuusi-koivu-mäntysekametsää kasvavaa hiekkavaa kangasta.

Kohteen kuvaus

Paikalla niittysaunan jäännös, jonka ala on n. 3,5 x 4 metriä ja korkeus n. 1,7 metriä. Pohjois-eteläsuuntaisesta rakennuksesta on jäljellä vielä yhdeksän hirsikertaa. Järeähköt pyöröhirret on katkottu kirveellä ja sahalla. Pienehkö kiuas on rakennuksen luoteisnurkassa pohjoiseen kohti jokea avautuvan oviaukon vieressä. Romahtaneen takaseinän keskellä on savuaukko, etuseinä oviaukkoineen on parhaiten säilynyt. Oviaukossa on lautapielet. Irrallaan seinän vieressä oleva ovi on tehty viidestä laudasta naulaamalla ne viistotukiin. Kamanahirressä on minikirjainkaiverruksia ja vuosilukuja ainakin 1940- ja 1950-luvuilta, nuorin havaittu oli vuodelta 1957. Kamanahirren yläpuoliseen hirteen on kaiverrettu teksti "EräMaja odottaa kunnioitustasi". Vuoden 1988 peruskartalle merkitty kohde on alueen niittysaunoista parhaiten säilynyt.

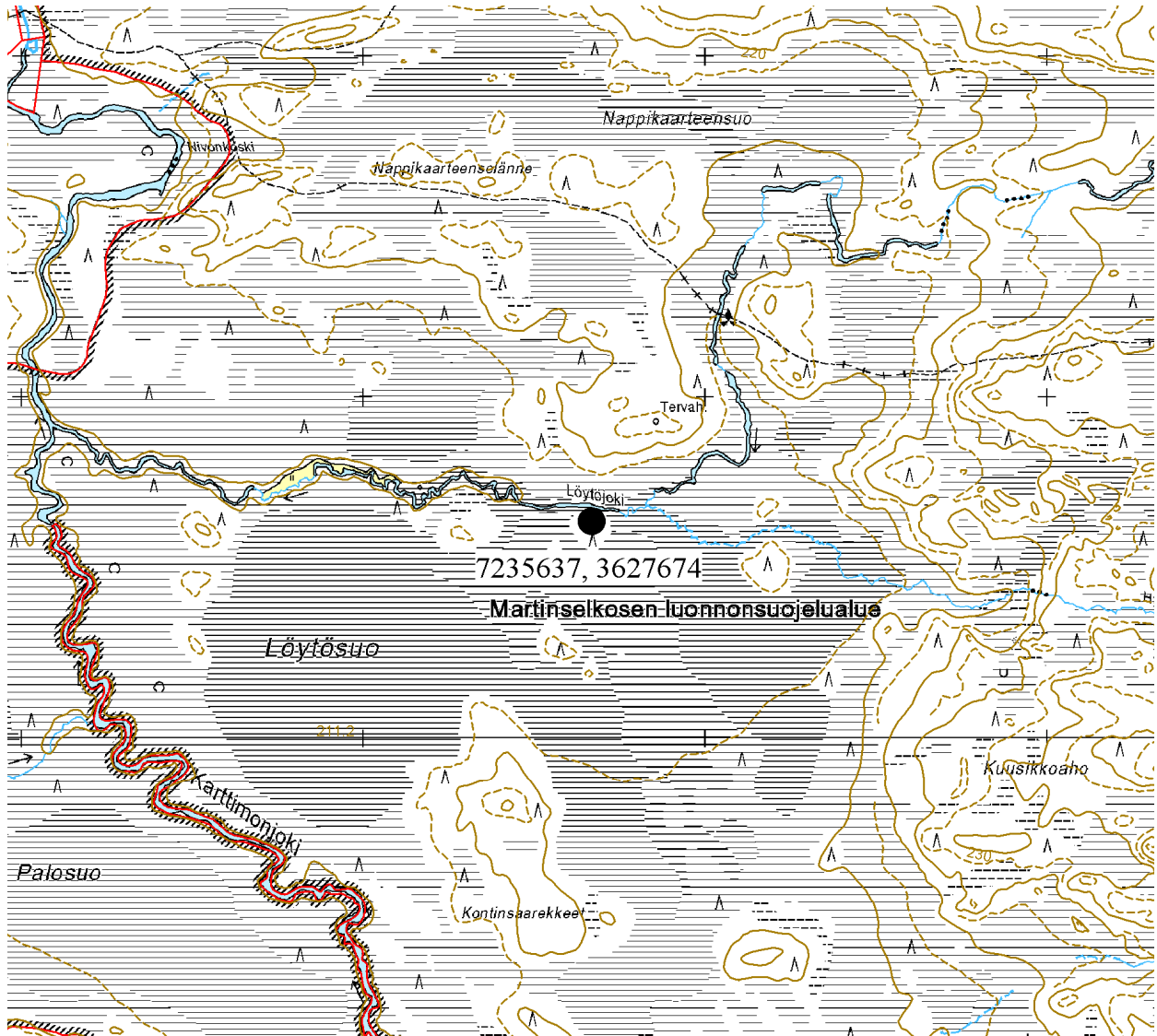
Tieto kohteesta nimineen saatiin Lehtovaaran Arolan Eero Seppäseltä 13.9.2007. Seppäsen mukaan tämä niittysauna on ollut erämiesten käytössä ainakin vielä 1950-luvulla.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

38. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, MAIKONAHON NIITYSAUNA

Niittysauna

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

39. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, HOIKKAVAARA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 d
Koordinaatit:	x = 7239 072, y = 3628 143, z = 250 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 250 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 50 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	14.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_39_54, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen luoteisosassa rajavyöhykkeellä sijaitsevan Hoikkavaaran laen itäkoillispuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee rajavyöhykkeellä Hoikkavaaran laesta n. 100 metriä koilliseen lakialueen pohjoiseen viettävän rinteän yläosassa. Alue on kuusta, koivua ja mäntyä kasvavaa moreenikangasta, jonka aluskasvillisuutena mustikka ja puolukka.

Kohteen kuvaus

Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 15 – 16 metriä. Keskuspainanteen syvyys on n. 0,6 metriä, vallien korkeus ympäröivästä alueesta on n. 0,8 metriä. Vallin päällä kasvaa pari iäkstä petäjää ja katajaa. Halssi on kohti koillisessa olevaa alarinnettä. Tervahaudan lounaispuolella on yksittäinen maakuoppa, jollaisia säännöllisesti tavataan tervahautojen vierestä, ja eteläpuolelta kulkee polku.

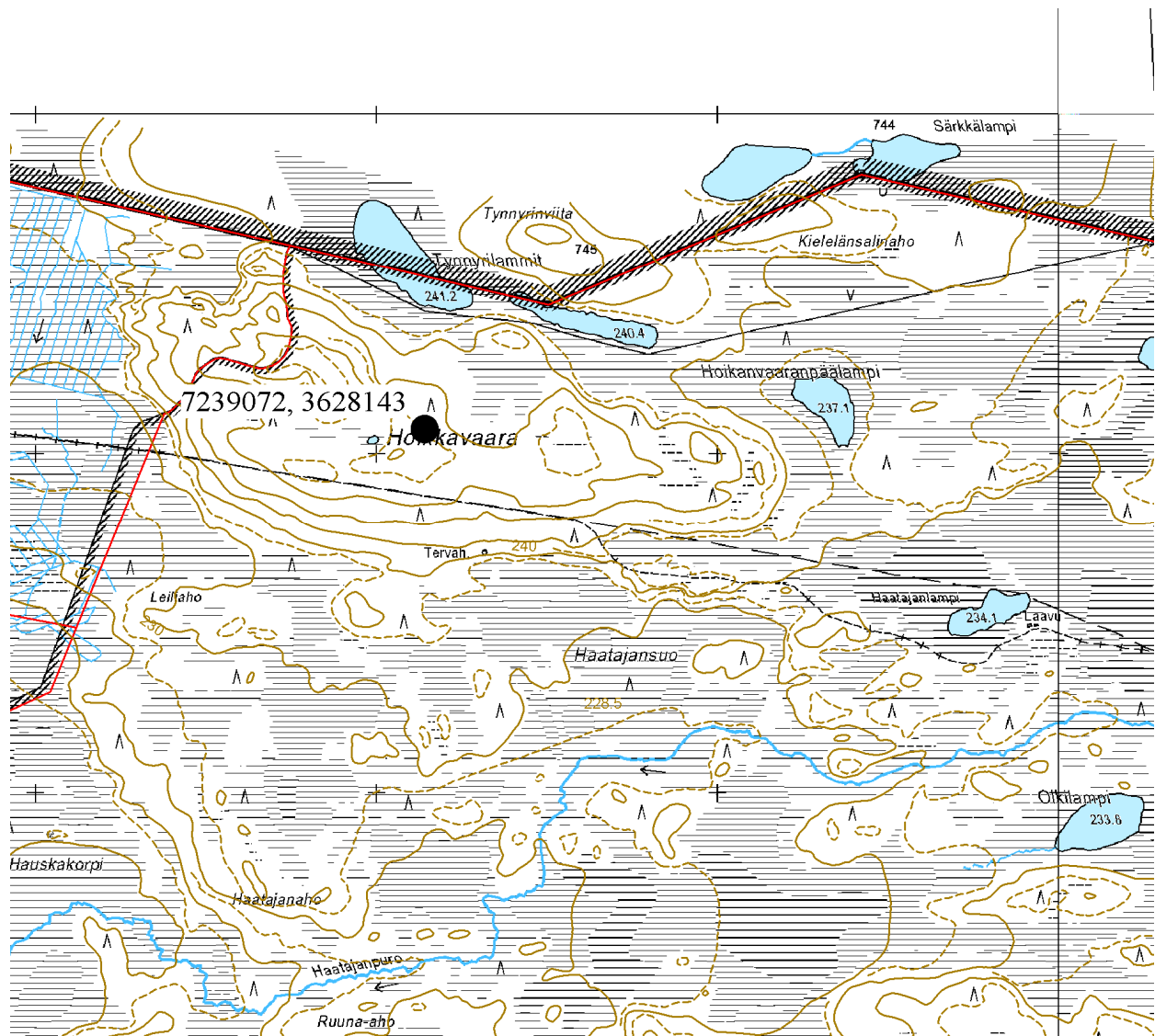
Satakunta metriä tervahaudasta kaakkoon on useita n. 0,8 – 1,0 metrin korkuisia katkaistuja kelokantoja, jotka ovat osin metsäpalon hiillelle polttamia. Varsin pienellä alueella niitä näkyi puolisen tusinaa.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

39. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, HOIKKAVAARA

Tervahauta

Ote maastokartasta 4513 08 d

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

40. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, HOIKKAVAARA (etelä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	4513 08 d
Koordinaatit:	x = 7238 693, y = 3628 308, z = 235 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkinä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 750 m ² (n. 35 x 20)
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 49,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	14.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_40_55a – b ja MART_40_56a – b, (4kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi tervahautaa Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen luoteisosassa rajavyöhykkeellä sijaitsevan Hoikkavaaran etelälaidalla Haatajansuon luoteiskulmalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Hoikkavaaran laesta n. 400 metriä kaakkoon ja rajavyöhykkeestä n. 150 metriä etelään vaaran etelälaidan terassilla lähellä suon reunaa. Alue on kuusta ja mäntyä kasvavaa moreenikangasta, jonka aluskasvillisuutena mustikka ja puolukka.

Kohteen kuvaus

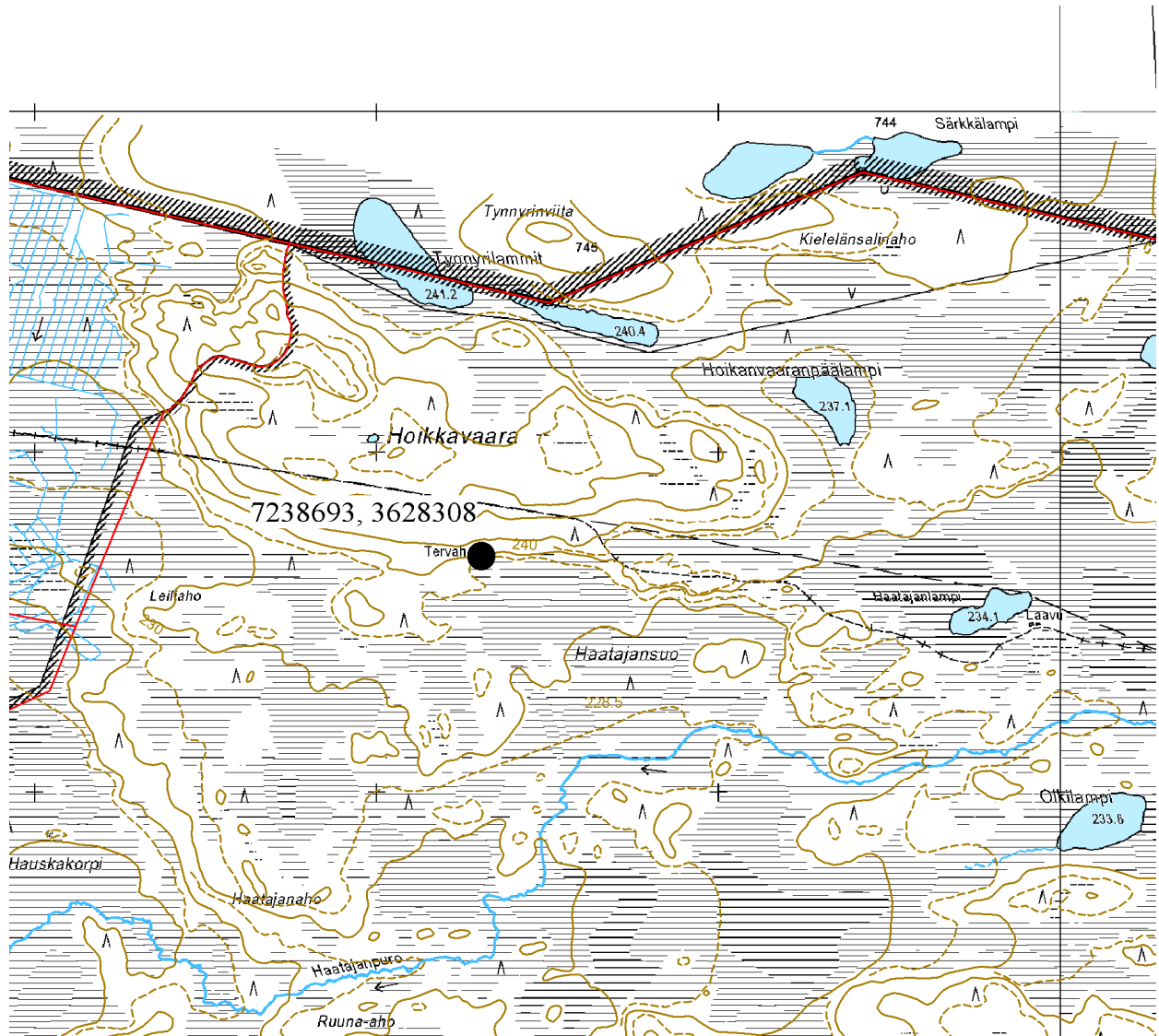
Paikalla on kaksi tervahautaa. Hautojen vallit ovat vain kolmen metrin päässä toisistaan. Läntisemmän haudan (7238 694 / 3628 302) halkaisija valleineen on n. 16 – 17 metriä. Keskuspainanteen syvyys on n. 0,6 metriä, vallien korkeus ympäröivästä alueesta on n. 0,8 – 1,0 metriä. Halssi on kohti etelässä olevaa suota. Itäisemmän haudan (7238 692 / 3628 315) halkaisija valleineen on n. 13 – 14 metriä. Muuten se vastaa mitoiltaan edellistä. Myös tämän halssi on etelään. Kummankin tervahaudan vallin päällä kasvaa katajaa ja koivua, mutta tervahaudat erottuvat selvästi. Kohde on merkitty vuoden 1988 peruskartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

40. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, HOIKKAVAARA (etelä)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4513 08 d

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

41. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, ISO LÖYTÖVAARA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7236 121, y = 3630 074, z = 250 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 175 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 48,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	14.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_41_57, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen keskiosassa Ison Löytövaaran laen eteläpuolella retkeilyreitit vieressä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Ison Löytövaaran laesta n. 100 metriä etelään vaaran lakialueen alapuolella olevalla tasaisella rinteenosassa aivan retkeilyreitit eteläpuolella. Alue on vanhaa mäntyä ja kuusta kasvavaa moreenikangasta, jonka aluskasvillisuutena mustikka ja puolukka. Kohteen luona kasvaa koivua ja katajaa

Kohteen kuvaus

Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 12 – 13 metriä. Keskuspainanteen syvyys on n. 0,6 – 0,7 metriä, vallien korkeus ympäröivästä alueesta on n. 0,6 metriä. Peräti kahdeksan metrinen halssi on kohti etelää. Itäisemmän haudan (7238 692 / 3628 315) halkaisija valleineen on n. 13 – 14 metriä.

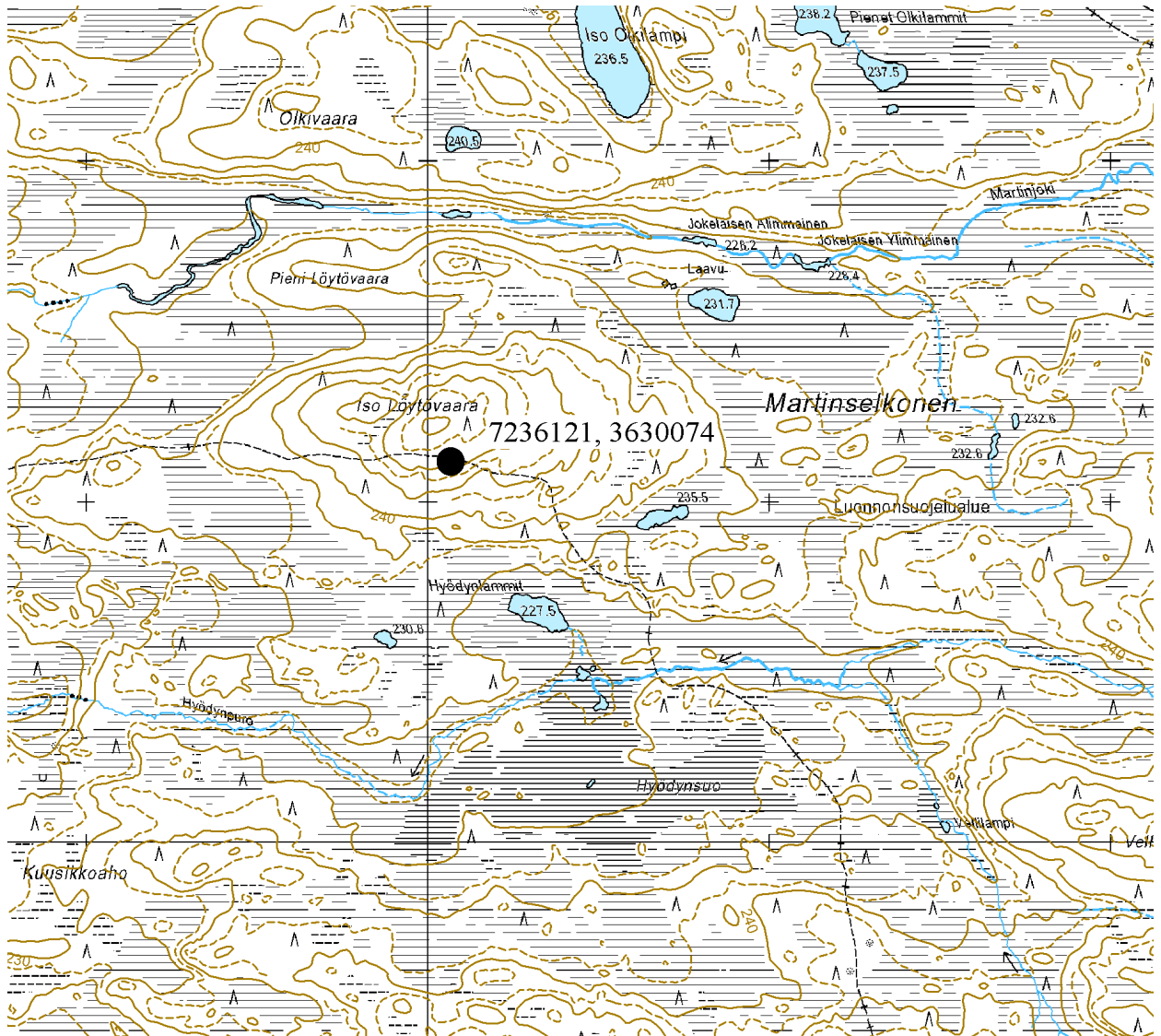
Tieto kohteesta saatiin Lehtovaaran Arolan Eero Seppäseltä 13.9.2007. Hänen mukaansa kohteesta parisataa metriä itään polun mutkan tienoilla polun pohjoispuolella olisi tervahaudan "teelmä" eli rinteeseen osin kaivettu halssi. Paikalla nyt havaittuja kuopanteita päädyttiin pitämään luontaisina.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

41. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, ISO LÖYTÖVAARA

Tervahauta

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

42. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, NAPPIKAARTEENSELÄNNE (kaakko)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7235 919, y = 3627 860, z = 227,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 150 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_42_58), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Nappikaarteenselänten kaakkoispuolisen kankaan laella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Löytöjoen luoteispuolella Nappikaarteenselänten kaakkoispuolisen kankaan laella Juoksutuksenahon tulipaikasta n. 400 metriä etelälounaaseen. Alue on kuusivaltaista moreenikangasta. Kohteen päällä kasvaa tiheässä nuorta kuusta.

Kohteen kuvaus

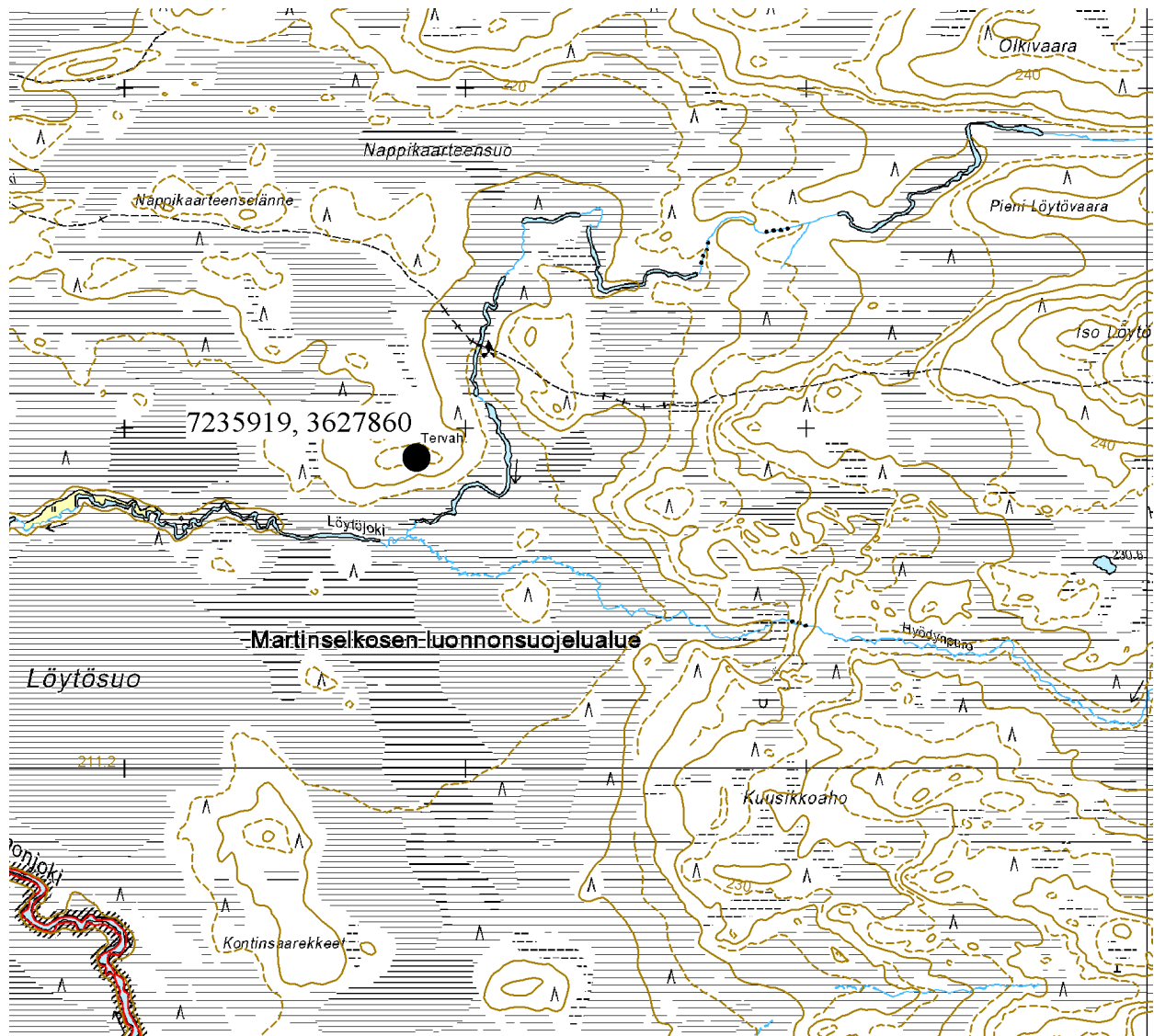
Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 12 metriä. Keskuspainanne on laakea ja matala, sen syvyys on vain 0,3 – 0,4 metriä. Myös valli on varsin matala, n.0,4 metriä, mutta etelälounaaseen oleva halssi erottuu jokseenkin selvästi. Kohde on merkitty vuoden 1988 peruskartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

42. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, NAPPIKAARTEENSELÄNNE (kaakko)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

43. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, NAPPIKAARTEENSELÄNNE (länsi)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7236 430, y = 3626 451, z = 215 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 300 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 46,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_43_59a, MART_43_59b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen länsiosassa Nappikaarteenselänten lounaisosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Nappikaarteenselänten lounaisosassa Karttimojoen Nivonkoskesta n. 300 metriä etelään ja retkeilyreitistä n. 250 metriä lounaaseen. Alue on kuusta ja mäntyä kasvavaa moreenikangasta, jonka aluskasvillisuutena mustikkaa ja puolukkaa. Kohteen luona kasvaa jokunen koivu.

Kohteen kuvaus

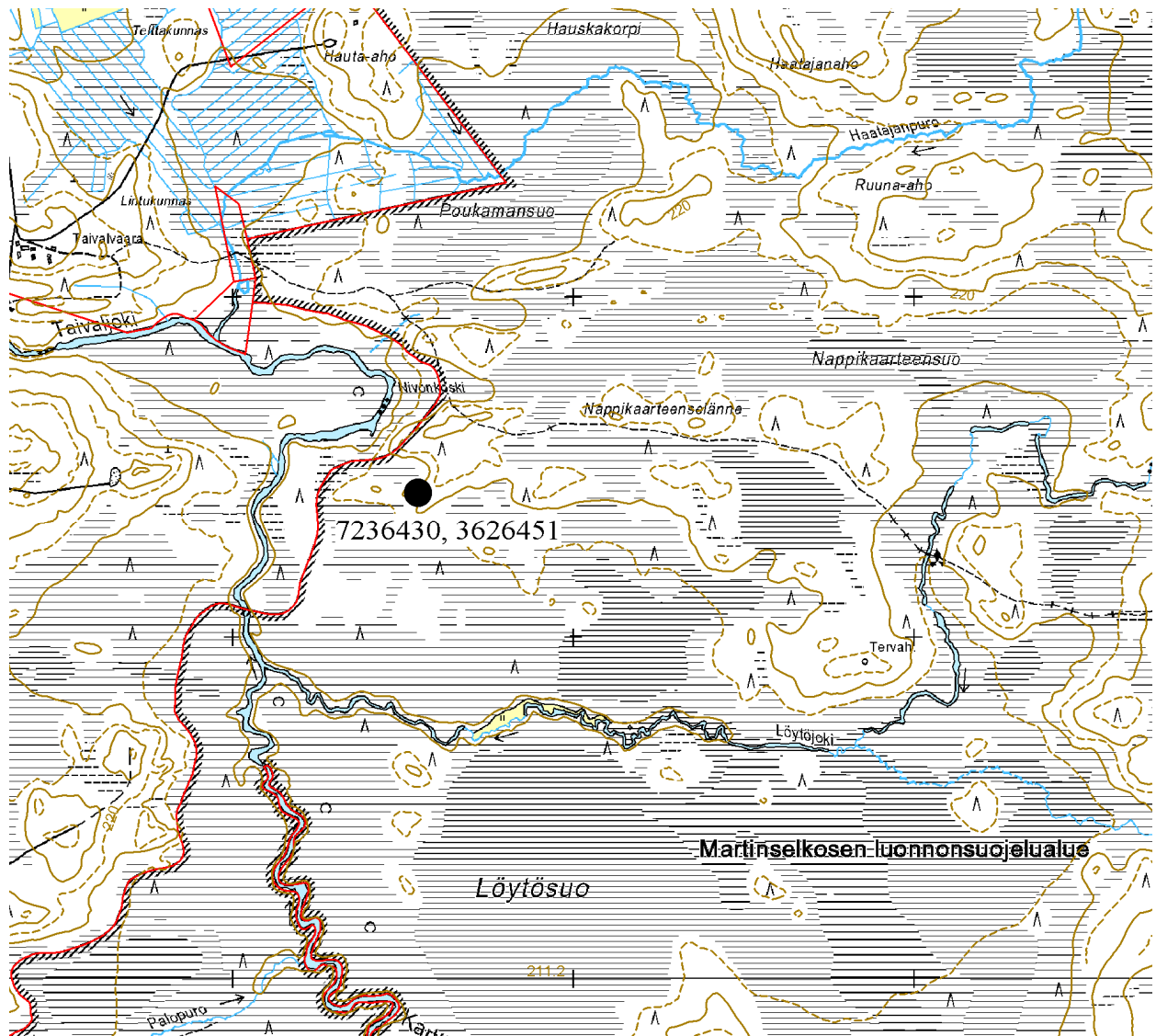
Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 17 – 18 metriä. Keskuspainanteen syvyys on n. 0,9 metriä. Vallin korkeus ulkopuolelta katsottuna on n.0,6 – 0,7 metriä. Halssi on alarinteeseen kohti pohjoista. Tervahaudan sisällä kasvaa useita nuorehkoja kuusia. Kohteesta saatiin tieto Lehtovaaran Arolan Eero Seppäseltä 13.9.2007.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

43. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, NAPPIKAARTEENSELÄNNE (länsi)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

44. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS (luode)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7233 369, y = 3628 018, z = 215 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 350 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	-

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen eteläosassa Karttimojoen eteläpuolella Liejukankaan luoteiskulmalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen venelossille vievästä polusta vajaat 100 metriä länteen, kohti jokea pistävän harjanteen itäreunalla n. 100 metriä joesta etelään. Alue on mäntyä, kuusta ja vähemmän koivua kasvavaa reheväkasvuista moreenikangasta.

Kohteen kuvaus

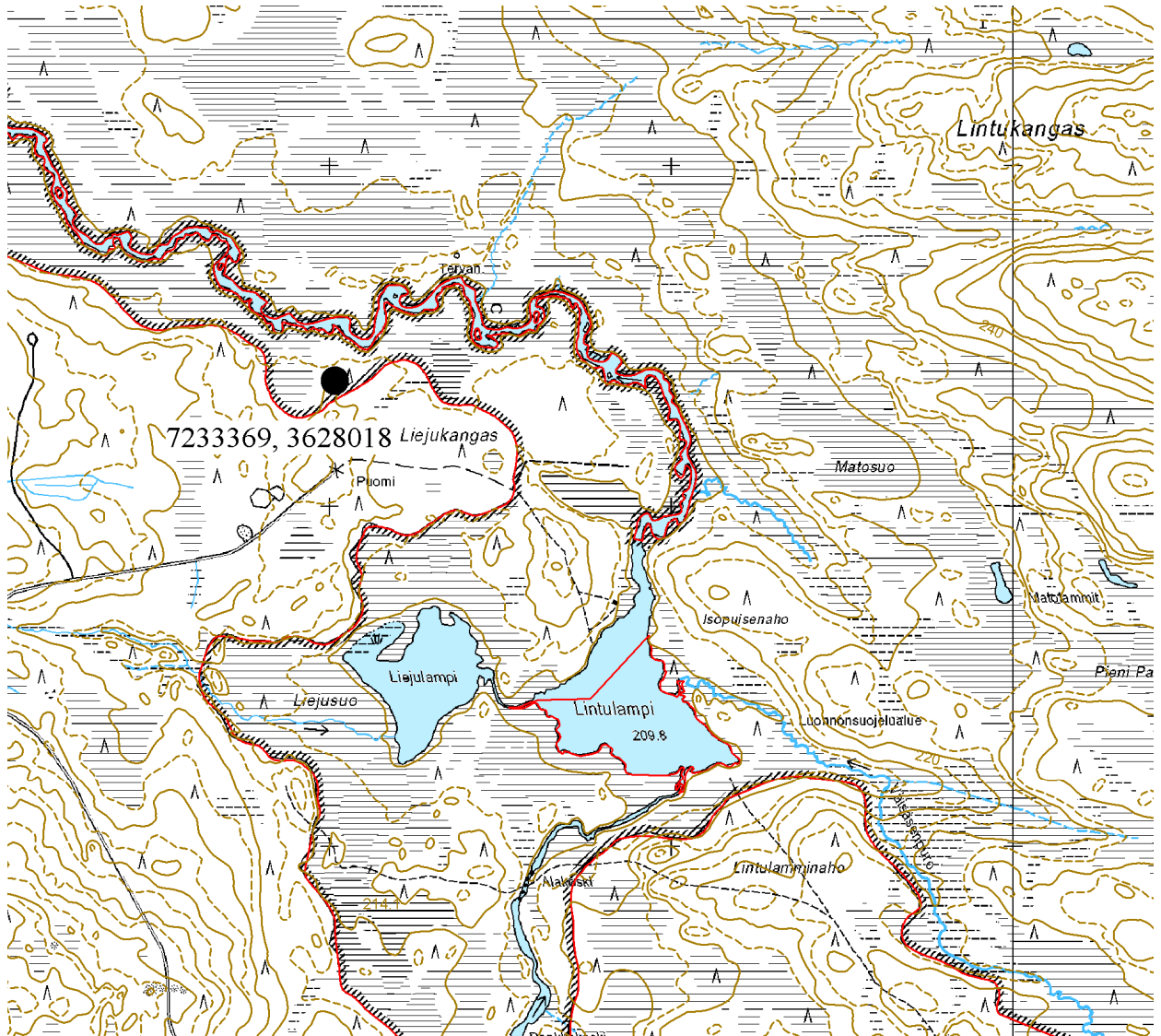
Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 17 – 18 metriä. Keskuspainanteen syvyys on n. 0,8 – 1,0 metriä. Halssi on alarinteeseen kohti pohjoisluodetta. Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen kertoi 13.9.2007 alueella olleen myös tukkikämpän. Tukkikämpä sijaitseekin tästä vain n. 700 metriä länsiluoteeseen (ks. tarkastamattomat kohteet nro 11).

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

44. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, LIEJUKANGAS (luode)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

45. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOEN VENELLOSSI (koillinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 08 c
Koordinaatit:	x = 7233 738, y = 3628 375, z = 212,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkitä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 100 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	18.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MART_45_60, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Martinselkosen eteläosassa Karttimojoen pohjoispuolella Liejukankaan länsiosan kohdalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karttimojoen Venellossista n. 250 metriä koilliseen joen pohjoispuolisella harjanteella retkeilypolun eteläpuolella. Alue on mäntyä kasvavaa kuivan hiekkaharjanteen kumpuilevan laen eteläreunaa.

Kohteen kuvaus

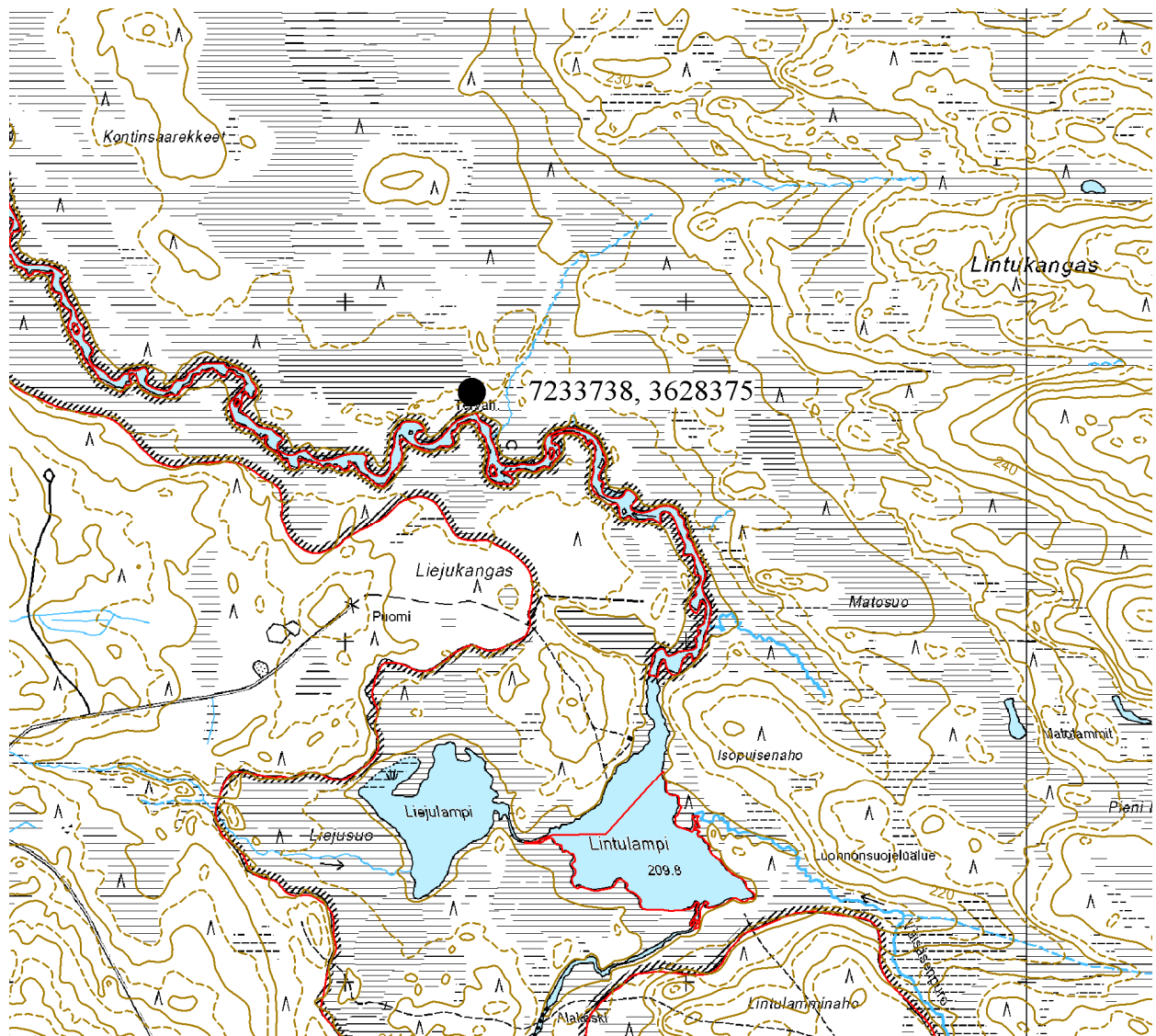
Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 10 – 11 metriä. Keskuspainanne on vain n. 0,3 – 0,4 metriä syvä ja se erottuu laakeana suopursua kasvavana painanteena. Vallit erottuvat noin 0,4 metriä korkeina kohoumina, joiden ulkoreunalla on jokseenkin selvä ojanne. Halssi on eteläkaakkoon kohti alarinnettä ja piilossa polkua kulkevien katseilta. Kohde on merkitty vuoden 1988 peruskartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

45. SUOMUSSALMI, MARTINSELKONEN, KARTTIMOJOEN VENELOSSI (koillinen)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4513 08 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

B. TARKASTAMATTOMAT KOHTEET

1. MATOLAMMET (koillinen)

Niittylato tms.?

PK 4513 11 b

$x = 7238\ 60$, $y = 3633\ 30$ (arvio)

Martinpuron pohjoispuolisten Matolampien luoteispuolisella kuivalla pitäisi olla "niittykämpän" tms. rakennuksen jäännökset. Kertonut Ämmänsaaren rajavartioston Arto Tolonen 8.8.2007.

2. MARTINSELKOSEN NIITTYLADOT

Vasta maastotöiden jälkeen saatiin käsiin vuonna 1969 painettu topografinen kartta (1:20 000) MARTINSELKONEN 4513 08 + 4513 11 (ilmakuvaus 1961), jolle on merkitty useita rakennuksia. Seuraavassa nämä maastossa tarkastamattomat niittyladot / rakennukset vesistöittäin.

A. KARTTIMOJOEN NIITTYLADOT

Inventoinnin aikana Karttimojoen varresta tarkastettiin kolme niittysaunaa ja 10 niittylatoa. Topografisessa kartassa on näiden lisäksi 19 jokivarteen merkittyä rakennusta.

1. $x = 7235\ 700$, $y = 3626\ 030$
2. $x = 7235\ 400$, $y = 3626\ 140$
3. $x = 7235\ 390$, $y = 3626\ 190$
4. $x = 7234\ 990$, $y = 3626\ 240$
5. $x = 7234\ 900$, $y = 3626\ 380$
6. $x = 7234\ 650$, $y = 3626\ 670$
7. $x = 7234\ 480$, $y = 3626\ 830$
8. $x = 7234\ 230$, $y = 3626\ 980$
9. $x = 7234\ 280$, $y = 3627\ 040$
10. $x = 7233\ 960$, $y = 3627\ 150$
11. $x = 7233\ 990$, $y = 3627\ 210$
12. $x = 7233\ 860$, $y = 3627\ 270$
13. $x = 7233\ 760$, $y = 3627\ 630$ (= Kemiläisen niittysauna?)
14. $x = 7233\ 580$, $y = 3627\ 860$
15. $x = 7233\ 550$, $y = 3628\ 480$
16. $x = 7233\ 480$, $y = 3628\ 790$
17. $x = 7233\ 030$, $y = 3628\ 990$
18. $x = 7233\ 120$, $y = 3629\ 100$
19. $x = 7232\ 890$, $y = 3628\ 940$ (= Isopuisenahon kämppä?)

B. LÖYTÖJOEN NIITTYLADOT

Inventoinnin aikana Löytöjoen varresta tarkastettiin kaksi niittysaunaa ja kolme niittylatoa. Topografisessa kartassa on näiden lisäksi yksi jokivarteen merkitty rakennus/niittylato(?).

1. $x = 7235\ 720$, $y = 3626\ 620$

C. PALOPURON NIITTYLADOT

Palopuron vartta ei inventoinnin aikana tarkastettu. Topografisen karttaan on merkitty:

1. $x = 7234\ 480$, $y = 3625\ 220$
2. $x = 7234\ 580$, $y = 3625\ 110$
3. $x = 7234\ 520$, $y = 3625\ 310$
4. $x = 7234\ 620$, $y = 3625\ 270$
5. $x = 7234\ 660$, $y = 3625\ 380$
6. $x = 7234\ 940$, $y = 3626\ 010$
7. $x = 7235\ 000$, $y = 3626\ 180$

D. VÄISÄSENPURON NIITTYLATO

Väisäsenpuron vartta ei inventoinnin aikana tarkastettu. Topografisen karttaan on merkitty:

1. $x = 7231\ 460$, $y = 3630\ 280$ (v. 1988 peruskartalla Ruhtinansalmen kylän niittypalsta)

3. HYÖDYNPURO

Kämpä

$x = 7235\ 75$, $y = 3629\ 00$ (arvio)

PK 4513 08 c

Paikalla on ollut moderni kämpä, joka rakennettu ilman lupaa. Kämpän paljastuttua rakentajat ovat polttaneet sen. Kertonut Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen 13.9.2007.

4. PELTOLAN NIITTYSAUNA

Niittysauna

$x = 7232\ 180$, $y = 3628\ 840$

PK 4513 07 d

Lintulammen etelärannan kuivassa Karttimojoen länsipuolella pitäisi olla niittysaunan jäännökset. Kertonut Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen 13.9.2007. Koordinaattien osoittamalle paikalle merkitty rakennus vuoden 1969 topografiselle kartalle 1:20 000. Tarkastus helpointa veneellä Lintulammen autiotuvalta.

5. MÄKELÄN NIITTYSAUNA

Niittysauna

PK 4513 08 a

$x = 7233\ 45$, $y = 3629\ 45$ (arvio)

Liejukankaan pohjoislaidalla Karttimojoen etelärannalla pitäisi olla niittysaunan jäännökset. Sen tienoilla kasvaa kookas haapa. Kertonut Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen 13. ja 24.9.2007.

Kohdetta etsitty tuloksetta 17.9.2007.

6. KEMILÄISEN NIITTYSAUNA

Niittysauna

x = 7233 48, y = 3628 20

PK 4513 08 a

Siirretyn metsätyö-/savottakämpän kohdalla Karttimojoen etelärannan Koivuniemessä pitäisi olla niittysaunan jäännökset. Kertonut Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen 24.9.2007.

Ilmeisesti kyseessä on koordinaattien osoittamalle paikalle merkitty rakennus vuoden 1969 topografiselle kartalle 1:20 000

7. LÖYTÖJOEN NIITTYSAUNA

Niittysauna

x = 7235 70, y = 3627 30 (arvio)

PK 4513 08 a

Löytöjoen eteläpuolella Maikonahon niittysaunan länsipuolisella kuivalla pitäisi olla niittysauna. Kertonut Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen 13.9.2007.

Kohdetta etsitty tuloksetta 17.9.2007.

8. MARTINSUVANTO

Niitty-/eräsauna?

x = 7237 20, y = 3634 85 (arvio)

PK 4513 11 a

Martinsuvannon alueella pitäisi olla niitty-/eräsaunan jäännökset.

Kertonut Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen 13.9.2007; SutiGis kulttuurikohteet.

Kohdetta etsitty tuloksetta 14.9.2007.

9. LIEJULAMPI (itä)

Niitty-/kalasauna?

x = 7232 50, y = 3628 50 (arvio)

PK 4513 07 b

Lintulammen ja Liejulammen välisen salmen pohjoispuolella Liejulammen itärannalla pitäisi olla niitty- tai kalasaunan jäännökset.

Kertonut Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen 13.9.2007.

Kohdetta etsitty tuloksetta 17.9.2007.

10. ISOPUISENAHO

Metsätyökämpä

$x = 7232\ 95$, $y = 3629\ 15$ (Seppänen)

$x = 7232\ 890$, $y = 3628\ 940$ (1969 kartta)

PK 4513 08 c

Lintulammen koillispuolisen Isopuisenahon pohjoispäässä pitäisi olla metsätyö(?)kämpän jäännökset. Kertonut Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen 13.9.2007; Tervonen 2007. Näiden ilmoittamasta paikasta runsaat 200 metriä lounaaseen merkitty rakennus vuoden 1969 topografiselle kartalle 1:20 000.

Tarkastus helpointa veneellä Lintulammen autiotuvalta.

11. PALOVAARA (koillinen)

Metsätyökämpä

$x = 7233\ 640$, $y = 3627\ 270$

PK 4513 08 c

Palovaaran koillisreunalla on sijainnut myöhäinen metsätyökämpä, josta ainakin päärakennus purettu ja siirretty asuinrakennukseksi Ämmänsaareen. Kertonut Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen 13.9.2007. Palovaaran koillisrinteeseen aivan puistoalueen rajalle on vuoden 1969 topografiselle kartalle (1:20 000) merkitty rakennusryhmä, joka ilmeisesti kyseinen kämpänpaikka.

12. VELLIPURO

Metsätyökämpä

$x = 7235\ 28/-32/-62$, $y = 3631\ 22/-45/-12$ (arvio)

PK 4513 08 c

Vellivaaran luoteispuolella Vellipuron varrella olevilla kuivalla pitäisi olla metsätyö(?)kämpän jäännökset. Kertonut Lehtovaaran Arolan Eero Seppänen 13.9.2007; ks. myös Tervonen 2007.

Kohdetta etsitty tuloksetta 18.9.2007 yllä olevien koordinaattien osoittamilta kankailta.

13. HAUTASUO (koillinen)

Tervahauta

$x = 7231\ 050$, $y = 3632\ 550$, $z = 232,5$ m mpy

PK 4531 10 d

Hoikkajärven etelärannalla n. 150 metriä valtakunnanrajasta länteen on kohti järveä viettävään pohjoisrinteeseen merkitty. vuoden 1988 peruskarttaan tervahauta. Kohteen laatua ja sijaintia voidaan pitää varsin tarkkoina – yleensä maanmittaajien ilmoittamat tervahaudat ovat tarkastettaessa sellaisiksi osoittautuneet. Lisäksi nimistö tukee käsitystä alueella tapahtuneesta tervanpoltosta (vrt. nimet Hautalampi ja Hautasuo).

2.3. MESIÖNVAARA

A. TARKASTETUT KULTTUURIKOHTEET

1. SUOMUSSALMI, MESIÖNVAARA, MESIÖNLAMPI (lounas)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	taide, muistomerkit (latomukset, hakkaukset, muistomerkit, tarinapaikat yms. muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kaiverrukset/monogrammit (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4424 05 a
Koordinaatit:	x = 7203 333, y = 3616 387, z = 240 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 21,5 km itään

INVENTOINTI

Aika:	21.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MESI_01_01a, MESI_01_01b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Merkkipetäjä Kalevalapuistoon kuuluvan Mesiönvaaran lounaisosassa Mesiönlammesta n. 300 metriä lounaaseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Mesiönlammen lounaispuolisella kankaalla alueen halki kulkevan vanhan pilkoin merkityn polun varrella. Alue on kuusi-mäntymetsää kasvavaa moreenikangasta, jonka aluskasvillisuus on puolukkaa ja mustikkaa.

Kohteen kuvaus

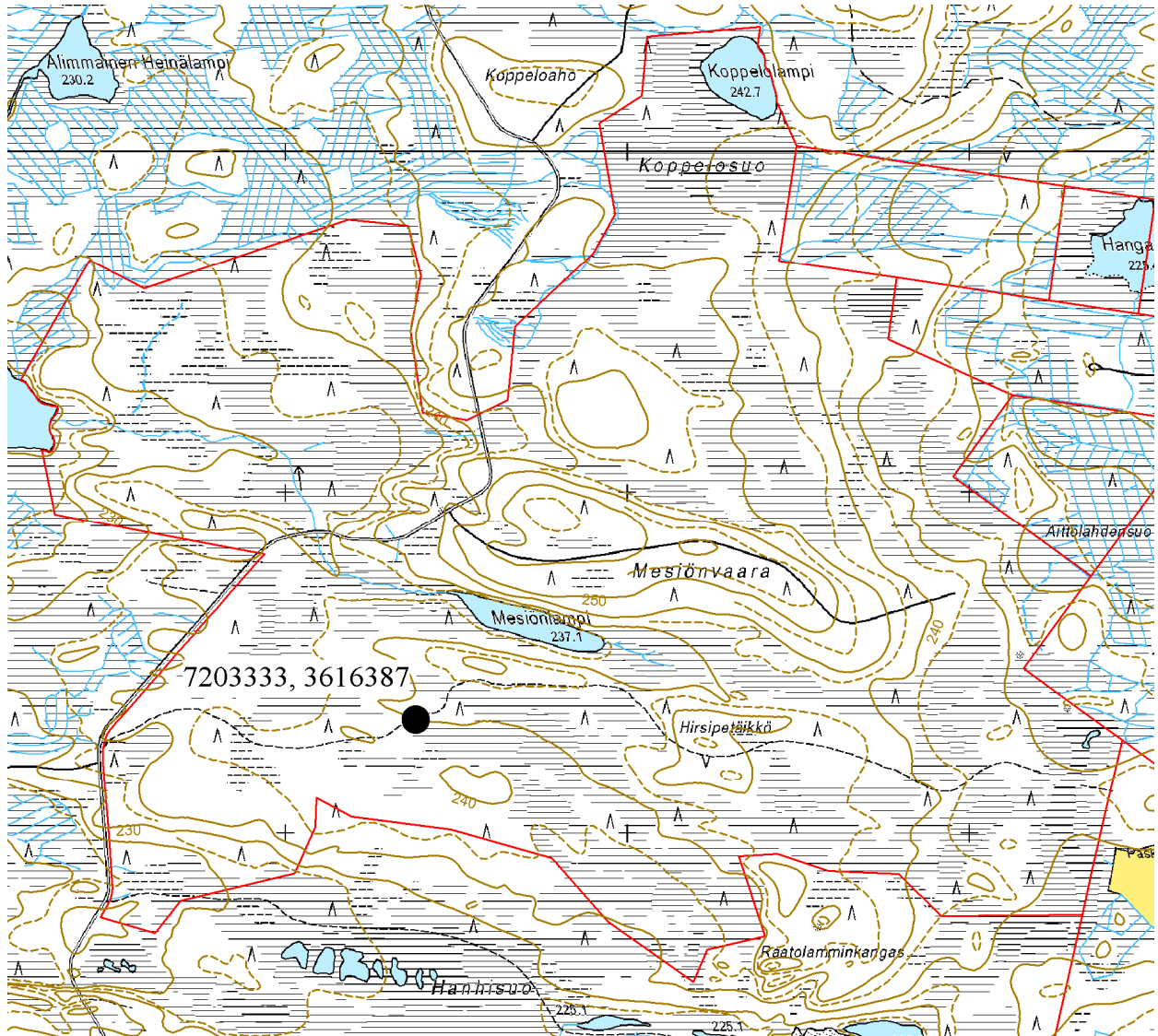
Paikalla kulkee pilkoin merkitty polku jokseenkin itä-länsisuunnassa. Kyseessä lienee vanha Näätävaarasta Purakseen kulkeva polku, joka on merkitty peruskartalle. Polun pohjoispuolisen vanhan petäjän kyljessä on kolme pilkkaa, joista isommassa kohti itää olevassa pilkassa on kaiverrettu nimikirjainmerkintä KT. Pilkan koko on n. 43 x 7 cm ja sen on runsaan metrin korkeudella maasta.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

1. SUOMUSSALMI, MESIÖNVAARA, MESIÖNLAMPI (lounas)

Merkkipetäjä

Ote maastokartasta 4424 05

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/07

2. SUOMUSSALMI, MESIÖNVAARA, MESIÖNLAMPI (länsilounas)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	taide, muistomerkit (latomukset, hakkaukset, muistomerkit, tarinapaikat yms. muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kaiverrukset (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4424 05 a
Koordinaatit:	x = 7203 266, y = 3616 085, z = 237,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 21,5 km itään

INVENTOINTI

Aika:	21.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MESI_02_02, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Merkkipetäjä Kalevalapuistoon kuuluvan Mesiönvaaran lounaisosassa Mesiönlammesta n. 600 metriä länsilounaaseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Mesiönlammen lounaispuolisella kankaalla alueen halki kulkevan vanhan pilkoin merkityn polun varrella. Alue on kuusikkometsää kasvavaa moreenikangasta, jonka aluskasvillisuus on rehevää puolukkaa ja mustikkaa.

Kohteen kuvaus

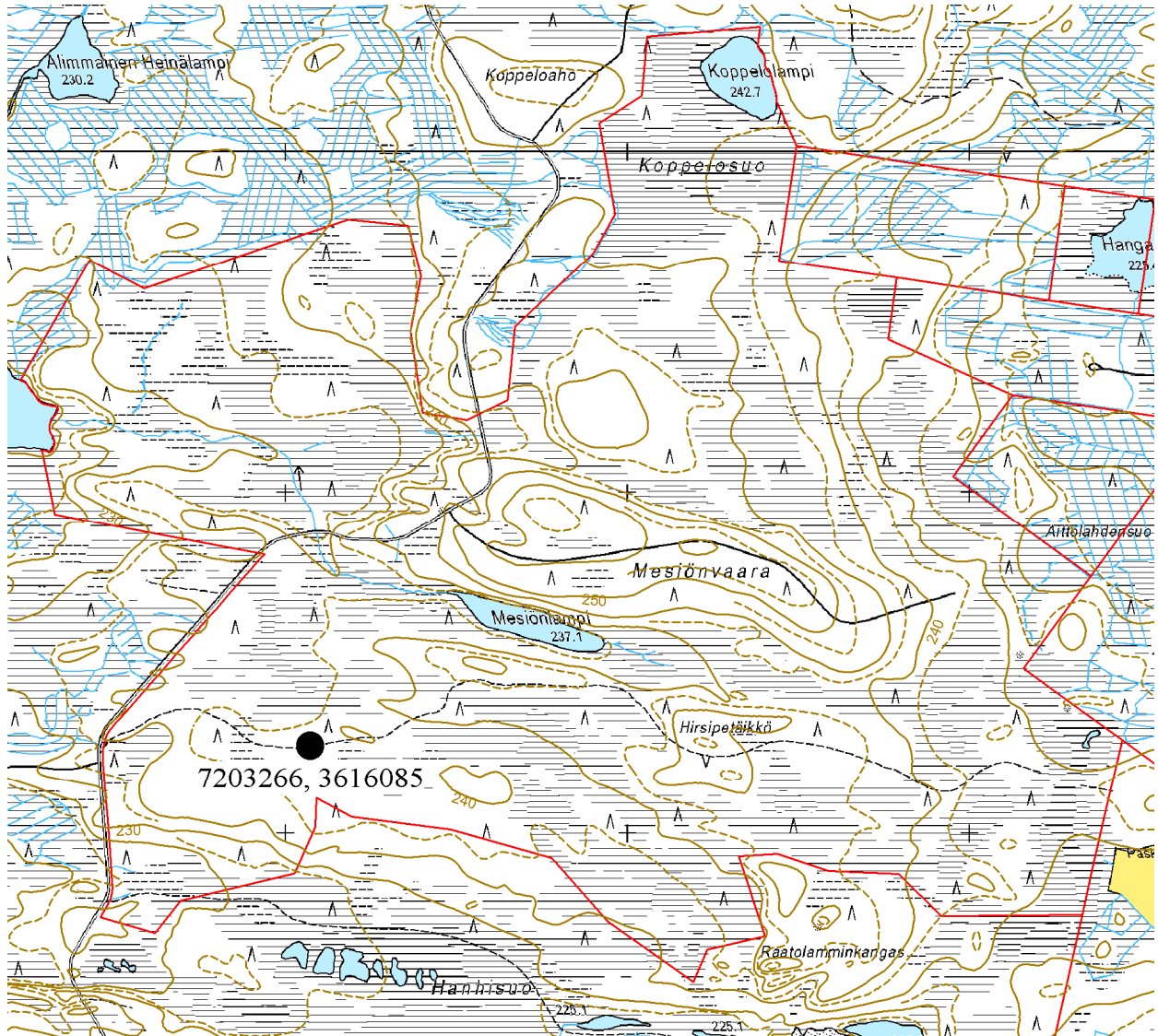
Paikalla kulkee pilkoin merkitty polku jokseenkin itä-länsisuunnassa. Kyseessä lienee vanha Näätävaarasta Purakseen kulkeva polku, joka on merkitty peruskartalle. Polun pohjoispuolisen vanhan petäjän polun puoleiseen kylkeen on veistetty kaksi Y-kirjainta runsaan metrin korkeudelle maasta. Kaiverrusten kohdalla ei ole pilkkaa. Merkkien korkeus on 15 – 18 cm.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

2. SUOMUSSALMI, MESIÖNVAARA, MESIÖNLAMPI (länsilounas)

Merkkipetäjä

Ote maastokartasta 4424 05

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/07

3. SUOMUSSALMI, MESIÖNVAARA, RAATOLAMMINKANGAS (itä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4424 05 a
Koordinaatit:	x= 7202 943, y= 3618 098, z= 242,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 250 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 22,5 km itään

INVENTOINTI

Aika:	21.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MESI_03_03a, MESI_03_03b, MESI_03_03c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahaudan pohja Kalevalapuistoon kuuluvan Mesiönvaaran alueella Mesiönlammesta n. 1,3 km itään.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Mesiönvaaran alueen kaakkoiskulmassa Raatolamminkankaan itäpuolisella suosaarekkeella kuivan kankaan lounaisrinteessä. Alue on kuusta ja mäntyä kasvavaa aluskasvillisuudeltaan rehevää mustikkaa. Kohteen luona on hieman koivua.

Kohteen kuvaus

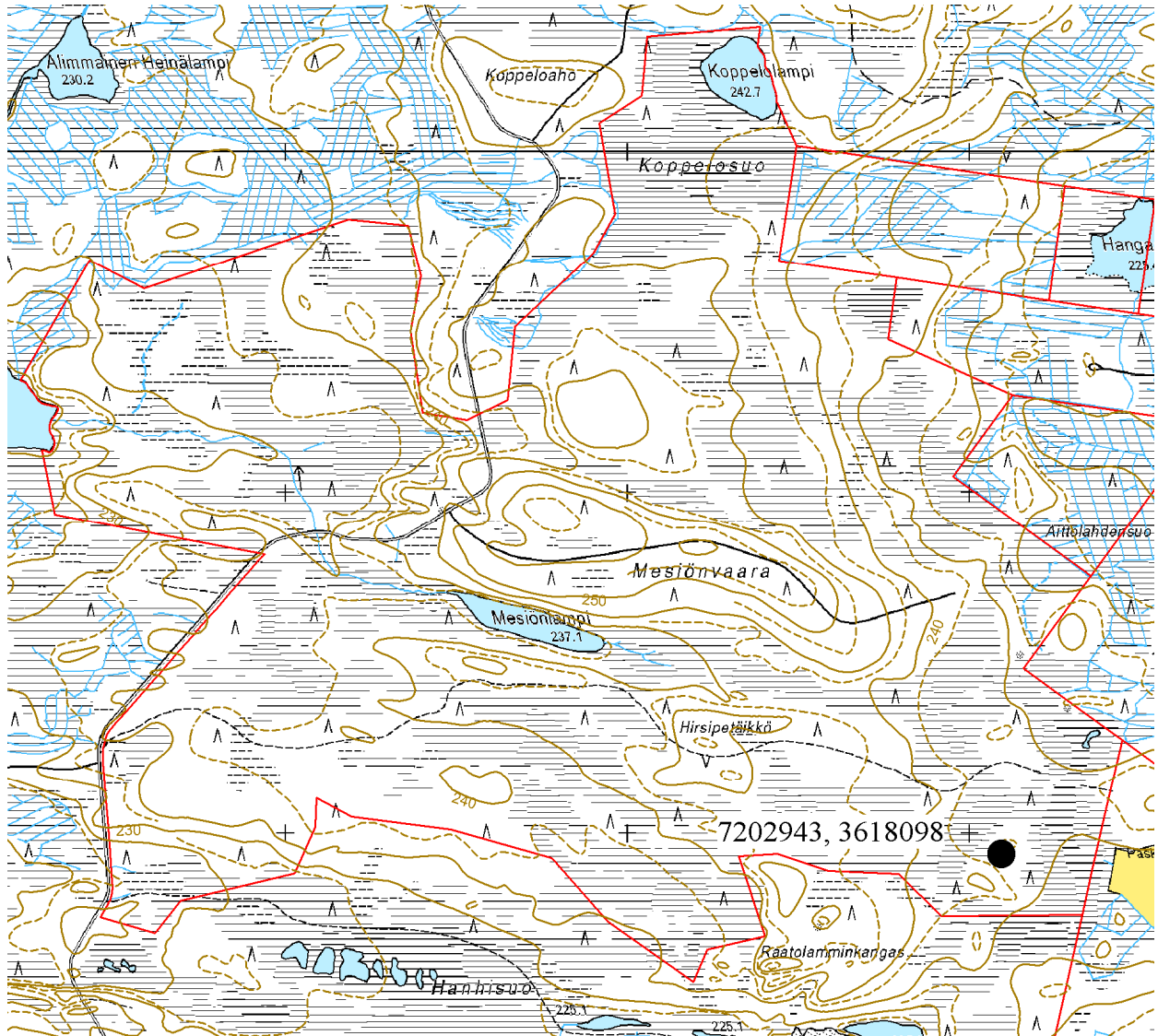
Paikalla on yksittäinen tervahauta, jonka halkaisija mataline valleineen on n. 15 m. Haudan keskiosa erottuu loivana laakeana painanteena, jonka halkaisija 8 – 9 metriä ja syvyys vallien lakeen verrattuna noin 0,7 metriä. Haudan halssi on kohti etelälounaista alarinnettä. Haudan läheltä ei tavattu tervasaunaa tai muuta asumusta. Haudan ympärillä on useita pieniä kuoppia. Kohteen koillispuolella noin sadan metrin päässä on aukea, jolla on useita tuulenkaatoja. Puut on haettu pois, sillä paikalla on useita tuulenkaatojen lahoavia kantoja, jotka katkaistu sahalla.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

3. SUOMUSSALMI, MESIÖNVAARA, RAATOLAMMINKANGAS (itä)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4424 05

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/07

2.4. MURHISALO

A. TARKASTETUT KULTTUURIKOHTEET

1. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MURHIKOSKI (länsi)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	kivikautistyyppinen kvartiasuinpaikka
Ajoitus:	esihistoriallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7181 499, y = 3644 379, z = 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 400 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 53,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_01_01a, MURH_01_01b, MURH_01_01c, Metsähallitus
Löydöt:	KM 36903, kvartsi-iskoksia, 2 kpl.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Esihistoriallinen kvartiasuinpaikka Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Pienen Murhijärven koilliskulmalla Murhikosken länsipuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Pienen Murhijärven koilliskulman pohjoisrannalla Murhikosken länsipuolisella rantatasanteella törmän päällä. Paikalla on nykyään vene- ja tulistelupaikka, jonka alueella maanpinnan aluskasvillisuus on kulunut hiekkamoreenikankaan reunalta. Kauempana rannasta kasvaa vanhaa havupuuvoittoista sekametsää.

Kohteen kuvaus

Paikalla olevan kivistä ladotun suurehkon nuotiopaikan ympärillä olevalta kuluneelta maanpinnalta tavattiin pintatarkastelussa useita kvartsilohelmia, joista osa selviä iskoksia. Kohteen luonteen varmistamiseksi alueelle tehtiin lapiolla pari koekuoppaa, joista toisesta tavattiin kaksi kvartsi-iskosta. Maan pinnalla oli kohtalaisesti palanutta kiveä, mikä tällaisella tulistelupaikalla on odotettavissa. Palanutta kiveä ja punaiseksi palanutta hiekkaa havaittiin myös koekuopassa. Nykyisen tulistelupaikan maanpuolella näkyi maan pinnassa palaneiden kivien liesimäinen keskittymä, mutta se voi olla selvästi asuinpaikkaa myöhäisempi. Kohteen laajuus lienee noin 15 – 20 x 15 – 20 metriä.

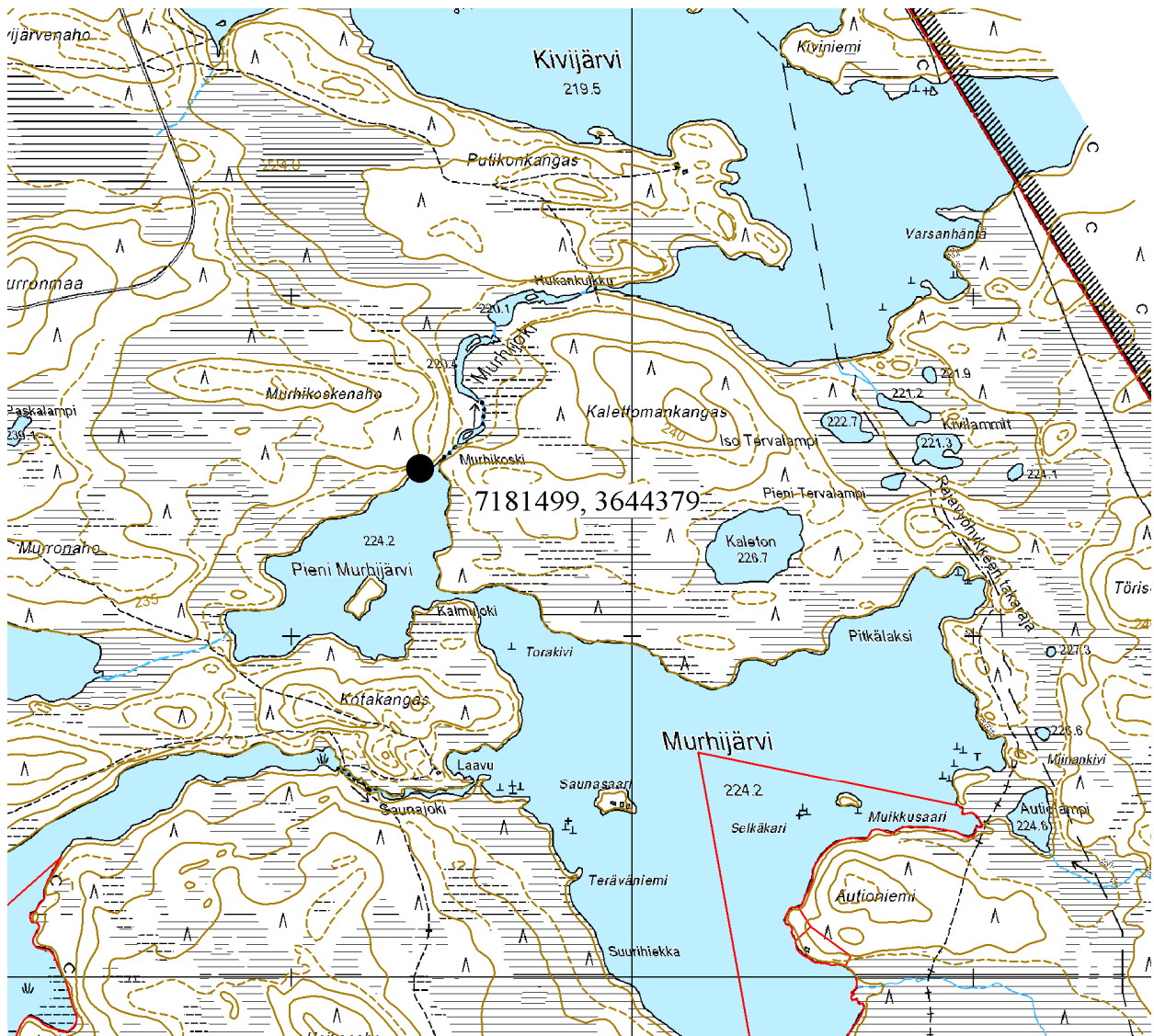
Viereisessä koskessa on uittotammi ja paikalla on asusteltu uiton aikana ks. kohde 9. Kyseessä on paikka, jossa on viivytty lyhyitä jaksoja ilmeisen toistuvasti.

Luokitusehdotus: Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

1. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MURHIKOSKI (länsi)

Kivikautistyyppinen kvartsisuinpaikka

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

2. SUOMUSSALMI, MURHISALO, AUTIONIEMI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat (maaseudun asutushistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	yksittäistalot (yksinäistalot)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7180 233, y = 3645 624, z = 236 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 500 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 55 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_02_02a – MURH_02_02d (4 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Historiallisen ajan talonpaikka Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärven itärannan Autioniemessä, niemen korkeimman kohdan länsiosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärven itärannan Autioniemessä, niemen lakiosan länsiosassa, korkeimman kohdan lounaispuolisella tasanteella. Alue on rehevää kuusivaltaista sekametsää, kohteen paikalla etenkin aluskasvillisuus poikkeaa ympäröivästä kankaasta.

Kohteen kuvaus

Paikalla on talonpaikka, jonka päärakennuksen kehä erottuu n. 5 x 5 olevina maatuneena vallina, jonka sisäosa on kaivettu kuopalle. Kohteen tarkastelua häiritsi rakennuksen päälle kaatunut vankka kuusi. Kehän pohjoispuolella on kookas röykkiö, mahdollisesti talon kiuas/uuni, koillispuolella kuoppa ja kauempana pohjoisessa mahdollinen rakennuksenpohja. Kehän eteläpuolella ja siitä luoteeseen on ainakin puolenkymmentä kivikasaa. Havainnot vastaavat vuonna 1987 Kainuun museon paikalta tekemää kartoitusta (Esa Suominen, tutkimuskertomus 12.4.1988) vain pienin poikkeuksin.

Kohteesta noin 150 m koilliseen on rinteiden puolimaissa yksittäinen maakuoppa, jonka ala on n. 1 x 2 metriä ja syvyys n. 0,4 m. Kuopan ajoitusta ja laatua ei pystytty tarkemmin määrittelemään. Kuoppa sijaitsee kohdassa 7180 352 / 3645 683). Lisäksi talosta n. 200 m koilliseen on saunan ja venevalkaman paikat, joita inventoinnin aikana etsittiin liikaa lännestä, Muikkusaaresta länteen olevalta rannanosalta. Pentti Huovisen mukaan (6.9.2007) ne ovat kuitenkin saaren kohdalta hieman itään olevalla rannalla, noin kohdassa 7180 40 / 3645 80. Paikalta on loiva nousu niemen laelle missä talo sijaitsi. Kerrotun mukaan venevalkaman paikalla on pieni hiekkaranta. Saunanpaikka on tästä jonkin verran länteen hieman ylempänä

rannalla. Paikalla 1989 käyneen Päivi Tervosen muistiinpanojen mukaan paikalla on noin 3 x 4 oleva kiukaallisen rakennuksen kehä. Kiukaan ala on n. 1,6 x 1,6 metriä ja korkeus n. 0,4 metriä.

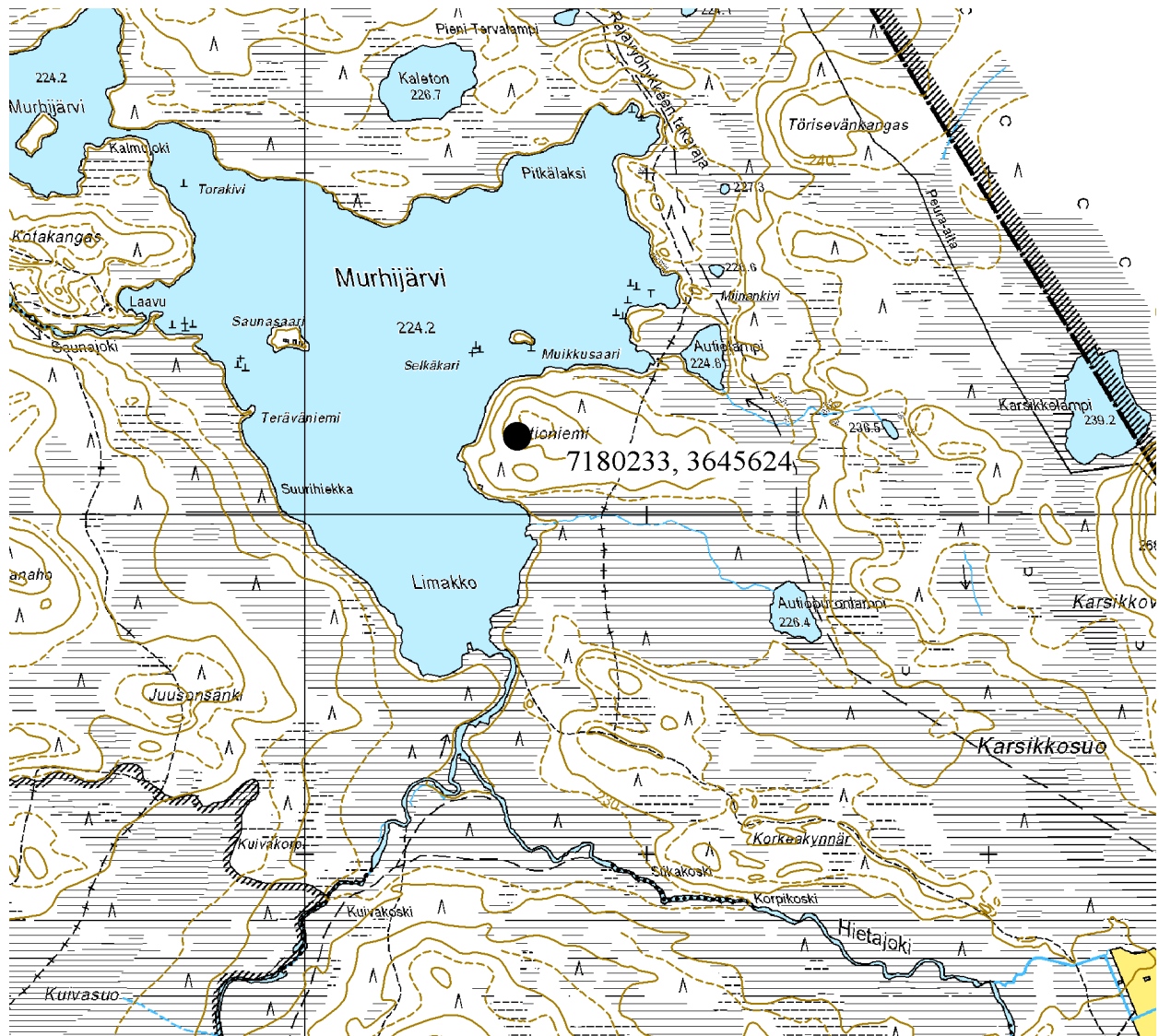
Paikalla on 1800-luvulla asunut Miina Huovinen (1837–1914) vaimonsa kanssa ilmeisesti hieman 1800-luvun puolivälin jälkeen. Hietajärvinen Miina Huovinen oli kuuluisa parantaja ja tietäjä. Hänestä kertoo laajemmin Rytkölä (2005, s. 98–99 ja 225 – 230). Kertomuksessaan E. Suominen toteaa: "Autioniemessä olevat asumisjäännökset liittyvät oleellisesti Suomessa ainutlaatuisten vienalaisyliä kehitykseen. Siksi niitä on syytä pitää kiinteinä muinaisjäännöksenä" (tutkimuskertomus 1988, s. 4).

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

2. SUOMUSSALMI, MURHISALO, AUTIONIEMI

Historiallisen ajan talonpaikka

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

3. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KARHUKANGAS

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat (maaseudun asutushistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	yksittäistalot (yksinäistalot)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4423 11 d
Koordinaatit:	x = 7181 881, y = 3642 119, z = 235 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste (päärakennuksen paikka)
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 50 000 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 51,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	25.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_03_03a – MURH_03_03ä (27 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kruununmetsätorpan paikka Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Karhujärven pohjoisrannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karhujärven pohjoisrannan puolimaissa olevan korkean kankaan päällä ja etelään kohti järveä laskevassa rinteessä. Alue on rehevää avointa heinää kasvavaa vanhaa peltoa jonka reunoilla koivua ja haapaa. Alueen keskiosassa rakennusjäännösten luona pihlajaa, mäntyä ja kuusta.

Kohteen kuvaus

Paikalla on Karhukankaan kruununmetsätorpan paikka. Alueella on useita rakennustensijoja sekä vanhaa peltoa, jossa useita viljelyraunioita. Päärakennuksen paikka sijaitsee alueen keskiosassa raivatun kankaan korkeimmalla kohdalla. Rakennuksesta on jäljellä peruskiviä ja liuskekivistä tehdyn uunin jäännökset. Talon ala on ollut n. 6 - 7 x 13 – 14 metriä. Uuni on sijainnut rakennuksen pitkittäisen keskilinjan itäpuolella. Uunin ala on ollut n. 2 x 2 metriä, sortuneen uunin ja piipun kivet ovat levinneet hieman laajemmalle. Uunin nykyinen korkeus on n. 1,9 metriä. Kun seinistä ei ollut jäänteitä ja kun rakennuksenpaikan vieressä oli jokunen kookas petäjä, joissa ei ollut palojälkiä, on rakennus ilmeisesti siirretty. Koekuoppia ei palojälkien toteamiseksi tehty. Rakennuksen pohjoispuolella oli ainakin yhden ulkorakennuksen perustus (7181 905 / 3642 125). Tämän kaksi tai kolmehuoneisen rakennuksen leveys on n. 4 metriä. Rakennuksen kokonaispituus on n. 14 metriä (10 metrinen itäosa ja 4 metrinen länsipää, jonka keskiosa hieman maanpintaa alempana). Osa piha-alueesta oli sankan vaarainkasvuston peittämää, ja alueella voi olla enemmänkin rakennuspohjia.

Päärakennuksen luota lähti kohti rantaa kulunut heinittynyt ajoura/kuja. Kujan varrella vanhan koivun juurella oli noin 4 x 4 metriä oleva vaarainten peittämä rakennuksenpohja, jonka

lounaisnurrkassa oli kiuas (7181 835/3642 103). Kuja johti rantaan, missä oli kaksi rakennuksen pohjaan vierekkäin (7181 816/3642 111). Itäisempi oli hieman epämääräinen, n. 4 x 4 metriä, sen länsireunalla oli puolisen metriä korkea kiveys, jonka ala oli n. 2 x 4 metriä. Tämän länsipuolella noin neljän metrin päässä oli kaksiosainen kivistä tehty rakennuksenperusta. Itäisemmän huoneen ala on n. 4 x 4 metriä. Sen lounaisnurrkassa oli kiuas. Läntisemmän huoneen ala oli n. 3 x 4 metriä. Tämän keskiosa oli hieman kuopalla. Yksittäinen kiuas tavattiin vielä pihapiirin pohjoisreunalta, pohjoiseen laskevasta rinteestä, taloon johtavan polun itäpuolelta (7181 939/3642 137)

Pihapiirin ja kujan molemmin puolin olevat pellot olivat pääosin varsin avoimet. Kujanteen länsipuolella ison aukean alueella laskettiin kymmenkunta peltoröykkiötä rinteän alaosassa. Näistä yhden päälle oli nostettu rautakarhi. Kauempana lännessä oli koivikon erottama pienehkö peltoala, jossa laskettiin olevan kymmenkunta pientä peltoröykkiötä. Kujanteen itäpuolella oli jokunen röykkiö, osa aivan aukion pohjoisosassa.

Kruununmetsätorpan pihapiiri lähipeltoineen kattaa alueen, joka rajoittuu etelässä järveen, pohjoisessa noin tasolle p = 7181 965, lännessä noin tasolle i = 3641 960, idässä noin tasolle 3642 240 ja pohjoisessa, siis noin 160 – 180 x 280 – 300 metriä.

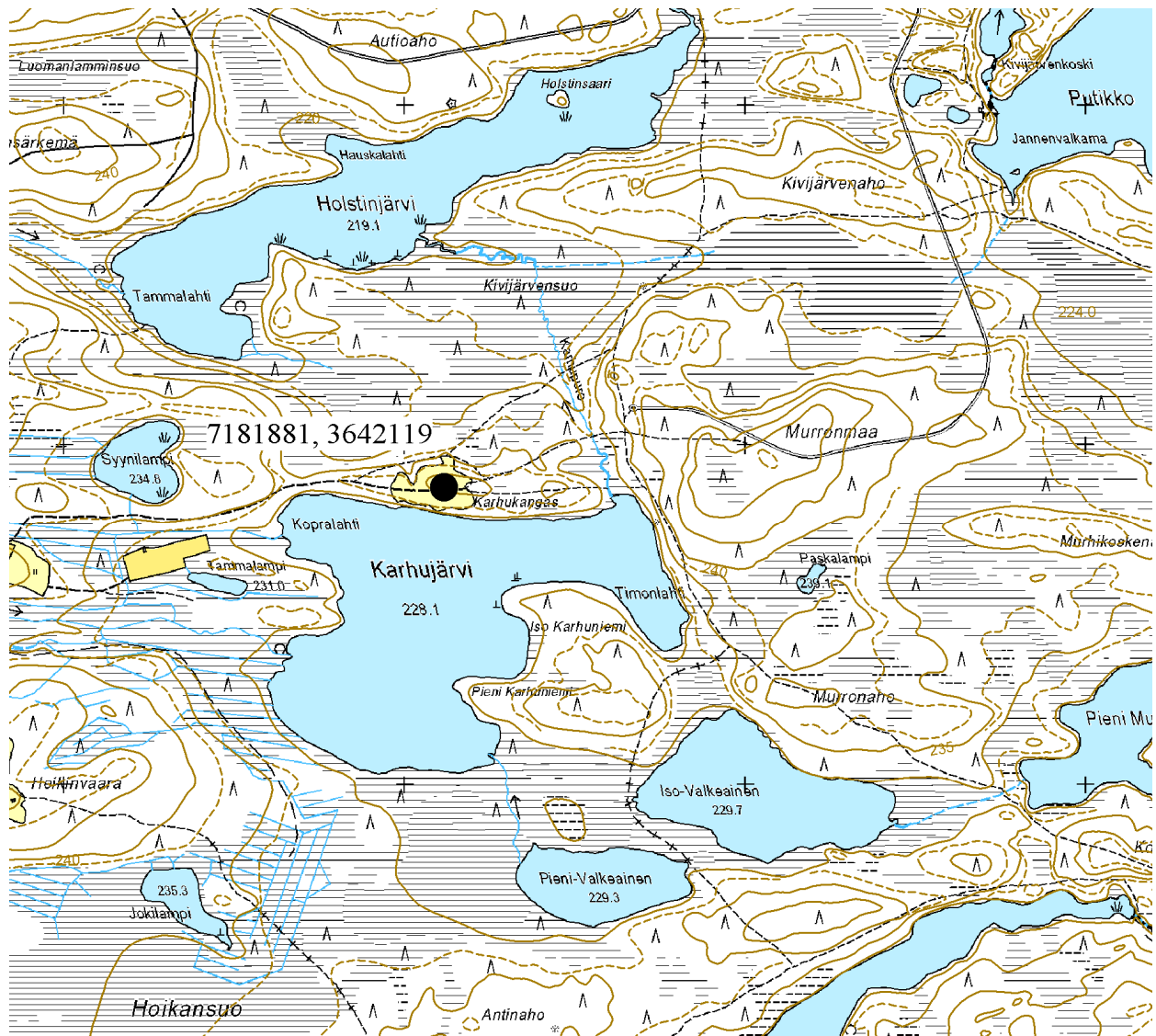
Karhukankaan kruununmetsätorppa on ollut olemassa viimeistään 1869. Se on toiminut metsänvartijatilana 1800-luvun lopussa. (ks. Rytkölä 2005, s. 128, 310 – 313, liite IX/vuokrasopimus 1869 ja liite X/metsänvartijatilan katselmus 1895) Tila on ilmeisesti autioitunut viimeistään 1940-luvun lopulla(?) (vrt. Turpeinen 1998, s. 198, 420 ja 465).

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

3. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KARHUKANGAS

Kruununmetsätorpan paikka

Ote maastokartasta 4423 11 d

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

4. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KALMISAARI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	hautapaikat (kirkolliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	ortodoksikalmistot (ortodoksikalmistot)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	-
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 a
Koordinaatit:	x = 7175 400, y = 3645 640, z = 240 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 000 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 57 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	kohteessa ei käyty inventoinnin aikana
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_04_04, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Historiallisen ajan ortodoksinen hautasaari Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Kuivajärven keskellä olevassa saarella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee puuston peittämässä Kuivajärven Kalmisaarella.

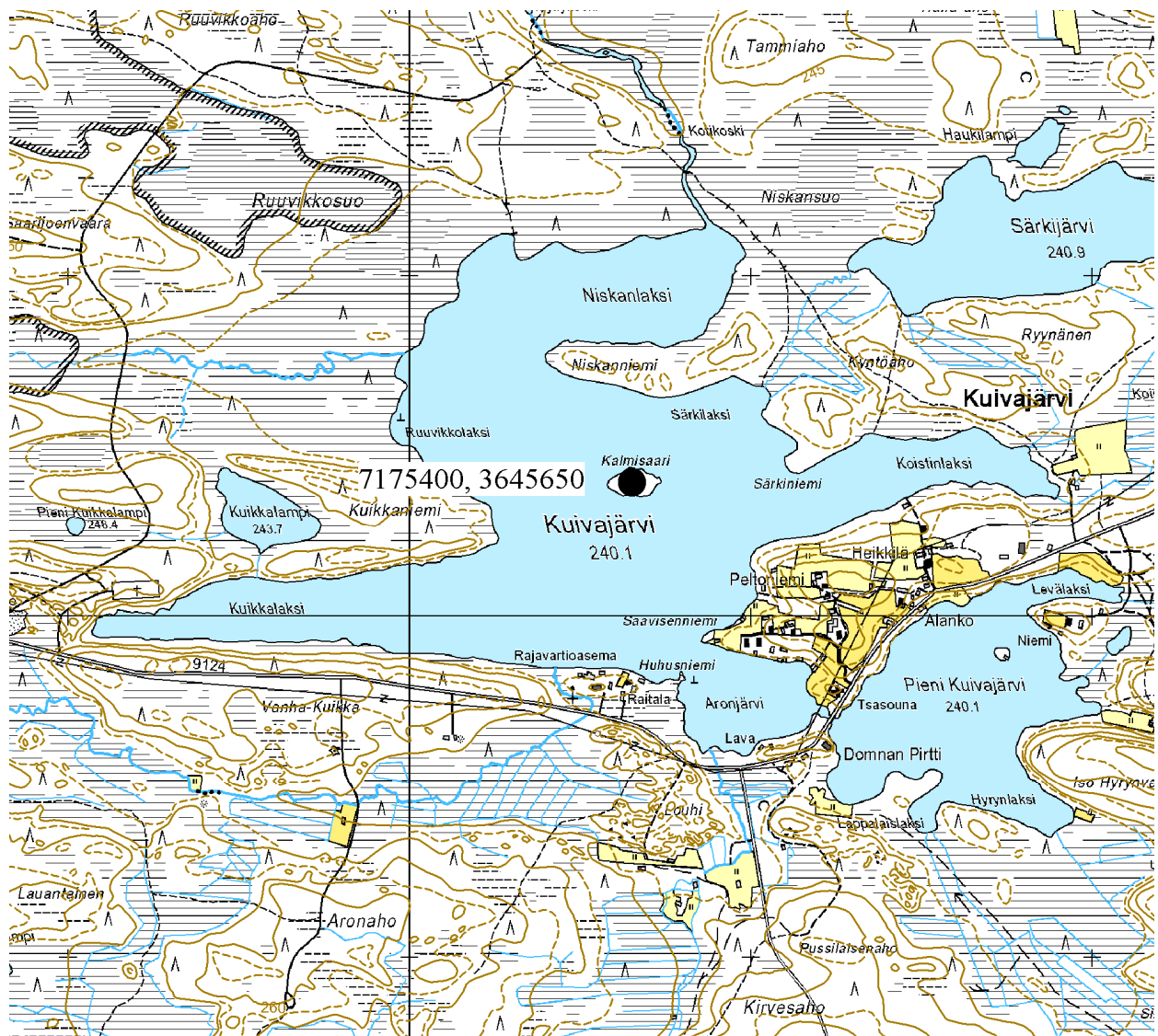
Kohteen kuvaus

Paikalla on 1920-luvun alussa käyttöön otettu kalmisto. Kalmisto perustettiin aiemman Hietajärven Vuokkisalmen Kalmosaaren sulkeuduttua sen jälkeen kun valtakunnan raja tuli kulkemaan saaren kautta. Kuivajärven Kalmisaarella on useita puurakenteiden eli krapnitsojen (hautamökkien) peittämiä hautoja. Perinteestä poiketen muutama hauta on merkitty hautakivellä. Saareen on edelleen olevia hautavarauksia, joten se on katsottava edelleen käytössä olevaksi kalmistoksi. Vanhauskoisten perinteisiin kuuluu, että hautausmaata ei raivata tai sen puustoa siistitä, vaan haudat ja hautarakenteet tulevat aikojen saatossa maatumaan. Kohteesta lähemmin ks. Rytkölä 2005, s. 231 – 237.

4. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KALMISAARI

Ortodoksinen hautasaari

Ote maastokartasta 4441 02 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

5. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KUIKKANIEMI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	hautapaikat (kirkolliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	ortodoksikalmistot (ortodoksikalmistot)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	-
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 a
Koordinaatit:	x = 7175 070, y = 3644 190, z = 255 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 11500 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 56,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	-

LYHYT KOHDEKUVAUS

Historiallisen ajan ortodoksinen hautausmaa Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Kuivajärven länteen kurottavan lahden länsipään pohjoispuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kuivajärven länteen kurottavan lahden länsipään pohjoispuolella Kuikkaniemen länsiosassa

Kohteen kuvaus

Paikalla on Kajaanin kreikkalaiskatolisen seurakunnan hallinnoima hautausmaa, joka on vihitty käyttöön 1966 (Rytkölä 2005, s. 232).

5. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KUIKKANIEMI

Ortodoksinen hautausmaa

Ote maastokartasta 4441 02 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

6. SUOMUSSALMI, MURHISALO, ALANTEENKANGAS (luode)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kivirakenteet (latomukset, hakkaukset, muistomerkit, tarinapaikat, yms. muinaisjännökset?)?)
Tyyppin tarkenne:	rajamerkit/latomukset? (rajamerkit/maamittaus?)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 03 a
Koordinaatit:	x = 7183 799, y = 3642 976, z = 227,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkinä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 2 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 51,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	27.6.2007/Forsberg
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_06_06a – MURH_06_06d (4 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivilatomus Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Alanteenjärven länsipuolella Tammikoskesta n. 500 metriä eteläkaakkoon.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Yli-Hoikkajärven ja Alanteenjärven välissä, järviä erottavan kannaksen eteläpäässä Alanteenkankaan luoteiskulmalla n. 50 metriä Louhenkankaalle johtavasta metsäautotiestä länteen. Alue on sekametsää kasvavaa moreenikangasta, jota on ennallistettu kohteen pohjoispuolella.

Kohteen kuvaus

Paikalla on yksittäinen kivikasa, jonka ala on n. 1,2 x 1,2 metriä ja korkeus n. 0,8 metriä. Loivasti ylöspäin kapeneva rakenne on koottu kivistä, joiden koko vaihtelee pienehköistä kivistä kookkaisiin nostannaisiin. Kyseessä lienee rajamerkki tai mahdollisesti kartoitukseen liittyvä kivilatomus.

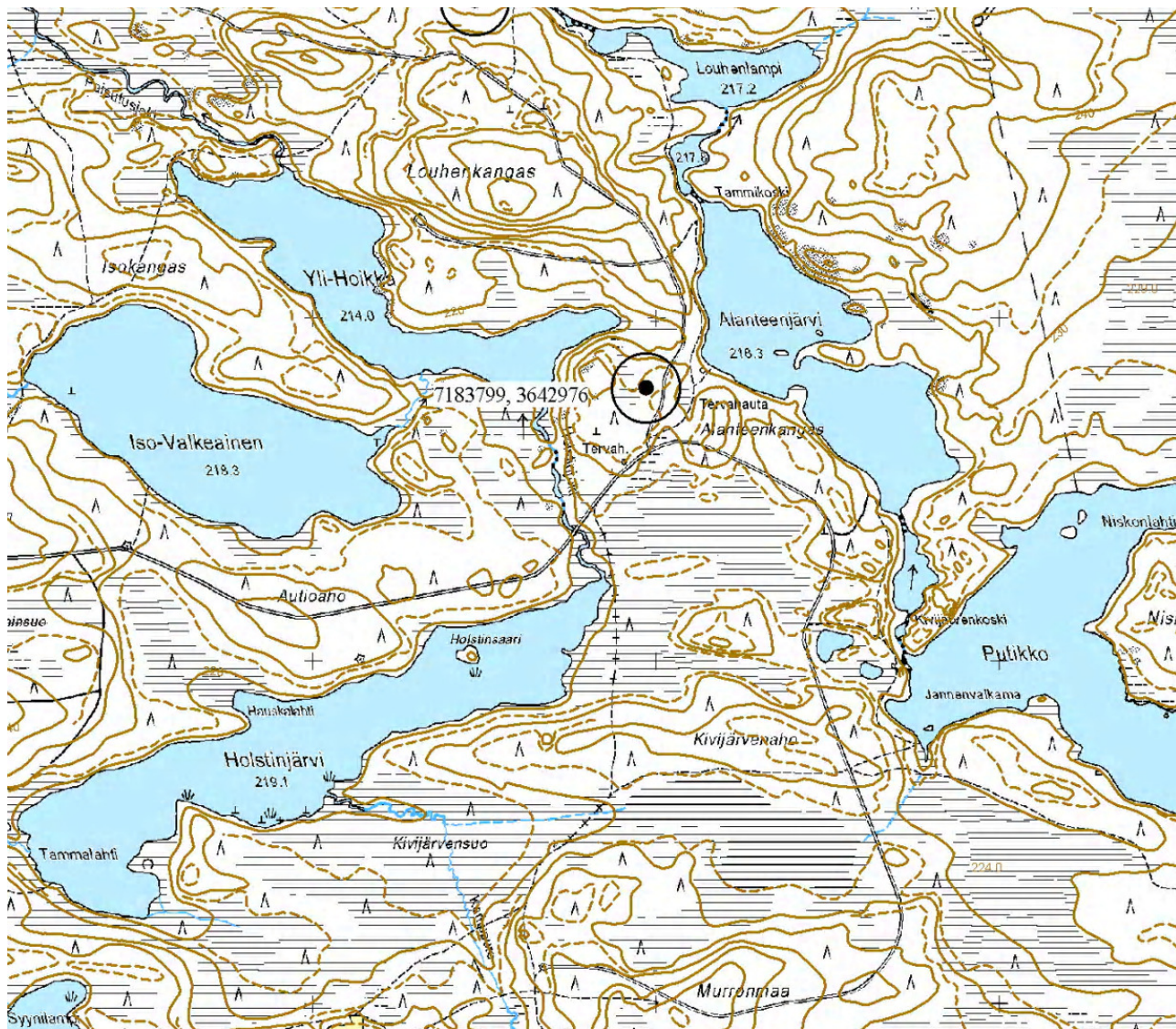
Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusluokan tarkempi määrittely vaatii lisätutkimuksia.

6. SUOMUSSALMI, MURHISALO, ALANTEENKANGAS (luode)

Kivilatomus/rajamerkki

Ote maastokartasta 4441 03 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

7. SUOMUSSALMI, MURHISALO, ALANTEENJÄRVI (itä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kivirakenteet (latomukset, hakkaukset, muistomerkit, tarinapaikat, yms. muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	latomukset (muistomerkit)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 03 a
Koordinaatit:	x = 7184 258, y = 3643 310= 220 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 51,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	29.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_07_07a, MURH_07_07b, MURH_07_07c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivistä ladottu tornimainen latomus Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Alanteenjärven pohjoisosan itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Alanteenjärven pohjoisosan itärannalla jyrkästi järveen putoavan kallion päällä aivan kallion reunalla niin, että rakennelma näkyy hyvin järvelle.

Kohteen kuvaus

Kolmiomaisesti kärkeen kapeneva tornimainen kivilatomus koottu on jokseenkin suorakaiteenmuotoisista tai laattamaisista kivistä kalliopohjalle. alimpana on yksi kookas kivi, jonka päällä 3 – 4 kivistä pienempiä kiviä. Ylimpänä on kolmiomainen kivi kärki ylöspäin. Rakenteen korkeus on n. 0,6 metriä. Kyseessä on ilmeisesti varsin nuori ajankuluksi koottu latomus.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

7. SUOMUSSALMI, MURHISALO, ALANTEENJÄRVI (itä)

Tornimainen kivilatomus

Ote maastokartasta 4441 03 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

8. SUOMUSSALMI, MURHISALO, PIENEN MURHIJÄRVEN SAARI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulkuväylät (liikenteeseen ja tiedonkulkuun liittyvät muinaisjäännökset?)
Tyypin tarkenne:	levähdyspaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7181 166, y = 3645 260= 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 52,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_08_08a, MURH_08_08b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Puisia reppunauloja Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Pienen Murhijärven saaren ylispetäjässä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Pienen Murhijärven saaren koillisosassa. Alue on sekametsää kasvavaa aluskasvillisuudeltaan rehevää alavaa saarta.

Kohteen kuvaus

Saaren suurimman petäjän kyljessä on neljä pientä puhdasta eli kaiverruksetonta pilkkaa. Pilkkojen lisäksi puun kyljessä on kaksi nk. reppunaulaa. Kyseessä ovat puun kylkeen kirveellä iskettyyn koloon upotetut puiset tikut, joihin reppu (tai kontti) on voitu viilekkeistään nostaa. Paikalla mahdollisesti olevat tulenpitopaikat ovat runsaan aluskasvillisuuden peitossa.

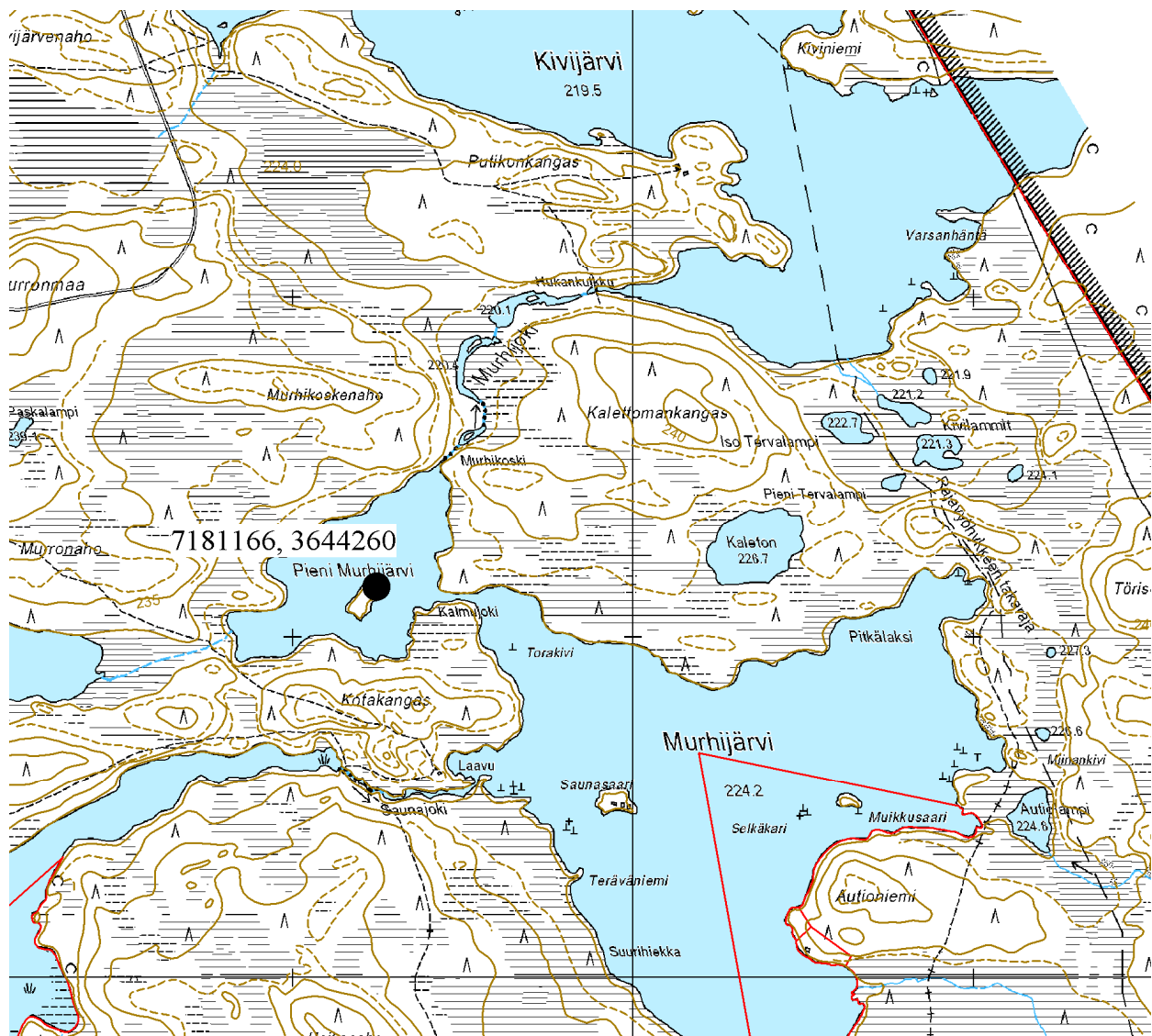
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

8. SUOMUSSALMI, MURHISALO, PIENEN MURHIJÄRVEN SAARI

Reppunauloja

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

9. SUOMUSSALMI, MURHISALO, SUURIHIEKKA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulkuväylät (liikenteeseen ja tiedonkulkuun liittyvät muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	levähdyspaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7180 007, y = 3644 936, z = 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 54,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_09_09a – MURH_09_09f (6 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Puinen reppunaula Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärven länsirannalla suosta järveen laskevien hetteitten luona pilkoin merkityin petäjien kohdalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärven länsirannalla Autioniemeä vastapäätä olevalla hiekkarannalla. Paikalla on kaksi hetteitä noin kymmenen metrin päässä toisistaan. Alue on noin metrisen rantapenkan suosta erottamaa hiekkarantaista poukamaa.

Kohteen kuvaus

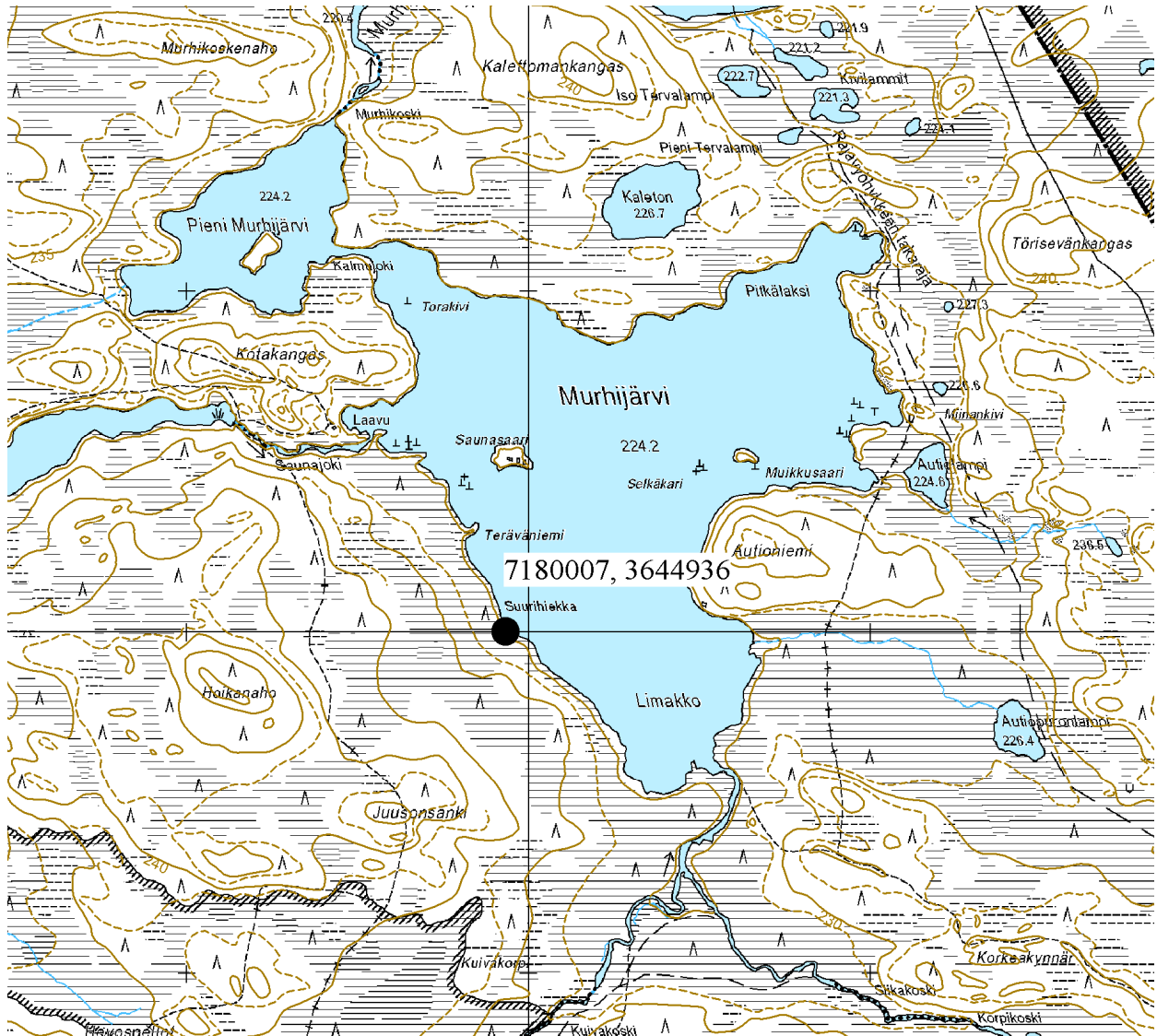
Hetteitten kohdalla on jokseenkin säännöllisin välein, n. 30 metrin matkalla, kaksi harmaantunutta keloja, toinen jo suon suuntaan länteen kallistunut, ja kaksi vanhaa petäjää. Näissä kaikissa on järvelle päin olevat puhtaat eli kaiverruksettomat pilkat, joiden korkeus on n. 0,5 metriä. Eteläisemmässä petäjässä on pilkan lisäksi nk. reppunaula. Kyseessä on puun kylkeen kirveellä isettyyn koloon upotettu puinen tikku, johon reppu (tai kontti) on voitu viilekkeistään nostaa. Puiden pilkat ovat hetteitten paikkamerkkejä, joiden avulla ne ovat olleet helposti löydettävissä.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

9. SUOMUSSALMI, MURHISALO, SUURIHIEKKA

Reppunauloja, pilkkoja, lähteitä

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

10. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MURHIKOSKEN NISKA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulkuväylät (teollisuushistorialliset muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	uittoväylät (sahat ja uittolaitteet)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7181 519, y = 3644 441, z = 224 m mpy
Koordinaattiselite:	luoteisranta
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 53,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_10_10a, MURH_10_10b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tammen eli uittopadon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Pienestä Murhijärvestä laskevan Murhijoen niskalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Pienestä Murhijärvestä koilliseen Kivijärveen laskevan Murhijoen niskalla. Alue on rehevän sekametsän ympäröimää kivikkoista matalaa jokiuomaa.

Kohteen kuvaus

Paikalla on puurakenteisen tammen jäännöksiä joen molemmilla rannoilla. Osa tukevaa rinnan ladottua pystyvuuta, osa edellistä tukevampaa vaakahirttä. Paikalla on ollut tammi viime sotien jälkeen 1940-luvulla. Tuolloin tammenvahtina oli Mikko Melentjeff, joka asui kesäajan viereisessä laavussa ja sääтели vedenjuoksua saamiensa käskyjen mukaan (kertonut Pentti Huovinen 6.9.2007). Laavua ei paikannettu. Vieressä on tulistelupaikka ja esihistoriallinen kvartsisuonipaikka, kohde 1. Vesistö on perattu uittoon varten Hietajärven alapuolisesta Kotalammesta alkaen. Murhijärveltä uitto jatkui kohti pohjoista puiston alueella olevien Kivijärven, Alanteenjärven ja Louhenlammen kautta kohti Vuokkijärveä. Viimeiset savotat alueella ovat olleet heti viime sotien jälkeen 1940-luvun lopulla.

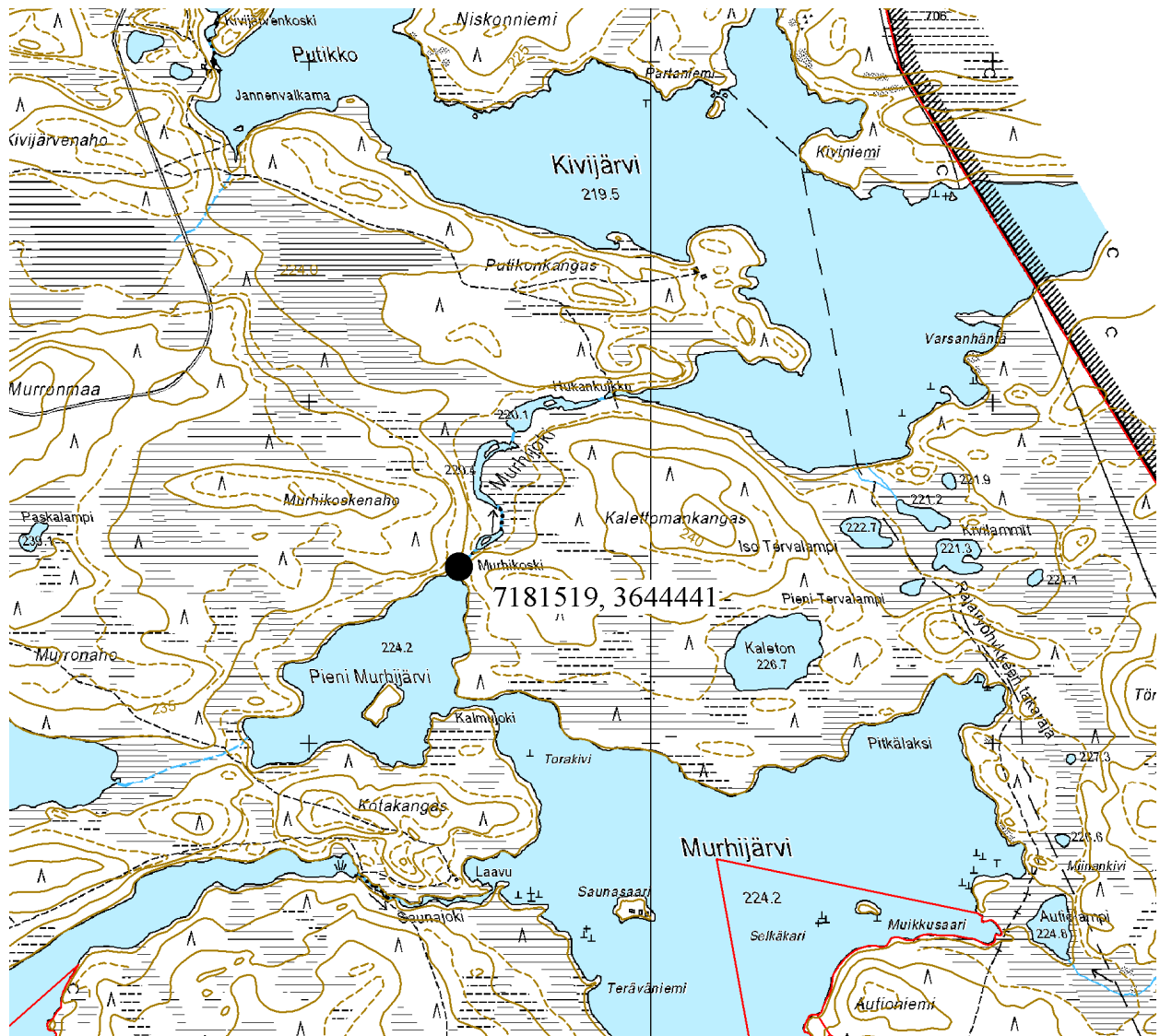
Joen pohjoisrannan kivellä, heti tammen alapuolella, on pieni kivistä koottu nuori kiuas.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

10. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MURHIKOSKEN NISKA

Uittotammen paikka

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

11. SUOMUSSALMI, MURHISALO, TAMMIKOSKI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulkuväylät (teollisuushistorialliset muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	uittoväylät (sahat ja uittolaitteet)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 03 a
Koordinaatit:	x = 7184 356, y = 3643 119, z = 218 m mpy
Koordinaattiselite:	itäranta
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 51,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	29.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_11_11a – MURH_11_11e (5 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tammen eli uittopadon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Alanteenjärvestä pohjoiseen laskevan joen niskalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Alanteenjärvestä pohjoiseen Louhenlampeen laskevan kosken niskalla. Alue on rehevän sekametsän ympäröimää kivikkoista matalaa jokuomaa.

Kohteen kuvaus

Paikalla on puurakenteisen tammen jäännöksiä joen molemmilla rannoilla sekä joen keskiosassa olevan saarekkeen ylävirranpuoleisessa päässä. Tammen patorakennetta on säilynyt ainakin kolmena usean metrin pituisena jaksona, jotka nykyisellään muodostavat alavirtaan koveran aitamaisen rakenteen joen poikki. Osa puusta on tukevaa rintarinnan ladottua pystyvuuta, osa edellistä tukevampaa vaakahirttä. Jokuoma on avoimillaan itärannan tuntumassa. Itärannalla on rannansuuntainen n. 6 metriä pitkä rannansuuntainen puurakenne jonka eteläpään kolouksen läpi kulkee lyhyt poikittainen hirsi. Rakenteissa käytetty rautalankaa. Vesistö on perattu uitto varten Hietajärven alapuolisesta Kotalammesta alkaen. Alanteenjärveltä uitto jatkui kohti pohjoista puiston alueella olevan Louhenlammen ja -joen kautta kohti Vuokkijärveä. Viimeiset savotat alueella ovat olleet heti viime sotien jälkeen 1940-luvun lopulla, mihin yhteyteen tämäkin tammi kuulunee. Tammen alapuolella perattua uittoväylää

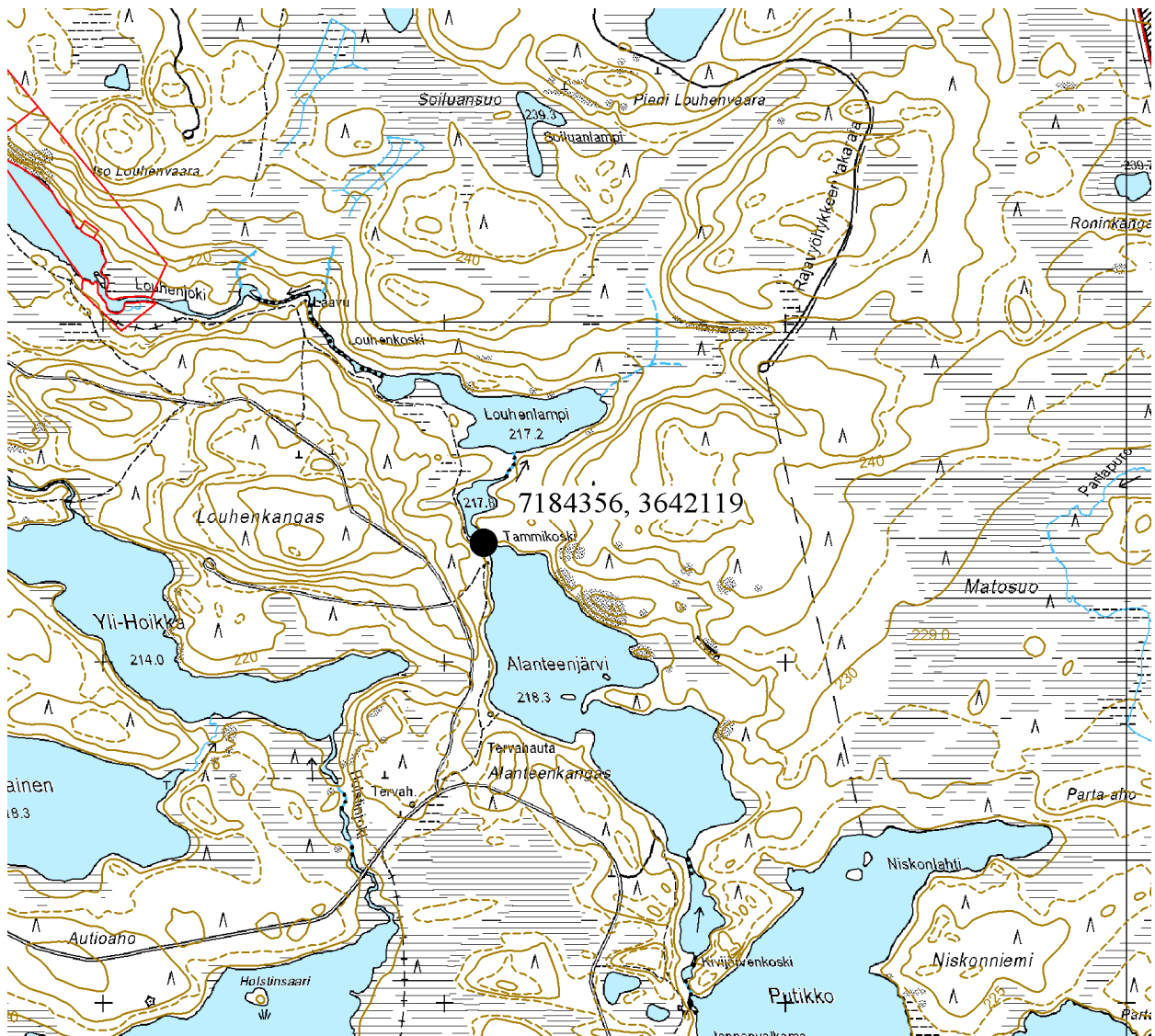
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

11. SUOMUSSALMI, MURHISALO, TAMMIKOSKI

Uittotammen paikka

Ote maastokartasta 4441 03 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

12. SUOMUSSALMI, MURHISALO, SAUNAJOKI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulkuväylät (teollisuushistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	uittoväylät (sahat ja uittolaitteet)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7180 615, y = 3644 167, z = 224 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 500 m ² (n. 4 x 120 m)
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 53,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_12_12a, MURH_12_12b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Perattua uittoväylää Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Hoikan ja Murhijärven välisessä Saunajoessa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärven ja siihen lännestä laskevan Hoikan välisen Saunajoen länsiosassa. Alue on rehevän sekametsän ympäröimää kivikkoista matalaa jokiuomaa.

Kohteen kuvaus

Paikalle on raivattu leveydeltään arviolta kolmemetrinen väylä, jota pitkin tukit on saatu uitettua Murhijärveen. Kohteen pituus on arvio. Väylää jouduttu tekemään lähinnä joen kapean länsipään kivikkokohtiin. Murhijärveltä uitto on jatkunut kohti pohjoista puiston alueella olevien Pienen Murhijärven, Kivijärven, Alanteenjärven ja Louhenlammen kautta kohti Vuokkijärveä. Viimeiset savotat alueella ovat olleet heti viime sotien jälkeen 1940-luvun lopulla. Ylin vesi, josta uitto on alkanut, on Hietajärven alapuolinen Kotalampi. Tiedot uitoista Kuivajärviseltä Pentti Huoviselta 6.9.2007.

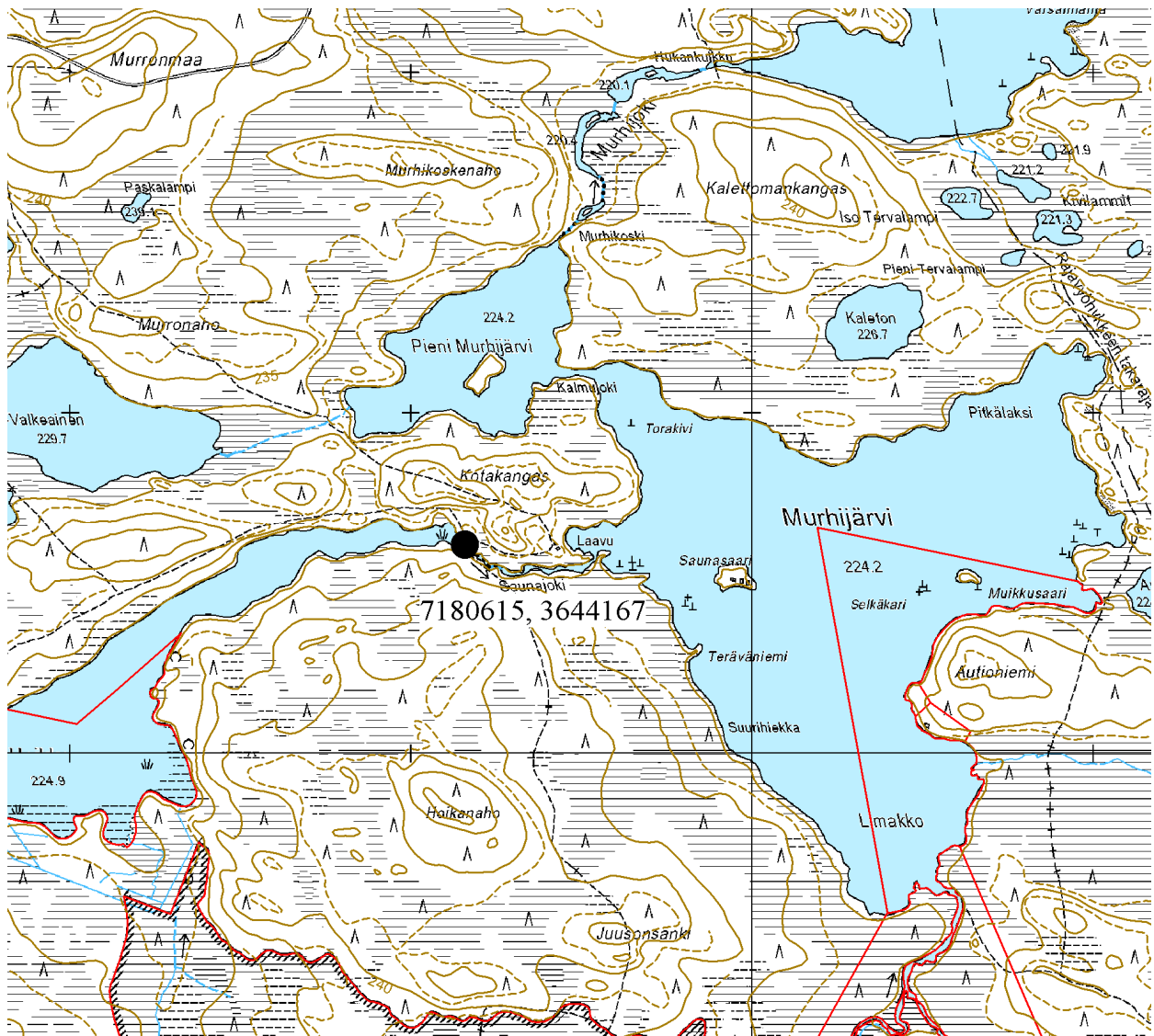
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

12. SUOMUSSALMI, MURHISALO, SAUNAJOKI

Uittoväylä

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

13. SUOMUSSALMI, MURHISALO, HUKANKULKKU

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulkuväylät (teollisuushistorialliset muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	uittoväylät (sahat ja uittolaitteet)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7182 030, y = 3644 906, z = 220 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 50 m ² (n. 3 x 15 m)
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 54 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	4.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_13_13, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Perattua uittoväylää Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Pienestä Murhijärvestä laskevan Murhijoen suupuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Pienestä Murhijärvestä koilliseen Kivijärveen laskevan Murhijoen suussa joen ylitse johtavan polkusillan itäpuolella. Alue on rehevän sekametsän ympäröimää kivikkoista matalaa jokiuomaa.

Kohteen kuvaus

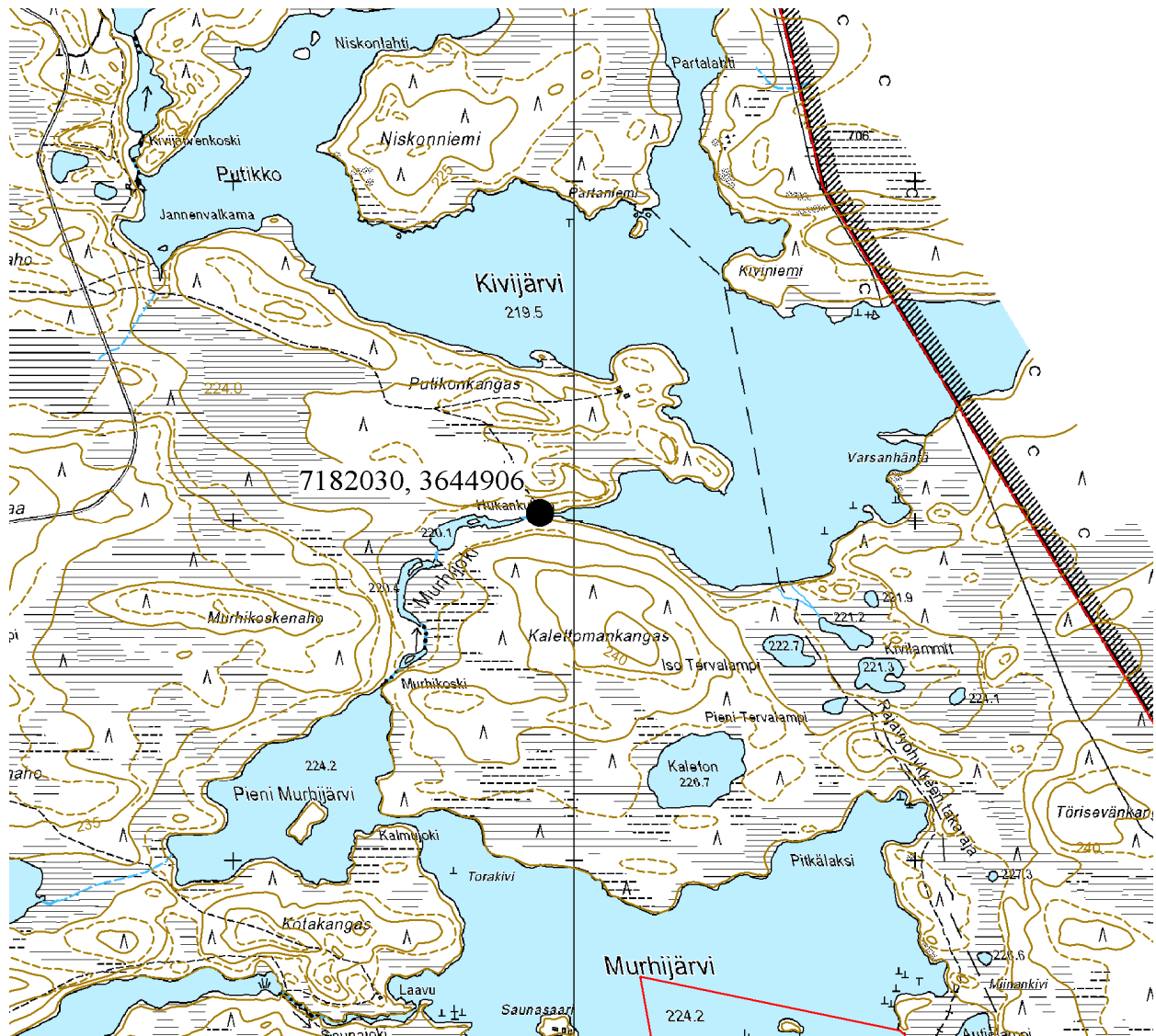
Paikalle on raivattu leveydeltään arviolta 2 – 5 metriä oleva väylä, jota pitkin tukit on saatu laskettua Kivijärveen. Kohteen pituus (n. 15 m) on arvio. Väylä sijaitsee joen pohjoisrannan tuntumassa. Vesistö on perattu uittoon varten Hietajärven alapuolisesta Kotalammesta alkaen. Kivijärveltä uitto jatkui kohti pohjoista puiston alueella olevien Alanteenjärven ja Louhenlammen kautta kohti Vuokkijärveä. Viimeiset savotat alueella ovat olleet heti viime sotien jälkeen 1940-luvun lopulla. Alueen uitoista kertonut Pentti Huovinen 6.9.2007.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

13. SUOMUSSALMI, MURHISALO, HUKANKULKKU

Uittoväylää

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

14. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KIVIJÄRVENKOSKI (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulkuväylät (teollisuushistorialliset muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	uittoväylät (sahat ja uittolaitteet)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7183 395= 3643 725, z = 220 m mpy
Koordinaattiselite:	pohjoinen kohde
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 200 m ² (n. 4 x 50 m)
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 52 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	29.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_14_14, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Perattua uittoväylää Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Kivijärven ja Alanteenjärven välisen joen kapeikoissa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kivijärven ja Alanteenjärven välisen joen kapeikoissa. Alue on rehevän sekametsän ympäröimää kivikkoista matalaa jokiuomaa.

Kohteen kuvaus

Perattua uomaa on kahdessa kohtaa. Selvästi erottuva uoma on Alanteenjärven ja sen eteläpuolisen jokilaajentuman välissä, missä uomaa on karkeasti arvioiden n. 50 metrin matkalla. Uoman leveys on n. 2 – 5 metriä. Osittain kävelysillan arkkuja tehtäessä purettua uomaa on järvien välisen joen niskalla kivijärven länsikulmalla kohdassa, missä kävelysilta johtaa joen yli (n. 7182 020 / 3643 700). Vesistö on perattu uittoja varten Hietajärven alapuolisesta Kotalammesta alkaen. Kivijärveltä uitto jatkui kohti pohjoista puiston alueella olevien Alanteenjärven ja Louhenlammen kautta kohti Vuokkijärveä. Viimeiset savotat alueella ovat olleet heti viime sotien jälkeen 1940-luvun lopulla (uitosta kertonut Pentti Huovinen 6.9.2007).

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täyty kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

14. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KIVIJÄRVENKOSKI (pohjoinen)

Uittoväylää

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

15. SUOMUSSALMI, MURHISALO, TORAKIVI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulttipaikat (latomukset, hakkaukset muistomerkit, tarinapaikat yms. muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	tarinapaikat (tarinapaikat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7180 966, y = 3644 645, z = 224 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 54 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_15_15, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tarinapaikka, johon liittyvä Torakivi sijaitsee Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärven luoteisosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärven luoteisosassa Murhijärven ja Pienen Murhijärven välisen Kalmijoen niskalta n. 200 metriä kaakkoon. Kyseessä on järven pinnalle näkyvä veden ympäröimä kookas kivi.

Kohteen kuvaus

Paikalla on veden päälle n. 40 cm ulottuva kivi, jonka ala on n. 2 x 2,5 – 3 metriä. Sen pohjois-/luoteispuolella on toinen pienempi kivi. Kertoman mukaan kivellä – tai kiven ollessa näinkin pieni ehkä kiven viereisissä veneissä – ovat Hietajärven ja Marjokylän miehet torailleet Hietajoen Siikakosken kivipadon kalastusoikeudesta (ks. Tarkastamattomat kohteet no 7). Tiettävästi hietajärviset ovat viimeksi paikalla kalastaneet. Kiveen liittyvän tarinan on kirjannut Pertti Virtaranta (Suomen kuvalehti 1954, nro 38). Sen mainitsee myös Rytkölä (2005, s. 36) edelliseen viitaten (tiivistelmän näistä kertoi inventoijalle Pentti Huovinen 6.9.2007).

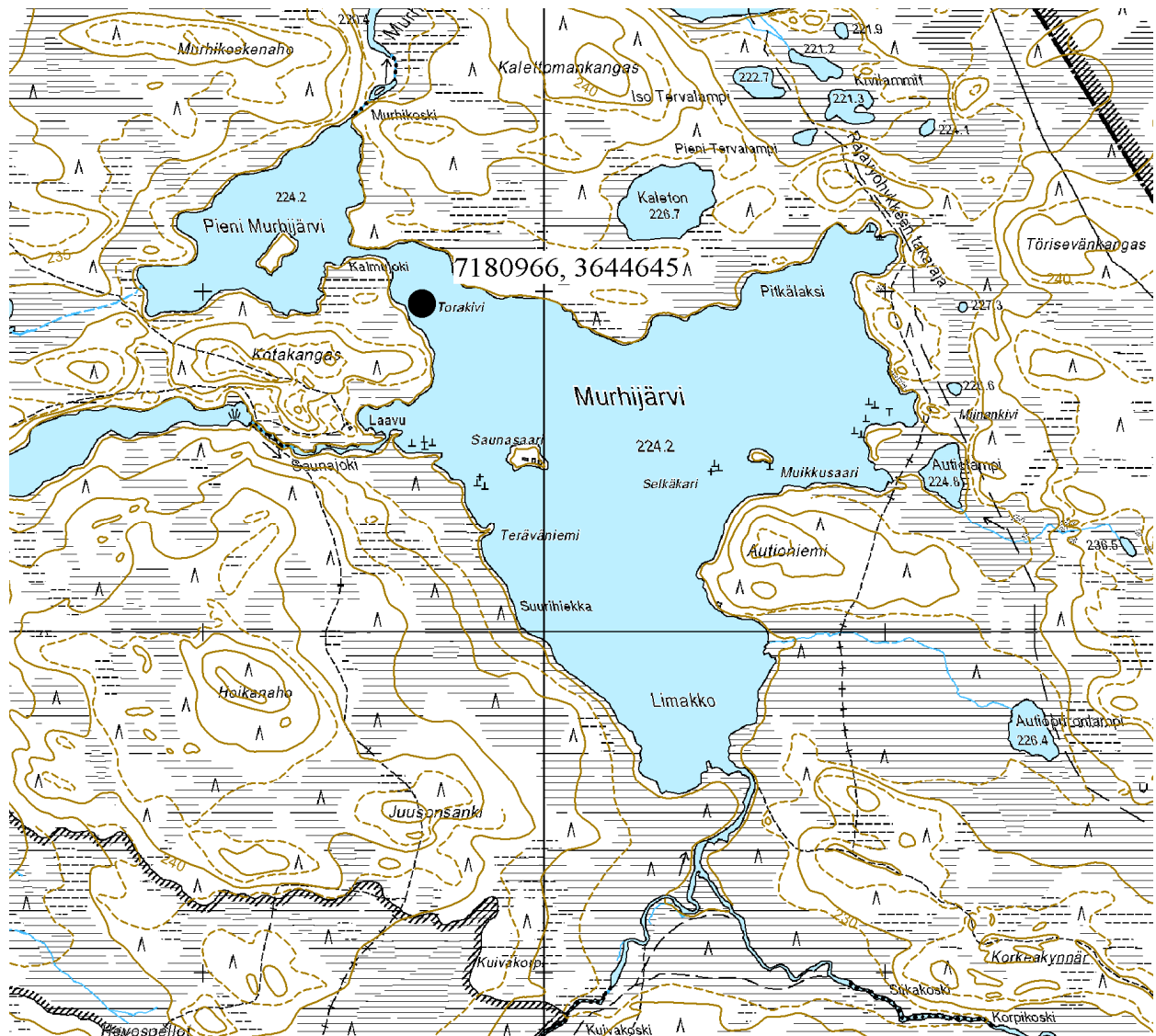
Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

15. SUOMUSSALMI, MURHISALO, TORAKIVI

Tarinapaikka

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

16. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MIINANKIVI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulttipaikat (latomukset, hakkaukset muistomerkit, tarinapaikat yms. muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	tarinapaikat (tarinapaikat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7180 635, y = 3646 115, z = 227,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 55,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_16_16a, MURH_16_16b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tarinapaikka, johon liittyvä kivi sijaitsee Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärven itärannalla Autionimen koillispuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärven itärannalla Autionimen koillispuolella kauimmas itään pistävän lahdelman itärannalla soiden välissä olevan pienen moreenikumpareen lounaislaidalla. Kyseessä on poikkeuksellisen kookas maakivi.

Kohteen kuvaus

Paikalla noin kolme metriä korkea kivi, jonka pituus on n. 3 metriä ja leveys 2 – 2,5 metriä. Tarinan mukaan Autioniemessä asunut Miina Huovinen olisi tuonut kiven nykyiselle paikalleen. Tarina luettu inventoinnin aikana, mutta ko. kohtaa ei onnistuttu myöhemmin uudelleen löytämään. Sama tarina oli hyvinkin tuttu Pentti Huoviselle (6.9.2007). Kiven järvenpuoleiselle sivulle on tehty keltaisella maalilla merkinnät PM, JH ja 58.

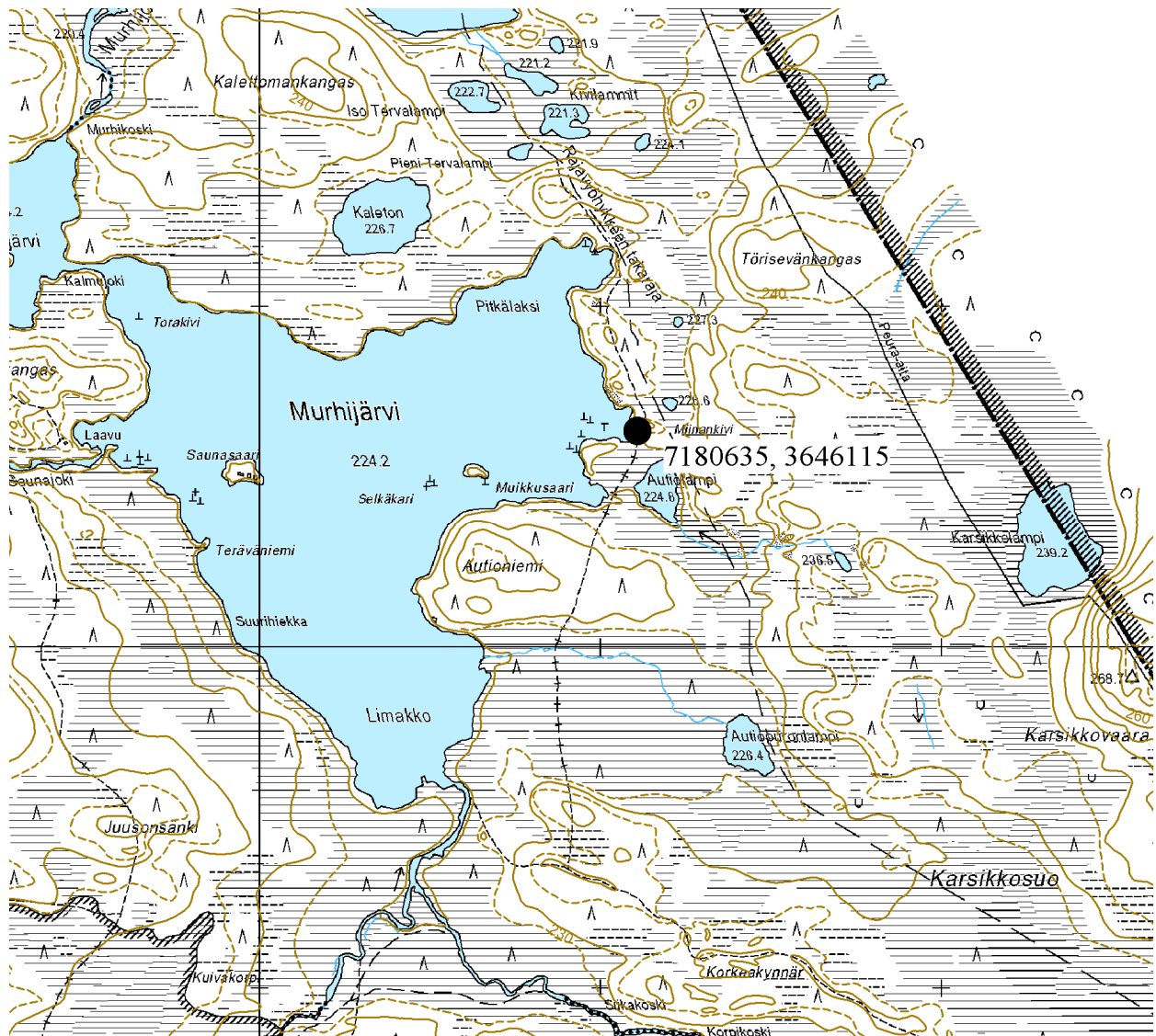
Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

16. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MIINANKIVI

Tarinapaikka

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

17. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KUIKKANIEMI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	löytöpaikat
Tyyppin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	esihistoriallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 a
Koordinaatit:	x = 7175 158, y = 3644 593, z = 245 m mpy
Koordinaattiselite:	arvio
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 56,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	6.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	-
Löydöt:	KM 17605

LYHYT KOHDEKUVAUS

Rautakautinen löytöpaikka Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärven läntisellä Kuikkaniemellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärven länteen pistävän Kuikkaniemen pohjoispuolella, lahden ja sen pohjoispuolisen Kuikkalammen välisen puron itäpuolella. Niemekemäinen puron katkaisema moreeniharjanne kasvaa löytöpaikalla vankkaa kuusikkoa.

Kohteen kuvaus

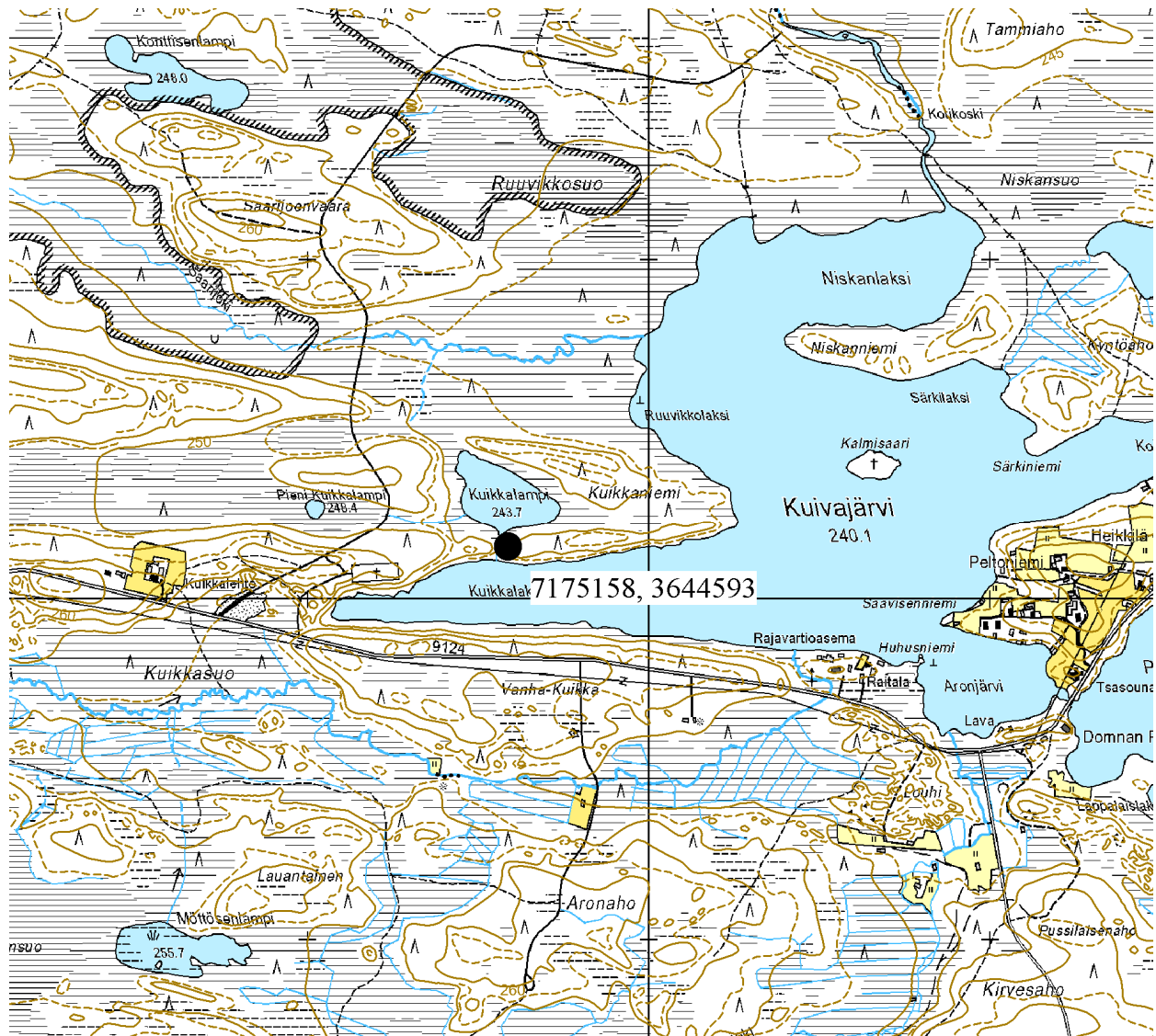
Paikalta on löydetty rautakauden lopulle ajoittuva rautakirves (KM 17605, diar. 19.6.1968). Esineen on löytänyt rajajääkäri Erkki Karttimo, jonka antamien tietojen mukaan esine on löytynyt maanpinnalta kiven päältä. Tarkastuksen aikana todettiin, että löytöalueella ei juurikaan ole maanpinnalle selvästi erottuvia kiviä. Ainoa alueella selvästi erottuva kivi sijaitsee yllä olevien koordinaattien osoittamassa kohdassa. Sen korkeus on 0,3 – 0,4 metriä ja ala n. 1,2 – 1,3 x 0,5 metriä. Mitään takeita tietenkään ei ole sitä, että kyseessä olisi juuri sama kivi, johon löytötiedoissa viitataan. Löytöpaikan läheisyydestä ei onnistuttu tapaamaan mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

17. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KUIKKANIEMI

Rautakautinen löytöpaikka

Ote maastokartasta 4441 02 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

18. SUOMUSSALMI, MURHISALO, SAUNASAARI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	kuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen?
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	7
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7180 526, y = 3644 971, z = 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 500 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 54,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_18_20, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Maakuoppia Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärven Saunasaaren koillisosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärven keskellä olevan Saunasaaren korkeimmalla kohdalla saarella olevien kulttuurihistoriallisesti merkittävien kalamajojen pohjoispuolella sekametsää kasvavalla rehevällä kankaalla. Saaren kalamajat on määritelty maakunnallisesti arvokkaiksi rakennusperintökohteiksi.

Kohteen kuvaus

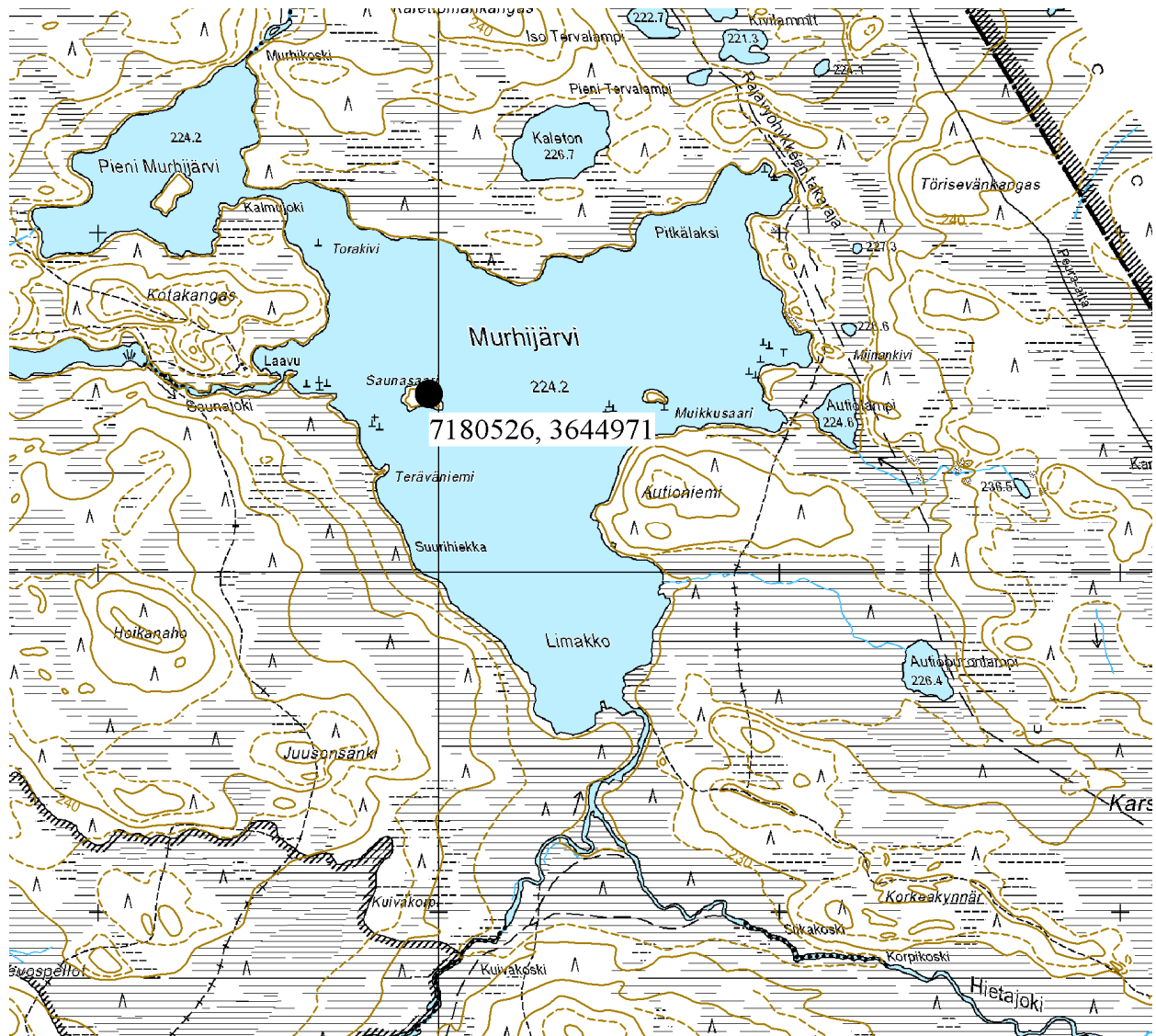
Paikalla on ainakin 6 – 8 matalaa kuoppaa, joiden ala on n. 1 – 2 x 2 – 3 metriä ja syvyys puolisen metriä tai vähemmän. Pitkänomaisten kuoppien suunta vaihtelee. Kuopat sijaitsevat saaren korkeimmalla ja kuivimmalla osalla kalamajojen pohjoispuolella satunnaiselta vaikuttavassa järjestyksessä kahden läntisimmän mökin puolimaista kohti saaren itärantaa arviolta n. 20 x 30 metrin alalla. Osaa kuopista on täytetty. Paikalla kuopat tulkittiin mahdollisiksi kalahaudoiksi. Kuivajärvisen Pentti Huovisen mukaan (6.9.2007) kyseessä olisivat ns. lapinhaudat. Aluksi olisi ollut rovio yhdessä kuopassa, joka lämmentyään on peitetty maalla tasaiseksi ja päälle siirretty kota, jossa siis ollut eräänlainen maalattialämmitys. Sitten on kaivettu toinen kuoppa, johon tehty rovio, täytetty kuuma kuoppaa lämmenneellä maalla ja siirretty kota. Kerrallaan on käytössä ollut kaksi kuoppaa. Mielenkiintoinen selitys, jota tietävästi ei kuitenkaan ole arkeologisesti todennettu.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

18. SUOMUSSALMI, MURHISALO, SAUNASAARI

Maakuoppia

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

19. SUOMUSSALMI, MURHISALO, AUTIONIEMI (lounas)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	röykkiöt (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	peltoröykkiöt (kaski- ja muut viljelyröykkiöt)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	5
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7180 115, y = 3645 577, z = 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1000 m ² (n. 50 x 100?)
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 55,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_19_25 – MURH_19_27 ja MURH_19_29, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Peltoraunioita Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärven itärannan Autioniemen kaakkoisosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Autioniemen lounaisrannalla yksityismaan ja valtionmaan rajalla niemen eteläisemmän mökin itäpuolella. Alue on pelloksi raivattua moreenikankaan reunaan, joka nykyisin kasvaa vanhaa kuusta.

Kohteen kuvaus

Paikalla on ainakin viisi viljelysröykkiötä, joista useimmat ovat halkaisijaltaan 3 – 4 metriä ja korkeudeltaan 50 – 60 cm. Talonpaikkaa tai muuta vanhasta pysyvemmän laatusesta asumisesta kertovaa jäännöstä ei paikalla tavattu, tosin aluetta ei laajemmin katsottukaan koordinaattien osoittamasta kohdasta itään, vaan kiiruhdettiin niemen päälle katsomaan kohdetta 2.

Rytkölän mukaan (2005, s. 36 – 37) Murhijärven Autioniemessä olisi ollut asutusta jo 1600-luvulla, jolloin Kuiva- ja Hietajärvien alueen ensimmäinen asukas olisi sinne asettunut. Tähän viittaisi mm. asiakirjatieto vuodelta 1777, jolloin Murhijärven Autiossa on pidetty on toimitettu katselmus erään talonpojan halutessa alkaa asumaan noin 100 vuotta sitten asuttua paikkaa. Katselmuksen tuloksena syntyi Murhilan uudistalo, jossa asutus jatkui katkonaisesti ilmeisesti aivan 1800-luvun ensivuosiin saakka, kunnes talonpaikka siirrettiin Marjovaaralle.

Näyttäisi siis siltä, että alueelta voisi löytyä runsaan parinsadan vuoden takainen, ellei vanhempikin talonpaikka. Nyt tavattujen röykkiöiden liittyminen edellä kerrottuun jäi toistaiseksi avoimeksi.

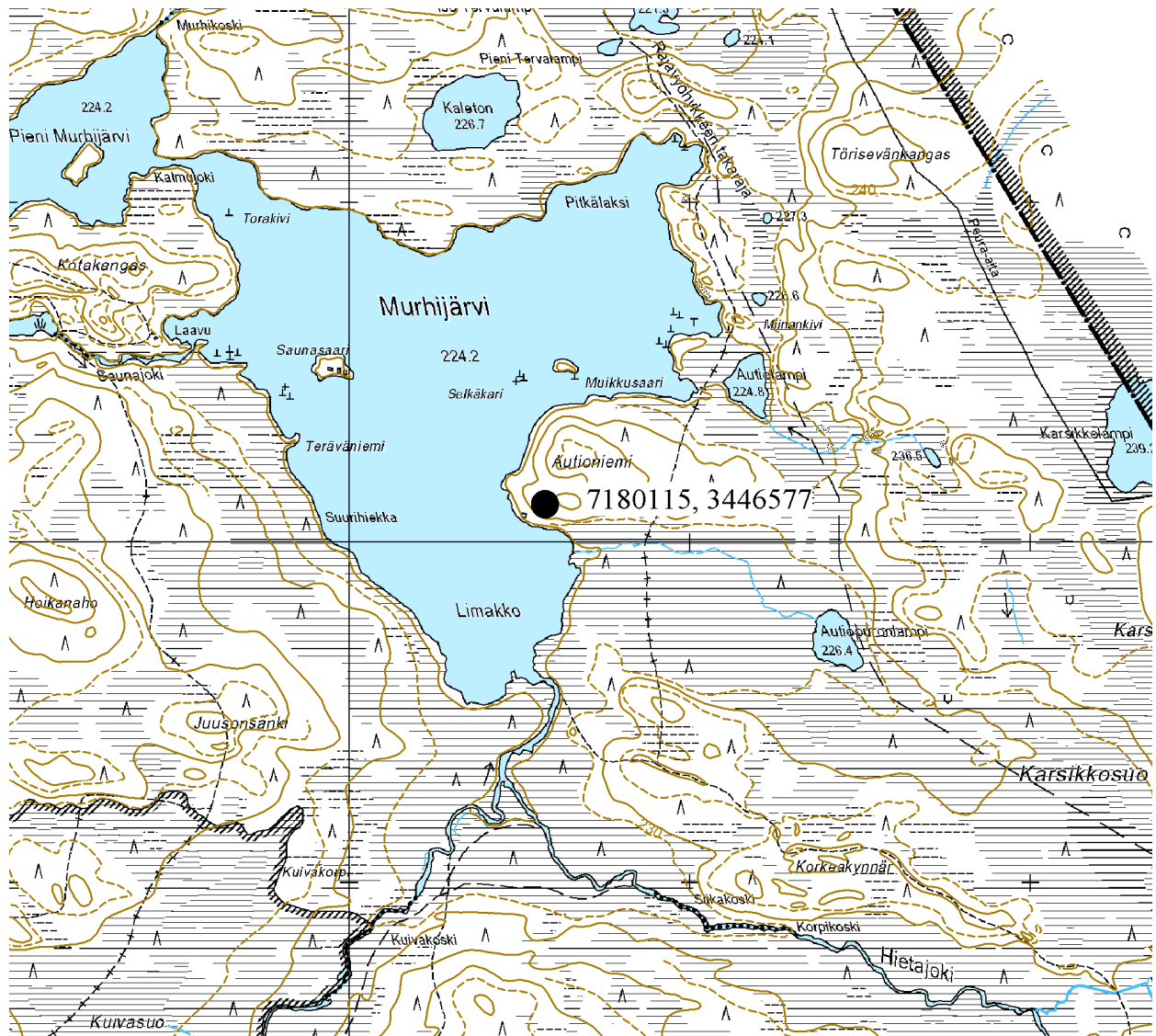
Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

19. SUOMUSSALMI, MURHISALO, AUTIONIEMI (lounas)

Peltoröykkiötä

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

20. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MURHIJÄRVEN POHJOISRANTA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	kala-apajat (metsästykseseen ja kalastukseen liittyvät jäännökset)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7180 949, y = 3645 067, z = 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 54,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_20_30a, MURH_20_30b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Merkkipilkka Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärven pohjoisrannan kelossa Saunasaaren pohjoispuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärven pohjoisrannalla Saunasaaresta n. 400 metriä pohjoiskoilliseen ja Torakivestä n. 400 metriä itään. Alue on kivikkoista rantaa, jossa rantatörmän yläpuolella kasvaa joitakin petäjiä, kauempana rannasta nuorta mäntymetsää.

Kohteen kuvaus

Paikalla yksi kelottuvan petäjän kyljessä oleva puhdas eli kaiverrukseton veiste, joka osoittaa järvelle päin. Rannassa ei näyttänyt olevan hetteitä tai muuta sellaista miksi paikka olisi merkitty, kivikkoinen rantakaan ei sovellu venepaikaksi. Mahdollisesti kyseessä on kala-apajan merkkipilkka. Ainakin yksi pilkka vanhan petäjän kyljessä oli vielä tästä länteen olevalla rannanosalla. Itään olevaa rantaa ja järven itärantaa ei tarkastettu, joten vastaavia pilkkoja voi olla enemmänkin. Ainakin Metsähallituksen laavurannassa (n. 7180 615 / 3644 167) ja Kalmijoen suun pohjoisrannalla (n. 1781 144 / 3644 426) on vastaavantapaiset pilkat. Murhijärven on kuivajärvisen Pentti Huovisen mukaan (6.9.2007) useita apajia, mutta tapaa merkitä apajat pilkoin hän ei tuntenut. Otettu mukaan luetteloon esimerkkinä kalastukseen liittyvistä tavoista.

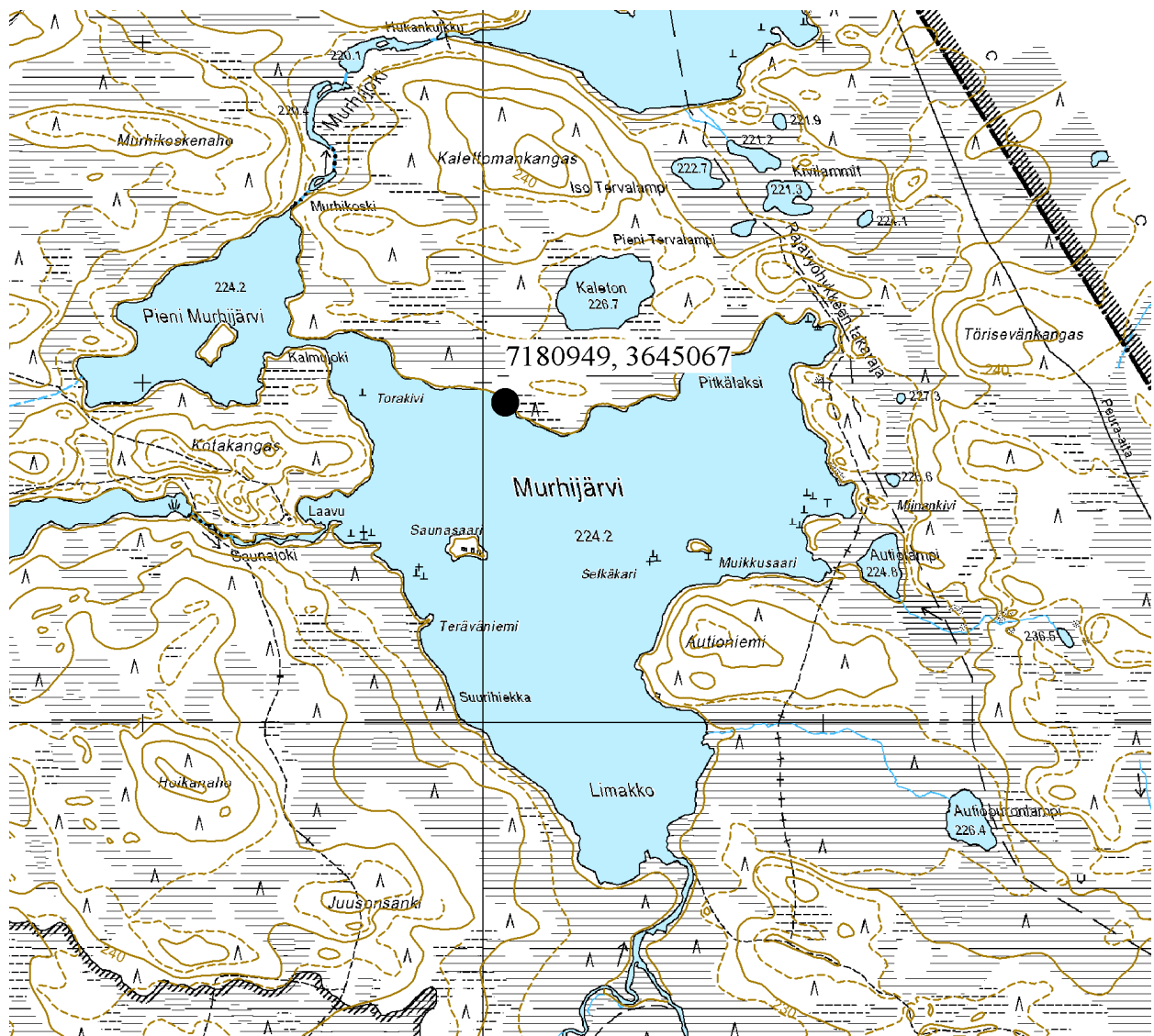
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

20. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MURHIJÄRVEN POHJOISRANTA

Apajamerkki/-pilkka

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

21. SUOMUSSALMI, MURHISALO, HIETAJOEN SUU (itä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7179 354, y = 3645 467, z = 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 55,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_21_31a, MURH_21_31b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Heinäsauran tukipuita Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärveen etelästä laskevan Hietajoen suupuolen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärveen etelästä laskevan Hietajoen suupuolen itärannalla Hieta- ja Kuivajokien yhtymäkohdasta puolensataa metriä pohjoiseen. Alue on jokiuomia ympäröimää tasaista vanhaa jokivarsiniittyä.

Kohteen kuvaus

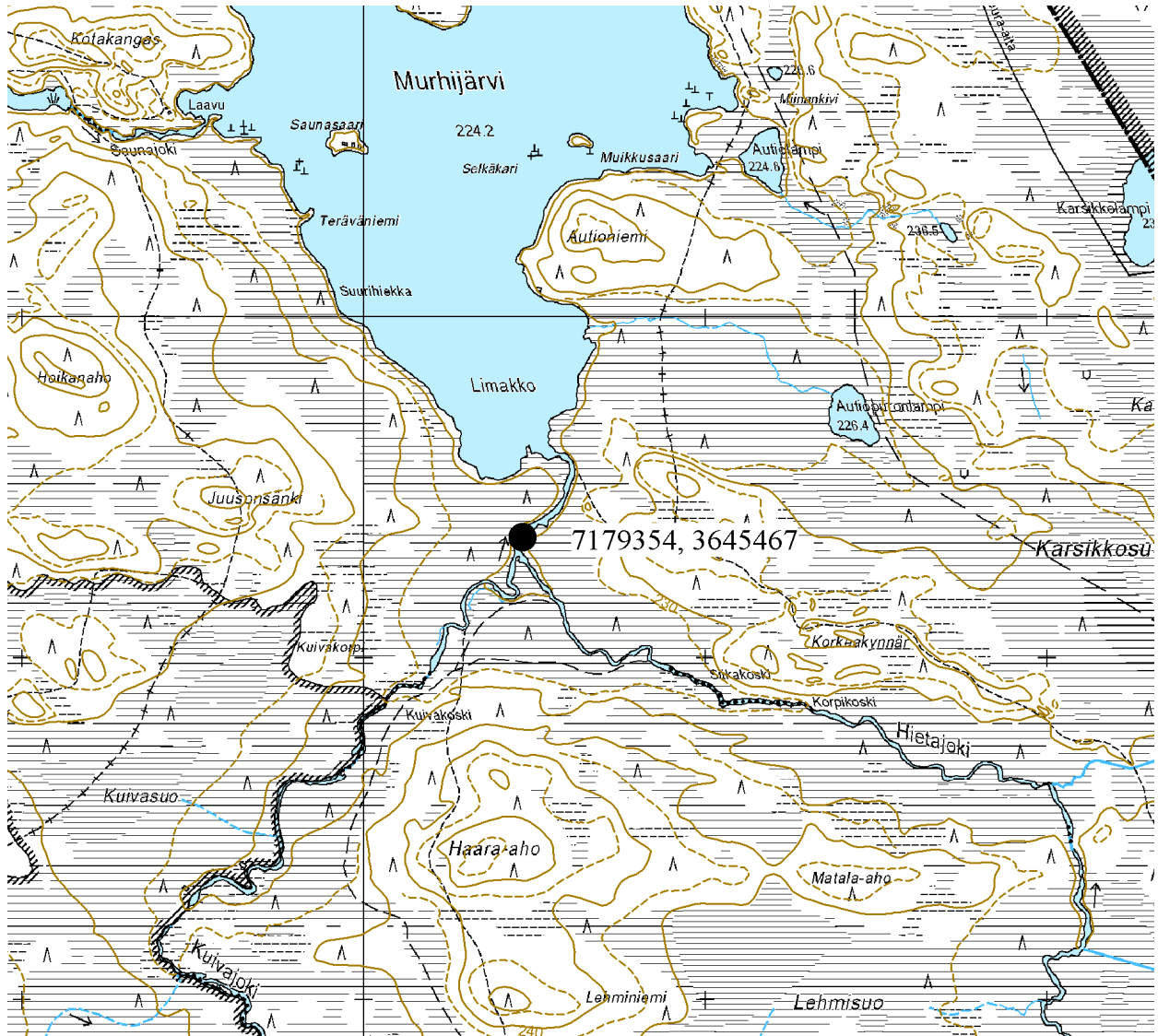
Paikalla on ainakin neljä pystypuuta, joista korkeinkin on näkyvältä osaltaan alle metrin korkuinen. Pyöreät puut on päistään kirveellä veistetty. Kolme puista on rannan suunnassa n. 4 metrin matkalla ja neljäs kauempana rannasta edellisistä noin metrin päässä. Kyseessä lienevät heinäsauran pohjapuut; alue on vanhalla peruskartalla merkitty Vuokin kylään kuuluvaksi jokivarsiniityksi.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

21. SUOMUSSALMI, MURHISALO, HIETAJOEN SUU (itä)

Heinäsaunan tukipuita

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

22. SUOMUSSALMI, MURHISALO, HEVOSPELLOT (koillinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7178 400, y = 3644 650, z = 230 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 25 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 55 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	1986/Tervonen. Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	-

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittylato Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärveen etelästä laskevaan Hietajokeen lounaasta yhtyvän Kuivajoen luoteisrannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Hieta- ja Kuivajokien yhtymäkohdasta noin 1,2 km lounaaseen Kuivajoen luoteisrannalla Kuivasuon reunalla, noin 100 metrin päässä joesta.

Kohteen kuvaus

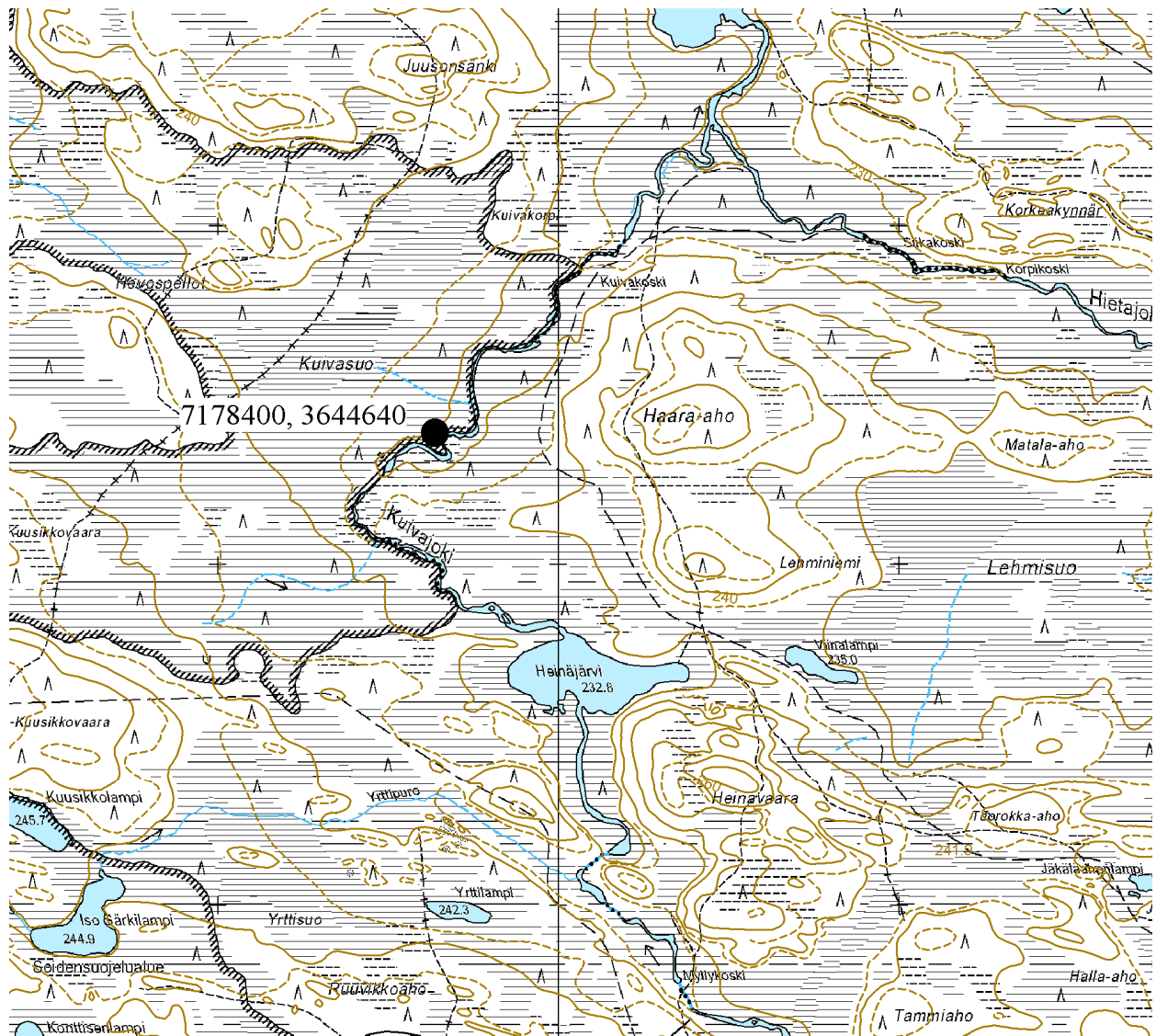
Paikalla olevan niittyladon on inventoinut Päivi Tervonen 1986 Kainuun Vienaiaiskylien rakennusinventoinnin täydennysinventoinnin aikana. Inventointitietojen mukaan heinäsuojan ala on n. 5 x 5 metriä. Vain alimmat hirsikerrat ovat olleet tuolloin paikallaan. Kohde on merkitty peruskartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

22. SUOMUSSALMI, MURHISALO, HEVOSPELLOT (koillinen)

Niittyladon jäännökset

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

23. SUOMUSSALMI, MURHISALO, HEVOSPELLOT (lounas)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7178 320, y = 3644 480, z = 230 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 25 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 55 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	1986/Tervonen. Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	-

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittylato Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärveen etelästä laskevaan Hietajokeen lounaasta yhtyvän Kuivajoen luoteisrannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Hieta- ja Kuivajokien yhtymäkohdasta noin 1,4 km lounaaseen Kuivajoen luoteisrannalla Kuivasuon reunalla olevan suoniityn laidalla.

Kohteen kuvaus

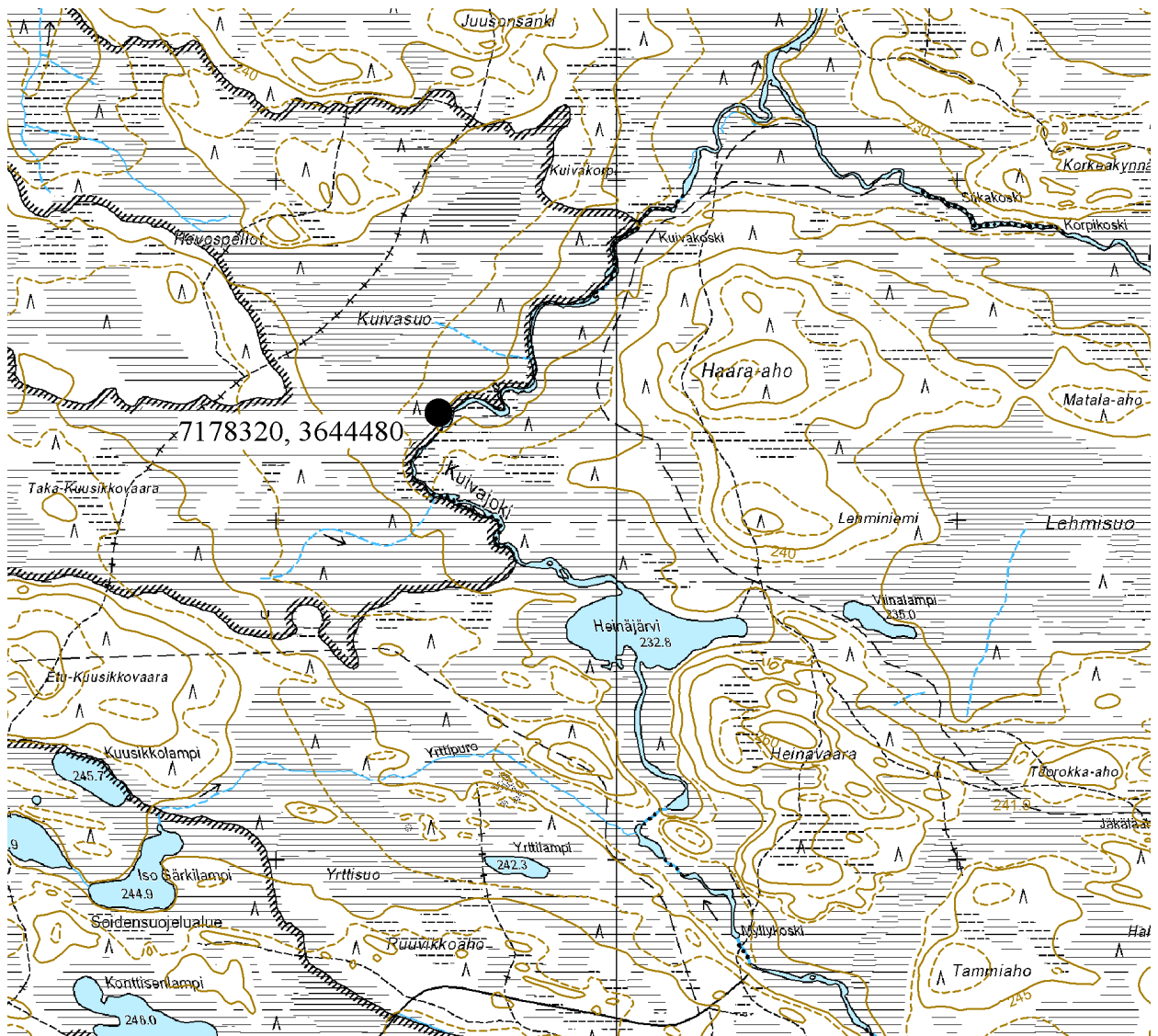
Paikalla olevan niittyladon on inventoinut Päivi Tervonen 1986 Kainuun Vienalaiskylien rakennusinventoinnin täydennysinventoinnin aikana. Inventointitietojen mukaan heinäsuojan ala on n. 5 x 5 metriä. Ainakin 1986 lato oli hyväkuntoinen, tosin paikallaan ollut tuohikatto oli vuotava jo tuolloin (vrt. Rytkölä 2005, s. 90). Katon kannatinhirret mainitaan sidotun kattolautoihin koivuvitsojen avulla.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

23. SUOMUSSALMI, MURHISALO, HEVOSPELLOT (lounas)

Niittytylän jäännökset

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

24. SUOMUSSALMI, MURHISALO, HIETAJOEN SUU (länsi)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	pyyntilaitteet (metsästyksen ja kalastukseen liittyvät jännökset)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7179 495, y = 3645 582, z = 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 55,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_24_34a, MURH_24_34b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Munituspönttö eli uuttu Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärveen etelästä laskevan Hietajoen suupuolen länsirannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärveen etelästä laskevan Hietajoen suusta n. 100 metriä etelään. Alue on jokiuomia ympäröimää tasaista vanhaa jokivarsiniittyä, jonka reunalla kasvaa koivua ja muutamia mäntyjä.

Kohteen kuvaus

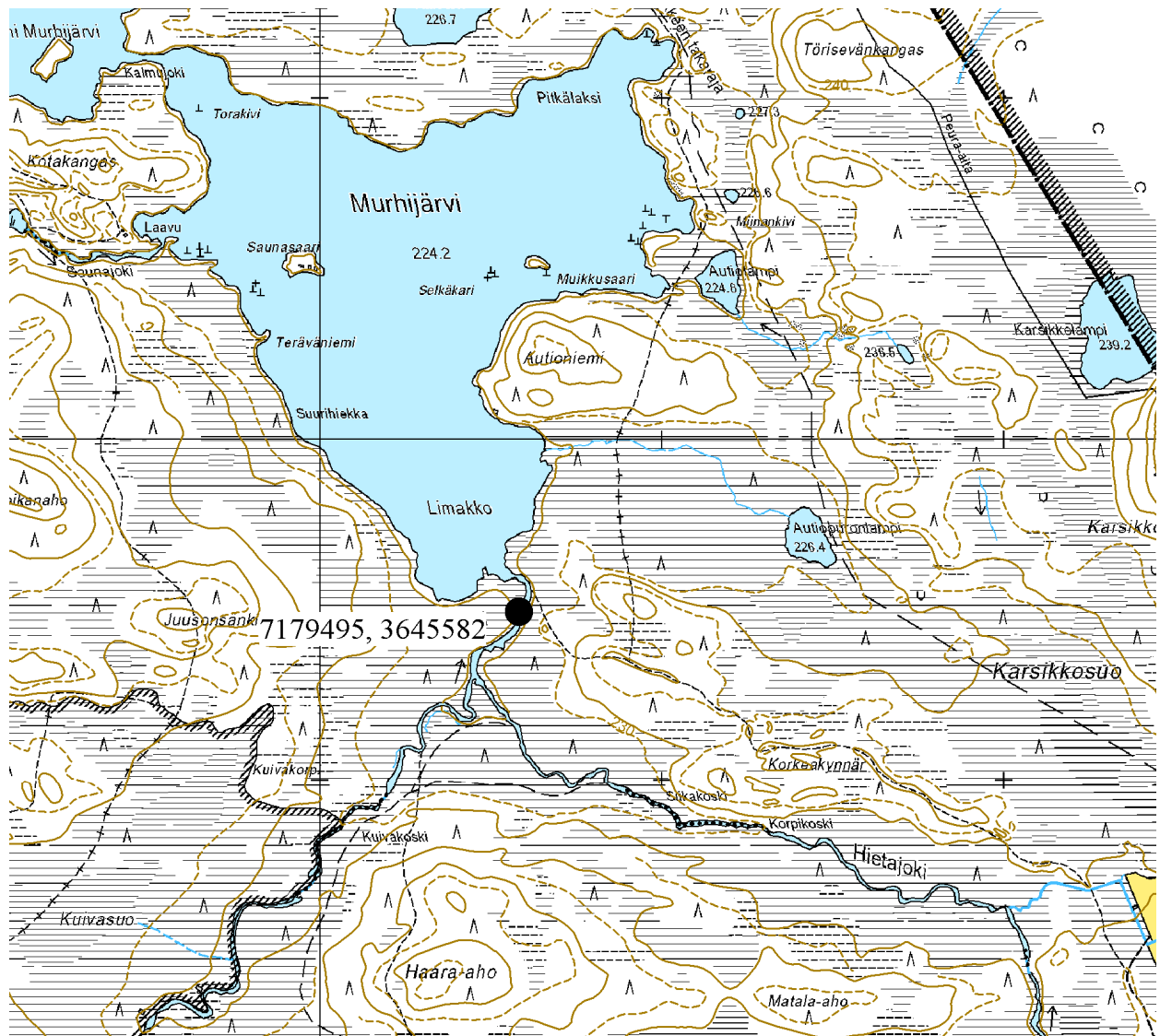
Paikalla yksi kasvavan männyn kylkeen ripustettu kelohonkapölkystä tehty irtonainen munituspönttö, ns. uuttu, jonka katto haljaspuolikas ja pohja lautaa. Lintujen munituspönttöjä tai ytimestään lahonneessa/lahotetussa kelossa olevia liukkuja tavataan usein vanhojen kalastuspaikkojen läheisyydestä. Kevätkalastuksen aikana niistä on kerätty munia ravinnonlisäksi. Kyseinen uuttu on otettu luetteloon mukaan esimerkkinä. Uuttuja on Murhijärven alueella enemmänkin. Sellaiset havaittiin ainakin eteläisen lahden, Limakon, etelärannalla (n. 7179 530 / 3645 380) ja länsirannan Teräväniemen pohjoispuolella (n. 7180 320 / 3644 790).

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjännöksen tunnusmerkkejä.

24. SUOMUSSALMI, MURHISALO, HIETAJOEN SUU (länsi)

Munituspöytä eli uuttu

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

25. SUOMUSSALMI, MURHISALO, SUURIHIEKKA (etelä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	pyyntitukikohdat (metsästyksen ja kalastukseen liittyvät jäännökset)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7179 876, y = 3644 987, z = 227,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 54,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_25_35a – MURH_25_35e (5 kpl), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kalasaunan pohja Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärven länsirannan Suurhiekan eteläpuolisen kuivan luoteisosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärven länsirannalla Suurhiekan eteläpuolisen kuivan kankaan luoteisosassa n. 80 metriä rannasta. Alueen pohjoispuolella on suo, jonka eteläpuolinen kuiva on aluskasvillisuudeltaan rehevää kuusikkoa. Kohteen luona kasvaa joitakin koivuja.

Kohteen kuvaus

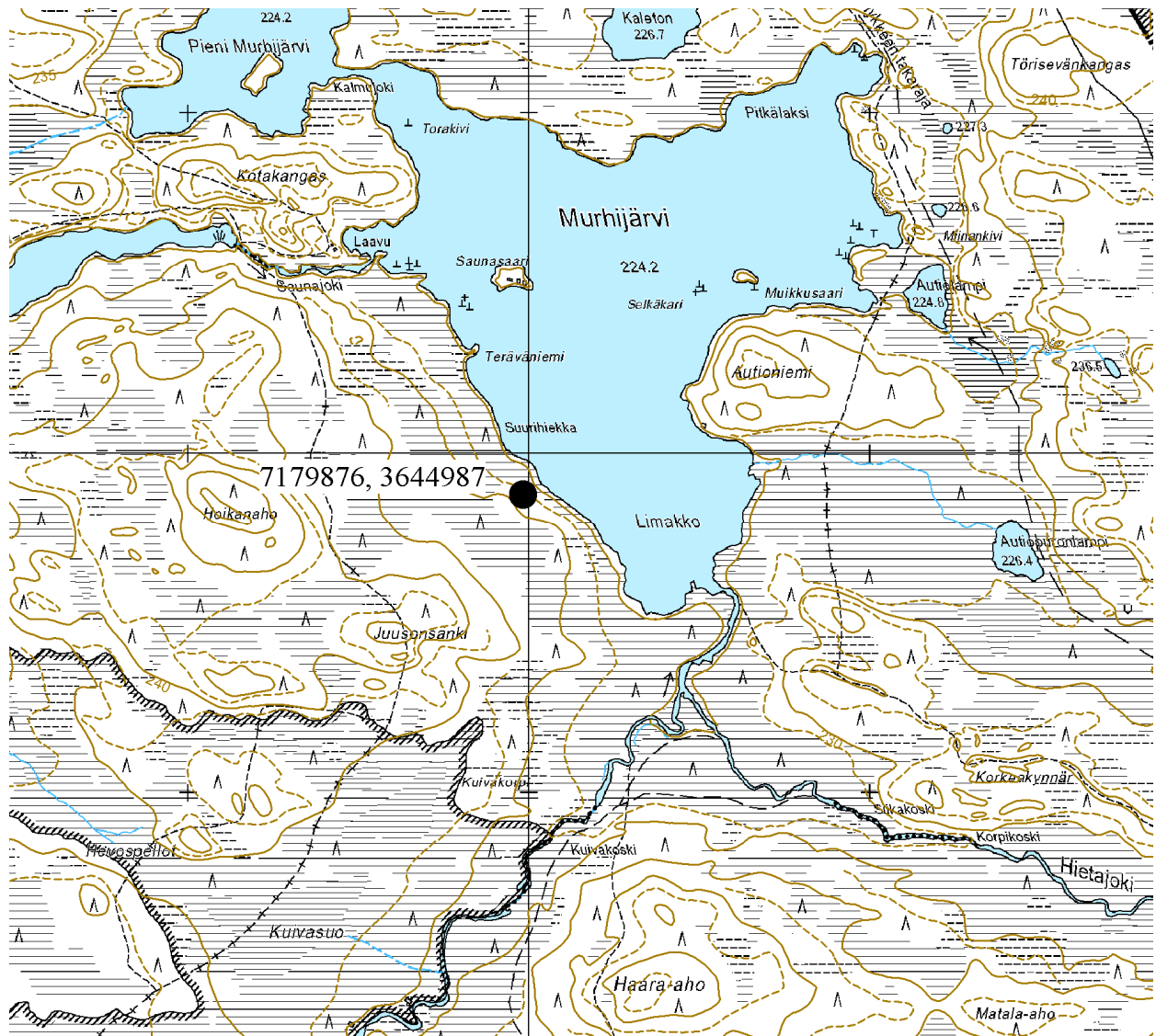
Paikalla yksi väli-ilmansuuntainen mukainen kalasaunan pohja, jonka ala on n. 4 x 4 metriä. Rakennuksen paikka erottuu puolisen metriä leveänä ja 0,3 – 0,5 metriä korkeana sammaloituneena kehänä, jonka sisällä kasvaa nuorta kuusta. Oviaukon paikka on kehän rannanpuoleisessa koilliseinässä. Kehän sisällä erottuu kattorakenteiden jäännöksiä. Kiuas on pohjoisnurkassa, sisään mentäessä oikeassa ovinurkassa. Kiuasnurkan ulkokulmalla erottuu sammaloitunut ja sientä kasvava salvos. Puiden päät ovat lahoamisestaan huolimatta vielä nähtävissä kirveellä veistetyiksi. Kiukaan ala on n. 1,4 x 1,4 metriä ja korkeus n. 0,6 metriä. Kiukaan eteläkulmalla kasvaa koivu. Rytkölä (2005, s. 98) mainitsee kohteen ja kertoo kyseessä olevan loukkolaisten (so. Loukkojärven kellonkyläläisten) kalamajan.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

25. SUOMUSSALMI, MURHISALO, SUURIHIEKKA (etelä)

Kalasaunan jäännökset

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

26. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MURHIJOEN SUU (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	pyyntitukikohdat (metsästyksen ja kalastukseen liittyvät jäännökset)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7182 069, y = 3645 085, z = 222,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 54 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	4.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_26_36a – MURH_26_36b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kalasaunan pohja Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijoen suun pohjoisrannalla olevan niemekkeen etelärinteeseen terassilla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijoen suun pohjoisrannalla olevan niemekkeen jyrkkärinteisen etelärinteeseen yläosan terassilla. Alue on kuusivaltaista havumetsää, aluskasvillisuutena rehevä mustikka-puolukka.

Kohteen kuvaus

Paikalla yksi jokseenkin pääilmansuuntien mukainen kalamajan pohja, jonka ala on n. 4 x 4 metriä. Rakennuksen paikka erottuu matalana puolisen metriä leveänä ja 0,3 – 0,4 metriä korkeana sammaloituneena kehänä. Kehän lounaispuoleisessa nurkassa on kiuas, jonka ala on n. 1,2 x 1,2 metriä ja korkeus n. 0,6 metriä. Rakennuksen pohjan itäpuolella on tallaantunut avoin kenttä, jonka ala on n. 10 x 10 metriä. Kentän laidalla kasvaa pari koivua ja lähellä majan itäseinää hento pensasmainen leppä.

Rytkölä mainitsee (2005, s. 98) Kivijärven olleen ”Karhusen ja Hilipän yhteisen kalasaunan”, joka rakennettu 1930-luvulla. Tämän nykyisen Kivijärven kalasaunan kertoi Pentti Huovinen 6.9.2007 olevan alun perin Sakari Jouhkin Murhijärven Saunasaareen rakentama/rakennuttama (?), mistä se on siirretty Kivijärvelle. Rakentamisen on täytynyt tapahtua hyvän aikaa ennen vuotta 1918, jolloin Jouhki on muuttanut pois paikkakunnalta. Syksyllä 2007 inventoitu kalasaunan jäännös on tätä vanhempi.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

26. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MURHIJOEN SUU (pohjoinen)

Kalasaunan jäännökset

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

27. SUOMUSSALMI, MURHISALO, ALANTEENJÄRVI (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (teollisuus-/elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 03 a
Koordinaatit:	x = 7184 353, y = 3643 240, z = 220 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1000 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 51,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	29.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_27_37a – MURH_27_39e (16 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Metsätyökämpän (savotta- tai uittokämpä) pohja Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Alanteenjärven pohjoisrannalla Tammikosken itäpuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee etelään viettävän rinteiden yläosassa Alanteenjärven pohjoisrannalla Tammikoskesta n. 100 metriä itään. Alue on mänty-koivuvaltaista sekametsää, moreenipohjaista katajaa kasvavaa mustikka-puolukkakangasta.

Kohteen kuvaus

Paikalla on sijainnut savottakämpä (uittokämpä?), johon on kuulunut päärakennus, sauna ja tulisijaton ulkorakennus. Päärakennus sijaitsee ylimpänä tasaisen kankaan reunalla. Sen ala on n. 9 x 9 – 10 metriä. Seinät erottuvat matalana sammaloituneena hirsikehänä, jonka sisällä kasvaa mm. kuusta ja mäntyä. Kookkain mänty on kasvanut rakennuksen lounaiskulmassa olleen kiukaan päällä, jonka kiveys on osin paljastunut puun kaaduttua kohti pohjoista. Kiuas (kiuasuni?) on altaan n. 2 x 2 metriä ja sen korkeus on noin metri. Se koostuu palaneista liuske kivistä. Rakennuksen sisällä on maatumassa myös pohjois-eteläsuuntainen kattohirsi.

Päärakennuksen lounaiskulmasta n. 10 metriä etelään on saunarakennuksen pohja. Sen ala on n. 3 - 4 x 3 - 4 metriä. Eteläisen oviseinän nurkissa on jäljellä pari hirsikertaa. Hirret katkaistu kirveellä ja koirankaulasalvottu. Saunan koillisnurkassa on laattakiven päälle koottu uunimainen pieni kiuas, jonka ala on 1 x 1 metriä.

Saunasta alle viiden metrin päässä kohti länsiluodetta on ylempänä kankaalla olevan rakennuksen kehä, jonka ala on n. 5 x 5 metriä. Sen sisällä erottuu itä-länsisuuntaiset paksuhkot puut, joko lattia- tai kattorakenteita, tai hajotetun seinän maatuvia jäännöksiä. Tämän päällä on itä-länsisuuntainen kaatunut koivu.

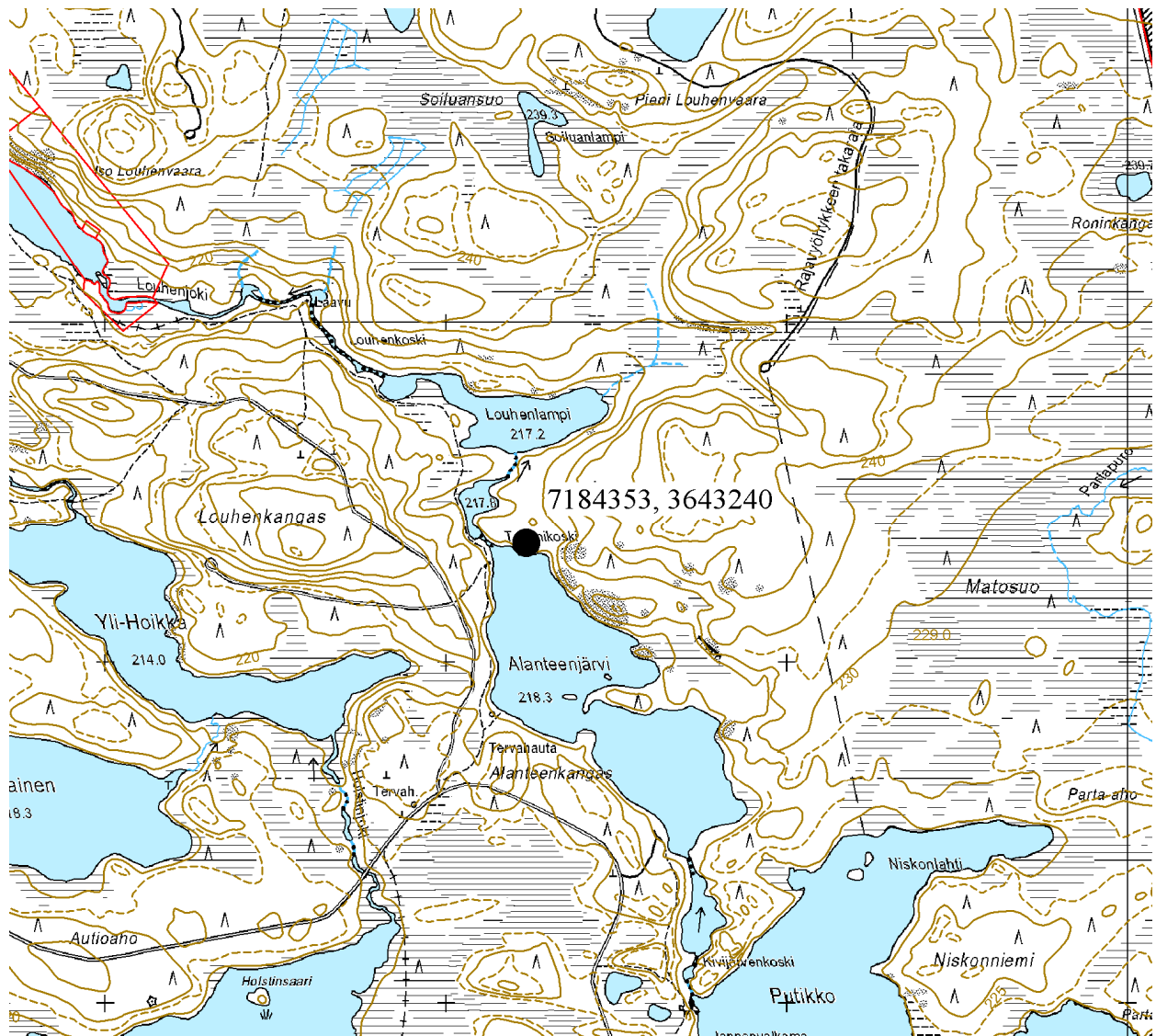
Ulkorakennuksen saunanpuoleisen nurkan eteläpuolella on maakuoppa, jonka ala on n. 0,8 x 1 metriä. Kasvillisuudeltaan ympäristöstä poikkeavan (koivua, katajaa) alueen ala on karkeasti n. 30 x 30 metriä. Kuivajärvinen Pentti Huovinen, joka on ollut mukana 1940-luvun lopun uitoissa, ei tuntenut kohdetta.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

27. SUOMUSSALMI, MURHISALO, ALANTEENJÄRVI (pohjoinen)

Metsätyökämpän paikka

Ote maastokartasta 4441 03 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

28. SUOMUSSALMI, MURHISALO, YRTTIPURO (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 a
Koordinaatit:	x = 7177 438, y = 3644 183, z = 242,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 55 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	6.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_28_40a – MURH_28_40g (7kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyalaavun pohja Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Kuivajoen länsipuolella Yrttipuron pohjoispuolella Kuusikkovaaran itäpään kangassaarekkeella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kuivajokeen lännestä laskevasta Yrttipurosta n. 200 metriä pohjoiseen aivan Kuusikkovaaran itäkärjessä olevalla kangassaarekkeella. Alue on havupuuvältaista sekametsää kasvavaa rehevähkää moreenikangasta.

Kohteen kuvaus

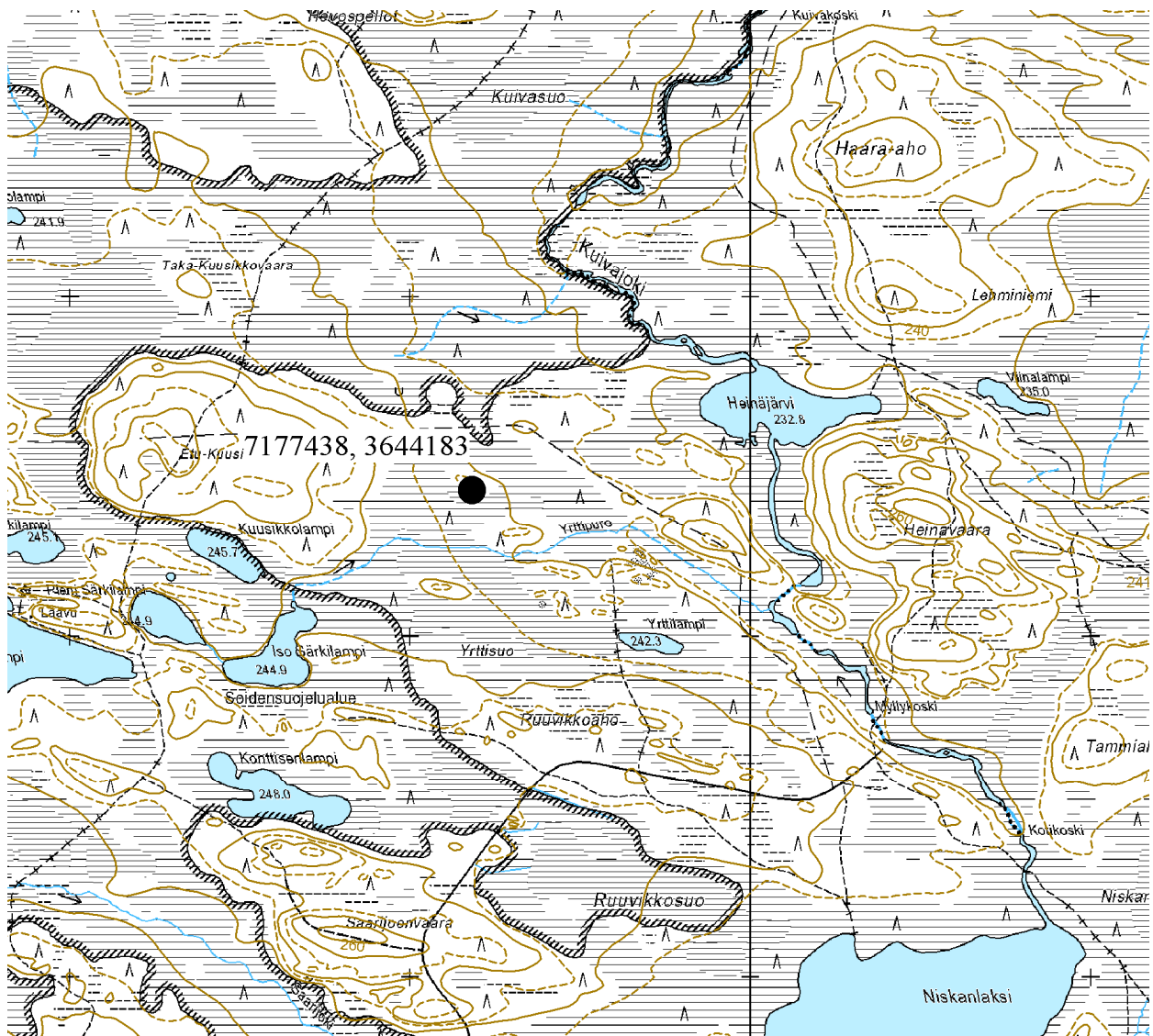
Paikalla yksi niittyalaavun pohja 1900-luvulta. Paikka erottuu saarekkeen eteläreunaa kulkevan vanhan polun varrella olevana tallatunoloisena aukiona kankaan korkeimman kohdan kaakkoisosassa. Loivasti kaakkoon laskevan aukion ylälaidalla on koillis-lounassuuntainen maatunut sammaloitunut hirsi (n. 20 x 20 cm), joka lähinnä muistuttaa lahoavaa maapuuta. Hirren lounaispää osoittautui sahalla katkaistuksi, koillispään peittää nuori koivu. Hirren pituus on n. 4 metriä. Paikalle tehtiin hirrestä alkaen kohti kaakkoa n. 15 cm leveä koeoja kääntämällä pintaturve syrjään. Tällöin paljastui kaksi hirren suuntaista sitä ohuempaa maatunutta puunjäännöstä, joiden leveys oli n. 15 cm. hirren ja ulomman puun välinen etäisyys oli 1,5 metriä. Maaperä tällä välillä oli likaantunut. Sen kaakkoispuolella oli puolisen metriä leveä jokseenkin värjäntymätön huuhtoutumiskerros, jonka jälkeen oli tulen punaiseksi polttamaa maata n. 0,9 metriä matkalta. Edelleen kaakkoon oli tämän jälkeen voimakkaasti hiilen sotkemaa aluetta ainakin metrin verran. Paikalla on ollut laavu (ala n. 4 x 1,5 m), jonka edessä on pidetty tulta. Tieto kohteesta saatiin Pentti Huoviselta 6.9.2007. Vanhalle peruskartalle alue on merkitty Ylivuokin kylään kuuluvaksi niittyalueeksi.

Luokitusehdotus:

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

28. SUOMUSSALMI, MURHISALO, YRTTIPURO (pohjoinen)

Niitty-laavun paikka

Ote maastokartasta 4441 02 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

29. SUOMUSSALMI, MURHISALO, PARTANIEMI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7183 058, y = 3645 202, z = 220 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 54 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	30.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_29_41a, MURH_29_41b, MURH_29_41c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervasaunan pohja Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Kivijärven koillisen Partalahden länsirannalla Partaniemen pohjoisosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kivijärven koillisen Partasenlahden suupuolen länsirannalla pienen kankaan etelälaidalla suon pohjoispuolisella tasaisella kuivalla. Alue on nuorehkoa puustoa kasvavaa mäntyvaltaista sekametsää mustikka-puolukkakankaalla.

Kohteen kuvaus

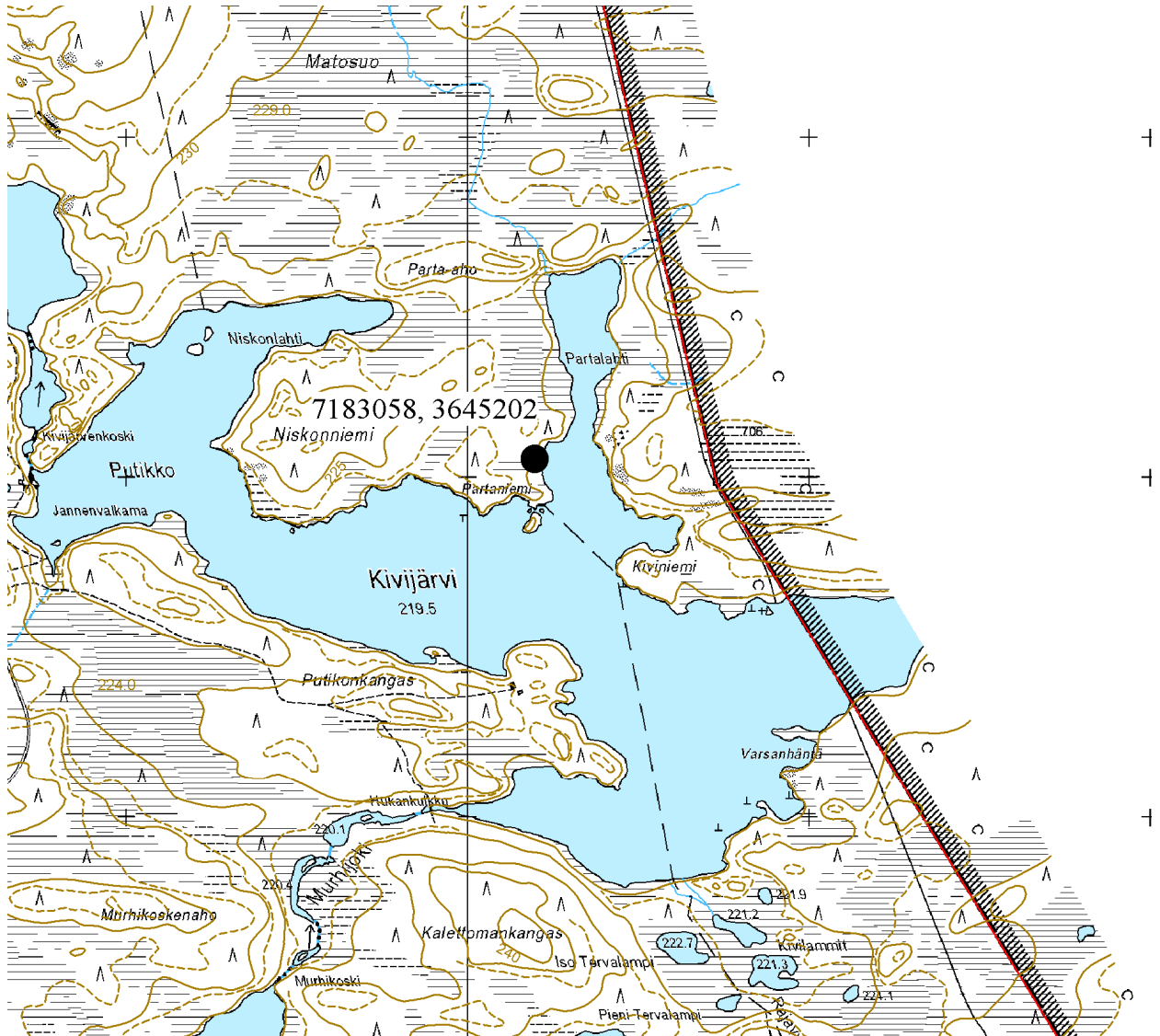
Paikalla on tervasaunan pohja, jonka ala on n. 4 x 4 metriä. Pääilmansuuntien mukaiset seinien paikat erottuvat matalina valleina, joiden leveys puolisen metriä ja korkeus 13 – 30 cm. Vallien ulkopuolella on vähäisiä kaivujälkiä; kyseessä vaikuttaa olevan multapenkkarakenne, jonka päällä oli vielä näkyvissä maatunutta hirttä. Rakennuksen koillisnurkassa on pieni kiuasmainen tulisija, jonka ala on n. 0,9 x 0,9 metriä ja korkeus vain n. 30 cm. Seinän ja tulisijan välissä oli pieni väli, tulisijan kivien välissä oli hiilensekaista maata. Kyseessä voi olla jonkinlainen alttarilieden sovellus. Rakenteen luoteis-/länsiosaa sivuaa vanha polku, osin rakenteen päältä kulkien. Kohteesta n. 5 metriä etelään on kookas maakivi. Kohde liittyy parikymmentä metriä pohjoisempaan olevaan tervahautaan, kohde 33. Syrjässä asutuksesta sijainneen saunan voidaan olettaa toimineen myös kala-/eräsaunana.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

29. SUOMUSSALMI, MURHISALO, PARTANIEMI

Tervasaunan jäännökset

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

30. SUOMUSSALMI, MURHISALO, PUTIKONKANGAS (itä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen/moderni
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7182 412, y = 3645 313, z = 220 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 54 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	4.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_30_42, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tilapäissuojan tukipuut Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Kivijärven kaakkoisosan länsirannan pohjoisimmassa niemessä rajavartioston kämpästä n. 200 m itään.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kivijärven kaakkoisosan länsirannan pohjoisimman niemen kärjessä, sen etelärannalla. Alue on mustikkaa ja puolukkaa kasvavaa nuorehkoa rehevää mäntymetsää

Kohteen kuvaus

Paikalla on kaksi runsaan kymmenen sentin vahvuista riukua, jotka on isketty tehdastekoisin kuuden tuuman rautanauloin kasvaviin mäntyihin noin metrin korkeudelle. Itäisempi riuku (n. 2 m pitkä) on rantaan nähden poikittain paikallaan kahden puun välissä. Itäisempi riuku (n. 3 m pitkä) on vinottain rantaan nähden ja sen pohjoisempi pää on pudonnut alas. Riukujen rajaama alue on vinokaide, jonka sivut ovat n. 2, 2, 3 ja 3 metriä. Kyseessä tuskin 20 – 40 vuotta vanhempi rakenne, joka kaiketi tehty tilapäiseksi suojaksi laavuvaatteen tms. tueksi.

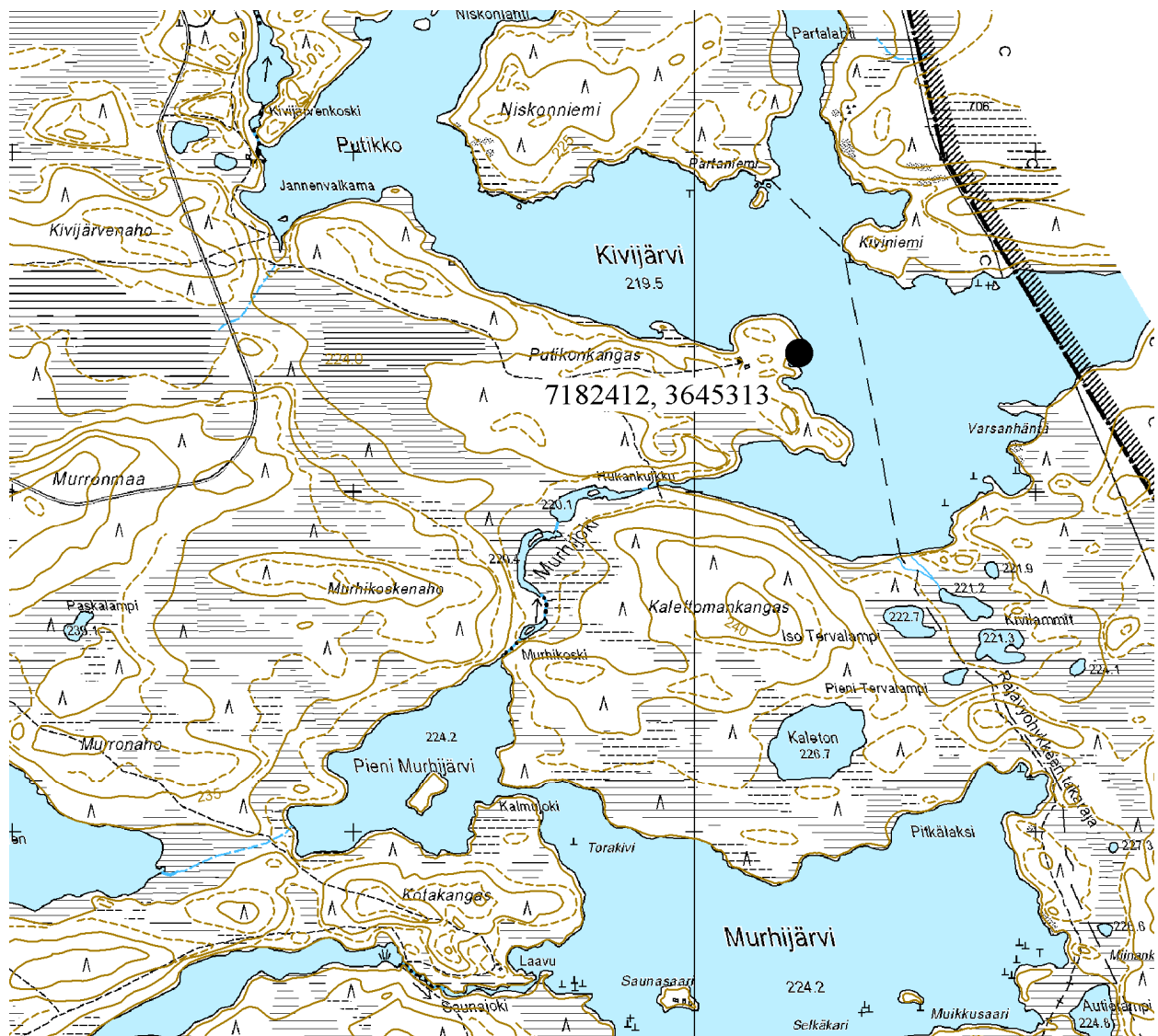
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

30. SUOMUSSALMI, MURHISALO, PUTIKONKANGAS (itä)

Tilapäissuojan tukipuita

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

31. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MYLLYKOSKI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kotitarvemyllyt (myllyt ja sahat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 a
Koordinaatit:	x = 7176 721, y = 3645 388, z = 237,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 56,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	6.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_31_43, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Vesimyllyn paikka Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Kuivajärvestä pohjoiseen laskevan Kuivajoen Myllykosken itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kuivajoen itärannalla n. 700 metriä jokisuusta luoteeseen. Joen länsirannalle johtaa metsäautotie Kuikkalahden länsipuolelta. Alue on rehevää saniaista, koivua ja kuusta kasvavaa joenvartta.

Kohteen kuvaus

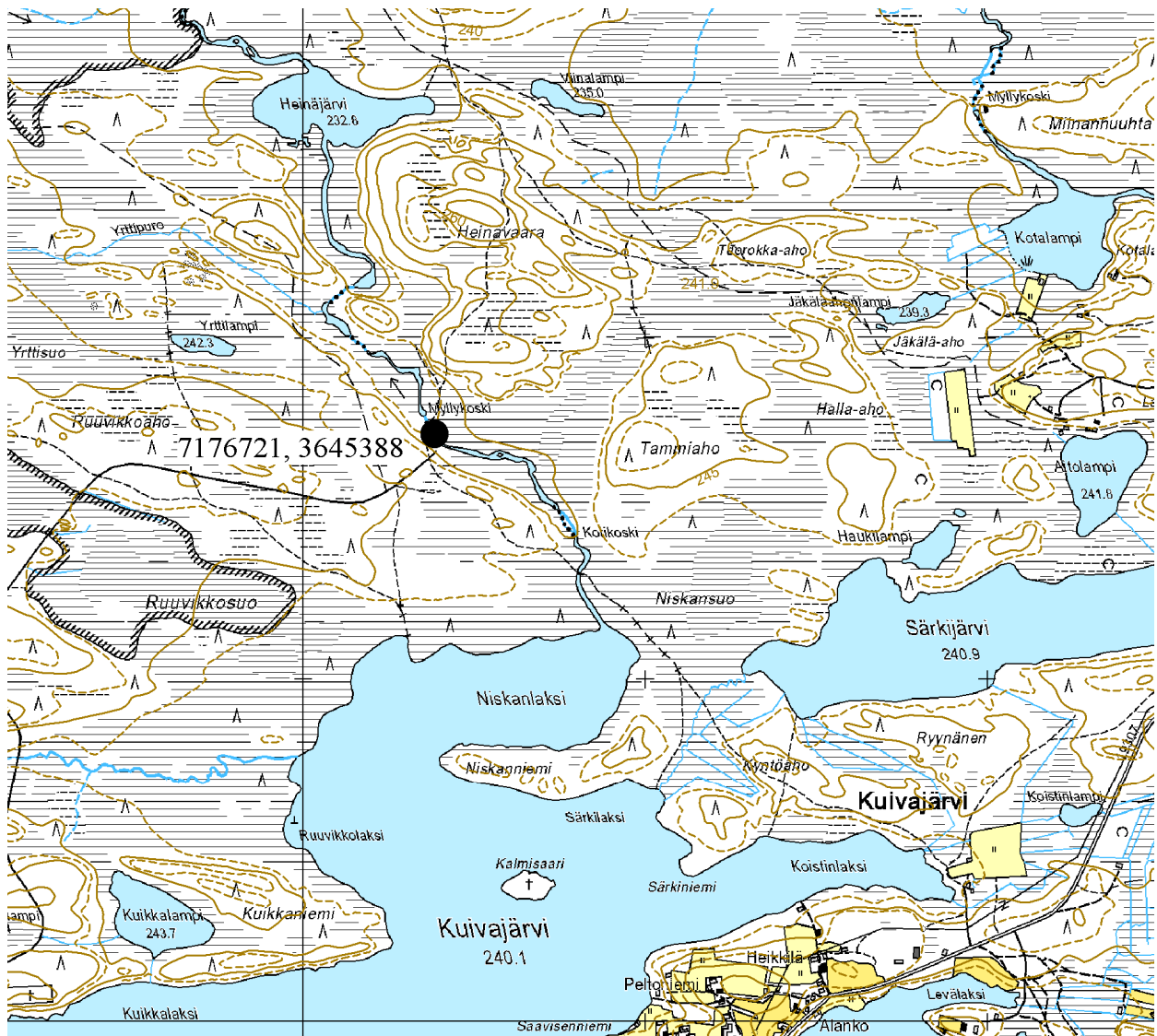
Paikalla on vähäisiä jäänteitä paikalla sijainneesta myllystä. Ne löytyvät joen ylittävästä polkusillasta parikymmentä metriä ylävirtaan. Kyseessä ovat vesirajassa oleva myllyn rannanpuoleisen "puoliarkun" jäännös, hirsikehikon rajaama kivirakennetta, joka osin on rannassa kasvavan kuusen alaoksien peitossa. Tämän kohdalla oli pieni tasainen aukio. Lähempää havaintojen tekoa esti rankaksi yltnyt sade. Vanhalla peruskartalla paikalle on merkitty n. 40 x 60 metrin ala Ylivuokin kylään kuuluvaksi.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

31. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MYLLYKOSKI

Vesimyllyn paikka

Ote maastokartasta 4441 02 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

32. SUOMUSSALMI, MURHISALO, RUUVIKKOAHO

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 a
Koordinaatit:	x = 7176 685, y = 3644 268, z = 250 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 100 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 55 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	6.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_32_44a, MURH_32_44b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Kuivajärvestä luoteeseen olevan Ruuvikkoahon länsipään etelälaidalla metsäautotien mutkasta n. 200 metriä länteen polun varrella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kuivajärven pohjoispäästä luoteeseen olevan Ruuvikkoahon länsiosan etelälaidalla metsäautotien mutkasta n. 200 metriä länteen kankaan reunaan kulkevan polun varrella. Kohteen pohjoispuolella on alanteen erottama kumpare. Alue on kuusi-mäntymetsää kasvavaa hiekkamoreenikangasta.

Kohteen kuvaus

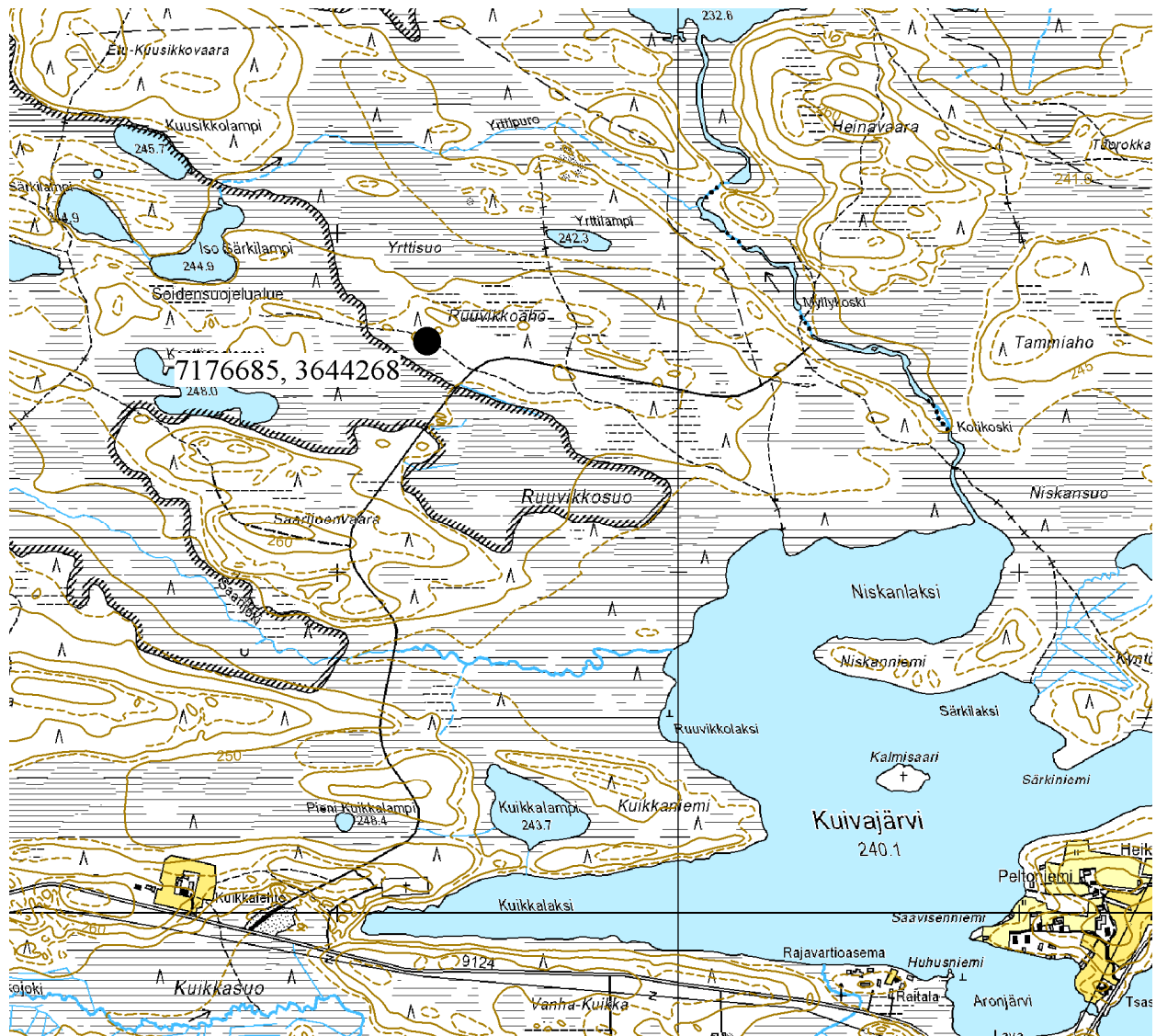
Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 9 metriä. Halssi on kohti luodetta päin matalaa alannetta, jonka pohjoispuolella on loiva kumpare. Haudan eteläpuolelta kulkee itä-länsisuuntainen polku, jonka ura on kulkenut tervahaudan etelälaidan yli. Nyt polku on siirtynyt muutaman metrin etelään kiertäessään itäpuolista kaatunutta kuusta. Polun eteläpuolella on yksittäinen maakuoppa, jollaisia usein tavataan tervahautojen vierestä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

32. SUOMUSSALMI, MURHISALO, RUUVIKKOAHO

Tervahauta

Ote maastokartasta 4441 02 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

33. SUOMUSSALMI, MURHISALO, HOIKKA (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 a
Koordinaatit:	x = 7180 482, y = 3643 180, z = 235 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 300 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 53 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_33_45a, MURH_33_45b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärven länsipuolisen Hoikka – nimisen järven pohjoispuolisella kankaalla järven itäpäästä n. 900 metriä länteen polun pohjoispuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärven länsipuolisen Hoikka -nimisen järven pohjoispuolisen kankaan korkeimman kohdan eteläpuolella kankaan reunaa kulkevan polun pohjoispuolella, aivan polun vierellä. Alue on mänty-kuusimetsää kasvavaa rehevää hiekkamoreenikangasta.

Kohteen kuvaus

Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 18 metriä ja syvyys noin metri. Halssi on kohti etelää päin alarinnettä. Haudan luona kasvaa jokunen koivu ja sen päälle on kaatunut kelo. Tervahaudan itäpuolella on yksittäinen maakuoppa, jollaisia usein tavataan tervahautojen vierestä.

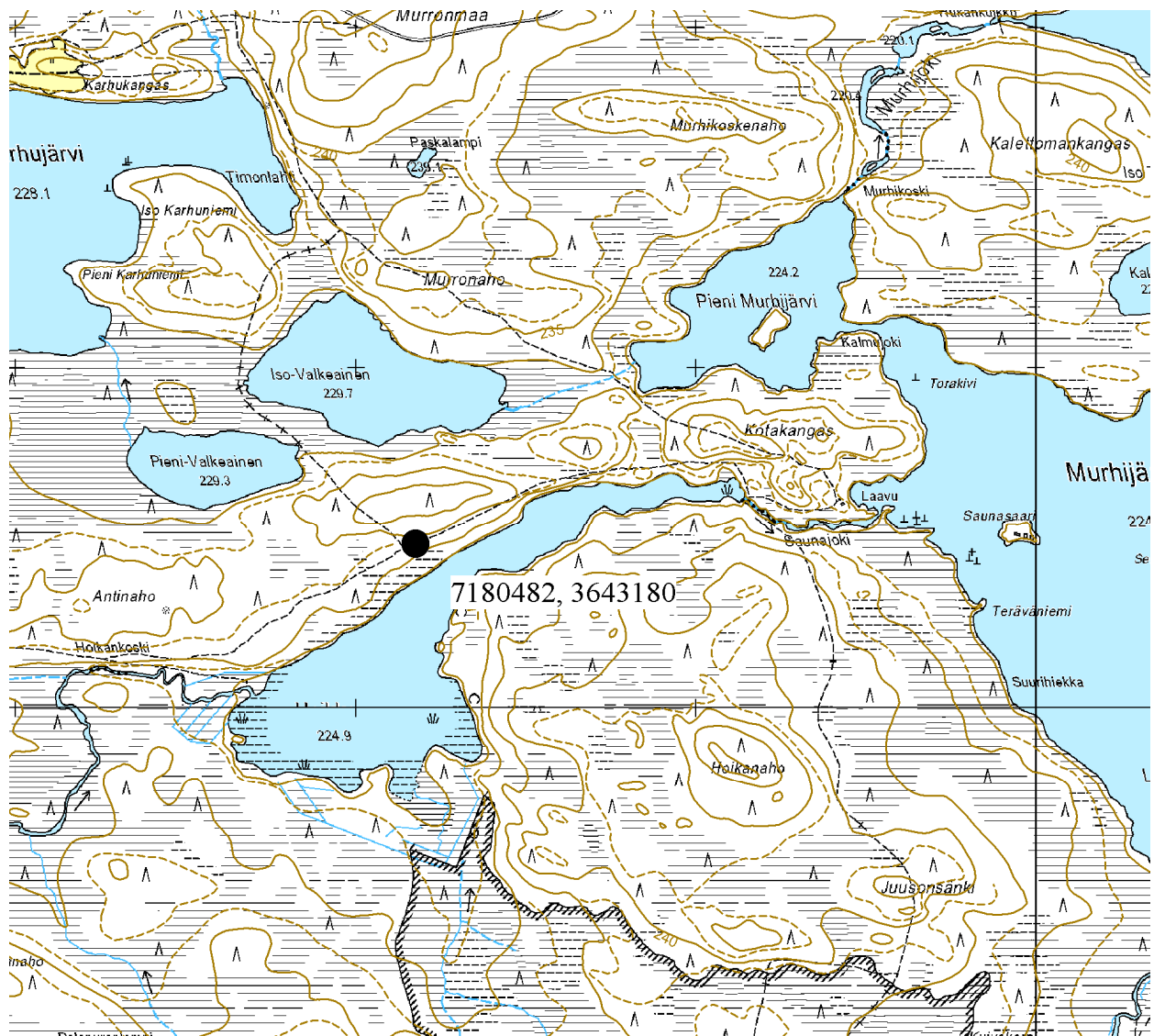
Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

33. SUOMUSSALMI, MURHISALO, HOIKKA (pohjoinen)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4441 02 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

34. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KOTAKANGAS

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 a
Koordinaatit:	x = 7180 842, y = 3644 152, z = 237,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 300 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 53,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	5.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_34_46, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Murhijärven luoteispuolisen Kotakankaan pohjoisrinteessä n. 500 metriä luoteeseen Saunajoen suusta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Murhijärven luoteispuolisen Kotakankaan Pieneen Murhijärveen laskevassa pohjoisrinteessä kankaan korkeimman kohdan koillispuolella. Pienen Murhijärven ranta on lähimmillään n. 100 metrin päässä. Alue on kuusi-mäntymetsää kasvavaa rehevää hiekkamoreenikangasta.

Kohteen kuvaus

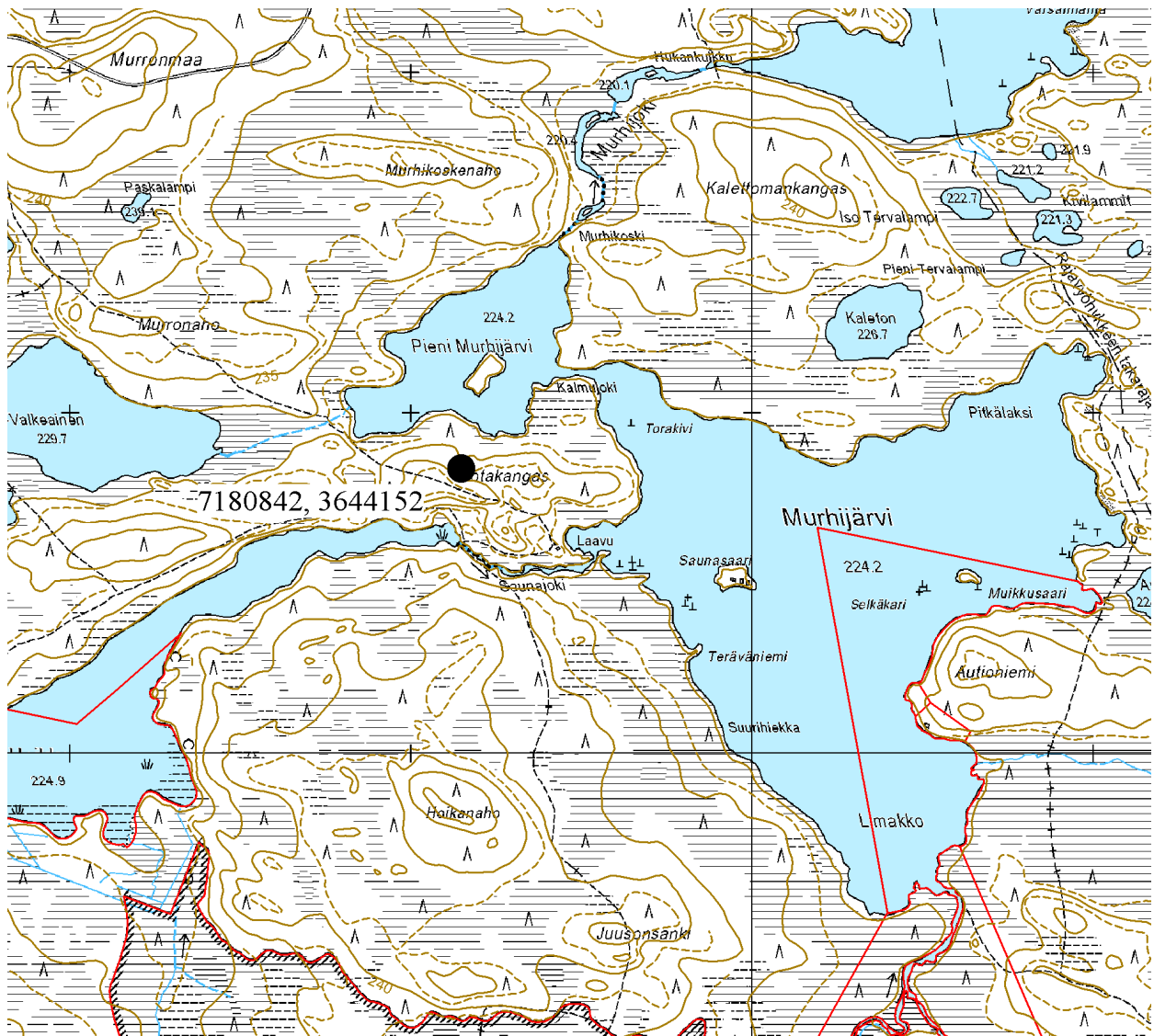
Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 10 - 11 metriä ja syvyys n. 0,8 metriä. Halssi on kohti pohjoista. Haudan sisällä kasvaa kuusia ja sen lähellä on jokunen koivu. Tervahaudan vierellä on yksittäinen maakuoppa, jollaisia usein tavataan tervahautojen vierestä. Kotaa, josta kangas saanut nimensä ei onnistuttu löytämään.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

34. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KOTAKANGAS

Tervahauta

Ote maastokartasta 4441 02 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

35. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KARHUKANGAS (itä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4423 11 d
Koordinaatit:	x = 7181 891, y = 3642 317, z = 232,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 100 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 51,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	25.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_35_47, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Karhujärven pohjoispuolisella kankaalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Karhujärven pohjoisrannalla olevalla kankaalla kruununmetsätorpan peltoaukean itäpuolella kahden polun väliin jäävällä alueella kuusivaltaisessa sekametsässä.

Kohteen kuvaus

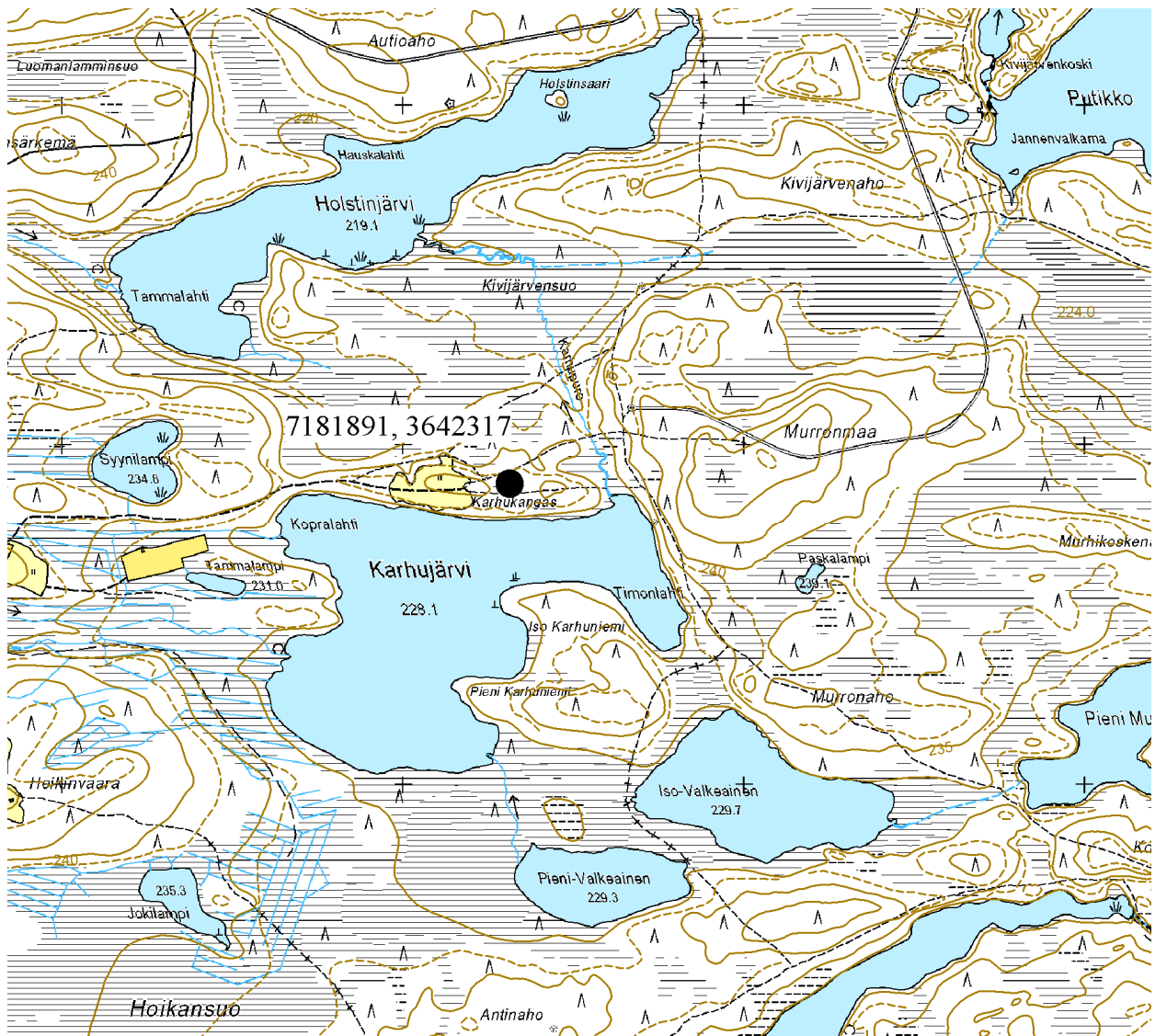
Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 10 - 11 metriä ja syvyys n. 0,5 metriä. Halssi on kohti koillista. Haudan sisällä kasvaa jokunen kuusi ja koivu. Aivan tervahaudan vallin ulkoreunan vierellä on sarja pieniä kuopanteita.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

35. SUOMUSSALMI, MURHISALO, KARHUKANGAS (itä)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4423 11 d

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

36. SUOMUSSALMI, MURHISALO, PUTIKONKANGAS

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7182 327, y = 3644 446, z = 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 175 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 53 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	4.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_36_48a, MURH_36_48b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Kivijärven eteläpuolisen Putikonkankaan keskiosassa lännestä pistävän suolahdelman pohjukassa kankaan pohjoisrannan kalamajasta runsaat 300 metriä eteläkaakkoon.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kivijärven eteläpuolisen Putikonkankaan keskiosassa lännestä pistävän suolahdelman pohjukassa, sen etelärannalla kohti suota loivasti viettävässä rinteessä kangasta kulkevasta polusta länteen näköyhteyden päässä. Alue on hiekkavaa kuivaa mäntykangasta, missä kasvaa hieman kuusta.

Kohteen kuvaus

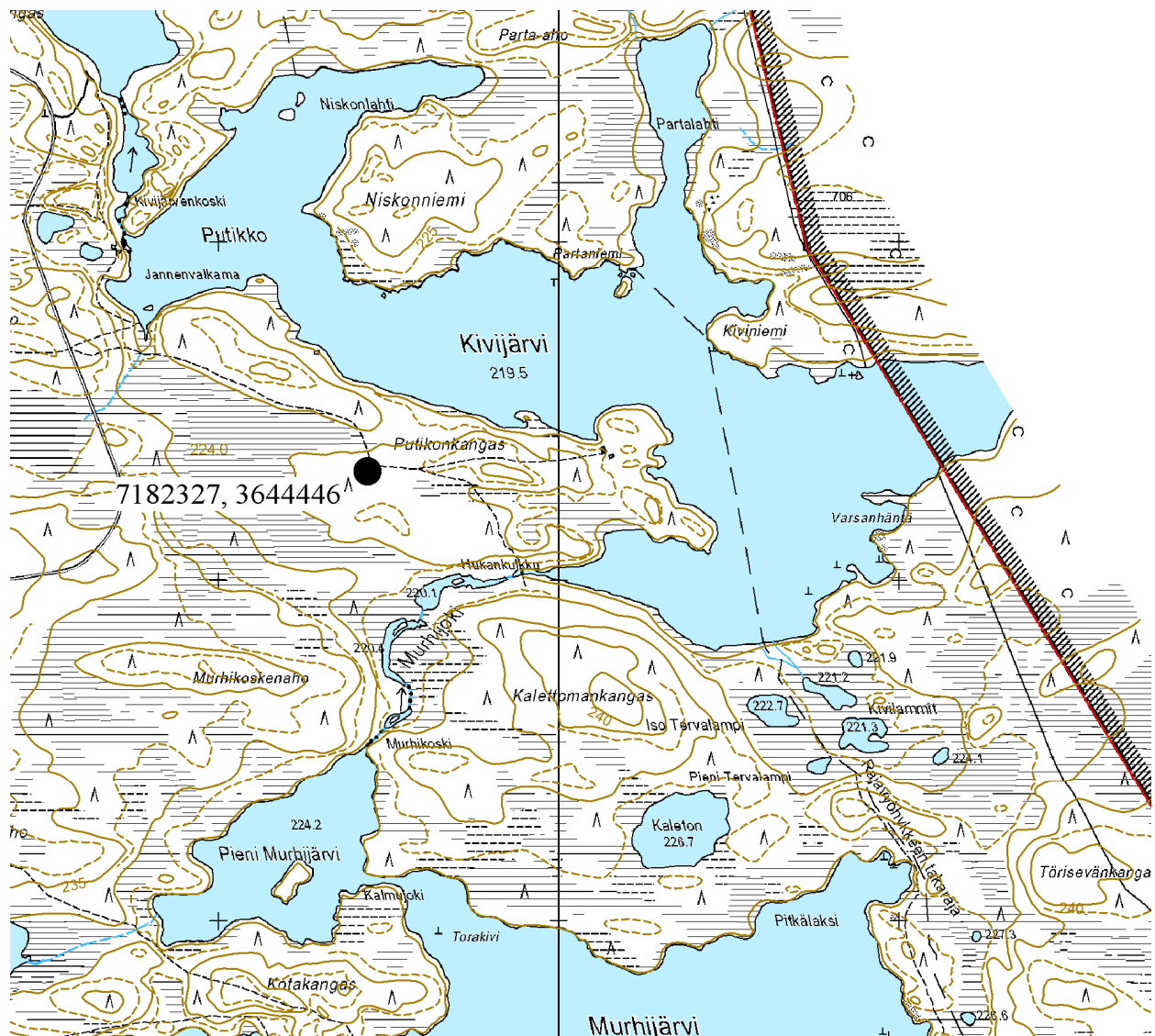
Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 14 metriä ja syvyys n. 0,5 metriä. Halssi on kohti pohjoisessa olevaa suonperää. Haudan sisällä kasvaa mäntyä kuusta ja koivua. Koivua on myös muualla haudan lähellä. Tervahaudan vierellä on pari kolme maakuoppaa, jollaisia usein tavataan tervahautojen vierestä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

36. SUOMUSSALMI, MURHISALO, PUTIKONKANGAS

Tervahauta

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

37. SUOMUSSALMI, MURHISALO, PUTIKONKANGAS (luode)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaumat (tervahaumat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7182 536, y = 3644 314, z = 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 175 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 53 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	4.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_37_49, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Kivijärven eteläpuolisen Putikonkankaan keskiosassa lännestä pistävän suolahdelman pohjukassa kankaan pohjoisrannan kalamajasta vajaan 200 metriä eteläkaakkoon.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kivijärven eteläpuolisen Putikonkankaan luoteisosan etelärinteessä lännestä pistävän suolahdelman pohjukassa, sen pohjoisrannalla heti kankaan reunaan kulkevan polun pohjoispuolella. Alue on hiekkavaa kuivaa mäntykangasta, missä kasvaa hieman kuusta.

Kohteen kuvaus

Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 13 metriä ja syvyys puolisen metriä. Halssi on kohti etelässä olevaa suota. Haudan lähellä on pari pilkkaa vanhoissa keloissa.

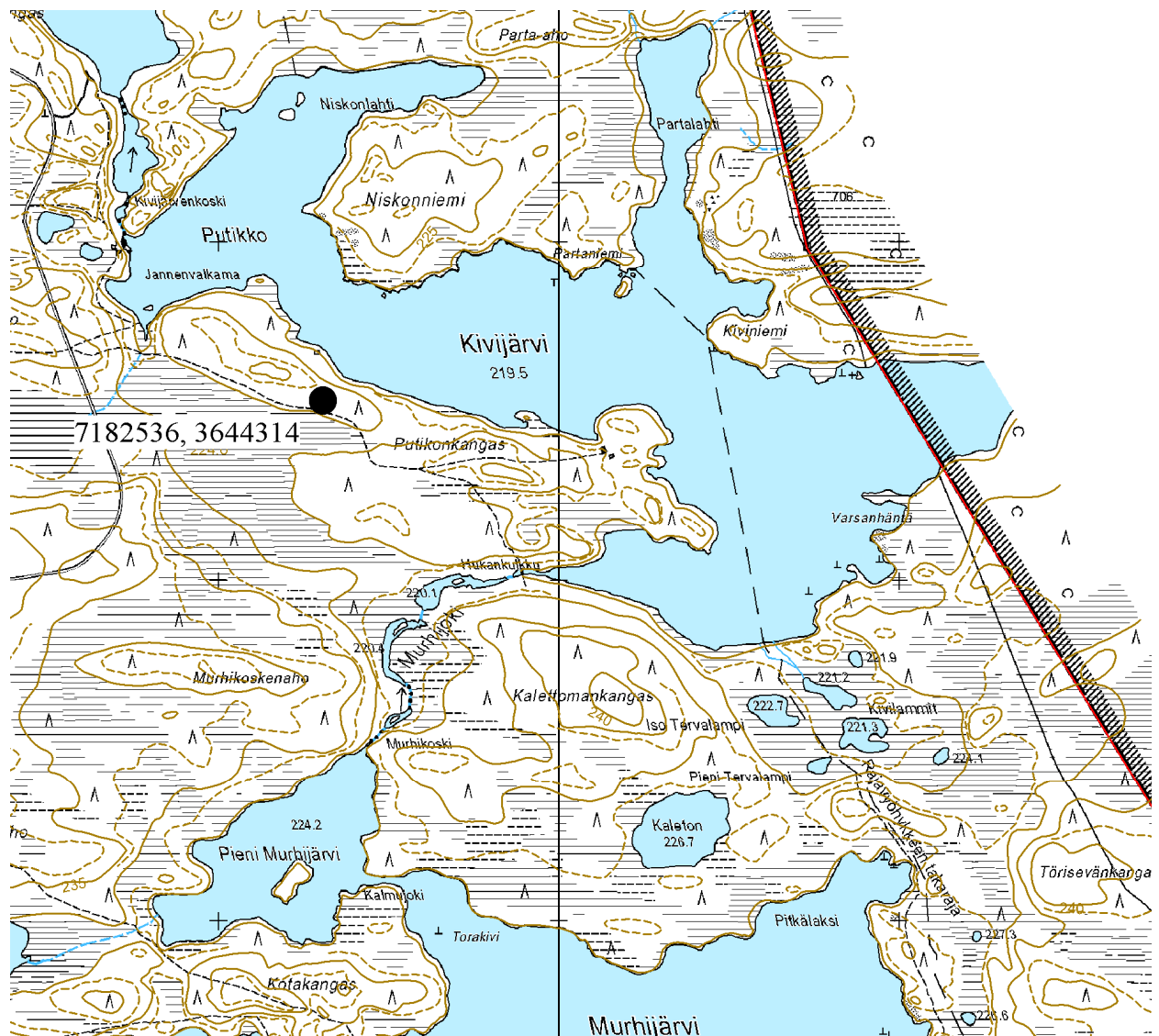
Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

37. SUOMUSSALMI, MURHISALO, PUTIKONKANGAS (luode)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

38. SUOMUSSALMI, MURHISALO, PARTANIEMI (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 02 b
Koordinaatit:	x = 7183 082, y = 3645 202, z = 220 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 150 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 54 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	30.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_38_50, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Kivijärven koillisen Partalahden länsirannalla Partaniemen pohjoisosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kivijärven koillisen Partasenlahden suupuolen länsirannalla pienen kankaan eteläosassa suon pohjoispuolisella loivasti itään viettävällä kankaalla. Alue on nuorehkoa puustoa kasvavaa mäntyvaltaista sekametsää mustikka-puolukkakankaalla.

Kohteen kuvaus

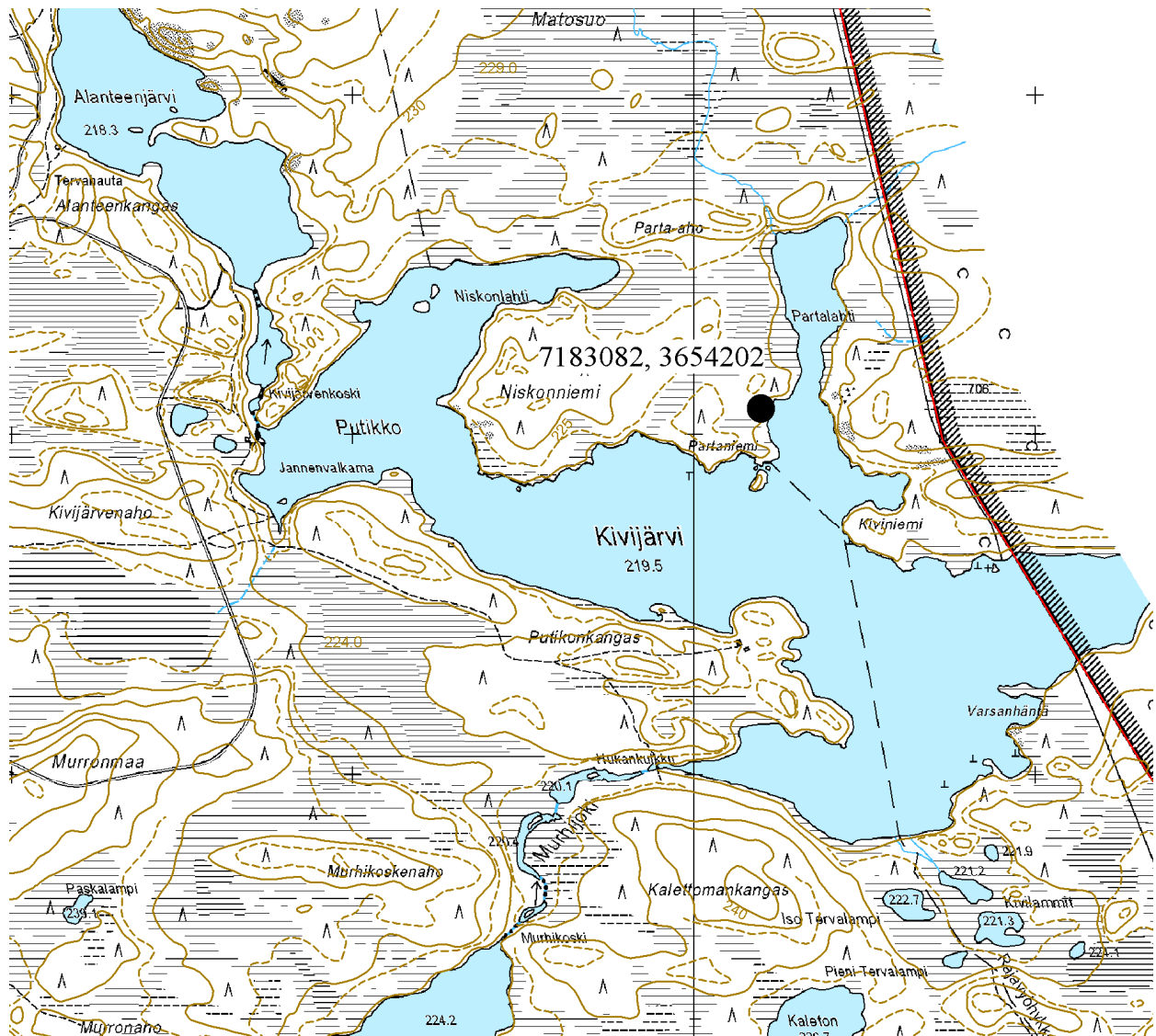
Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 11–12 metriä ja syvyys n. 0,6 metriä. Tervahaudan matala valli erottuu parhaiten alarinteen puolella. Halssi on koilliseen kohti järven rantaan. Tervahaudan vierellä on pari kolme maakuoppaa, jollaisia säännöllisesti tavataan tervahautojen vierestä. Kohteesta n. 20 metriä etelään on tervasaunan pohja, kohde 29.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

38. SUOMUSSALMI, MURHISALO, PARTANIEMI (pohjoinen)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4441 02 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

39. SUOMUSSALMI, MURHISALO, ALANTEENJÄRVI (länsi)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4441 03 a
Koordinaatit:	x = 7183 826, y = 3643 117, z = 220 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 150 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 51,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	30.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_39_51, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Alanteenjärven länsirannalla Tammikoskesta n. 500 metriä etelään.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Alanteenjärven länsirannalla Alanteenkankaan pohjoiskulmalla olevan järveen avautuvan lahtimaisen notkelman pohjoisreunalla järven rantaa myötäilevän polun ja rannan välissä. Alue on aluskasvillisuudeltaan rehevää sekametsää.

Kohteen kuvaus

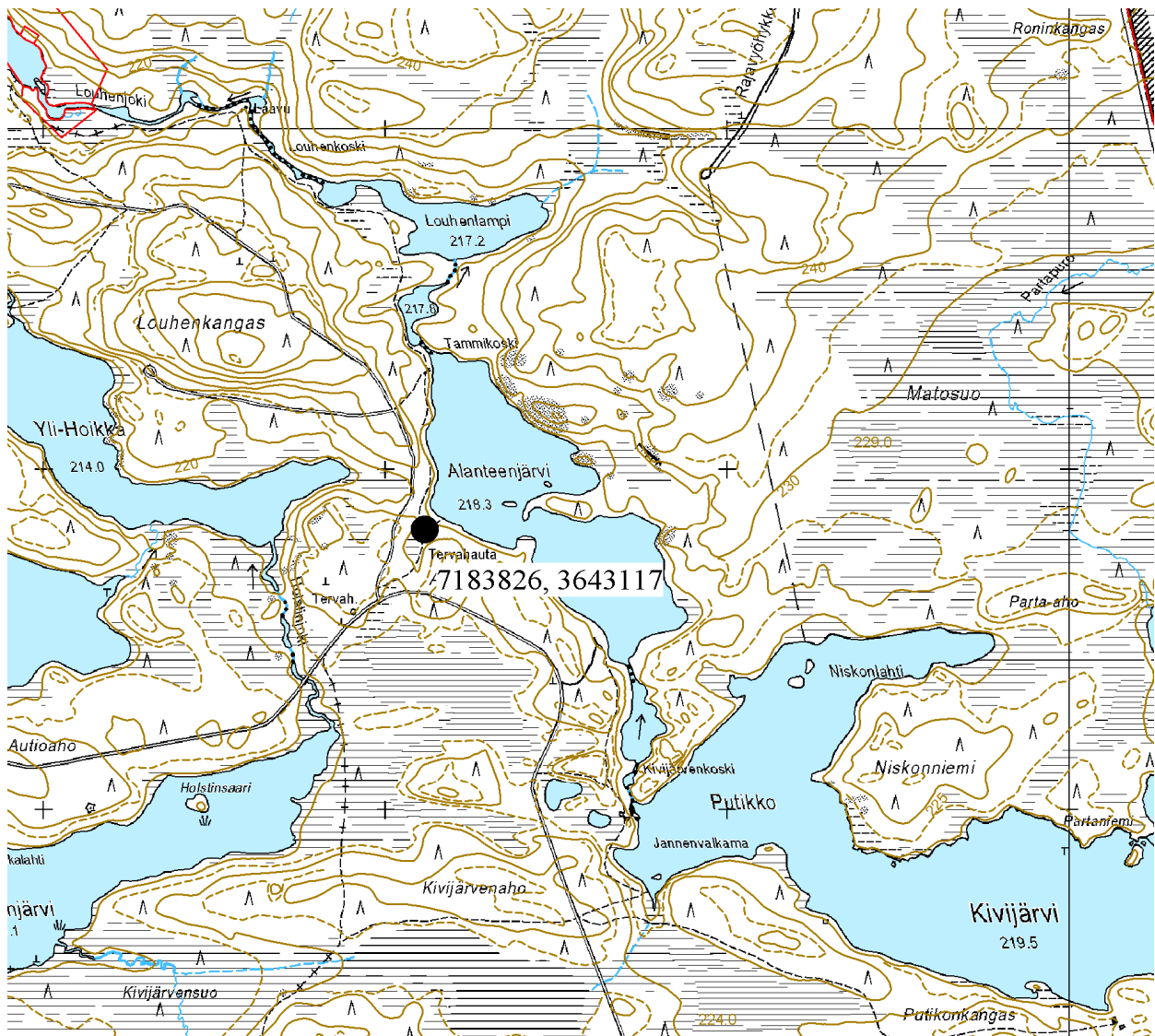
Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 12 -13 metriä ja syvyys n. 0,8 metriä. Halssi on päin kaakkoa viistosti kohti notkelman pohjaa. Tervahaudan valleilla kasvaa runsas puusto. Kohde on merkitty peruskartalle.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

39. SUOMUSSALMI, MURHISALO, ALANTEENJÄRVI (länsi)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4441 03 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

40. SUOMUSSALMI, MURHISALO, ALANTEENKANGAS

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4423 12 c
Koordinaatit:	x = 7183 617, y = 3642 956, z = 220 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 100 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 51,5 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	27.6.2007/Forsberg ja 30.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_40_52a, MURH_40_52b, MURH_40_52c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Alanteenjärven länsipuolisen Alanteenkankaan länsiosan etelälaidalla Tammikoskesta n. 800 metriä etelälounaaseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Alanteenkankaan länsiosan suohon rajoittuvalla vain loivasti etelään viettävällä kankaanreunalla. Heti kohteen länsipuolella on metsäteiden risteys, jossa alueen opastustaulu. Teiden pohjoispuolinen alue, jolla kohde sijaitsee, on hakattua nuorta havupuutaimikkoa kasvavaa kuivaa moreenikangasta.

Kohteen kuvaus

Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 8 - 9 metriä ja syvyys n. 0,4 – 0,5 metriä. Halssi on päin itäkaakkoa kohti suota. Kolmisen metriä pitkä halssi ulottuu aivan metsäautotien reunaan. Kohde on merkitty peruskartalle.

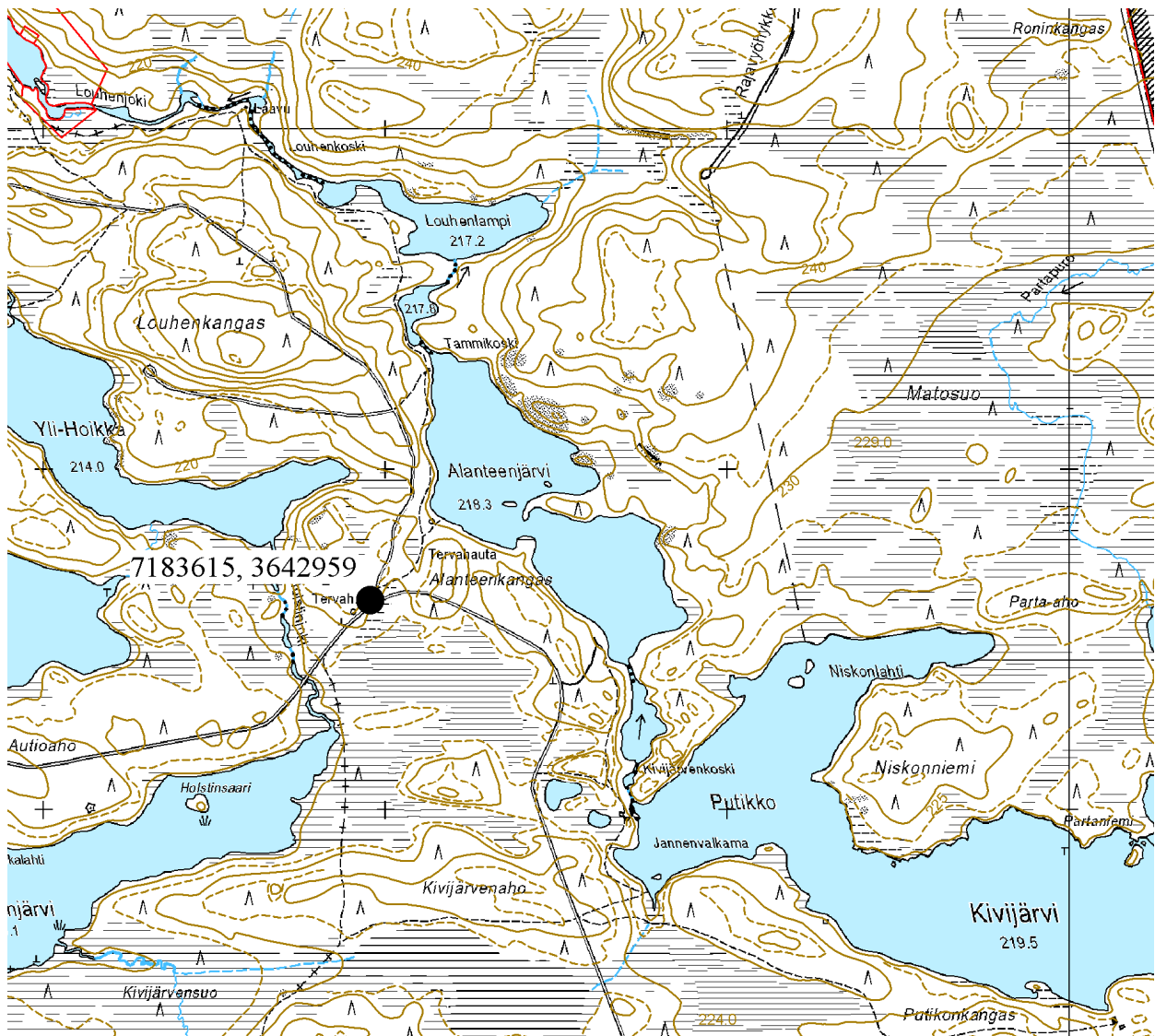
Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

40. SUOMUSSALMI, MURHISALO, ALANTEENKANGAS

Tervahauta

Ote maastokartasta 4423 12 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

41. SUOMUSSALMI, MURHISALO, LOUHENKANGAS

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4423 12 c
Koordinaatit:	x = 7184 646, y = 3642 155, z = 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 75 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 50 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika:	30.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_41_53a, MURH_41_53b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Alanteenjärven luoteispuolisen Louhenkankaan länsiosassa Louhenjoen suusta n. 500 metriä eteläkaakkoon.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Louhenkankaan korkeimman kohdan ja sen länsipuolisen laen välisessä notkelmassa. Alue on kuivaa, avointa hakattua ja nuorta mäntyä kasvavaa moreenikangasta Yli-Hoikka – nimisen järven pohjoispuolella.

Kohteen kuvaus

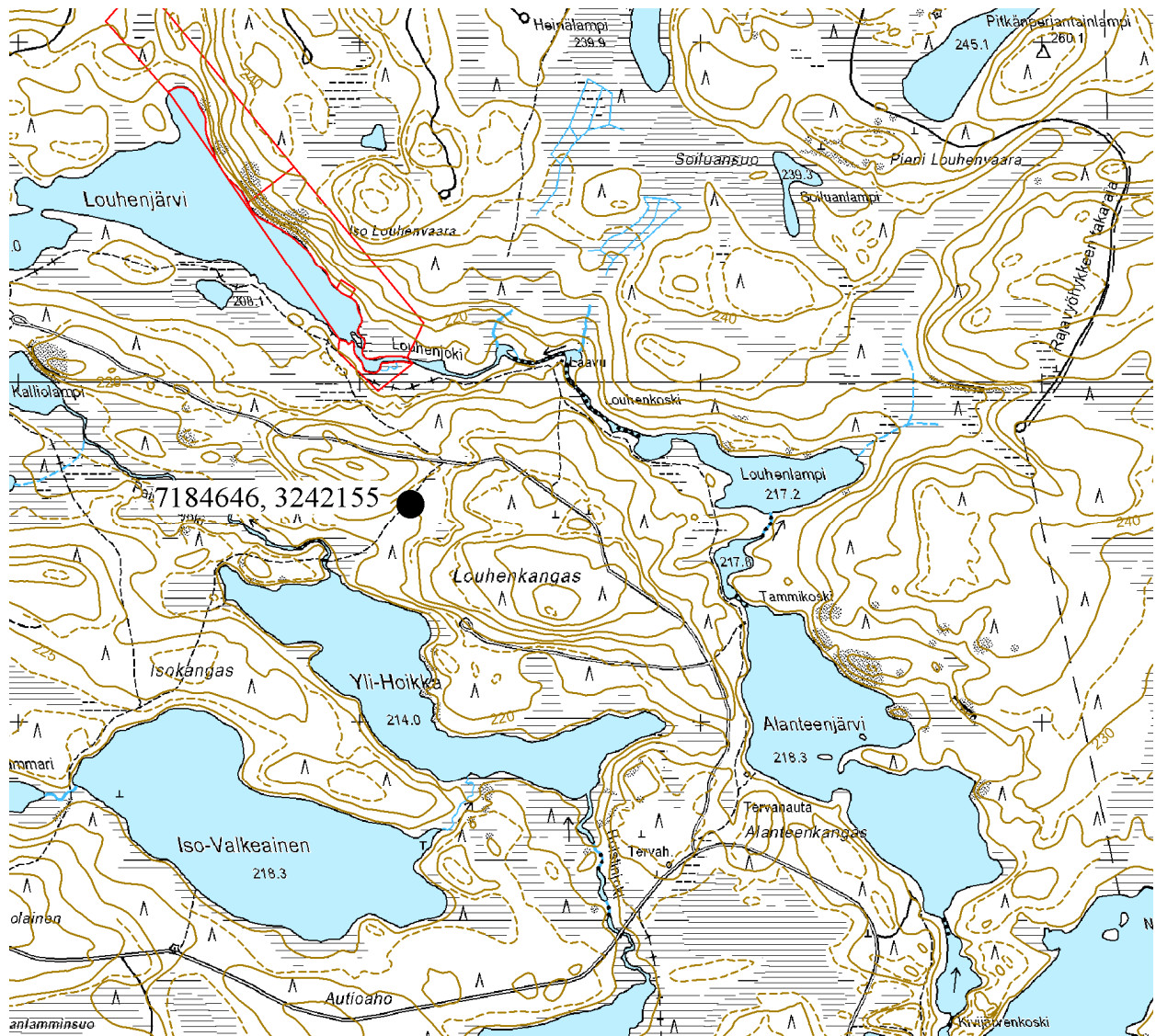
Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 8 metriä ja syvyys n. 0,3 - 0,4 metriä. Halssi on päin etelää kohti parinsadan metrin päässä olevaa Yli-Hoikan rannalla olevaa suopoukamaa. Tervahaudan vierellä on maakuoppa, jollaisia säännöllisesti tavataan tervahautojen vierestä. Kohteen vierestä kulkee vanhalle peruskartalle merkitty polku.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

41. SUOMUSSALMI, MURHISALO, LOUHENKANGAS

Tervahauta

Ote maastokartasta 4423 12 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

42. SUOMUSSALMI, MURHISALO, LOUHENKANGAS (luode)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	4423 12 c
Koordinaatit:	x = 7184 898, y = 3642 073, z = 215 m mpy
Koordinaattiselite:	hautojen väli
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 350 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 50 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	27.6.2007/Forsberg ja 30.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_42_55, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi tervahautaa Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Alanteenjärven luoteispuolisen Louhenkankaan luoteisosassa Louhenjoen suusta n. 200 metriä etelään.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Louhenkankaan luoteisen laen pohjoisrinteen alaosassa. Kohteen pohjoispuolella maasto muuttuu kosteaksi ja rehevämmäksi. Kohteen alueella se on kuivahkoa mänty-kuusimetsää.

Kohteen kuvaus

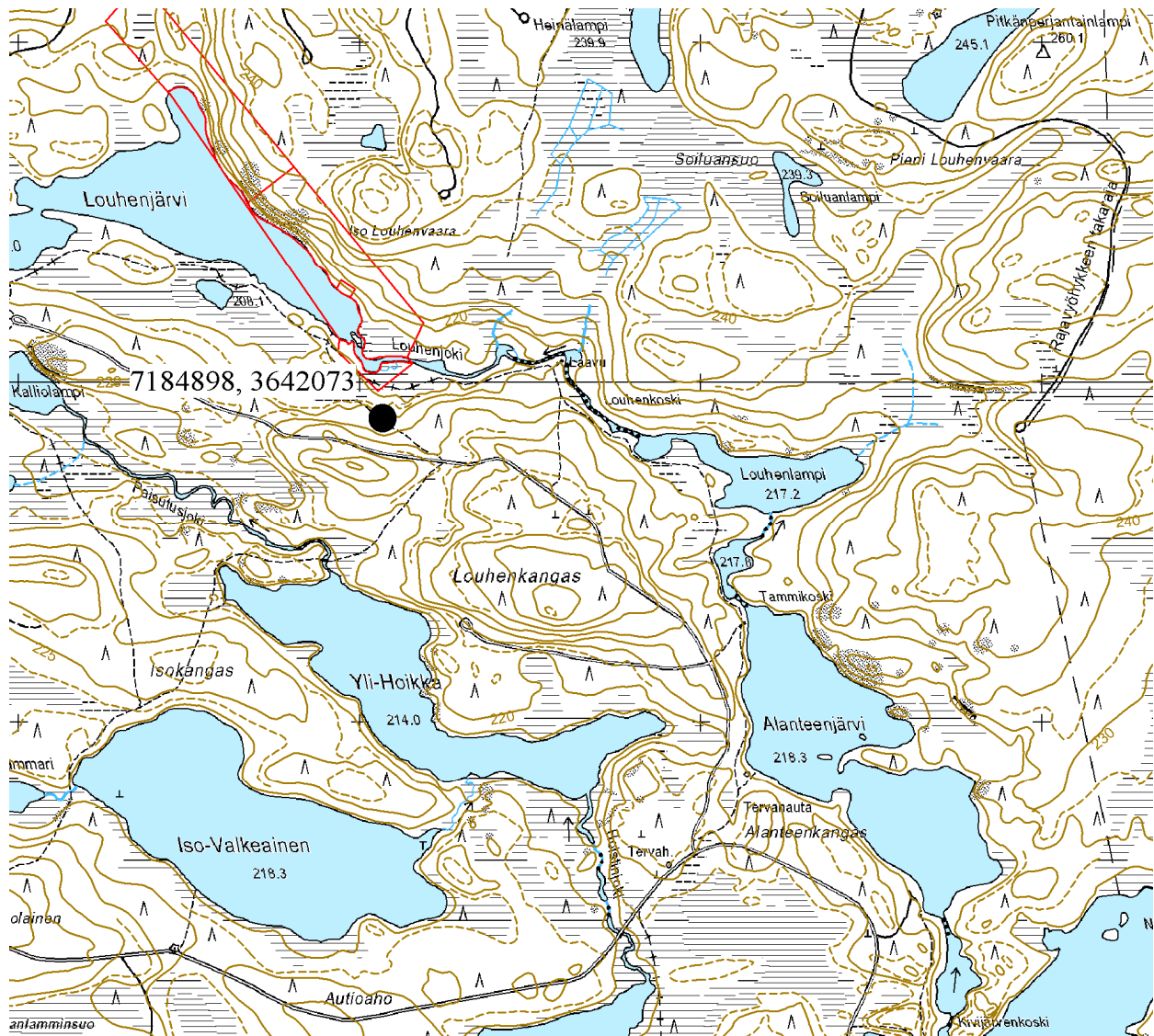
Paikalla on kaksi tervahautaa. Koillisemman tervahaudan halkaisija valleineen on 9 – 10 metriä. Selvää keskuspainannetta siinä ei ole ja sen ympärillä on poikkeuksellisen selvä ojamainen kaivanto; kyseessä voisi olla epäonnistunut poltto. Halssi on kohti pohjoista. Lounaisemman tervahaudan halkaisija mataline valleineen on n. 14 – 15 metriä. Loivan keskuspainanteen syvyys on n. 0,3 – 0,4 metriä. Tämän eteläpuolella on pari pientä maakuoppaa, jollaisia säännöllisesti tavataan tervahautojen vierestä. Vanha polku kulkee noin puolenkymmenen metrin päässä toisistaan olevien tervahautojen välistä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

42. SUOMUSSALMI, MURHISALO, LOUHENKANGAS (luode)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4423 12 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

43. SUOMUSSALMI, MURHISALO, LOUHENKANGAS (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4423 12 c
Koordinaatit:	x = 7184 929, y = 3642 478, z = 220 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 100 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 50 km itäkaakkoon

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	27.6.2007/Forsberg
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	-

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueella Alanteenjärven luoteispuolisen Louhenkankaan pohjoisosassa Louhenjoen suusta n. 500 metriä itäkaakkoon.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Louhenkankaan keskiosan pohjoisrinteessä noin 200 metriä Louhenjoen laavulta lounaaseen. Alue on mäntyvaltaista moreenikangasta.

Kohteen kuvaus

Paikalla on tervahauta, jonka halkaisija valleineen on n. 10 metriä. Vallin korkeus ylärinteessä on n. 0,3 metriä ja alarinteessä n. 0,6 – 0,7 metriä. Kohti pohjoista alarinnettä olevan halssin pituus on n. 3,5 metriä ja syvyys n. 1,0 – 1,2 metriä

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

42. SUOMUSSALMI, MURHISALO, LOUHENKANGAS (pohjoinen)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4423 12 c
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007
© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

B. TARKASTAMATTOMAT KOHTEET

1. KOTAKANGAS (länsi)

Ampumasuojia/poteroita(?) – (puolustusvarustukset/ampumapesäkkeet?)

x = 7180 75, y = 3644 60 (arvio)

PK 4441 02 b

Murhijärven luoteisrannalla Kotakankaan niemimäisessä itäosassa pitäisi olla viime sotien aikaiset venäläisten asemat. Paikalla kaivettuja ampumasuojia. Kertoneet Pentti Huovinen 6.9.2007 ja Petri Karttimo 6.9.2007.

2. LOSOPURO 1

Niittylato – (työpaikat/karjanhoitokohteet)

x = 7179 080, y = 3641 510

PK 4423 11 d

Lososuolta pohjoisessa olevaan Lahnajokeen laskevan Losopuron itäpuolelle, Lahnajoen ja Losopuron yhtymäkohdasta n. 600 metriä etelälounaaseen, on vuoden 1974 peruskartalle merkitty rakennus. Tämä puron mutkan etelärannalla oleva rakennus on kuivajärvisen Pentti Huovisen mukaan (6.9.2007) vanha niittylato. Peruskartalla kyseinen niittyalue on merkitty Ylivuokin kylän kuuluneeksi (Ylivuokki 25). P. Huovinen kertoi alueen olevan nykyisin hyvin kosteaa ja vaikeakulkuista.

3. LOSOPURO 2

Niittylato – (työpaikat/karjanhoitokohteet)

x = 7178 400, y = 3641 520

PK 4423 11 d

Lososuolta pohjoisessa olevaan Lahnajokeen laskevan Losopuron länsipuolelle, puron mutkan lounaisrannalle Lahnajoen ja Losopuron yhtymäkohdasta n. 1,25 kilometriä etelään, on vuoden 1974 peruskartalle merkitty rakennus. Tämä on kuivajärvisen Pentti Huovisen mukaan (6.9.2007) vanha niittylato. Peruskartalla kyseinen niittyalue on merkitty Ylivuokin kylän kuuluneeksi (Ylivuokki 30). P. Huovinen kertoi alueen olevan nykyisin hyvin kosteaa ja vaikeakulkuista.

4. LOSOPURO 3

Niittylato – (työpaikat/karjanhoitokohteet)

x = 7178 260, y = 3641 480

PK 4423 11 d

Lososuolta pohjoisessa olevaan Lahnajokeen laskevan Losopuron länsipuolelle, puron mutkan etelärannalle Lahnajoen ja Losopuron yhtymäkohdasta n. 1,4 kilometriä etelään, on vuoden 1974 peruskartalle merkitty rakennus. Tämä on kuivajärvisen Pentti Huovisen mukaan (6.9.2007) vanha niittylato. Peruskartalla kyseinen niittyalue on merkitty Ylivuokin kylän kuuluneeksi (Ylivuokki 30). Pentti Huovinen kertoi alueen olevan nykyisin hyvin kosteaa ja vaikeakulkuista.

5. LAHNAJOKI

Niittylato – (työpaikat/karjanhoitokohteet)

x = 7179 770, y = 3641 290

PK 4423 11 d

Lahnalammesta Hoikkajärveen laskevan Lahnajoen pohjoispuolelle, joen mutkan itärannalle Lahnajoen suusta n. 1,4 kilometriä länteen ja Lahnalammen itäpäästä n. 400 metriä itään, on vuoden 1974 peruskartalle merkitty rakennus. Tämän on kuivajärvisen Pentti Huovisen mukaan (6.9.2007) vanha niittylato. Pentti Huovinen kertoi alueen olevan nykyisin hyvin kosteaa ja vaikeakulkuista.

6. SAARIJOEN NISKA

Paisutustammi – (työpaikat/karjanhoitokohteet)

x = 7176 30, y = 3642 70 (arvio)

PK 4423 11 c

Saarijärvestä itään Kuivajärveen laskevan Saarijoen niskalla pitäisi olla tammi eli pato niittujen vesittämisestä varten. Kertonut Petri Karttimo 6.9.2007.

8. SAARIJOEN SUU

Kalastuspaikka – (työpaikat/pyyntipaikat)

x = 7175 75, y = 3644 95 (arvio)

PK 4441 02 b

Kuivajärveen lännestä laskevan Saarijoen suussa on niemen poikki kaivettu kaivanto, jota on käytetty varhaisen kevähauen pyyntiin, ks. Rytkölä 2005, s. 93. Pentti Huovisen mukaan (6.9.2007) kaivanto on edelleen nähtävissä joen suun etelärannalla.

7. SIIKAKOSKI

Kalastuspaikka – (työpaikat/pyyntipaikat)

x = 7178 90, y = 3646 03 (arvio)

PK 4441 02 b

Hietajärvestä laskevan Hietajoen Siikakoskessa, Hieta- ja Kuivajokien yhtymäkohdasta n. 650 – 800 metriä itäkaakkoon, on vanha siiankalastuspaikka. Patomaisesta(?) pyydyspaikasta on molemmilla rannoilla jäljellä kohti joen keskiosaa kurottavat kapeat kiveykset. Kertonut kuivajärvinen Pentti Huovinen (6.9.2007). Hän liitti Siikakosken Marjokylän ja Hietajärven väliseen yhteenottoon, josta Torakiven (kohde A/15) tarina kertoo. Siikakoskesta kalapaikkana ks. myös Rytkölä 2005, s. 95 (lähdemies sama).

9. MURHIKOSKENAHO

Karhutralas – (työpaikat/pyyntipaikat)

x = 7181 75, y = 3643 65 (arvio)

PK 4441 02 b

Murhiahonkankaan länsiosassa on karhutralaksen eli ylös puiden varaan rakennetun ampumalavan jäännökset. Jäännösten nykykunnosta ei ole tarkempaa tietoa. Kertonut Pertti Karttimo 6.9.2007.

10. SAARIJÄRVEN RASTAS-AHO

niittylaavu – (työpaikat/yöpymispaikat)

x = 7176 35, y = 3641 90 (arvio)

PK 4423 11 c

Saarijärven etelärannan Rastasahon tienoilla pitäisi olla tuohikatteisen niittylaavun jäännökset järvenrannan kuivassa. Kertonut Pertti Karttimo 6.9.2007.

11. SIIKAKOSKI

kämpä – (työpaikat/yöpymispaikat)

x = 7178 95, y = 3646 10 (arvio)

Siikakosken koillispuolisen kankaan etelälaitteella on kämpänraunio. Kertonut kuivajärvinen Pentti Huovinen 6.9.2007.

12. KIVIJÄRVEN SAVOTTAKÄMPPÄ

metsätyökämpä – (työpaikat/yöpymispaikat)

x = 7183 95, y = 3645 50 (arvio)

PK 4441 02 b

Kivijärven koillisrannalla Partalahden suun itäpuolella pitäisi olla 1940-luvun lopulla käytössä olleen savottakämpän jäännökset. Kertonut kuivajärvinen Pentti Huovinen 6.9.2007.

13. HEINÄVAARA SW

rakennuksenpaikka? – (työpaikat/yöpymispaikat?)

x = 7177 10, y = 3646 15 (arvio)

PK 4441 02 b

Rytkölä kertoo (2005, s. 90), että ”*Hietajoen itärannalla länteen pistävässä niemekkeessä vajaa 400 metriä Myllykoskesta alas*” on merkitty rakennuksen paikka 1860-luvulla laaditussa kartassa. Kohde on paikannettavissa koordinaattien osoittamalle alueelle.

14. KARJALAISSUO

Tervahauta – (valmistuspaikat/tervahaumat)

x = 7179 84, y = 3638 56

PK 4423 11 d

Karjalaisuon pohjoislaidalla Marjokylästä pari kilometriä etelään olevan nuoren Keihäsahon kaakkoiskärjessä on vuoden 1974 peruskartalle merkitty tervahauta.

15. AUTIONIEMI (etelä)

Tervahauta – (valmistuspaikat/tervahaumat)

x = 7180 10, y = 3645 75 (arvio)

PK 4441 02 b

Autioniemen etelälaidalla pitäisi olla Miina Huovisen kookas tervahauta. Kertonut kuivajärvinen Pentti Huovinen 6.9.2007

C. ALUEEN ULKOPUOLELTA TARKASTETUT KULTTUURIKOHTEET

1. SUOMUSSALMI, MURHISALO, AUTIOAHO (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	asuinpaikat (maaseudun asutushistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	yksittäistalot (yksinäistalot)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4423 12 c
Koordinaatit:	x = 7183 367, y = 3642 169, z = 220 m mpy
Koordinaattiselite:	rakennuksen pohja
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 51 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	25.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_D_01a – MURH_D_01d (4 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Historiallisen ajan talonpaikka Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueen ulkopuolella Holstinjärven pohjoispuolisen Iso-Valkeisen etelärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Autioahon pohjoislaidalla Iso-Valkeisen kaakkoispään etelärannalla puiston ulkopuolella, n. 200 metriä sen rajasta pohjoiseen. Alue on loivasti pohjoiseen laskevaa järven rantakangasta hakatun ja äestetyt alueen itäpuolella. Lähiympäristö on rehevähköä sekametsää, kohteen läheisyydessä kasvaa katajaa.

Kohteen kuvaus

Paikalla on kiukaallinen tupasija, maakuoppa/kellari? sekä vähäistä heinää kasvavan turpeen peittämä vanha pelto. Koordinaattien osoittamassa kohdassa olevan väli-ilmansuuntien mukaisen rakennuksen pohjan pohjoisnurkassa olevan matalan kiukaan päällä kasvaa halkaisijaltaan n. 35 cm oleva mänty ja rakennuksen multapenkan päällä sen vierellä kasvaa kolme kookasta kuusta. Myös muualla multapenkan päällä kasvaa puita, joiden lomasta rakennetta on hankala äkkiseltään hahmottaa. Tupasija erottuu kuitenkin neliömäisenä multapenkkavallina, jonka ala on n. 3,5 – 3,5 metriä. Penkan leveys on puolisen metriä. Sen sisäosa on hieman ympäröivää maanpintaa alempana. Penkan ulkolaitaa kiertää keskusosaa korkeammalla, mutta maanpintaa alempana oleva ojomainen kaivanto. Kaivannon reunoilta mitattuna rakenteen ala on n. 5 x 5 metriä. Peitossa olevan kiukaan ala on n. 1 x 1 metriä ja korkeus puolisen metriä. Turpeen alla oleva kiveys tunnusteltiin kenttälapiolla.

Rakennuksen pohjasta n. 3 metriä lounaaseen on vallin ympäröimä maakuoppa, jonka ala on n. 1 x 2 metriä ja syvyys puolisen metriä. Tietystä epämääräisyydestään huolimatta kuoppa voidaan tulkita kellariksi tms. pienehköksi säilytyskuopaksi.

Kuvatuista rakenteista parikymmentä metriä etelään on harvaa puustoa, mm. koivua, kasvava tasainen kenttä. Siihen tehty koekuoppa paljasti ohuen peltokerroksen. Pellon alaksi määriteltiin n. 12 x 14 metriä. Sen keskikohdalle mitattiin sijainti 7183 346 / 3642 165.

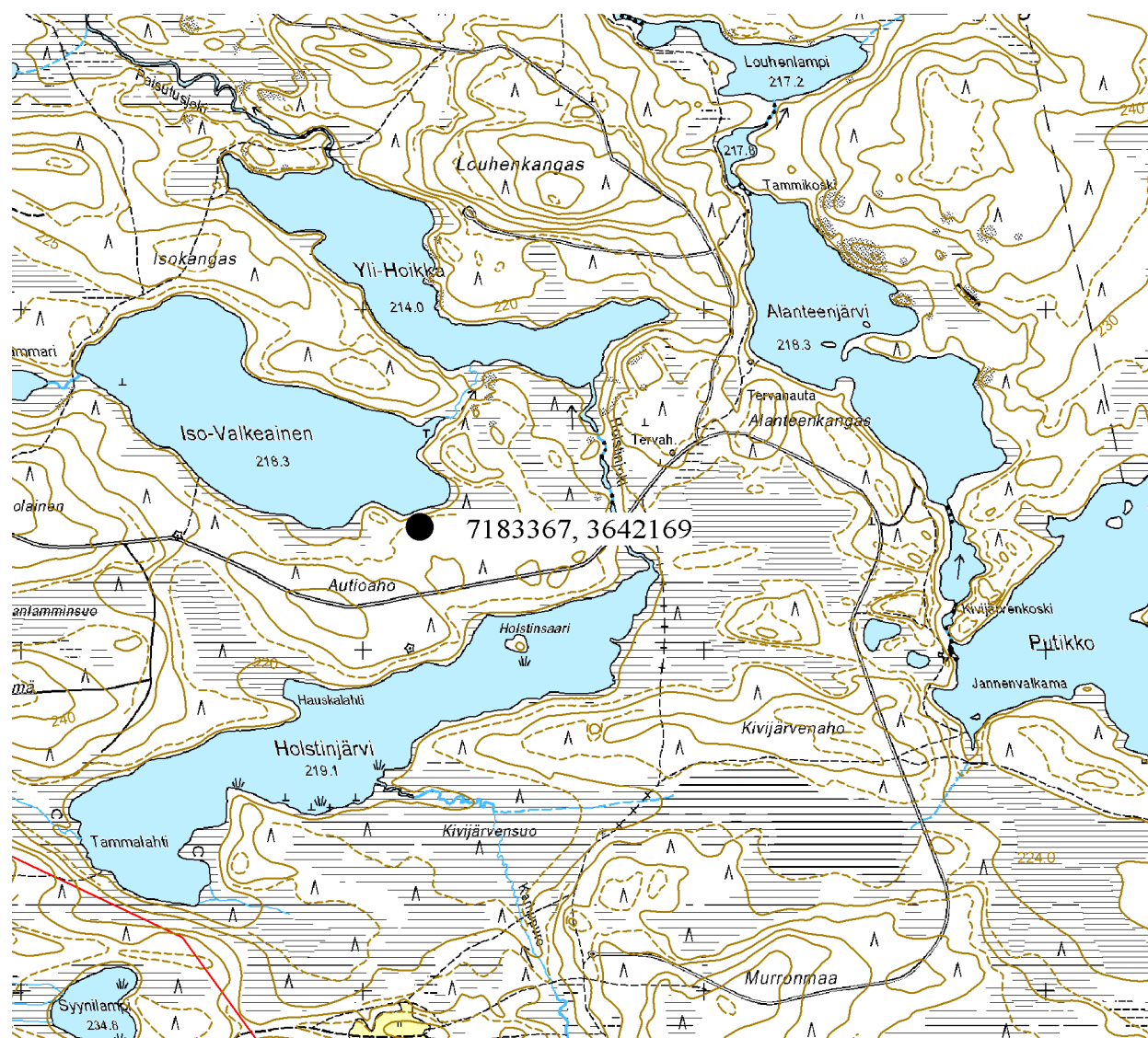
Ison-Valkeisen rannalla olevasta asuinpaikasta kertoi kuivajärvinen kertoi Pentti Huovinen (6.9.2007). Kerrotun mukaan kyseessä olisi Marjokylän ensimmäisen asutuksen paikka eli paikka, joka on jätetty autioksi ja siirrytty suotuisammalle alueelle nykyiseen Marjokylään. Oiva Turpeinen mainitsee (1992, s. 88–90) Marjovaaran asutuksen alkaneen jo 1600-luvulla, mahdollisesti vuosisadan puolimaissa, mutta asutuksen sijainti ei ole selvillä. Ilman tarkempaa tietoa asuinpaikan iästä ei kerrottua uskalla kohteeseen liittää. Vähäisten paikalla tehtyjen havaintojen perusteella kohteella on kuitenkin huomattava ikä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

1. SUOMUSSALMI, MURHISALO, AUTIOAHO (pohjoinen)

Tupasija/talonpaikka

Ote maastokartasta 4423 12 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

2. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MIEROLAINEN (itä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	taide, muistomerkit (latomukset, hakkaukset, muistomerkit, tarinapaikat yms. muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kaiverrukset (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4423 12 c
Koordinaatit:	x = 7183 330, y = 3641 462, z = 225 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 50,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	25.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MURH_D_02a – MURH_D_02i (9 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Merkkipetäjä Kalevalapuistoon kuuluvan Murhisalon alueen ulkopuolella Holstinjärven pohjoispuolisen Iso-Valkeisen lounaispuolella Murhisaloon johtavan metsäautotien pohjoispuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Autioahon ja sen luoteispuolisen Mierolaisen välisessä alanteessa paremmin viimeksi mainitun itälaidalla. Heti tien pohjoisreunalla loivan mutkan ulkokaarteessa, kohdasta mistä lähtee ajouran pohjoiseen Iso-Valkeisen rantaan, on kookas yksittäinen ikipetäjä. Alue on metsäautotien halkomaa osin hakattua talousmetsää.

Kohteen kuvaus

Paikalla olevan mainitun pystyyn jätetyn petäjän lounaiskyljessä on noin 65 cm korkea ja 11 cm leveä kyljestynyt pilkka, jonka alareuna on noin 70 cm. korkeudella maasta. Pilkan yläosassa erottuu tyylitelty kruununmerkki. Sen alapuolelle on kaiverrettu vuosiluku 1841, jonka viimeinen numero on lähes peittynyt puun kasvaneen pintaosan alle. Kyseessä lienee tervanpolttoon liittyvä alueen varaus-/rajamerkki

Petäjän halkaisija noin 1,5 metrin korkeudella on n. 60 cm. Merkkipilkan yläoikealla puolella on yksi pieni pilkka, myös itään on yksi kaiverrukseton puhdas pilkka.

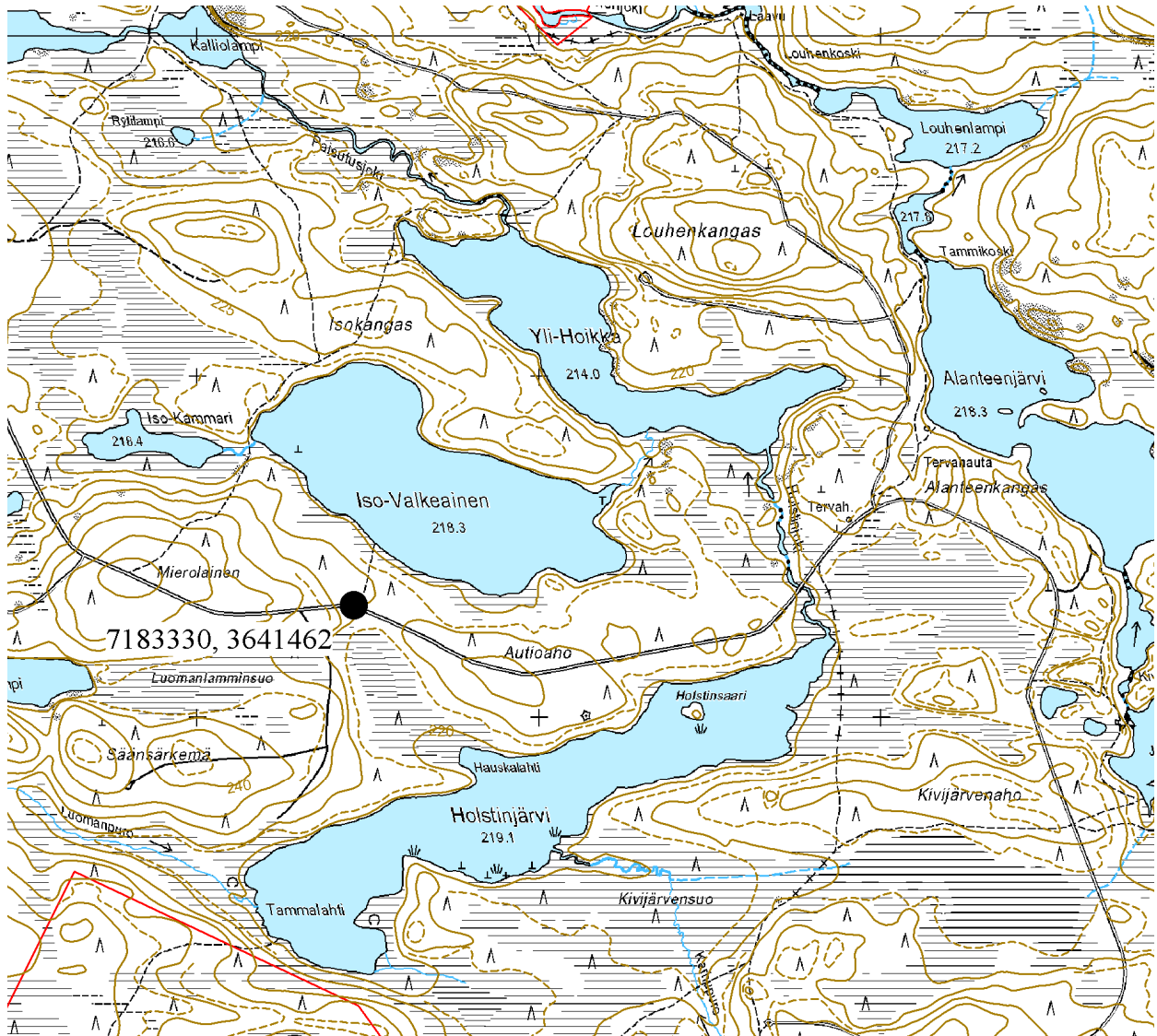
Tieto merkkipetäjästä saatiin kuivajärviseltä Pentti Huoviselta 6.9.2007.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

2. SUOMUSSALMI, MURHISALO, MIEROLAINEN (itä)

Merkkipetäjä

Ote maastokartasta 4423 12 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

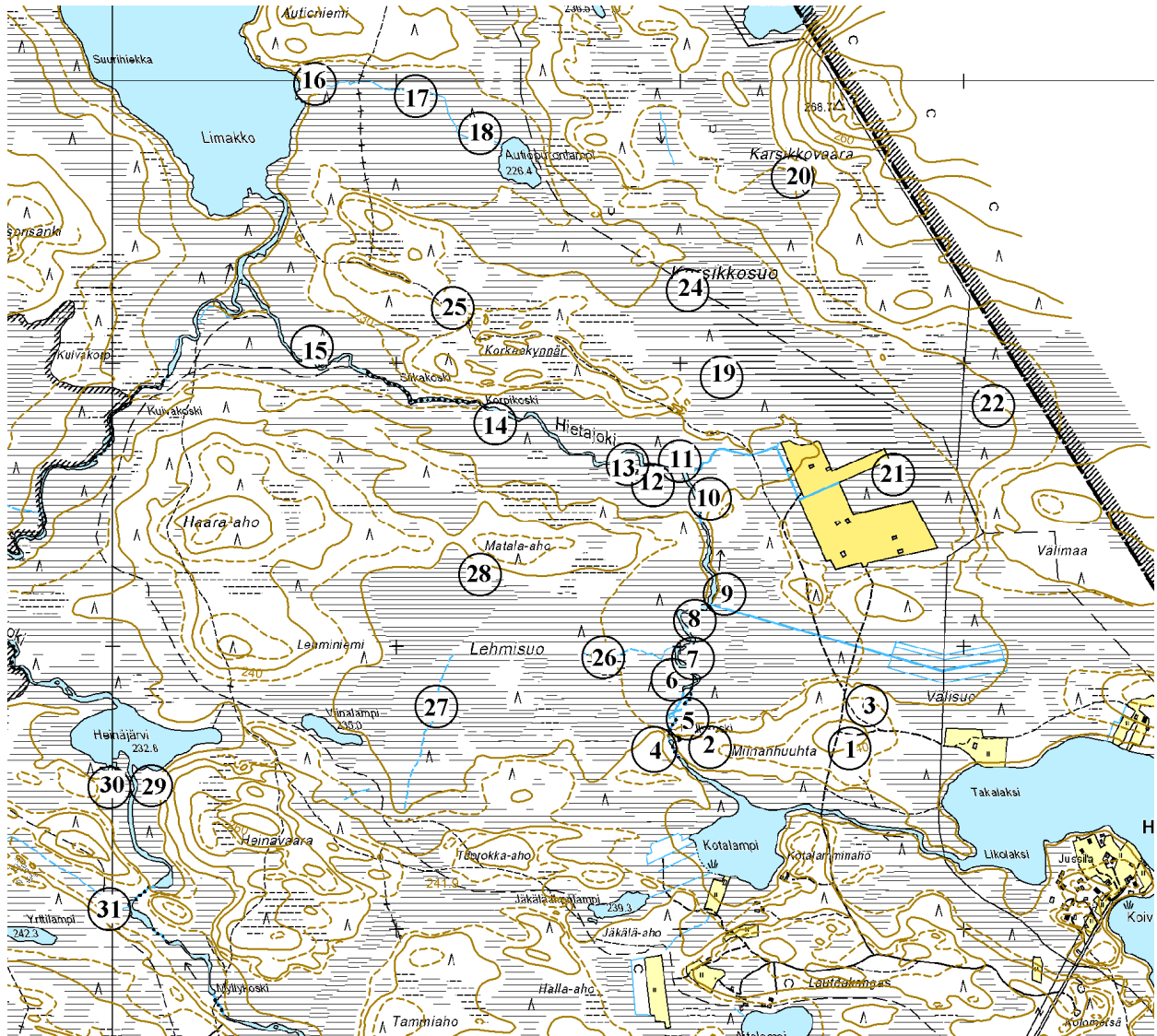
D. KUIVAJOEN JA HIETAJOEN NIITYPAIKAT

Heikki Rytkölen teoksessa *Karjala Kainuussa* (2005) on sivulla 88 kartta, johon on merkitty Kuiva- ja Hietajokien niitypaikat ym. maankäyttöä. Niitypaikkoja sivuttiin myös keskustelussa Pentti Huovisen kanssa inventoinnin aikana 6.9.2007. Tuolloin nousi esiin tarve saada dokumentoitua ko. alueet tarkemmin kuin mainitussa teoksessa olevassa kartassa on ollut mahdollista esittää. Julkaistun kartan tiedot perustuvat H. Rytkölen ja P. Tervosen vuonna tekemään Jussi Huovisen haastatteluun, jonka alkuperäinen aineisto on Kainuun museossa. Tuon aineiston perusteella on laadittu seuraavalla sivulla oleva kartta ja lisätty alla olevaan luetteloon alueiden koordinaattitiedot. Koordinaatit on pyritty mittaamaan alueen keskelle, mutta itse alueen laajuutta ne eivät kerro. Luettelossa on mainittu kaikki alkuperäisessä aineistossa olevat kohteet, vaikka osa niistä onkin puistoalueen ulkopuolella.

1. Karimonttu (tervahauta	x = 7177 65, y = 3647 60
2. Myllynhuuhta	x = 7177 65, y = 3647 10
3. Nihvonhuuhta	x = 7177 80, y = 3647 65
4. Mylly-(Miinan)niitty	x = 7177 65, y = 3646 90
5. Pieniniemi (Miinannurmi)	x = 7177 75, y = 3647 00
6. Kuohu (Riionnurmi)	x = 7177 90, y = 3646 60
7. Latoniemi (Rantala)	x = 7177 95, y = 3647 05
8. Korteniemi (Miina)	x = 7177 10, y = 3647 05
9. Pitkäkoski (Ortjon Iivana)	x = 7178 20, y = 3647 15
10. Ruotshinniemi (Rantala)	x = 7178 55, y = 3647 10
11. Nihvonpohja	x = 7178 65, y = 3647 00
12. Timonpohja	x = 7178 60, y = 3646 90
13. Ohvonpohja	x = 7178 65, y = 3646 80
14. Karhunpohja (Korpikoski ja Siikakoski)	x = 7178 80, y = 3646 35
15. Marjolaisten alueen (Murhijärveen saakka)	x = 7179 05, y = 3645 70
16. Ohvonpohja (Autiopuron varsi)	x = 7180 00, y = 3645 75
17. Ohvonpohja (Autiopuron varsi)	x = 7179 95, y = 3646 10
18. Ohvonpohja (Autiopuron varsi)	x = 7179 80, y = 3646 30
19. Niskaus (Riiko)	x = 7178 90, y = 3647 20
20. Heteikköjä	x = 7179 65, y = 3647 45
21. Riivinharju (Ohvo)	x = 7178 60, y = 3647 80
22. Rantalan pohjat	x = 7178 85, y = 3648 10
23. Ortjon Heikin pohjia (= suonselkiä Karsikkolammen ja Törisevän välillä Autioniemestä itää rajan lähellä)	x = 7180 60, y = 3646 95 (ei kartalla)
24. Niskaus (kasvoi Kaarlenvaltikkaa)	x = 7179 30, y = 3647 00
25. Parhaat lehestysalueet (valtiolta arenti)	x = 7179 20, y = 3646 20
26. Kuohu (Riionnurmi) (ks. 6)	x = 7178 00, y = 3646 75
27. Huotarinnurmet	x = 7177 75, y = 3646 15
28. Issakan Santerin pohjat	x = 7178 20, y = 3646 30
29. Miinanpohja (Pieniniemi)	x = 7177 50, y = 3645 15
30. Ohvon Luhtaniemeke	x = 7177 50, y = 3645 05
31. Heinäjoen Kuivakoski (Miinan)	x = 7177 10, y = 3645 00
32. Savilahti (= Hietajärven eteläpuolella)	x = 7175 90, y = 3649 00 (ei kartalla)

SUOMUSSALMI, MURHISALO, KUIVA- JA HIETAJOKIEN NIITYPAIKAT

Ks. edellisen sivun luettelo

Ote maastokartasta 4423 12 c

Mittakaava 1:25 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

2.5. MÄNTYPURO

A. TARKASTETUT KULTTUURIKOHTEET

1. SUOMUSSALMI, MÄNTYPURO, KOISTISENLAMMET (etelä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kuopat (metsästyksen ja kalastukseen liittyvät)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4424 06 d
Koordinaatit:	x= 7218 779, y= 3617 376, z= 242,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 28 km itäkoilliseen

INVENTOINTI 2006

Aika:	7.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MANT_01_01, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi kuoppajäännöstä sisältävä kohde Kalevalapuistoon kuuluvan Mäntypuron alueella Mäntyjärvestä n. 500 m pohjoiseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Mäntypuron alueella Mäntyjärven pohjoispuolisista lammista eteläisimmän luoteispuolella olevalla moreeni harjanteella. Alue on mäntyvaltaista sekametsää.

Kohteen kuvaus

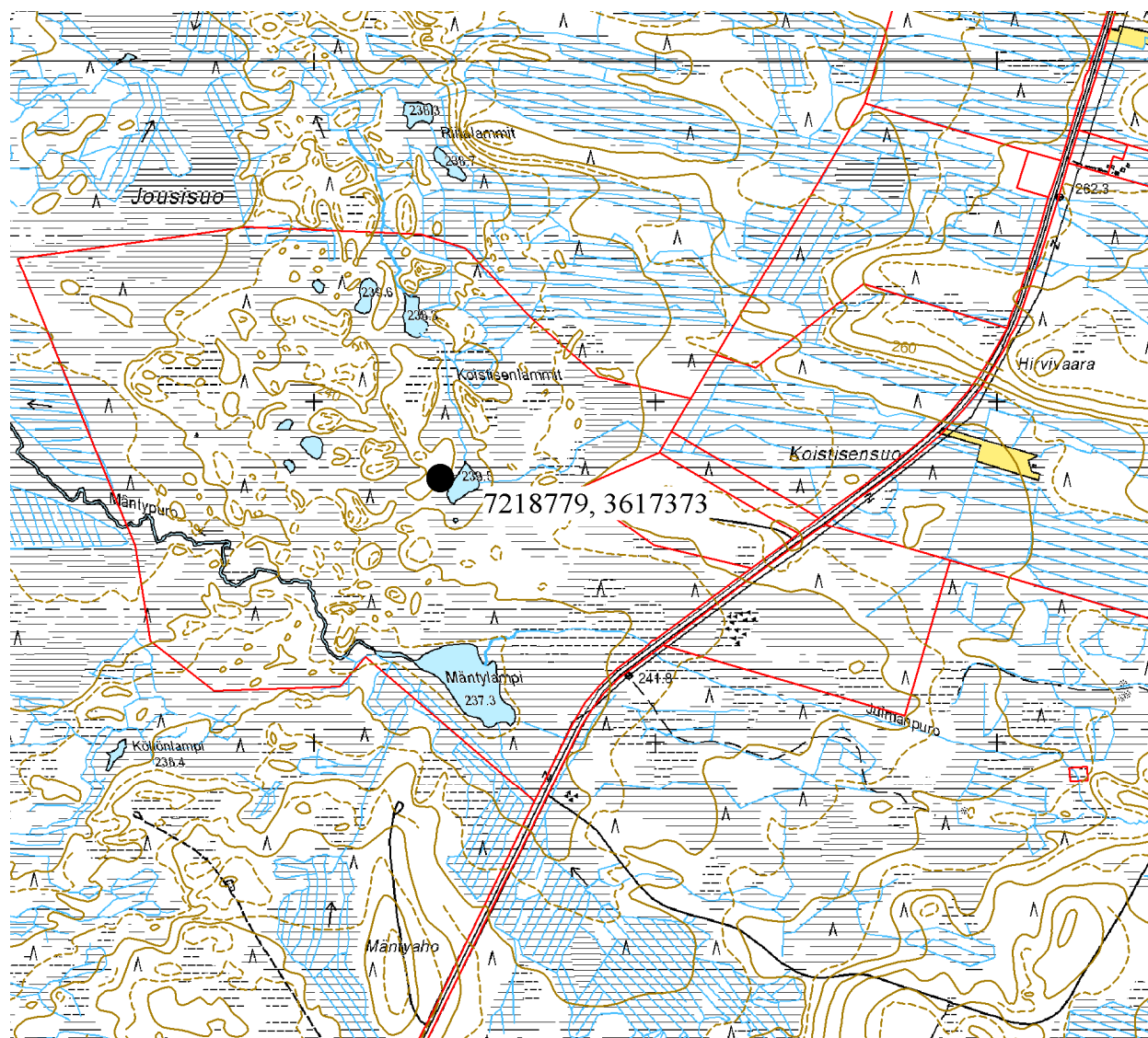
Paikalla on yksi kuoppa. Se sijaitsee lammen luoteispuolisen harjanteen kohti lampea viettävän rinteiden päällä. Suorakaiteenmuotoisen kuopan pituus on n. 1,5 m leveys 0,7 m ja syvyys 0,3 – 0,4 m. Maannoksensa ja muotonsa perusteella nuoren kuopan vieressä on pari irtonaista kiveä, jotka kaivettu kuopasta. Kuoppa sijaitsee rinteeseen nähden poikittain. Kuopalta on hyvä näköala harjanteen itäpuoliseen alanteeseen kohti lampea. Kuopan iän ja maaston perusteella se on tulkittavissa metsästäjien väijyntä-/ampumasuojaksi.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

1. SUOMUSSALMI, MÄNTYPURO, KOISTISENLAMMET (etelä)

Maakuoppa

Ote maastokartasta 4424 06

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/07

2. SUOMUSSALMI, MÄNTYPURO, KOISTISENLAMMET

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kuopat (metsästyksen ja kalastukseen liittyvät)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	3
Peruskartta:	4424 06 d
Koordinaatit:	x= 7219 008, y= 3617 347, z= 242,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 28 km itäkoilliseen

INVENTOINTI 2006

Aika:	7.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	MANT_02_02, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kolme kuoppajäännöstä sisältävä kohde Kalevalapuistoon kuuluvan Mäntypuron alueella Mäntyjärvestä n. 750 m pohjoiseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Mäntypuron alueella Mäntyjärven pohjoispuolella olevista lammista eteläisimmästä pohjoiseen laskevan puron länsipuolisella moreeniharjanteella harjanteella. Alue on mäntyvaltaista sekametsää.

Kohteen kuvaus

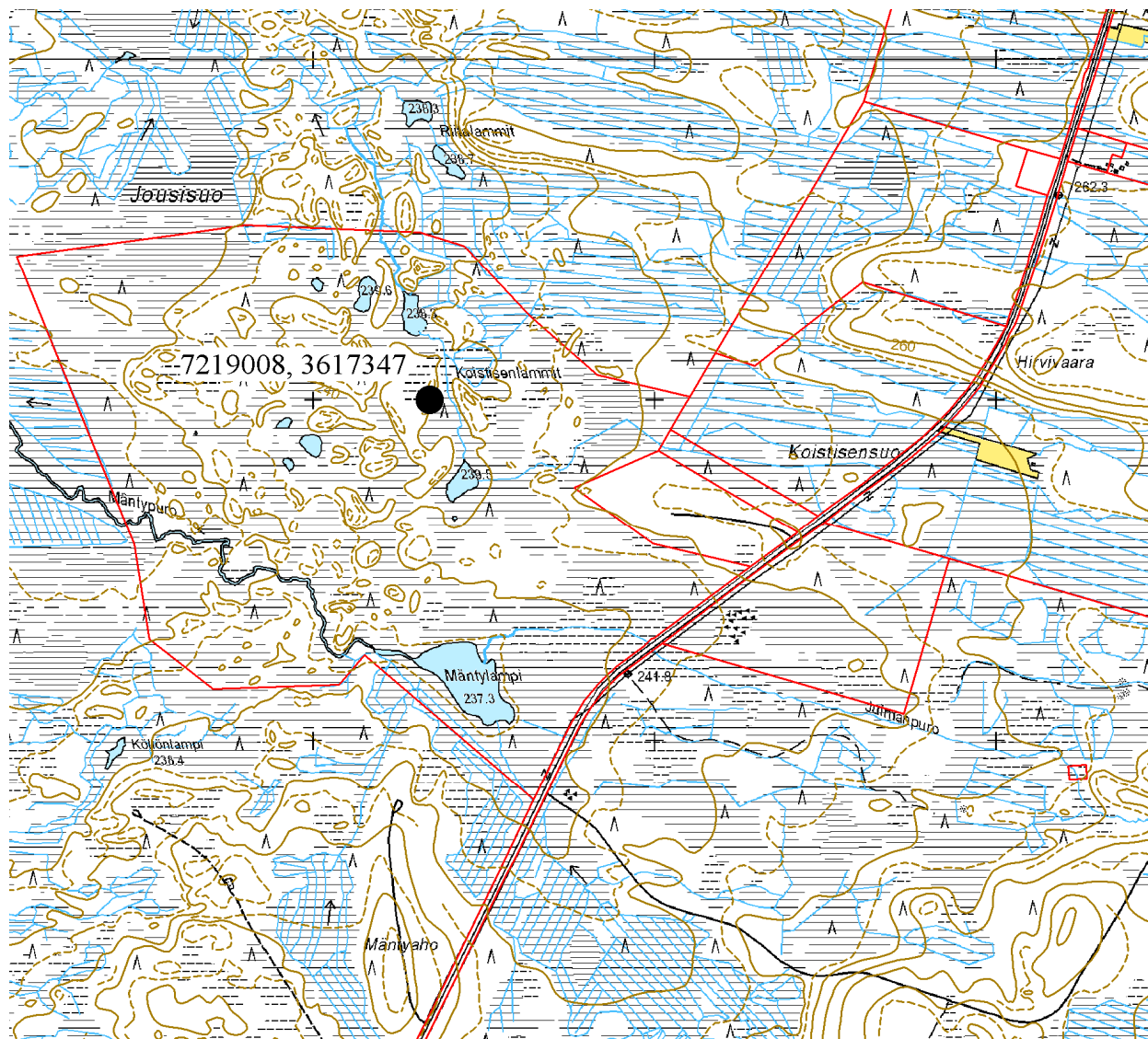
Paikalla on kolme kuoppaa. Pohjoisin sijaitsee hyvin vanhan ja kookkaan aihkin juurella, sen pohjoispuolella, kapean harjanteen laen länsireunalla (7219 023/3617 360). Kuoppajäännös (1) on muodoltaan neliömäinen. Sen ala on 1,4 x 1,4 m ja syvyys n. 0,4 m. Kuoppa on jyrkkäreunainen ja maannoksensa perusteella nuori. Tästä n. 10 metriä etelään on harjanteen itärinteessä toinen kuoppa (2, 7219 011/3617 358.). Rinteensuuntaisen kuopan ala on n. 2 x 1 m ja syvyys 0,4 m. Alarinteen puolella on matala valli. Maannoksessa ei havaittu huuhtoutumiskerrosta. Eteläisimmän kuopan (3) (7218 992/3617 337) ala on n. 1,5 x 0,7 m ja syvyys 30 – 40 cm. Kuopilta on hyvä näköala harjanteen itäpuoliseen alanteeseen kohti puroa. Kuoppien iän ja maaston perusteella kuopat on tulkittavissa metsästäjien väijyntä-/ampumasuojiksi.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

2. SUOMUSSALMI, MÄNTYPURO, KOISTISENLAMMET (etelä)

Maakuoppia, 3 kpl

Ote maastokartasta 4424 06

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/07

2.6. RIMPISUO

A. TARKASTETUT KULTTUURIKOHTEET

1. SUOMUSSALMI, RIMPISUO, HIETAJOEN NISKA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulkuväylät (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	uittoväylät/veneväylät? (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4424 06 b
Koordinaatit:	x= 7218 276, y= 3613 720, z= 229 m mpy
Koordinaattiselite:	pohjoislaita
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 50 m ² (n. 2 – 3 x 20 m)
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 25 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	RIMP_01_01a, RIMP_01_01b, RIMP_01_01c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Perkattu veneväylä Kalevalapuistoon kuuluvan Rimpisuon alueella Pienen Hietajärven länsirannalla Hietajoen niskassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Pienen Hietajärven ja siihen laskevan Hietajoen niskalla olevan laajentuman välisessä kapeassa ja kivikkoisessa salmassa. Alue on kapea kivikkosalmi, jonka aluskasvillisuudeltaan rehevillä rannoilla kasvaa koivu-kuusi-mänty-sekametsää.

Kohteen kuvaus

Paikalle on raivattu leveydeltään arviolta parimetrinen ja parisenkymmentä metriä pitkä väylä, jota pitkin veneet on saatu siirrettyä suojaiseen laajentumaan. Laajentuman alapuolella puroa ei ole raivattu, joten kyseessä ei ilmeisesti ole uittoväylä. Kohde liittyy joko suoniityllä kulkuun ja/tai kohteesta n. 200 metriä pohjoiseen olevasta tervahaudasta (kohde 5) saadun tervan kuljettamiseen. Alueen niittykulttuurista kertovat Rimpisuon lato (kohde 4) sekä Kutupuron varrelta tavattu niittyalue kohdassa 7218 365 / 3613 544)

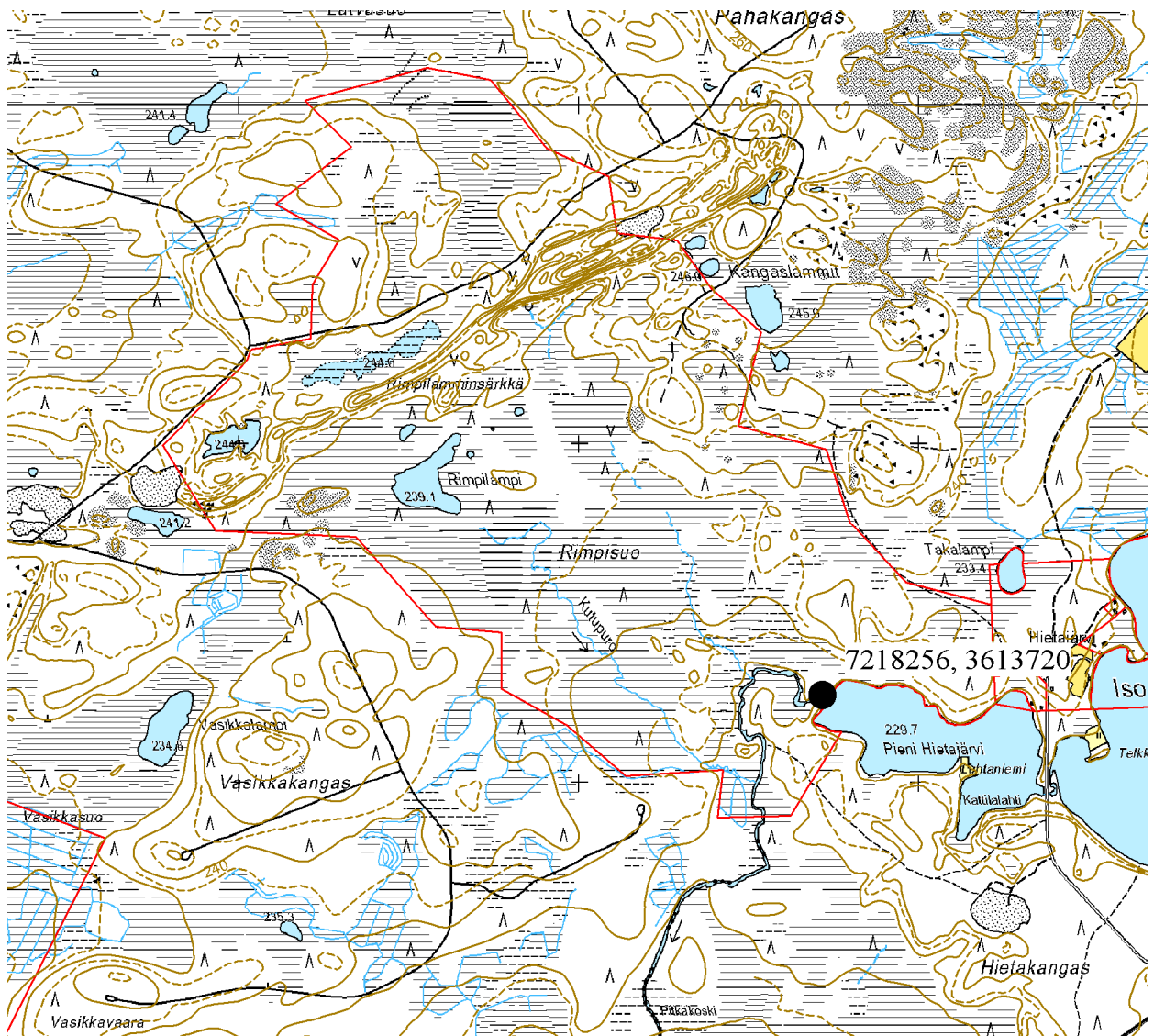
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

1. SUOMUSSALMI, RIMPISUO, HIETAJOEN NISKA

Perattu veneväylä

Ote maastokartasta 4424 06 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

2. SUOMUSSALMI, RIMPISUO, HIETAJOEN SUU (luode)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	kuopat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	4424 06 b
Koordinaatit:	x= 7218 309, y= 3613 675, z= 230 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 24,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	-

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi epämääräistä kuoppajäännöstä Kalevalapuistoon kuuluvan Rimpisuon alueella Ison Hietajärven länsipuolella Hietajoen niskan länsipuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Hietajoen mutkaan jäävään etelään pistävän, ympäröiviä alueita korkeamman niemekkeen tyvessä. Alue on sekametsää kasvava moreenikangaskumpare.

Kohteen kuvaus

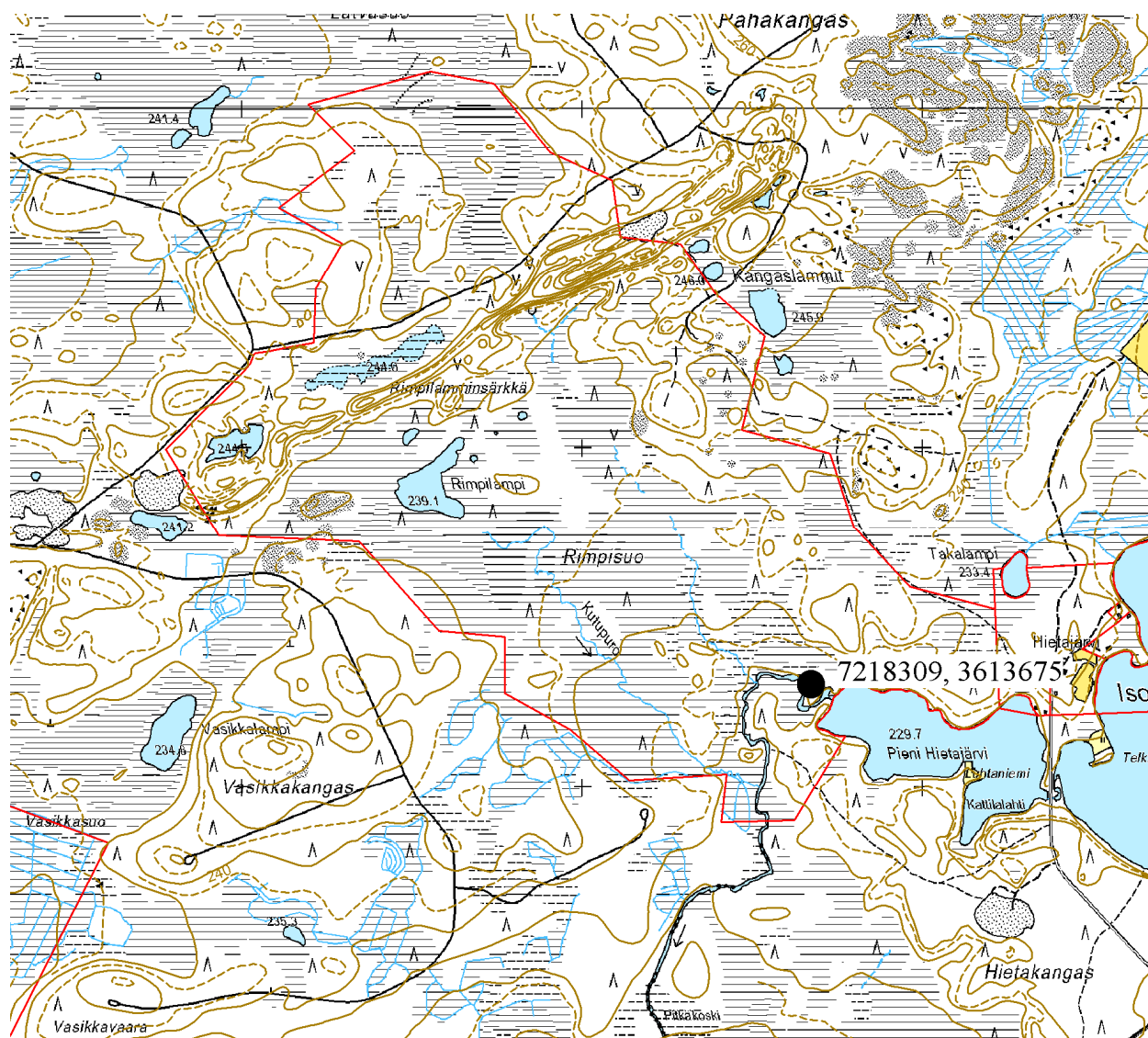
Paikalla on kaksi muodoltaan epämääräistä kuoppaa, joiden ala on noin 1 – 1,5 x 1,5 – 2 metriä ja syvyys puolisen metriä. Kuoppien luonnetta ei pystytty tarkemmin määrittämään. Kyseessä voisivat olla lähinnä jonkinlaiset historiallisen ajan säilytyskuopat, mutta voivat olla luontaisiakin

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

2. SUOMUSSALMI, RIMPISUO, HIETAJOEN SUU (luode)

Maakuoppia

Ote maastokartasta 4424 06 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

3. SUOMUSSALMI, RIMPISUO, RIMPILAMMENSÄRKKÄ

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kuopat (maa-aineksen ottokuopat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	5
Peruskartta:	4424 06 b
Koordinaatit:	x= 7219 570, y= 3612 960, z= 255 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 100 m ² (x 5)
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 25 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	RIMP_03_04a, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Viisi maaperäntarkastuskuoppaa Kalevalapuistoon kuuluvan Rimpisuon alueella Rimpilammensärkän koillisosassa lähellä puiston rajaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Rimpilammensärkän koillisosassa Kangaslampien länsipuolella metsäautotien eteläpuolella harjanteen päällä. Alue on kuivaa mäntyä kasvavaa moreeniharjannetta.

Kohteen kuvaus

Harjanteen laella on modernin maankäytön jälkinä ainakin viisi koneella tehtyä kookasta maaperäntarkastuskuoppaa alueelle. Kuopat ovat n. 40 x 120 alueella. Kuoppien vieressä on kuopasta nostettujen kivien kasoja. Kuopat sijaitsevat kohdissa:

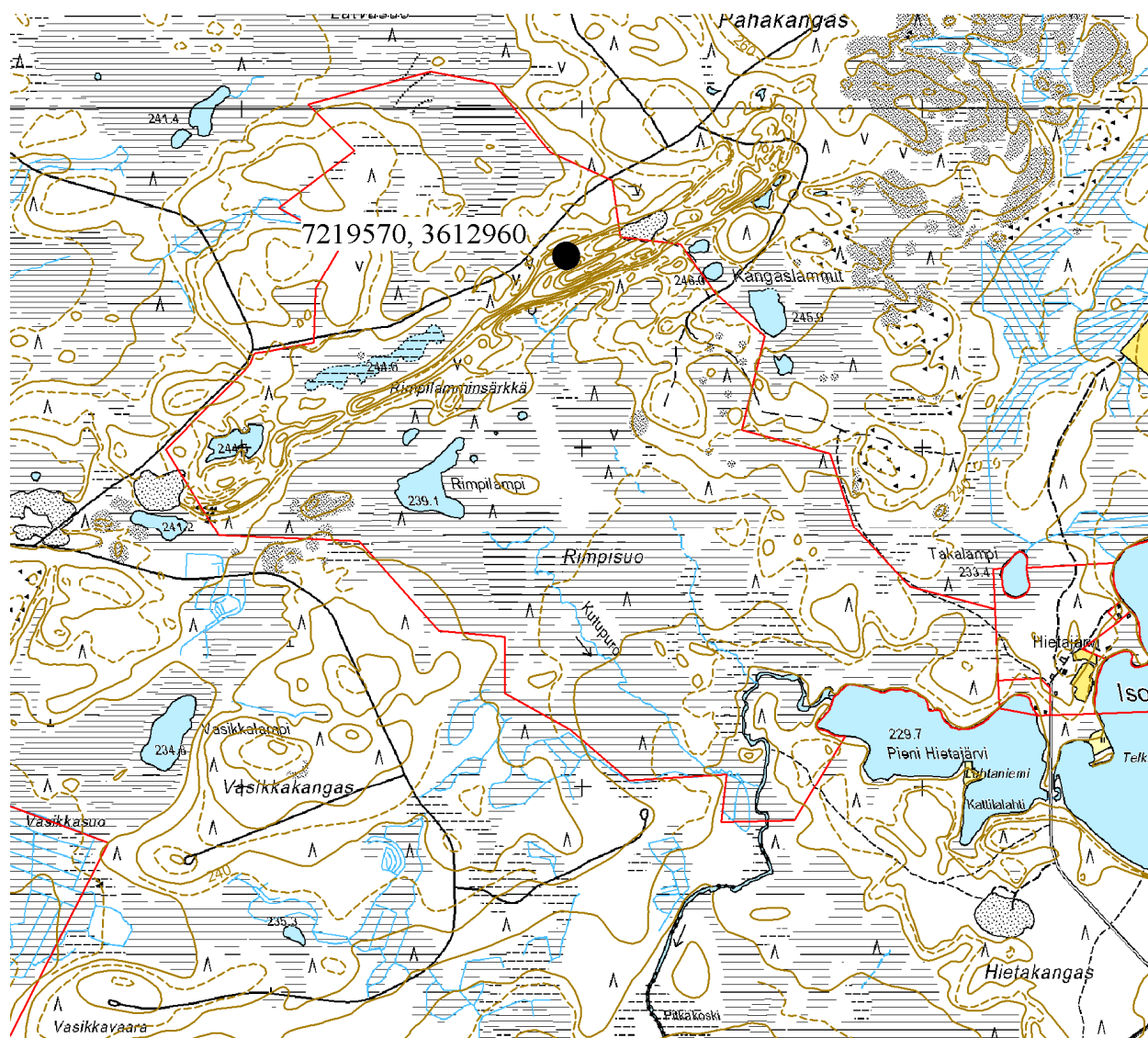
1. 7219 599 / 3613 038
2. 7219 573 / 3612 991
3. 7219 552 / 3612 999
4. 7219 587 / 3612 972
5. 7219 585 / 3612 942

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

3. SUOMUSSALMI, RIMPISUO, RIMPILAMMENSÄRKKÄ

Maaperän tarkastuskuoppia

Ote maastokartasta 4424 06 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

4. SUOMUSSALMI, RIMPISUO, RIMPILAMPI (itä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	karjanhoitokohteet (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4424 06 b
Koordinaatit:	x= 7218 639, y= 3613 062, z= 237,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 24,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	RIMP_04_09a, RIMP_04_09b, RIMP_04_09c, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Suoniittyladon jäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Rimpisuon alueella Ison Hietajärven länsipuolella Rimpilammesta laskevan Kutupuron niskasta n. 400 m itäkaakkoon.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Rimpisuon alueella Kutupurosta n. 150 m. Alue on Rimpisuon alueella oleva hieman kuivempi maastonkohta, jossa kasvaa harvahkoa suomäntyä ja koivua.

Kohteen kuvaus

Paikalla on alaltaan 4 x 4 metriä oleva hirsirakenteinen niittyladon jäännös. Rakennuksen suunta jokseenkin pääilmansuuntien mukainen. Koirankaulasalvotusta harvasta seinärakenteesta on pohjoisseinällä jäljellä kuusi ja eteläseinällä neljä hirsikertaa. Rakennuspuut on ainakin osin kierrätetty vanhemmasta hirrestä. Lattiasta jäljellä harvahko itä-länsisuuntainen riukurakenne. Oviaukko eteläseinällä.

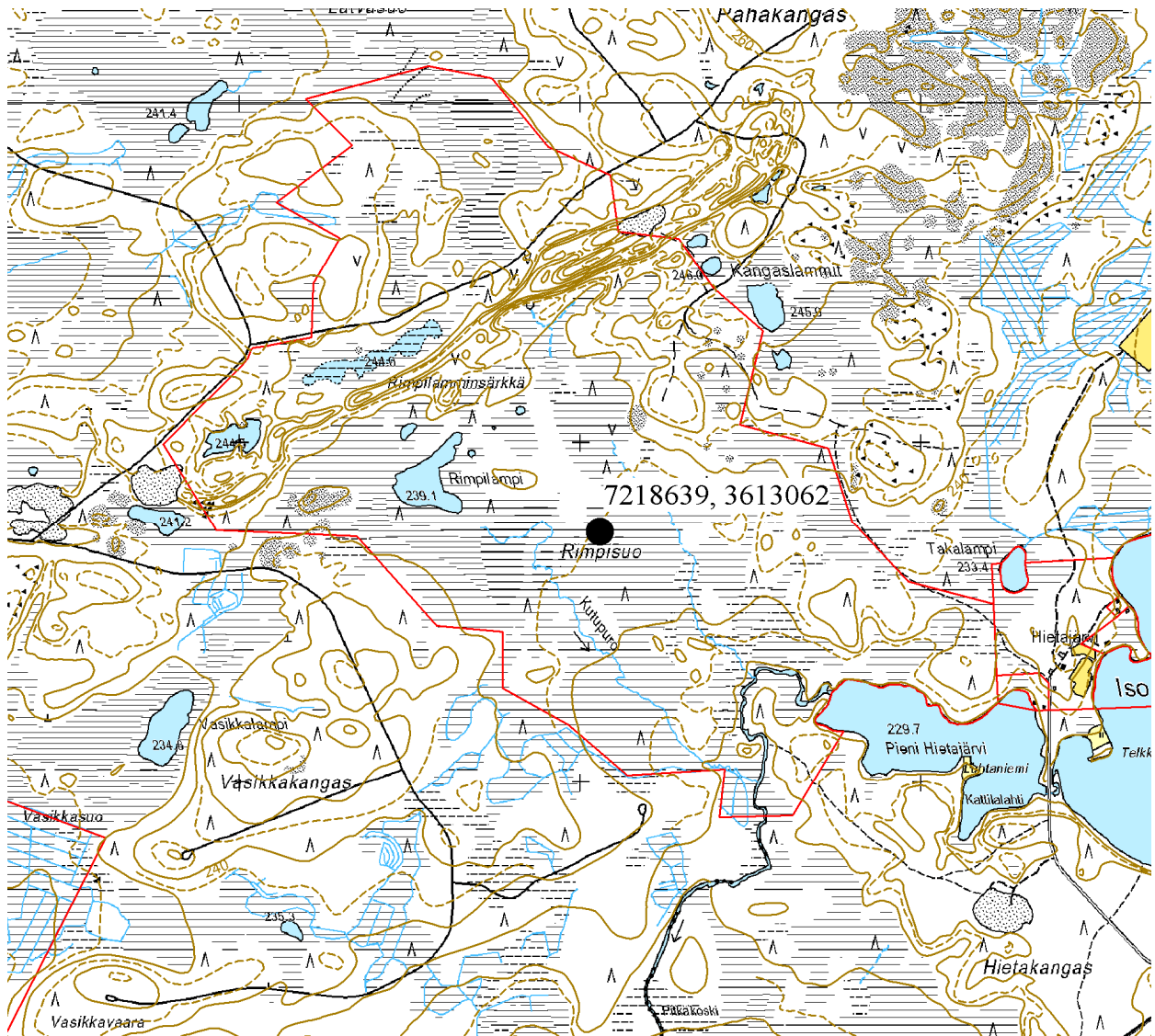
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

4. SUOMUSSALMI, RIMPISUO, RIMPILAMPI (itä)

Niittyyladon jäännökset

Ote maastokartasta 4424 06 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

5. SUOMUSSALMI, RIMPISUO, PIENI HIETAJÄRVI (luode)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4424 06 b
Koordinaatit:	x= 7218 465, y= 3613 729, z= 240 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 400 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 25 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika:	17.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	RIMP_05_19a, RIMP_05_19b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahaudan pohja Kalevalapuistoon kuuluvan Rimpisuon alueella Pienestä Hietajärvestä lounaaseen laskevan Hietajoen niskasta n. 200 m pohjoiseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Pienen Hietajärven koilliskulman pohjoispuolisen korkean kankaan lounaaseen laskevan rinteen yläosassa. Alue on kuusi-mäntymetsää, kohteen luona kasvaa kataja ja koivua

Kohteen kuvaus

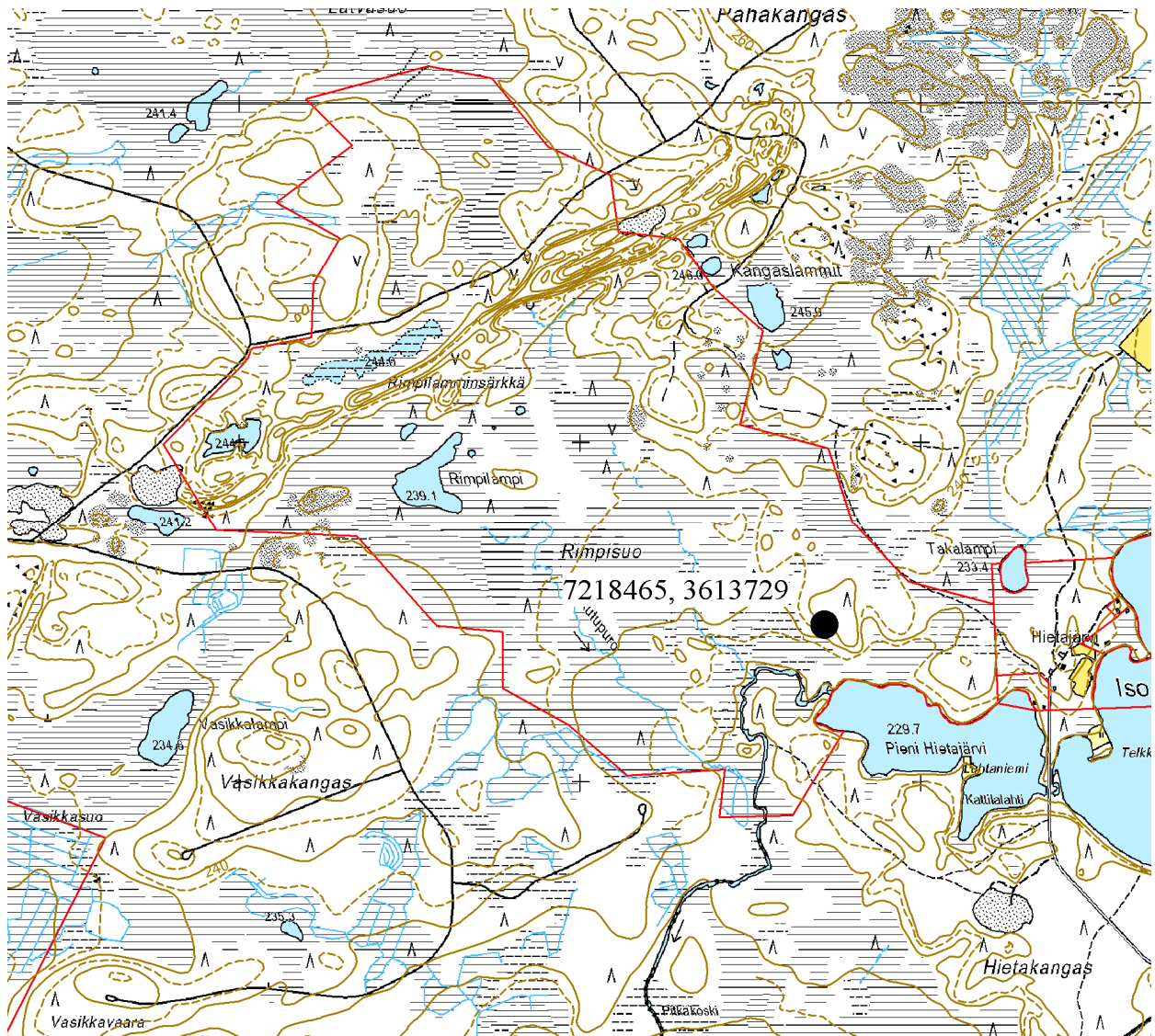
Paikalla on yksittäinen tervahauta, jonka halkaisija mataline valleineen on n. 18 – 20 metriä. Haudan keskiosan painanne erottuu loivana laakeana painanteena, jonka syvyys vallien lakeen verrattuna vajaa metri. Haudan halssi on kohti eteläistä alarinnettä. Haudan läheltä ei tavattu tervasaunaa tai muuta asumusta.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely vaatii lisätutkimuksia.

5. SUOMUSSALMI, RIMPISUO, PIENI HIETAJÄRVI (luode)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4424 06 b

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

2.6. SYDÄNMAANARO – RAATESUO

A. TARKASTETUT KULTTUURIKOHTEET

1. SUOMUSSALMI, SYDÄNMAANARO-RAATESUO, RAATESÄRKKÄ

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	Maarakenteet (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kuopat (maa-aineksen ottokuopat)
Ajoitus:	historiallinen/moderni
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1 (4 – 5?)
Peruskartta:	4424 03 c
Koordinaatit:	x= 7212 402, y= 3609 895, z= 255 m mpy
Koordinaattiselite:	itäisin kuoppa
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 17,5 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika:	25.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	SYDÄ_01_01, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Maaperäntarkastuskuoppia Kalevalapuistoon kuuluvan Sydänmaanaron-Raatesuon alueella Sydänmaanaron länsipuolisen Raatesärkän luoteisosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Raatesärkän luoteisosassa sorakuopan itäpuolella harjanteen päällä etelään laskevan rinteän yläosassa. Alue on korkean pitkänomaisen kuivan hiekkaharjanteen harvahkoa mäntyä kasvavaa selkää.

Kohteen kuvaus

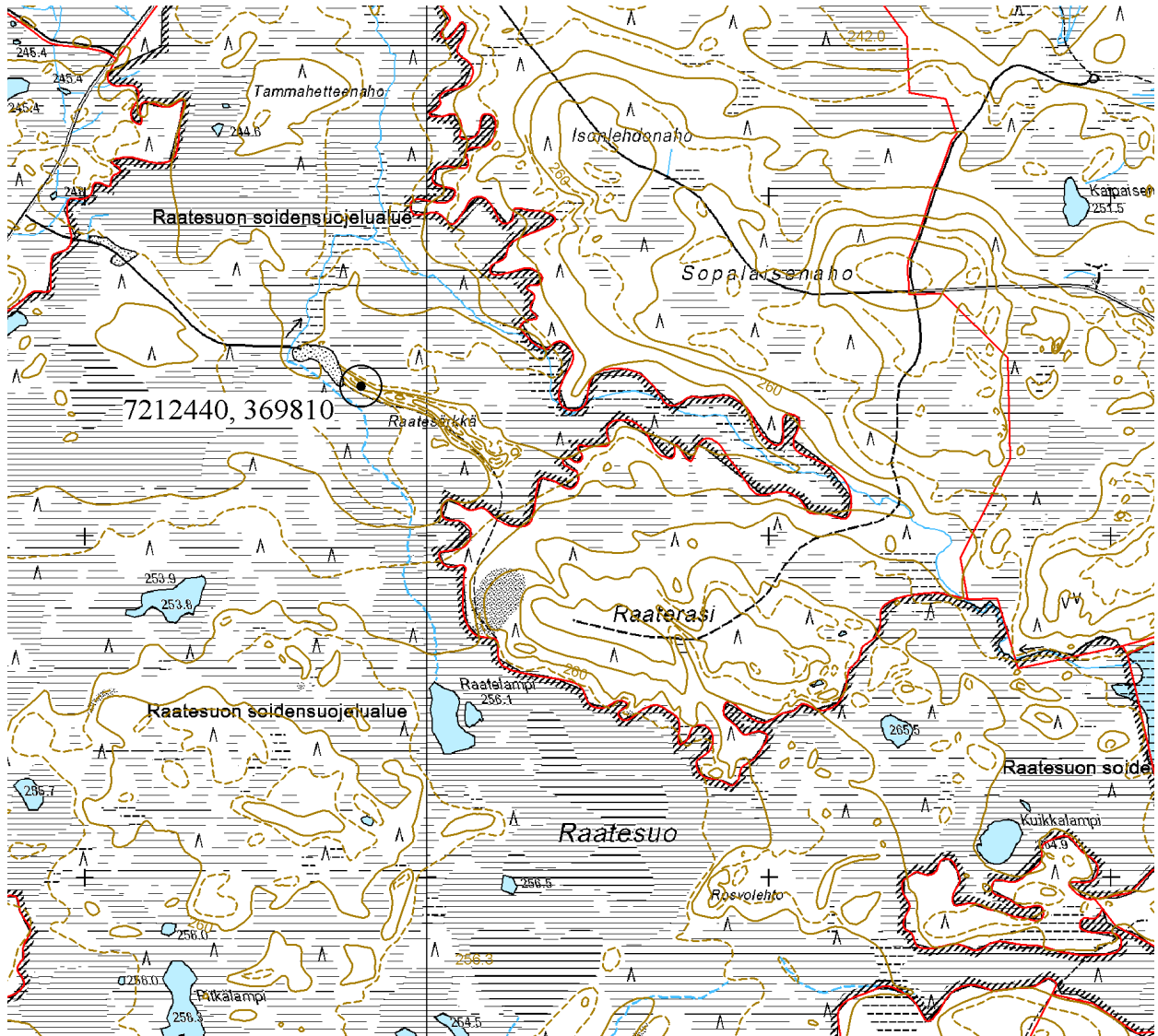
Koordinaattien osoittamalla paikalla on moderni neliömäinen maakuoppa, jonka ala on noin 1,5 x 2 metriä ja syvyys puolisen metriä. Kuopan seinämät ovat varsin jyrkät. Tämän ja lännessä olevan hiekkakuopan välillä on useita pienempiä kuoppia, jotka nekin maannoksensa perusteella ovat varsin nuoria. Kyseessä ovat ilmeisesti maa-aineksenottoon liittyvät maaperän tarkastuskuopat. Itäisin em. kuoppa voi olla myös väijyntäkuoppa. Siitä on mainio näkymä alas kohti etelälounaassa olevaa puroa, joka laskee Raatelammesta pohjoiseen. Harjannetta kulkevalta polulta kuopat on helppo huomata, joten niistä voi tulla myöhemmin ilmoituksia tai kyselyitä, joten niiden kirjaaminen tässä katsottiin aiheelliseksi

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä..

1. SUOMUSSALMI, SYDÄNMAANARO - RAATESUO, RAATESÄRKKÄ

Maaperän tarkastuskuoppia/maakuoppa

Ote maastokartasta 4424 03 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

2. SUOMUSSALMI, SYDÄNMAANARO-RAATESUO, MÄKIJÄRVI (länsi)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4424 02 d
Koordinaatit:	x= 7210 576, y= 3607 699, z= 255 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 175 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 15 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika:	25.9.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	SYDÄ_02_02a, SYDÄ_02_02b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahaudan pohja Kalevalapuistoon kuuluvan Sydänmaanaron-Raatesuon alueella Sydänmaanaron eteläpuolisen Mäkijärven länsirannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Mäkijärven länsirannalla olevan korkean niemekemäisen kankaan itäpäässä järven ja sen länsipuolitse kulkevan metsäautotien välissä tien itäpuolella olevan sorakuopan itäpuolella. Alue on kuusi-mäntymetsää.

Kohteen kuvaus

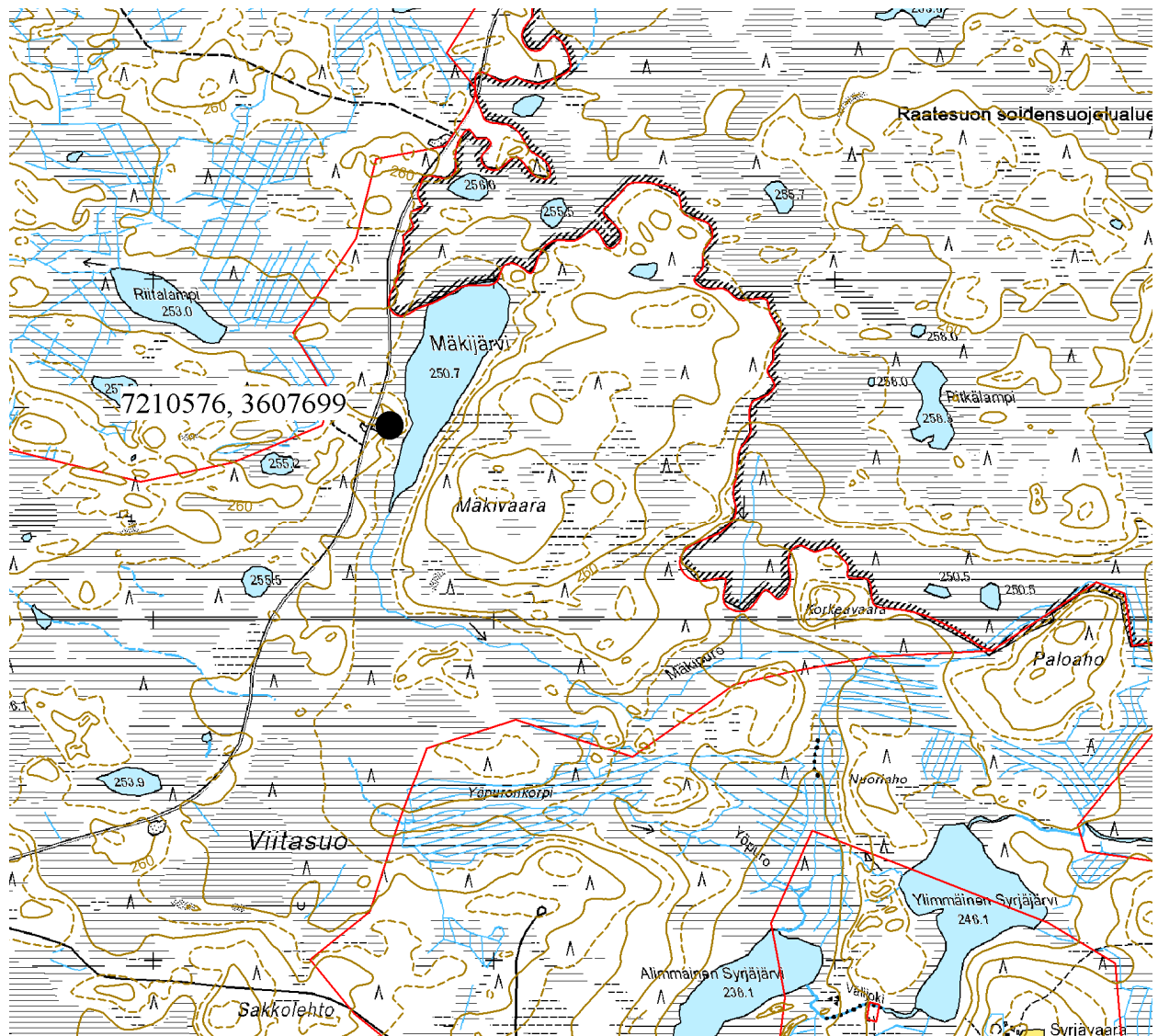
Paikalla on yksittäinen tervahauta, jonka halkaisija mataline valleineen on n. 13 – 14 metriä. Haudan keskiosan painanne erottuu loivana laakeana painanteena, jonka syvyys vallien lakeen verrattuna puolisen. Haudan halssi on kohti eteläistä alarinnettä. Haudan läheltä ei tavattu tervasaunaa tai muuta asumusta. Sorakuopalta rantaan johtava polku kulkee kohteen yli.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely vaatii lisätutkimuksia.

2. SUOMUSSALMI, SYDÄNMAANARO - RAATESUO, MÄKIJÄRVI (länsi)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4424 02 d

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

B. TARKASTAMATTOMAT KOHTEET

1. RAATERASI

Merkkipetäjiä

x = 7211 650, y = 3610 400 (arvio)

PK 4424 02 d

Raatesuon pohjoispuolisen Raaterasin eteläreunalla, noin 100 metriä suon reunasta, tiheämmässä metsässä olevan vanhan männyn pohjoiskyljessä on mahdollisesti tervanpolttajien tekemä pilkkamerkintä 1800-luvulta. Kohteesta kertoi puhelimitse Hannu Huttu 12.9.2007. Kohdetta etsittiin tuloksetta 25.9.2007.

2. RAATELAMPI

Merkkipetäjiä

x = 7211 520, y = 3610 150 (arvio)

PK 4424 02 d

Raatesuon pohjoislaidalla Raatelammen viereisellä kuivalla on mahdollisesti tervanpolttajien tekemä pilkkamerkintä 1800-luvulta. Kohteesta kertoi puhelimitse Hannu Huttu 12.9.2007. Kohdetta etsittiin tuloksetta 25.9.2007.

3. SYDÄNMAANARO

Merkkipetäjiä

x = 7212 800, y = 3607 100 (karkea arvio)

PK 4424 02 d

Sydänmaanaron pohjoislaiteilla on useita vanhoja merkkipetäjiä metsäautotien länsipuolella. Kohteista kertoi Lippo Vester 21.8.2007. Hän on ne dokumentoinut ja julkaissut niistä jutun 1970-luvulla. Juttua ei pystytty jäljittämään. Myös kohde jäi löytymättä 25.9.2007, jolloin sitä etsittiin kohtuullisen laajalti koordinaattien osoittamalta alueelta.

4. RAATEJÄRVI

Tammi ja niittylatojen pohjia

x = 7211 620, y = 3612 000 (arvio, tammen paikka)

PK 4424 02 d

Raatejärvestä länteen laskevan Raatepuron niskalla on puisen paisutustammen jäännökset ja järven rannoilla on niittylatojen pohjia. Kohteesta kertoi Pertti Härkönen 22.8.2007.

2.8. VASKENVAARA

A. TARKASTETUT KULTTUURIKOHTEET

1. SUOMUSSALMI, VASKENVAARA, VILMUTLAMMIT (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	puolustusvarustukset? (sotahistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	sotilasrakennelmat (-)
Ajoitus:	historiallinen/moderni
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 07 c
Koordinaatit:	x= 7223 123, y= 3626 397, z= 265 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 38 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	24.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	VASK_01_01, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Rajalaitoksen tähystystornin paikka Kalevalapuistoon kuuluvan Vaskenvaaran alueella Särkkälammesta n. 150 metriä etelään.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Vaskenvaaran alueen lounaisosassa Särkkälammen eteläpuolella Vilmutlammista n. 140 m pohjoiseen. Alue on kuivaa hakkuunjälkeistä nuorta mäntyä ja koivua kasvavaa moreeniharjanteen lakea.

Kohteen kuvaus

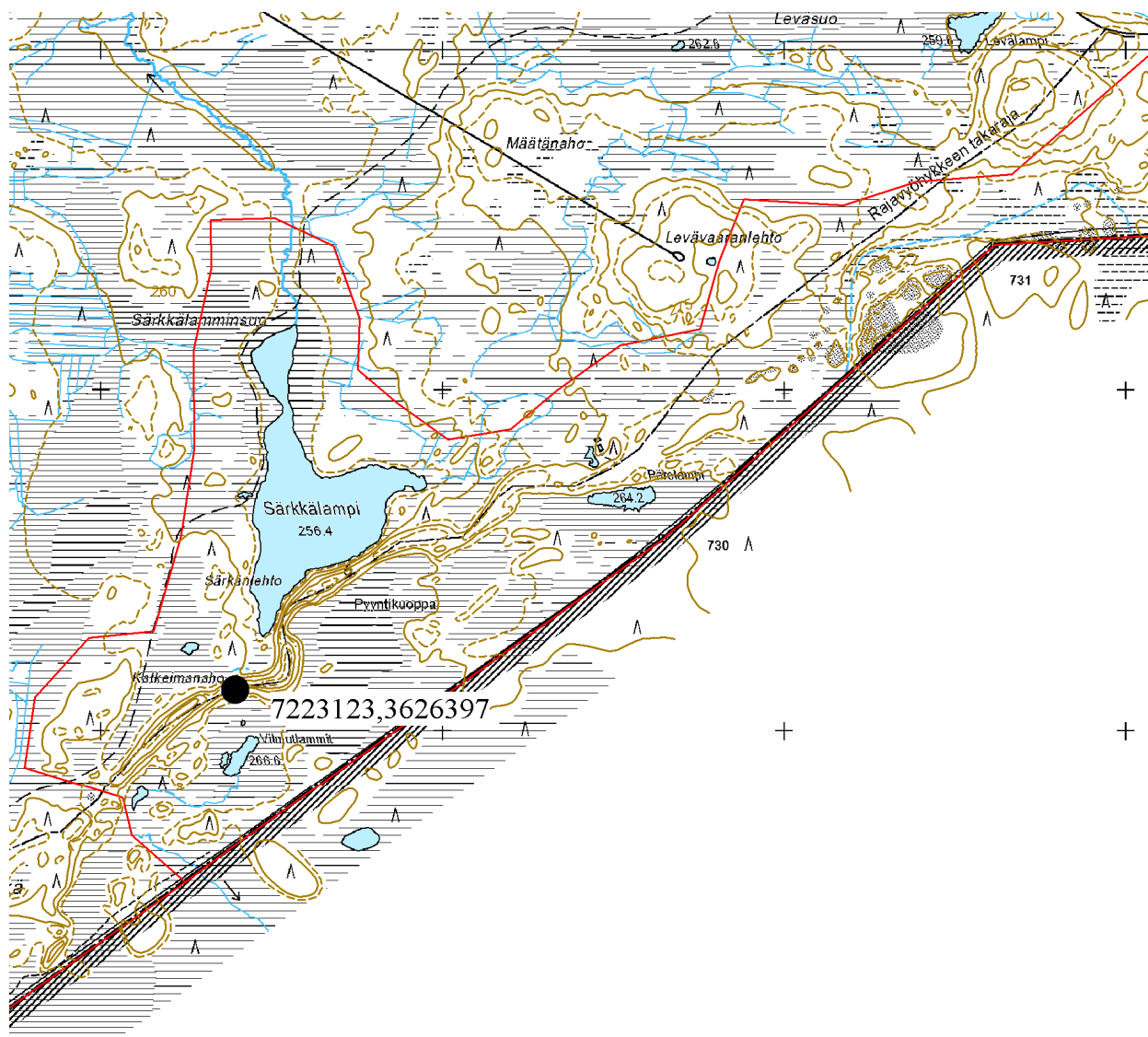
Paikalla on vanhan ylispetäjän kylkeen tehty tähystystorni. Petäjän luoteispuolella on kaksi pystytukea, joista on isketty porrasmaiset vaakatuet petäjään. Rakenteen pohja-ala on kolmiomainen, korkeus määrittelemätön. Käytöstä poistetun rakenteen alaosa sahattu pois runsaan kahden metrin korkeudelta. Rakenne lepää petäjään kiinnitettyjen vaakatuukien varassa. Huipulla on kaiteiden reunustama lautalava.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

1. SUOMUSSALMI, VASKENVAARA, VILMUTLAMMIT (pohjoinen)

Tähystystornin jäännökset

Ote maastokartasta 4513 07 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

2. SUOMUSSALMI, VASKENVAARA, SÄRKKÄLAMPI (itä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat(?) (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 07 c
Koordinaatit:	x= 7223 510, y= 3626 798, z= 267,55 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 38,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	24.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	VASK_02_02a, VASK_02_02b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pyyntikuoppa Kalevalapuistoon kuuluvan Vaskenvaaran alueella Särkkälammen kaakkoispuolisella harjulla lammen itäkärjestä n. 250 metriä lounaaseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Vaskenvaaran alueen lounaisosassa Särkkälammen kaakkoispuolisen harjanteen kapeimmalla kohdalla. Alue on kapean moreeniharjanteen mäntyä kasvavaa lakea.

Kohteen kuvaus

Paikalla on yksittäinen pyyntikuoppa(?), jonka ala on n. 2,5 x 2,5 metriä ja syvyys noin metri. Kuoppa vaikuttaa alkuaan neliömäiseltä. Kuopan reunojen maannoksen perusteella kuoppa on historialliselta ajalta, huuhtoutumiskerrosta ei tavattu. Kyseessä on ehkä hyvin myöhäinen pyyntikuoppa, johon kuopan sijainti näyttäisi viittaavan. Vastaavanlaisia kuoppia on myös Öllörinsärkän alueella.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

2. SUOMUSSALMI, VASKENVAARA, SÄRKKÄLAMPI (itä)

Pyynti-/maakuoppa

Ote maastokartasta 4513 07 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

3. SUOMUSSALMI, VASKENVAARA, SÄRKÄNLEHTO

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	yöpymispaikat (metsästyksen ja kalastukseen liittyvät jäännökset)
Ajoitus:	historiallinen/moderni
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 07 c
Koordinaatit:	x= 7223 686, y= 3626 441, z= 257,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 38,5 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	24.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	VASK_03_03a, VASK_03_03b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kalakämpän paikka Kalevalapuistoon kuuluvan Vaskenvaaran alueella Särkkälammen länsirannalla lammen eteläkärjestä n. 300 metriä pohjoiseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Vaskenvaaran alueen lounaisosassa Särkkälammen länsirannalla Särkänlehdon pohjoisosassa. Alue moreenikankaan reheväkasvuista sekametsää lammenrannan tasanteella.

Kohteen kuvaus

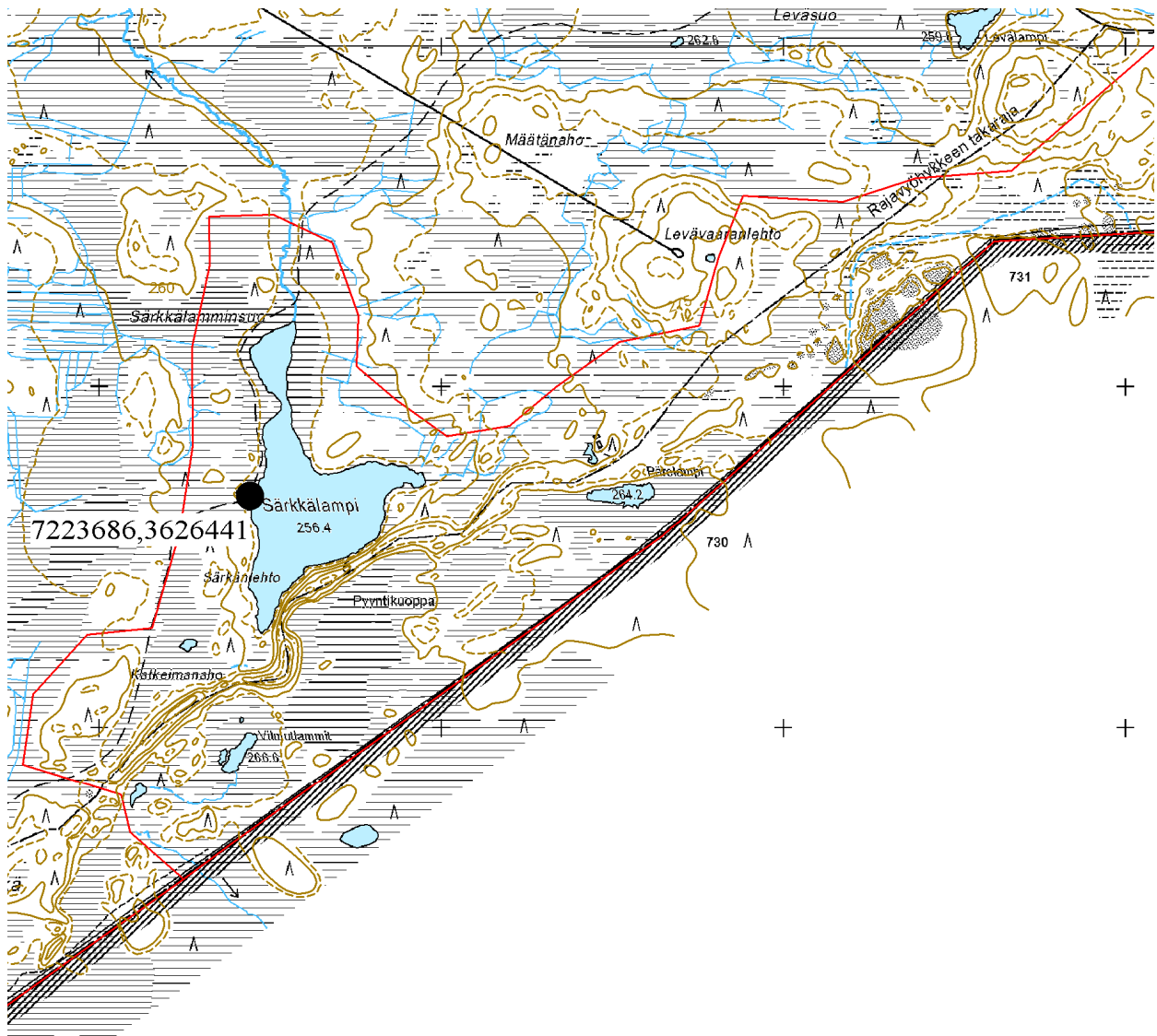
Paikalla on kalakämpän (tms.) pohja, jonka ala on n. 4 x 4 metriä. Kämpän nurkkakivet ovat näkyvillä rannan puolella. Kämpän paikka on palanut/poltettu. Siinä on näkyvillä palanutta tasolasia sekä metallipaloja, mm. saranarautoja. Kämpää lämmitetty kamiinalla, rakennuksen kohdalla ei ole havaittavissa kiukaan tms. tulisijan jäännöstä. Kämpän rantaa käytetään yhä venepaikkana.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

3. SUOMUSSALMI, VASKENVAARA, SÄRKÄNLEHTO

Kämpän paikka

Ote maastokartasta 4513 07 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

4. SUOMUSSALMI, VASKENVAARA, SÄRKÄNMAJA (pohjoinen)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	tunnistamaton (-)
Tyyppin tarkenne:	puurakenne (-)
Ajoitus:	historiallinen/moderni
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 07 c
Koordinaatit:	x= 7223 923, y= 3627 457, z= 265 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 39 km koilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	24.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	VASK_04_04, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tunnistamattoman puurakenteen paikka sijaitsee Kalevalapuistoon kuuluvan Vaskenvaaran alueella Särkkälammesta n. 550 metriä itään ja Särkänmajasta n. 100 metriä pohjoiseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Vaskenvaaran alueen lounaisosassa Särkänmajan pohjoispuolisella suokuivalla. Alue on suon ympäröimä kuiva, jokseenkin avoin saareke, jolla kasvaa jokunen mänty.

Kohteen kuvaus

Paikalla on teollisin nauloin koottu neliömäinen vanhoista hirsistä koottu rakenne. Lavamaisen rakenteen alatukena on kolme yhdensuuntaista hirttä, joiden päällä poikittain on tasavälein kahdeksan hirttä. Osa hirsistä on salvottuja ja selvästi uusiokäytössä. Kohteen luonnetta ei pystytty määrittelemään. Lähinnä mieleen tulee suhteellisen nuoren pois siirretyn suoniittyladon paikka; sellaisen pohjarakenteiksi puut tosin ovat varsin isoja, eikä naulojen käyttökään tuntuisi tätä ajatusta tukevan.

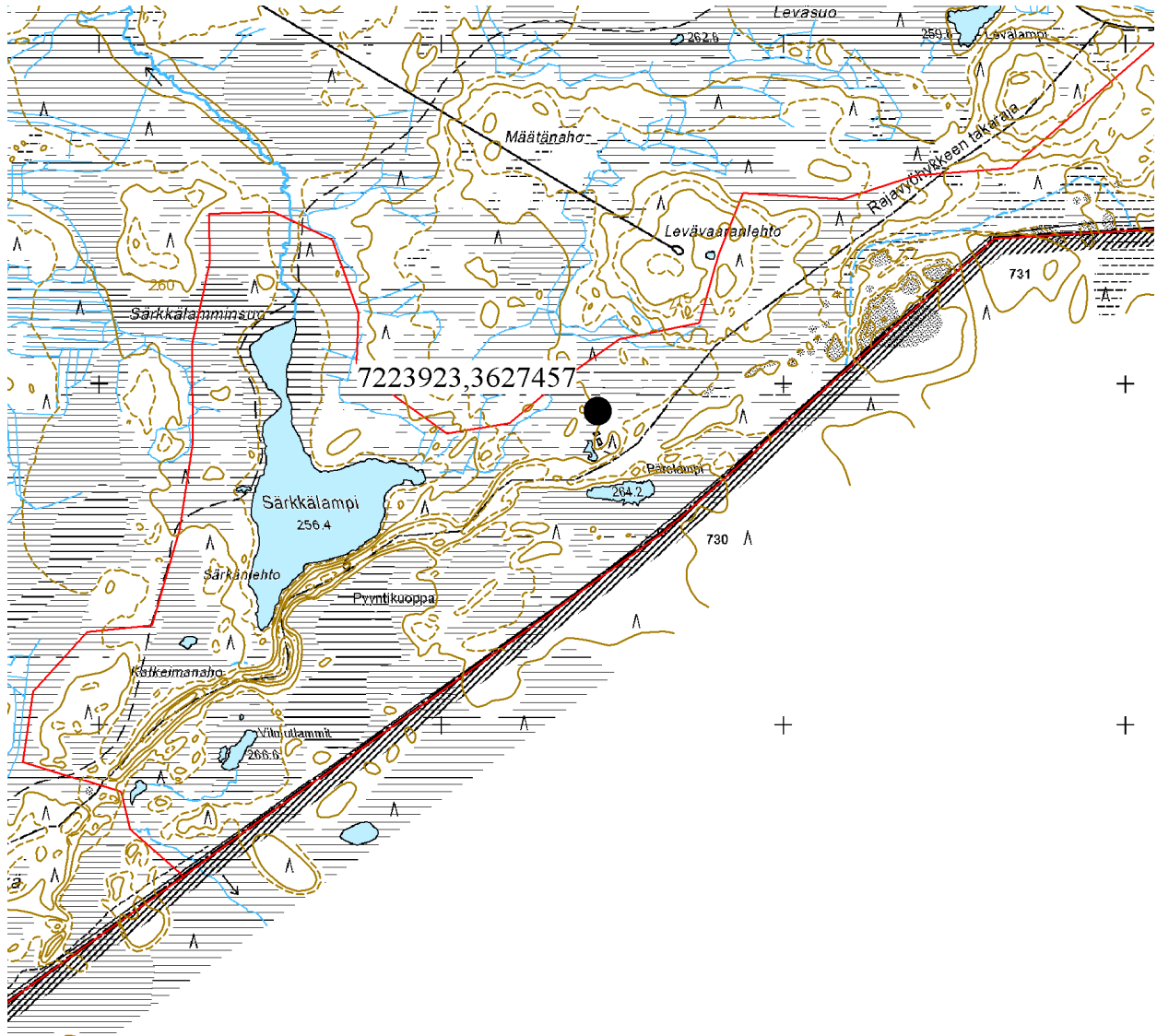
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

4. SUOMUSSALMI, VASKENVAARA, SÄRKÄNMAJA (pohjoinen)

Tunnistamaton puurakenne

Ote maastokartasta 4513 07 c

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

2.9. VIISIRIIHINEN

A. TARKASTETUT KULTTUURIKOHTEET

Viisiriihisen aluetta tarkastettiin 31.8.2007. Alueelta ei tavattu kulttuurikohteita.

B. TARKASTAMATTOMAT KOHTEET

1. VIISIRIIHINEN

Riihen kiukaita, 5 kpl – (Elinkeinohistorialliset muinaisjännökset)

x = 7195 80, y = 3626 30 (Viisiriihinen)

PK 4424 07 a

Samuli Paulaharju kertoo teoksessaan *Kainuun mailta* (1922, 2. painos 1958; s. 144 seuraavaa: *”Kiannon Vuokin perukoilla on muuan tavaton aho, jota nimitetään Viisiriihiseksi, ja sanotaan siinä toistasataa vuotta takaperin ollen viisi metsäriihtä. Niiden kiukaanrauniot vielä näkyvät”*. Alpo Räisänen kertoo teoksessa *Kalevalapuisto – rajan elämää ja erämaan luontoa* (2005) olevassa paikannimiä käsittelevässä artikkelissaan vuonna 1967 kirjatun tiedon (mts.; s. 69), jonka mukaan alueella on ollut suomalaisten ja karjalaisten yhteinen halme ja viisi rihtä. Suomalaisten hevosten sotkettua karjalaisten halmeen syntyi riita, jonka seurauksena karjalaiset polttivat suomalaisten riihet. Kertomusten perusteella on varsin ilmeistä, että paikalla on ollut riisiä, joiden kiukaat ovat löydettävissä. Kiukaita etsittiin tuloksetta kankaan eteläosasta läheltä Sakkolampea, missä peruskartan mukaan sijaitsee lähde. Samoin katsottiin kankaan korkeimpia kohtia. Kankaan länsireunaa sivuaa metsäautotie ja tämä puoli on myös hakkuiden ja äestyksen rikkomaa. Riihenkiukaat erottunevat matalana sammalen peittämänä kumpuna, jollaisen havaitseminen muuten kuin aivan vierestä on varsin sattumanvaraista.

2.10. ÖLLÖRINSÄRKÄ

A. TARKASTETUT KULTTUURIKOHTEET

1. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKÄ, JYSMÄNKANGAS

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	kuopat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7226 685, y = 3633 400, z = 232,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 5 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45,5 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_01_01a, ÖLLÖ_01_01b), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Maakuoppa Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen pohjoisosassa Iso-Öllörin pohjoispuolisen Jysmänkankaan itäosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Jysmänkankaan itäosassa Iso-Öllörin Kuikkasalmen koillispuolella polun pohjoispuolella n. 200 metriä järvenrannasta pohjoiseen. Alue on vanhaa kuusta kasvavaa moreenikangasta.

Kohteen kuvaus

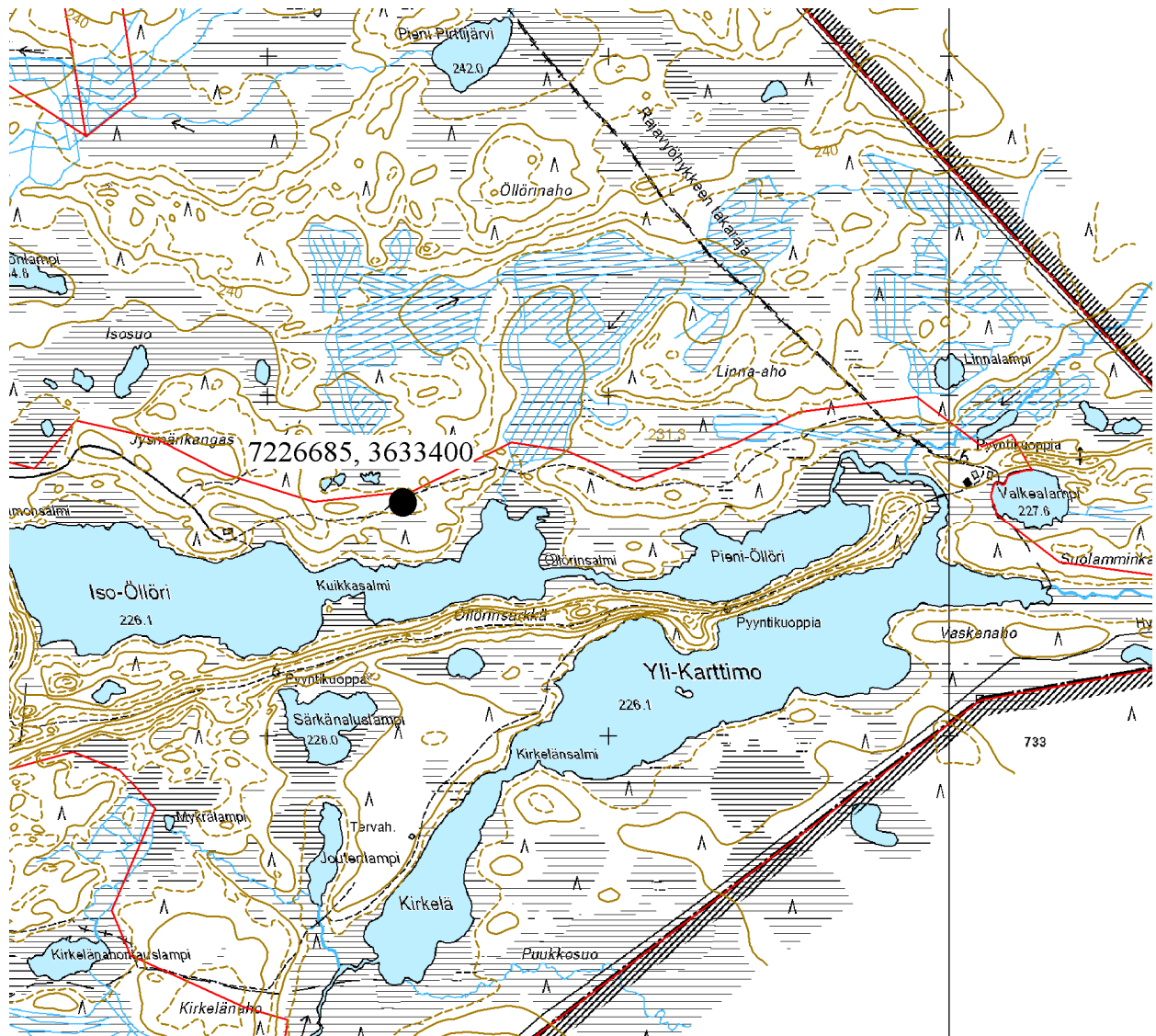
Paikalla on yksittäinen maakuoppa, jonka halkaisija on n. 1,5 metriä ja syvyys n. 1,0 metriä. Maannoksensa perusteella kuoppa vaikuttaa olevan historialliselta ajalta. Ainakin pääosa kuopasta kaivetusta maasta on loivana kumpareena kuopan eteläreunalla. Kuopan muoto on sellainen, että kyseessä ei liene luontaisesti muodostunut kuoppa, tuulenkaato tms. Kuopan tarkempaa laatua ei pystytty lähemmin määrittelemään. Kyseessä voisi lähinnä olla kaskiviljelyyn liittyvä säilytyskuoppa, vaikka sellaiseksikin kuopan muoto on poikkeuksellinen.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

1. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, JYSMÄNKANGAS

Maakuoppa

Ote maastokartasta 4513 10 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

2. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKÄ, VALKEALAMMENKANGAS (länsi)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	kuopat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7226 713, y = 3634 991, z = 227,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 47 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_02_02a, ÖLLÖ_02_02b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kellaria muistuttava kuoppa Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen itäosassa Valkealammenkankaan länsirannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Valkealammenkankaan länsireunalla Yli-Karttimon ja Pieni-Öllörin välisen salmen itärannan törmässä. Viereinen kangas on mäntyä kasvavaa moreenikangasta.

Kohteen kuvaus

Paikalla on rantatörmään kaivetun kellarimaisen rakenteen jäännös. Kuopan koko on n. 2,5 x 2,5 metriä ja syvyys runsas metri. Kuopan kattorakenteena olleet puut ovat romahtaneet alas kuoppaan. Kulkuaukko kuoppaan on ollut alarinteen puolella kohti salmea. Vaikka rakenne muistuttaa kellaria, kyseessä on suhteellisen nuori rinteeseen kaivettu tilapäisluonteinen suoja.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

2. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, VALKEALAMMENKANGAS (länsi)

Kellarimainen maakuoppa/tilapäissuoja?

Ote maastokartasta 4513 10 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

3. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKÄ, RAIPPALAMPI (itä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	maarakenteet (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset?)
Tyyppin tarkenne:	vallit, kuopat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7225 729, y = 3631 961, z = 227,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 200 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 44 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_03_03a – b ja ÖLLÖ_03_04a – c (5 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Maaramppi Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen länsiosassa Raippalammen itärannan keskivaiheilla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Raippalammen itärannan keskivaiheilla olevan niemen kohdalla lounaaseen jatkuvan Öllörinsärkän länsirinteessä. Alue on kivikkoista moreeniharjanteen jyrkkää rinnettä. Kuivassa rinteessä kasvaa jonkin verran mäntyä.

Kohteen kuvaus

Paikalla on viistosti rinteeseen tehty ramppi, jonka pituus on n. 100 metriä ja leveys n. 1,5 metriä. Ramppi alkaa järveen pistävän niemen pohjoiskärjen ja lammen itärannan väliin jäävän lahdelman pohjukasta, mistä se nousee viistosti ylös rinnettä. Ramppi on jokseenkin pohjois-eteläsuuntainen. Rampin alarinteen puolella on rakenteen pituussuuntainen vallimainen porraskoroke, ylärinteen puolella rampin reunaan on kaivettu rinteeseen. Tuloksena on paikalle saatu tasattua tiemäinen pohja, jonka leveys on n. 1,2 - 1,5 metriä. Iältään ramppi ei ole kovin vanha. Kyseessä lienee jonkin (metsä?)työkoneen siirtoa varten tehty rakenne. Rampin yläosassa, rampin yläpuolisessa rinteessä aivan sen vieressä, on kivikkomaahan kaivettu kuoppa, jonka ala on n. 2 – 3 metriä ja syvyys n. 0,5 metriä. Myös se on iältään nuori ja liittyy jollain tavalla kuvattuun ramppiin.

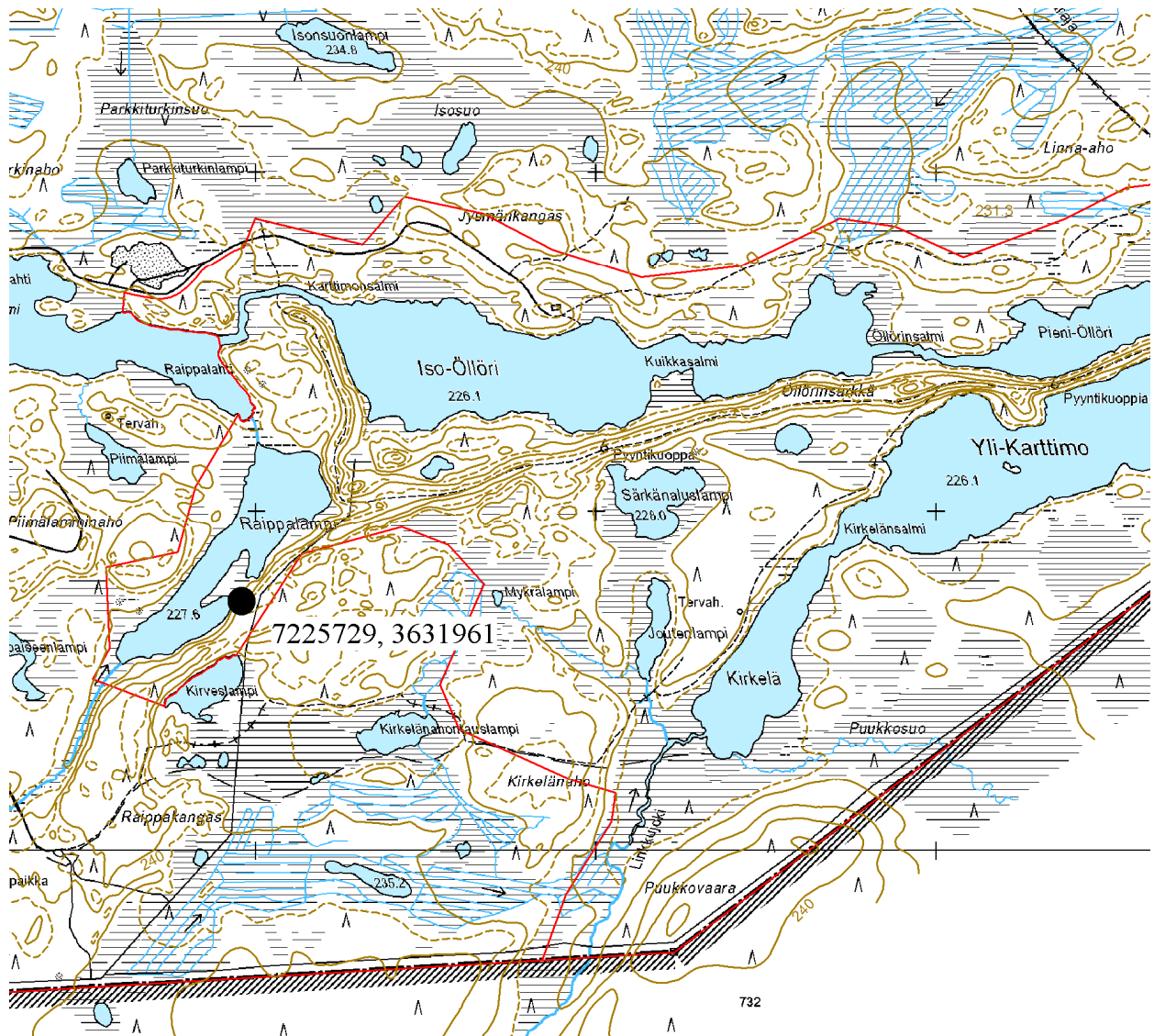
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

3. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, RAIPPALAMPI (itä)

Maaramppi ja kuoppa

Ote maastokartasta 4513 10 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

4. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKÄ, KIRKELÄ

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	taide, muistomerkit (latomukset, hakkaukset muistomerkit tarinapaikat yms. muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kaiverrukset (muistomerkit)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7225 558, y = 3633 343, z = 227,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_04_05a, ÖLLÖ_04_05b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi merkkipetäjää Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen eteläosassa Yli-Karttimon eteläisen lahden länsirannalla Linkkujoen suusta n. 200 m pohjoiskoilliseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kirkelä -nimisen lahden länsirannan tasaisella rantavyöhykkeellä hiekkamoreenikankaalla. Kohteen kaakkoispuolella on järvi, koillispuolella nousee rinne. Rannansuuntainen polku kulkee kohteen itäpuolitse.

Kohteen kuvaus

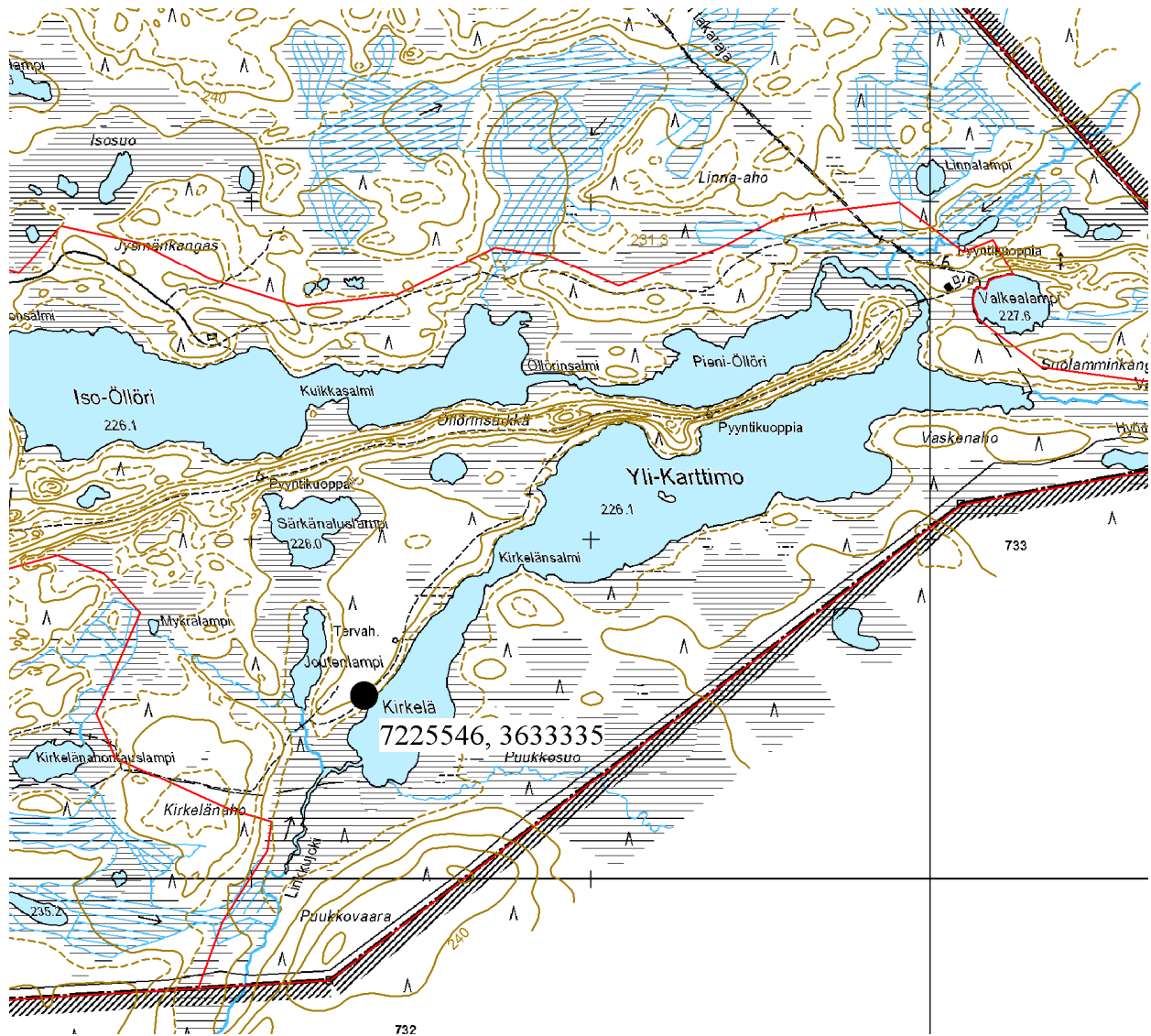
Paikalla on kaksi pilkallista merkkipetäjää. Puut sijaitsevat rantaterassin luoteislaidalla lähellä luoteeseen laskevaa rinnettä. Paikalla olevasta kämpänrauniosta (kohde Öllörinsärkkä 10) n. 8 metriä lounaaseen olevan petäjän alaosassa on harmaantunut koverrus, jossa erottuu karkeasti kirjaimet V T. Merkintä on veisteen yläosassa n. 1,2 metrin korkeudella. Kämpästä n. 25 metriä lounaaseen, aivan rinteiden juurella olevassa petäjässä on n. 30 cm leveä ja 20 cm korkea kyljestynyt veiste n. 1,4 metrin korkeudella. Veisteessä erottuu vuosiluku 1934. Kumpikin veiste on kohti rantaa. Merkinnät liittyvät viereisen kämpän historiaan.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

4. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, KIRKELÄ

Merkkipetäjä

Ote maastokartasta 4513 10 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

5. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKÄ, JOUTENLAMPI (itä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat
Ajoitus:	esihistoriallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7225 557, y = 3633 200, z = 230 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 10 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 44,5 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_05_07, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Yksittäinen pyyntikuoppa Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen eteläosassa Joutenlammen itärannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Öllörinsärkän alueen eteläosassa Joutenlammen Yli-Karttimon eteläisen lahden, Kirkelän, välisen kangasniemekkeellä Joutenlammen eteläosan itärannalla, noin 80 metriä lammesta laskevan puron niskalta koilliseen. Alue on mäntyä kasvavaa kuivahkoa hiekkakangasta lähellä lammen rantaa.

Kohteen kuvaus

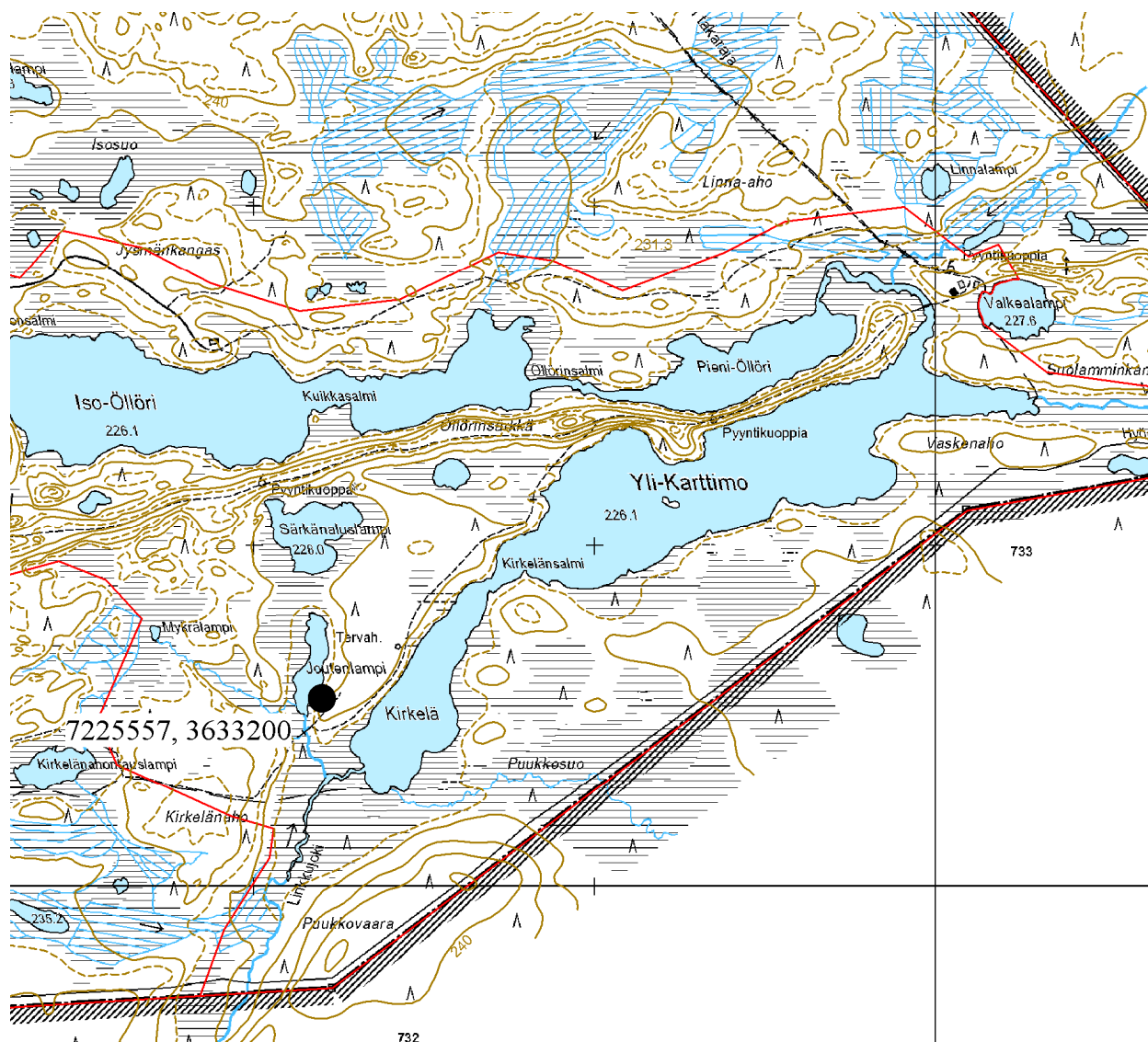
Paikalla on yksittäinen pyyntikuoppa. Muotonsa ja maannoksensa perusteella kyseessä näyttäisi olevan esihistoriallisen ajan jäännös. Kuopan ala on n. 2 x 2,5 metriä ja syvyys n. 0,6 metriä. Kuoppa on jokseenkin pohjois-eteläsuuntainen. Kuoppaan tehdyssä koepistossa tavattiin selvä huuhtoutumiskerros.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

5. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, JOUTENLAMPI (itä)

Pyynti-/maakuoppa

Ote maastokartasta 4513 10 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

6. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, RAIPPALAMPI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	5
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7226 145, y = 3632 211, z = 235 m mpy
Koordinaattiselite:	keskimmäinen kuoppa 3
Maastomerkinä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 5000 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 44 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_06_08 – ÖLLÖ_06_10, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Viisi pyyntikuoppaa Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen länsiosassa Raippalammen pohjoispään itäpuolisen harjanteen laella n. 350 metrin matkalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Raippalammen itäpuolisella pääosin mäntyä kasvavalla hiekkamoreeniharjulla. Kuopat ovat paikalla, missä idässä yhtenäinen harju jakaantuu lounaiseen ja kohti pohjoista kääntyvään osaan. Selvimmin erottuvat kuopat ovat pohjoisessa laajemmaksi kankaaksi levenevän harjun eteläisessä kapeikossa.

Kohteen kuvaus

Paikalla on viisi(?) pyyntikuoppaa. Kuopat sijaitsevat harjanteen laella, yksi hieman alavammalla kohdassa. Kuopat 4 ja 5 ovat pitkälle maatuneita, mutta löydettävissä. Kuopan 3 itäpuolella mahdollisesti toinenkin kuoppa. Kuopan 2 itäpuolella on kaksi loivaa painannetta, jotka tulkittiin luontaisiksi. Kohde on ennestään tunnettu, Suomussalmi 244.

1. x = 7226 223, y = 3632 261, kuopan ala n. 2,5 x 3 m ja syvyys n. 0,9 m, kankaan itälaidalla.
2. x = 7226 185, y = 3632 210, kuopan ala n. 2 x 2,5 m ja syvyys n. 0,6 m, harjanteen länsilaidalla.
3. x = 7226 145, y = 3632 211, kuopan ala n. 2,5 x 3 m ja syvyys n. 1,0 m, harjanteen laella.
4. x = 7226 047, y = 3632 312, kuopan ala n. 1,5 x 3 m ja syvyys n. 0,3–0,4 m, alanteessa.
5. x = 7226 009, y = 3632 391, kuopan ala n. 1,5 x 2 m ja syvyys n. 0,5 m, harjanteen eteläreunalla.

Kohde kuuluu Kainuun maakunnallisesti merkittäviin muinaisjäännöksiin (2007, s. 114–116)

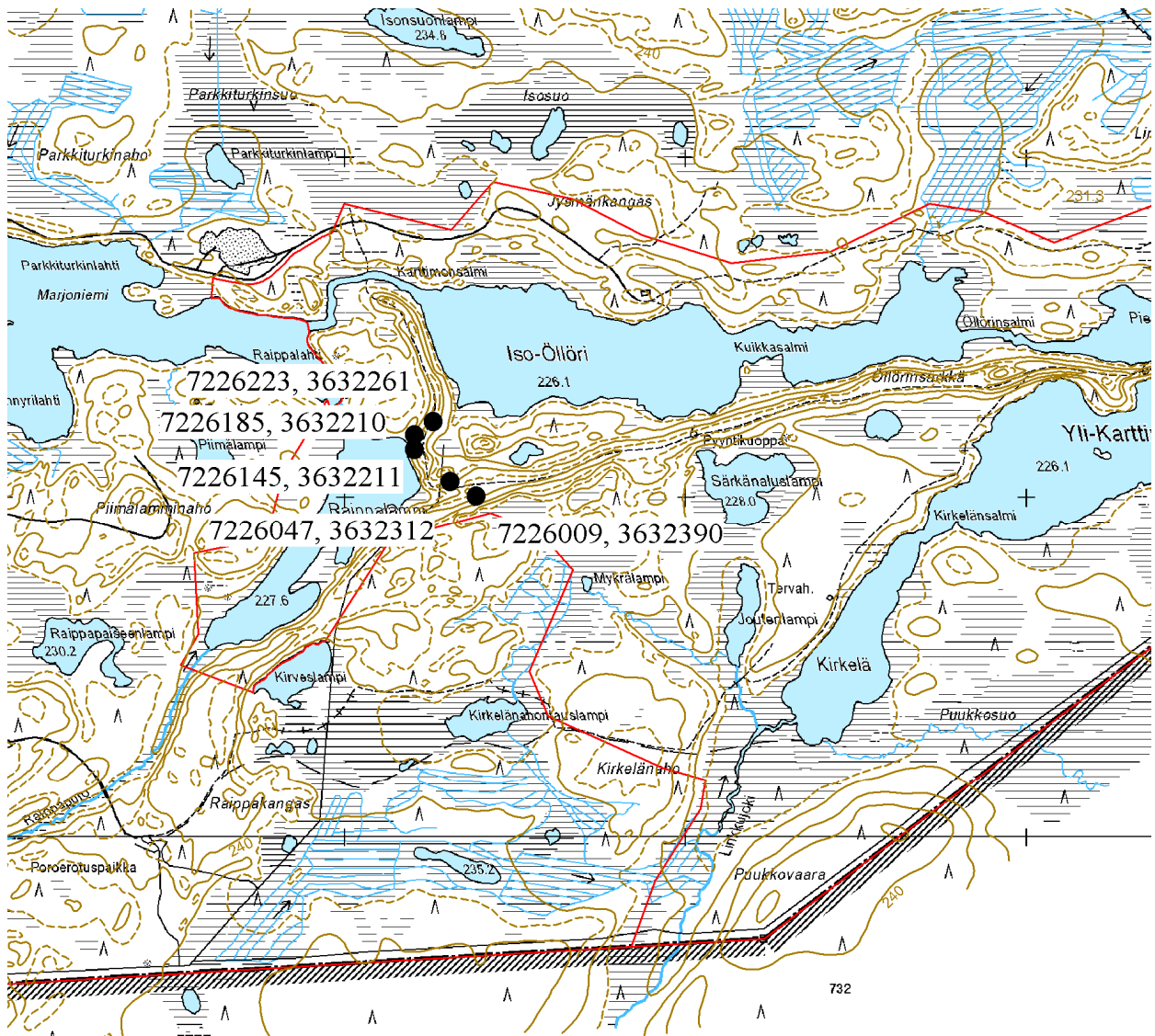
Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

6. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, RAIPPALAMPI

Pyyntikuoppia

Ote maastokartasta 4513 10 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

7. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, ÖLLÖRINSÄRKKÄ

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	3
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7226 180, y = 3633 050, z = 237,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 4000 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 44,5 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_07_13a – ÖLLÖ_07_14b (4 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kolme pyyntikuoppaa Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen keskiosassa harjannetta kulkevan polun varrella n. 120 metrin matkalla Särkänlammen luoteiskulman pohjoispuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Iso-Öllörin ja sen kaakkoispuolisen Särkänaluslammen välisen moreeniharjanteen laella. Kuusi-mäntymetsää kasvava harjanteen laki on paikalla jokseenkin tasainen ja puolisansataa metriä leveä.

Kohteen kuvaus

Paikalla on kolme pyyntikuoppaa. Kuopat sijaitsevat harjanteen laella, kaksi isoa harjanteen etelälaitaa kulkevan polun varrella ja yksi pienempi epämääräinen harjanteen pohjoislaidan varvikossa laen reunalta n. 10 metrin päässä. Kuopat 1 ja 2 ovat maannoksensa perusteella historiallisia. Kolmas kuoppa on hieman epämääräinen, mahdollisesti muita vanhempi. Kohde on ennestään tunnettu, Suomussalmi 245.

1. x = 7226 167, y = 3633 030, kuopan ala n. 2,5 x 3 m ja syvyys n. 1,3 m, harjanteen etelälaidalla.
2. x = 7226 178, y = 3633 108, kuopan ala n. 2 x 2,5 m ja syvyys n. 0,7 m, harjanteen etelälaidalla.
3. x = 7226 212, y = 3633 093, kuopan halkaisija n. 2,5 m ja syvyys n. 0,6 m, harjanteen pohjoislaidalla.

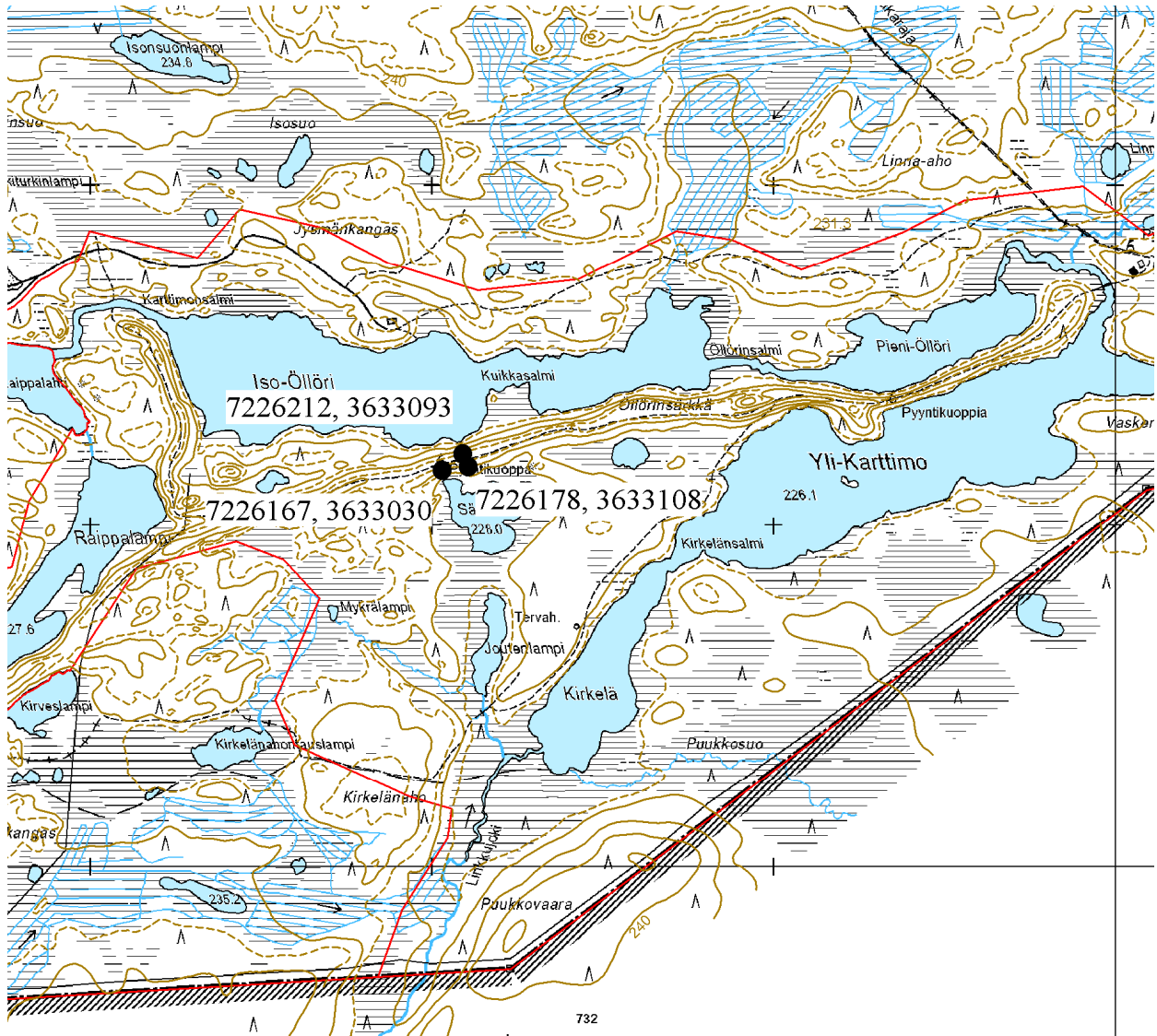
Kohde kuuluu Kainuun maakunnallisesti merkittäviin muinaisjäännöksiin (2007, s. 114–116)

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

7. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKÄ, ÖLLÖRINSÄRKÄ

Pyyntikuoppia

Ote maastokartasta 4513 10 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

8. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKÄ, PIENI-ÖLLÖRI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	3
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7226 380, y = 3634 370, z = 237,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 1000 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 46 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_08_17a, ÖLLÖ_08_17ab, ÖLLÖ_08_18, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kolme pyyntikuoppaa Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen keskiosassa harjannetta kulkevan polun varrella n. 50 metrin matkalla harjanteen kapeimmalla kohdalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Pieni-Öllörin ja sen eteläpuolisen Yli-Karttimon välisen moreeniharjanteen kapeimmalla kohdalla. Harjanteen laki on kuivahkoa kuusi-mäntymetsää, jyrkkien rinteiden alapuolinen ranta on aluskasvillisuudeltaan rehevää, aluskasvillisuutena mm. suopursua.

Kohteen kuvaus

Paikalla on kolme pyyntikuoppaa. Muotonsa ja maannoksensa perusteella kyseessä ovat historiallisen ajan jännökset. Kuopista kaksi suurinta sijaitsee harjanteen kapeimman kohdan laella n. 35 – 40 metrin päässä toisistaan. Kolmas kuoppa sijaitsee harjanteen juurella, sen etelärannalla olevalla kapealla terassilla. Kohde on ennestään tunnettu, Suomussalmi 246.

1. x = 7226 398, y = 3634 416, kuopan ala n. 2,5 x 3 m ja syvyys n. 0,8 m, harjanteen keskellä.
2. x = 7226 364, y = 3634 339, kuopan ala n. 2,5 x 3 m ja syvyys n. 1,5 m, harjanteen pohjoislaidalla.
3. x = 7226 360, y = 3634 354, kuopan halkaisija n. 2 m ja syvyys n. 0,6 m, harjanteen etelärannalla.

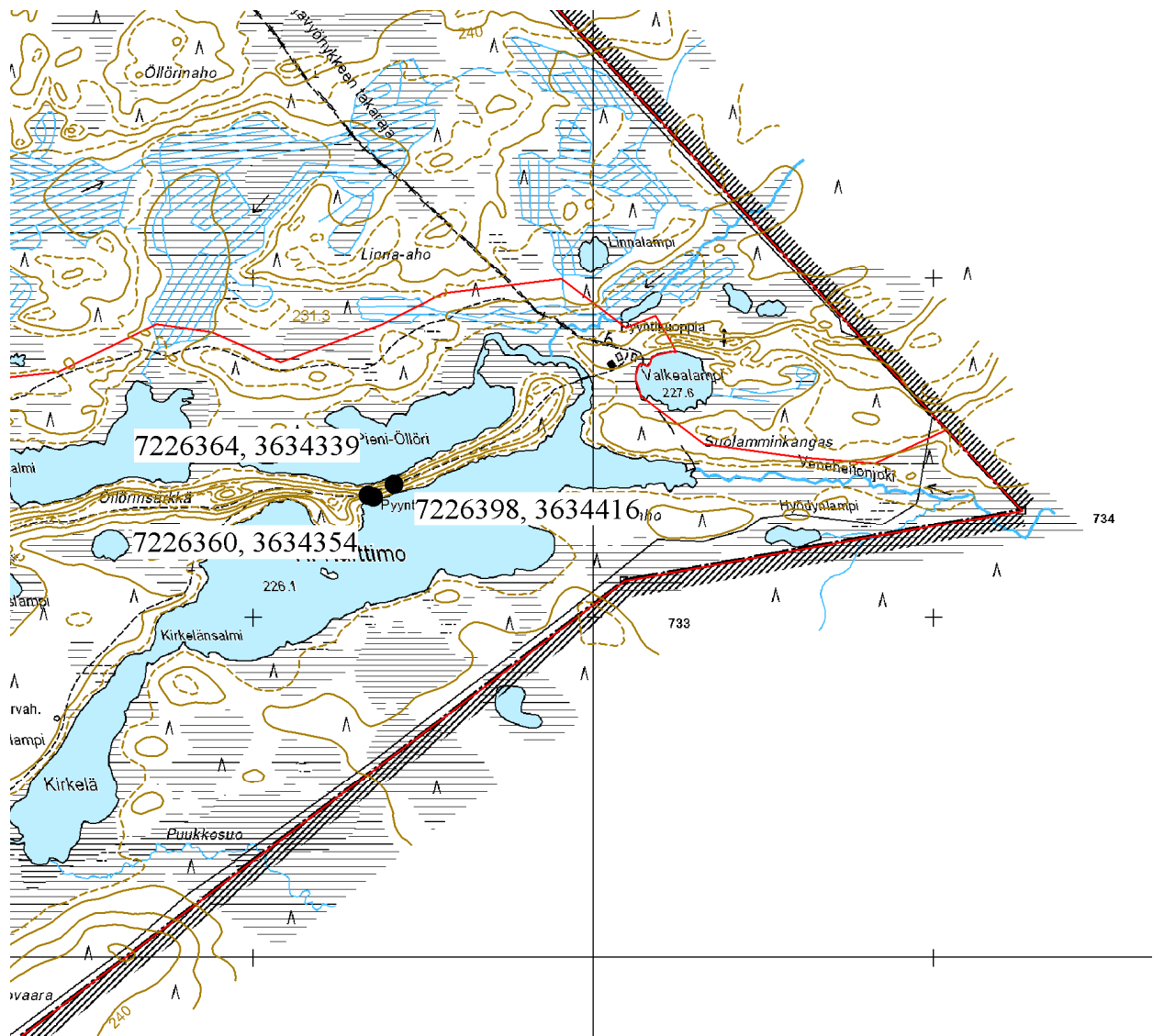
Kohde kuuluu Kainuun maakunnallisesti merkittäviin muinaisjännöksiin (2007, s. 114–116)

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

8. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKÄ, PIENI-ÖLLÖRI

Pyyntikuoppia

Ote maastokartasta 4513 10 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

9. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, VALKEALAMMENKANGAS

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	pyyntikuopat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	6
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7226 816, y = 3635 007, z = 230 m mpy
Koordinaattiselite:	keskeisin kohta (kuopat 1 – 3)
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20000 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 47 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_09_19a – ÖLLÖ_09_24 (9 kpl), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kuusi pyyntikuoppaa sijaitsevat Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen itäosassa Valkealammenkankaan länsiosassa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Valkealammen pohjoispuolisen kankaan länsiosassa. Alue on havupuuvoittoista sekametsää kasvavaa moreenikangasta, jonka hiekkavilla reunoilla kuopat sijaitsevat. Kangasta rajaa lännessä järvien välinen salmi, pohjoisessa suon reunustama puro, etelässä suon ympäröimä lampi. Harjanne jatkuu itään laeltaan kivikkoisena.

Kohteen kuvaus

Paikalla on kuusi pyyntikuoppaa. Muotonsa ja maannoksensa perusteella kyseessä ovat historiallisen ajan jännökset. Kuopista kolme sijaitsee kankaan pohjoisreunalla polun varrella. Neljäs kuoppa on näistä n. 100 itään polun eteläpuolella olevalla ylemmällä terassilla. Viides kuoppa on aivan kankaan lounasrinteen partaalla. Kuudes kuoppa sijaitsee kankaan etelälaidalla rajavartioston majan saunasta n. 20 m koilliseen. Kohde on ennestään tunnettu.

1. x = 7226 815, y = 3634 985, kuopan ala n. 2 x 3 m ja syvyys n. 0,8 m, ympärillä matala valli.
2. x = 7226 816, y = 3635 007, kuopan ala n. 2,5 x 3 m ja syvyys n. 0,5 m, ympärillä valli.
3. x = 7226 820, y = 3635 014, kuopan halkaisija n. 2,5 m, syvyys n. 0,5 m, ympärillä matala valli
4. x = 7226 831, y = 3635 118, kuopan ala n. 2,5 x 3 m, syvyys n. 0,6 m, ympärillä valli.
5. x = 7226 765, y = 3634 968, kuopan ala n. 2 x 2,5 m, syvyys n. 0,8 m, kankaan lounaisreunalla.
6. x = 7226 756, y = 3635 118, kuopan ala n. 2,5 x 3 m ja syvyys n. 0,6 m, ympärillä valli.

Kohde kuuluu Kainuun maakunnallisesti merkittäviin muinaisjännöksiin (2007, s. 114–116)

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

9. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, VALKEALAMMENKANGAS

Pyyntikuoppia

Ote maastokartasta 4513 10 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

10. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKÄ, KIRKELÄN AUTIOTUPA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	yöpymispaikat (metsästyksen ja kalastukseen liittyvät muinaisjäännökset?)
Ajoitus:	historiallinen/moderni
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7225 558, y = 3633 343, z = 227,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 20 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_10_25a – ÖLLÖ_10_25e (5 kpl), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Rakennuksenjäännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen eteläosassa Yli-Karttimon eteläisen lahden länsirannalla Linkkujoen suusta n. 200 m pohjoiskoilliseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kirkelä -nimisen lahden länsirannan tasaisella rantavyöhykkeellä hiekkamoreeni kankaalla. Kohteen kaakkoispuolella järvi, koillispuolella nousee rinne. Rannansuuntainen polku kulkee kohteen länsipuolitse.

Kohteen kuvaus

Paikalla on Kirkelän autiotuvan pohja, jonka ala on n. 4 x 4 metriä. Autiotupa on merkitty vuoden 1969 topografiselle kartalle. Pyöröhirsistä koirankaulasalvotusta kämpästä on enimmillään jäljellä viisi hirsikertaa. Kämpän oviaukko etelälounaaseen. Oven lännenpuoleisessa nurkassa kamiinan jäännökset savutorvineen. Näiden vieressä rautainen pokasahan kaari. Kattorakenteet luhistuneet kehikon päälle ja sisään. Kämpän etualalla tallaantunut aukio, jossa edelleen satunnaisessa käytössä oleva luonnonkivinen tulistelupaikka. Kämpä merkitty vielä 1983 ilmakuvauksen perusteella tehdyille peruskartalle. Mahdollisesti tehty 1930-luvulla, mihin viereinen merkkipetäjän kaiverrus viittaa (ks. kohde 4).

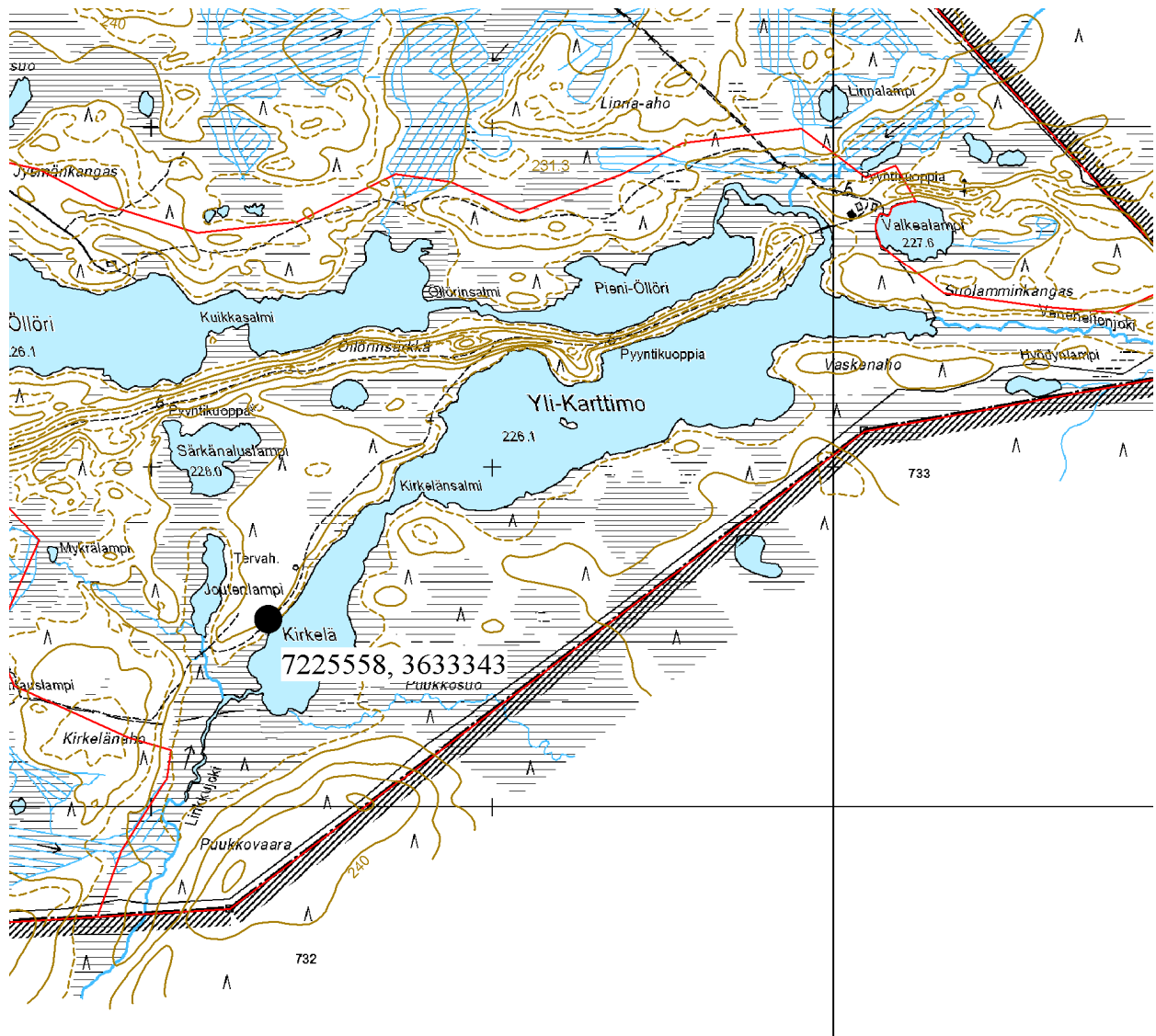
Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

10. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, KIRKELÄN AUTIOTUPA

Autiotuvan/eräkämpän jäännökset

Ote maastokartasta 4513 10 a

Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

11. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKÄ, VALKEALAMMENKANGAS (lounas)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjännökset?)
Tyyppin tarkenne:	tulisijat (-)
Ajoitus:	ajoittamaton
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7226 699, y = 3634 999, z = 227,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 5 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 47 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_11_26a, ÖLLÖ_11_26b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivetyn lieden jännökset Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen itäosassa Valkealammenkankaan länsirannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Valkealammenkankaan länsireunalla Yli-Karttimon ja Pieni-Öllörin välisen salmen itärannan törmässä salmen yli johtavan kävelysillan eteläpuolella. kankaan niemimäisessä hiekkamoreenireunalla on pieni vyörymä/maanottoipaikka, jonka viereinen kangas on mäntyä kasvavaa moreenikangasta.

Kohteen kuvaus

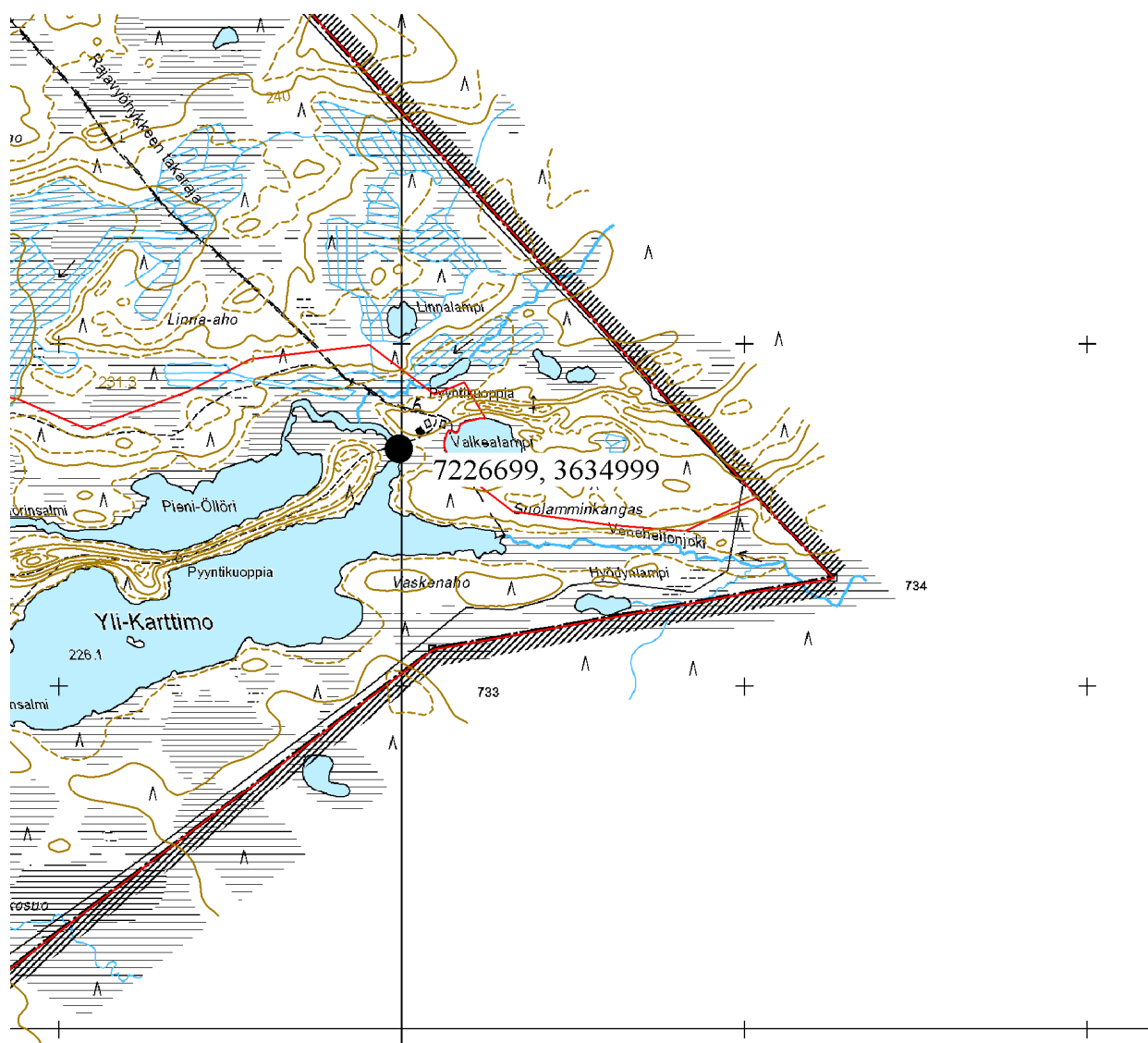
Paikalla on kivetyn lieden jännökset, jotka sijaitsevat vyörymän/maanottoaikan kankaanpuoleisessa reunassa. Kyseessä on ainakin osittain huuhtoutumiskerroksessa oleva palaneiden kivien keskittymä, jonka leveys on puolisen metriä. Osa kivistä on vyörynyt alas. Paikalta ei löydetty kvartsia tai muuta ajoitukseen viittaavaa. Paikalla on voitu tulistella myöhäänkin, mutta kivien asema ei näyttänyt viittaavan aivan äskettäiseen tulenpitoon.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

11. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, VALKEALAMMENKANGAS (lounas)

Ajoittamaton tulisija

Ote maastokartasta 4513 10 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

12. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, SUOLAMMINKANGAS

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työpaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	yöpymispaikat (-)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	3
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7226 516, y = 3635 130, z = 230 m mpy
Koordinaattiselite:	asuinrakennuksen kiuas
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 2500 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 47 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_12_27a – ÖLLÖ_12_30b (9 kpl.), Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Metsätyökämpän paikka, jossa ainakin asuinrakennuksen ja tulisijattoman ulkorakennuksen pohjat sekä kiuas. Kauempana näistä lisäksi yksittäiset kivikasa ja kuoppa. Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen itäosassa Yli-Karttimon itäpäähän pohjoisrannalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Yli-Karttimon itäpäässä olevan lahden, johon idästä laskee Veneheitonjoki, pohjoisrannalla Suolamminkankaalla. Kangas on mänty-kuusi-havumetsää kasvavaa moreenikangasta, mutta kohteen paikalla on runsaasti koivua ja jonkin verran katajaa. Paikalla kasvaa myös heinää ympäröivästä metsästä poiketen. Alueen läpi kulkee pohjois-eteläsuuntainen avolinja (aiempi rajavyöhykkeen raja?).

Kohteen kuvaus

Paikalla olevan lähes pohjois-eteläsuuntaisen asuinrakennuksen ala on n. 13 – 15 x 8 metriä. Selvästi erottuvan pohjoispään ala on noin 8 x 6 metriä, sen kaakkoisnurkassa on luonnonkivinen kiuas/uuni, jonka ala on n. 2 x 2 metriä ja korkeus n. 0,8 – 0,9 metriä. Rakennuksen eteläpään leveys on n. 8 metriä ja pituus ainakin 7 metriä. Rakennuksen eteläisin pää hahmottui heikosti. Rakennuksessa sekä multapenkka- että kiviperustusta, jälkimmäistä etenkin eteläosassa, jonka eteläseinä vaikutti lähes pitkänomaiselta röykkiöltä.

Tulisijattoman rakennuksen luoteisnurkka (talli? tms.) sijaitsee päärakennuksen kiukaasta n. 10 metriä itäkaakkoon. Kyseessä on itä-länsisuuntainen koirankaulasalvottu hirsirakennus, jonka ala on n. 6 x 7 metriä. Luoteisnurkassa jäljellä kaksi sahalla katkaistua hirsikertaa, muuten seinistä jäljellä hirsien sammalpeitteiset varjot.

Asuinrakennuksen kiukaasta kolmisenkymmentä metriä etelään avolinjan länsipuolella rannan tuntumassa kohdassa (7226 485 / 3635 127) on luonnonkivistä koottu kiuas, jonka ala on n. 2 x 2 metriä ja korkeus n. 0,8 metriä. Kyseessä lienee saunanpaikka, vaikka rakennuksen hahmoa ei kiukaan ympärillä voitu pintatarkastelussa hahmottaa.

Kohteeseen liittyy n. 20 – 25 näistä länteen oleva palamattomista kivistä koottu kivikasa (ala n. 1 x 1 m, korkeus 0,5 m, kohdassa 7226 509 / 3635 096). Kivet ovat kohtuullisia nostannaisia, sammalen alta pilkottaneiden kivien läpimitta oli n. 30 – 40 cm. Rakenteen tarkempi luonne ei ole selvillä. Samaan kokonaisuuteen kuulunee kohteesta n. 80 metriä itään ja n. 5 metriä kankaan etelärannasta tavattu kuoppa (ala n. 1 x 2,5 m, syvyys 0,4 m, kohdassa 7226 476 / 3635 202), joka maannoksensa perusteella selvästi historialliselta ajalta, lähes moderni.

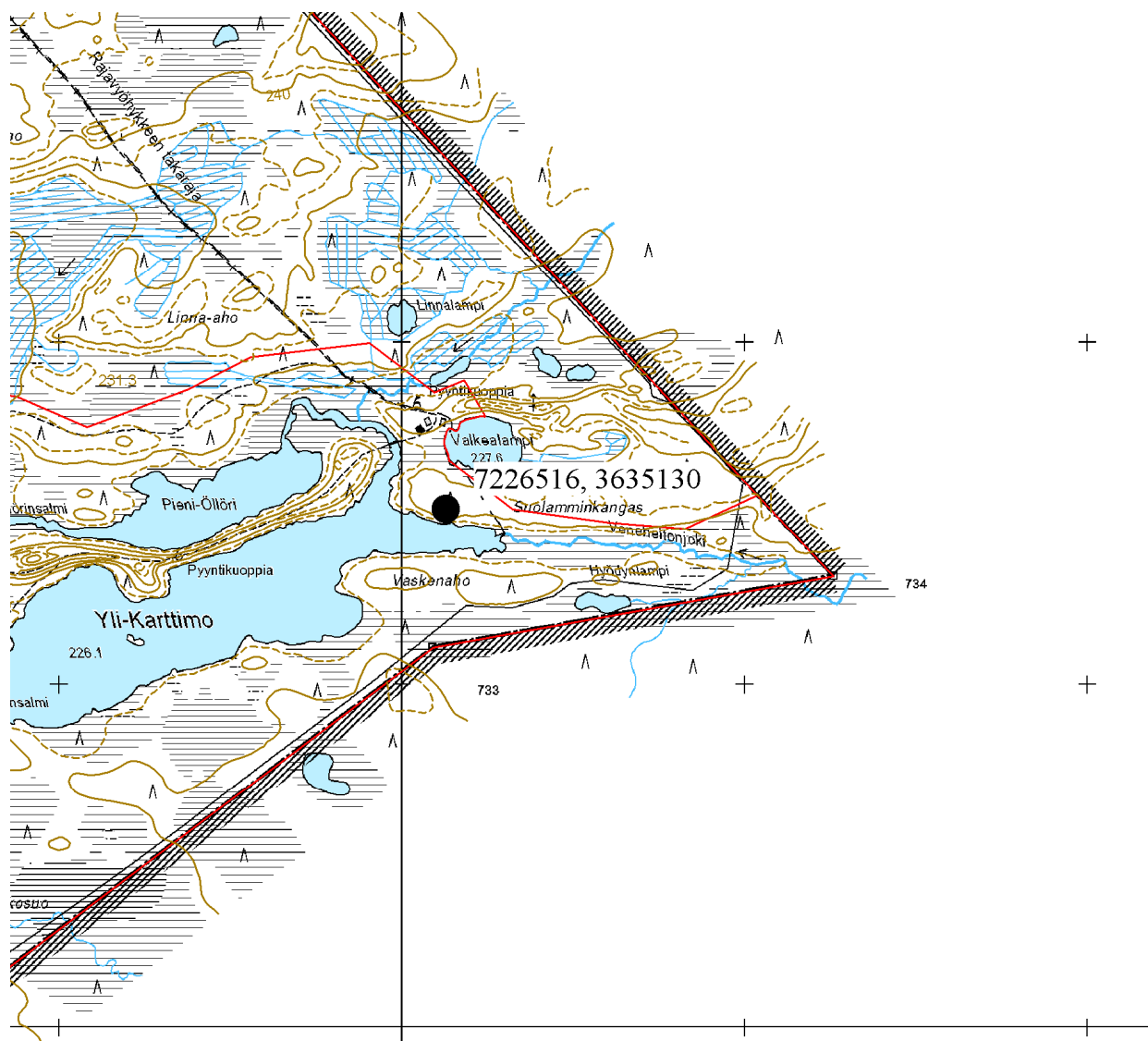
Kyseessä lienee metsätyökämpän paikka. Viljelyksen merkkejä ei kasvillisuudeltaan poikkeavalle alueelle tehdyistä koepistoista tavattu. Iältään kohde on suhteellisen nuori, eikä sitä voida pitää kiinteänä muinaisjäännöksenä.

Luokitusehdotus

Luokka 3. Ei täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä.

12. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, SUOLAMMINKANGAS

Metsätyökämpän paikka

Ote maastokartasta 4513 10 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

13. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKÄ, KIRKELÄ (länsi)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	tervahaudat (tervahaudat)
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokkaehdotus:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	4513 10 a
Koordinaatit:	x = 7225 689, y = 3633 427, z = 230 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkitä:	ei merkintää
Pinta-ala:	< 100 m ²
Etäisyystieto:	Suomussalmen kirkosta n. 45 km itäkoilliseen

INVENTOINTI

Aika/inventoija:	23.8.2007/Sarkkinen
Karttaotteet:	Maastokartta, 1:20 000 (SutiGis -järjestelmä)
Valokuvat:	ÖLLÖ_13_32a, ÖLLÖ_13_32b, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tervahauta Kalevalapuistoon kuuluvan Öllörinsärkän alueen eteläosassa Yli-Karttimon eteläisen lahden länsirannalla Linkkujoen suusta n. 350 m pohjoiskoilliseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kirkelä -nimisen lahden länsirannan tasaisella kuusivaltaisella aluskasvillisuudeltaan rehevällä rantavyöhykkeellä hiekkamoreenikankaan itälaidalla. Kohteen kaakkoispuolella on järvi, koillispuolella nousee rinne. Rannansuuntainen polku kulkee kohteen länsipuolitse.

Kohteen kuvaus

Paikalla on yksittäinen tervahauta, jonka halkaisija on n. 10 metriä. Tervahaudan puolisen metriä korkeat vallit erottuvat selvästi. Halssi on kohti itäkaakossa olevaa rantaa. Vallin päälle tehdyssä koepistossa erottui heikko huuhtoutumiskerroksen alku.

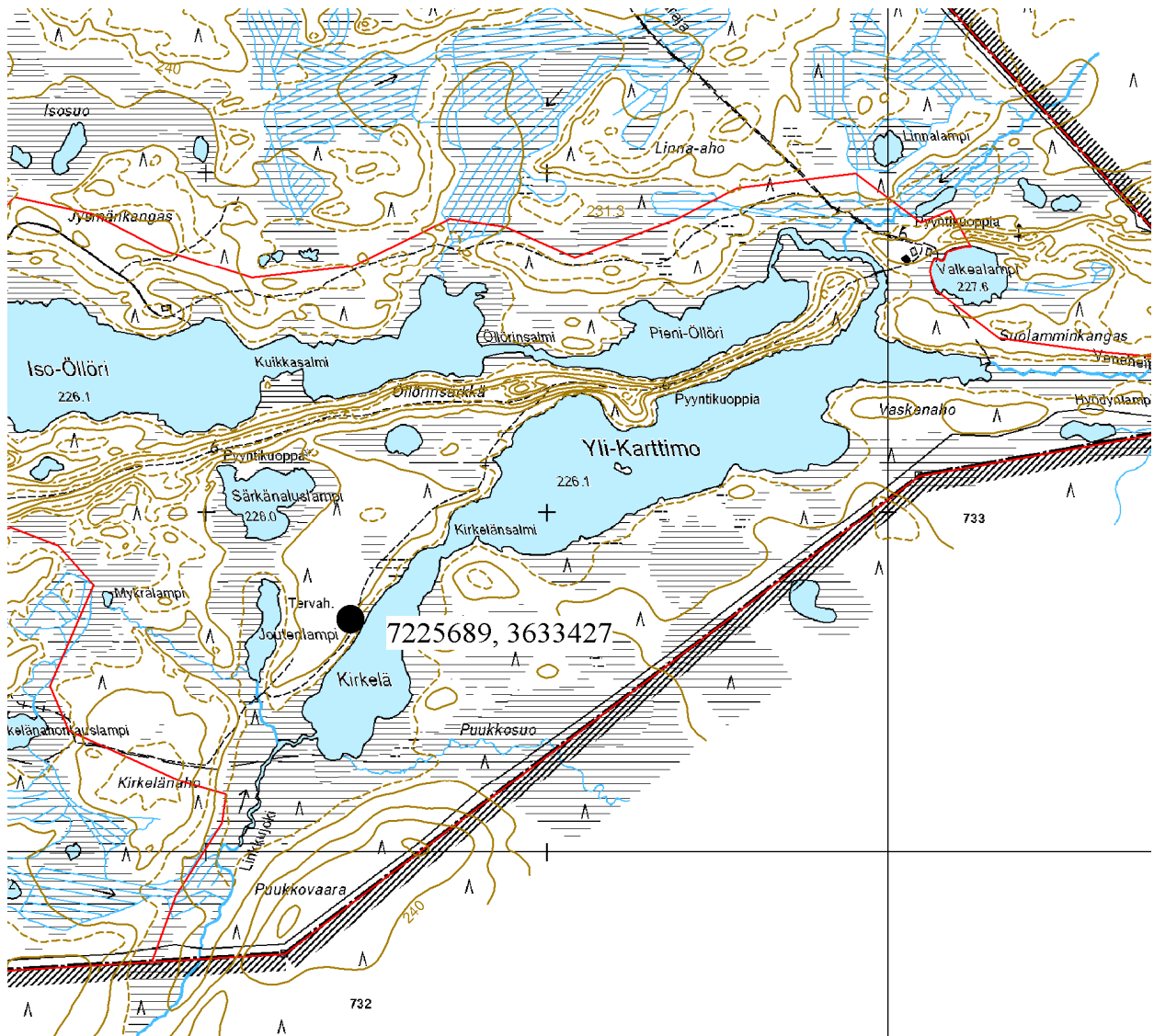
Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

13. SUOMUSSALMI, ÖLLÖRINSÄRKKÄ, KIRKELÄ (länsi)

Tervahauta

Ote maastokartasta 4513 10 a
Mittakaava 1:20 000

© Metsähallitus 2007

© Maanmittauslaitos 1/MYY/06

3. TULOSTEN TARKASTELU ALUEITTAIN JA YHTEENVETO

Inventoinnin tuloksia on mahdollista tarkastella ensinnäkin itsenäisinä alueellisina kokonaisuuksina. Tällöin luonnehdinnat jäävät varsin suppeiksi, mutta kertovat hyvin sitä millainen kokonaiskuva eri alueista muodostui inventoinnin aikana. Toisaalta alueelliset tulokset yhdistämällä voidaan tarkastella eri-ikäisten jäännösten ja eri elinkeinojen ilmentymistä ja piirteitä, jolloin voidaan paremmin hahmottaa eri alueiden ominaispiirteitä osana kokonaisuutta. Seuraavassa lyhyet alueelliset luonnehdinnat.

Karsikkovaara-Losolehto. Alue on varsin soista. Laajoja kankaita tai vaaroja on vähän, vesiä ei juuri lainkaan. Vähäiset kulttuurikohteet tavattiin parin lammen luota. Kahden modernin kämpänpaikan lisäksi ainoa tavattu kulttuurikohde oli yksi tervahauta

Martinselkonen. Laaja erämaa-alue, jolla suot ja kankaat vuorottelevat. Kulkukelpoinen Karttimojoki lännessä, etelälaidalla ja vähemmälle tarkastelulle jääneessä kaakkoiskulmassa suurempia järviä. Eteläisten vesien rannalla yksi esihistoriallinen asuinpaikka, jonka lähellä hiekkakankailla pyyntikuoppakohde, ehkä kaksikin. Leimallista Karttimojoen varren niityt niitty latojen ja –saunojen jäännöksineen. Sama toistuu vähemmässä määrin myös Löytöjokivarressa. Satunnaisesti tervahautoja. Useita metsätyökämpien paikkoja

Mesiönvaara. Yksi vaara ja lampi, suota, muutamia kankaita. Oleellista alueen eteläosan poikki kulkeva vanha polku, joka merkitty pilkoin. Ainakin parissa kohtaa kaiverrettuja merkintöjä. Kaakkoisosassa tervahauta.

Murhisalo. Laaja maisemaltaan vaihteleva alue, jossa runsaasti laajojakin järviä, joita yhdistävät useat joet. Alueen läpi johtavan vesireitin varrella yksi esihistoriallinen asuinpaikka ja vanhastaan tunnettu rautakautinen löytöpaikka. Useita kalasaunojen jäännöksiä kiukaineen, niittyjen käytöstä kertovia jälkiä, satunnaisesti koko alueella tervahautoja, pari metsätyökämpän paikkaa ja uittoväyläksi perattu vesireitti tammiseen. Kiinteästä asumisesta kertovat vienalaiskyliin ja – kulttuuriin olennaisesti liittyvä Autioniemen 1800-luvun talonpaikka, samoilla seuduilla on ilmeisesti ollut suomalaisperäinen asutusyritys jo 1600-luvulla, sekä 1800-luvun kruunununtorpan paikka.

Mäntypuro. Pienten lampien ja kankaiden rikkonainen pieni kokonaisuus. Nykyistä hirvestysaluetta. Hirvijahtiin liittynevät alueelta tavatut kaksi maakuoppakohdetta, jotka tulkittiin metsämiesten väijyntäpaikoiksi.

Rimpisuo. Suota, korkea särkkä, muutama kangas, vähän vesistöjä. Historiallisen ajan maankäytön jälkinä suoniittylato ja tervahauta.

Sydänmaanaro – Raatesuo. Laajalla alueella soiden ympäröimiä metsäisiä kankaita ja pieniä järviä ja lampia. Isot vedet ja joet kuitenkin puuttuvat. Vähäiseksi jääneen inventoinnin aikana tavattiin yksi tervahauta. Alueen läpi kulkenut vanha polku, johon liittyviä merkkipetäjiä pitäisi olla Sydänmaanaron pohjoisreunan kankailla. Alueella myös tervanpolttajien pilkkoja. Raatejärven rannat mainittu vanhaksi niityksi.

Vaskenvaara. Koillisosassa pari korkeaa vaaraa, lounaisosassa pitkä särkkä, jota raja myötäilee. Laajahkon Särkkälammen lisäksi pari pientä lampea. Särkän päällä yksi mahdollinen pyyntikuoppa, Särkkälammen rannalla moderni kämpän paikka. Nykyajan historiasta kertoo ylispetäjän kylkeen rakennettu käytöstä poistettu rajavartioiden tähystystorni.

Viisiriuhinen. Ei tarkastettuja kulttuurikohteita. Vanhojen kertomusten mukaan vanhaa kaskialuetta, mihin viittaavat myös Piirenahon nimi ja mahdollisesti myös Sakkolampi. Raatejärven pohjoisrannan Ukonniemestäkään ei havaintoja tehty.

Öllörinsärkkä. Laajahkojen järvien rikkoma alue, jonka läpi kulkee pitkä särkkä. Särkän lisäksi kankaita ja jokunen pienempi lampi. Alueen läpi kulkee Karttimojoen vesireitti, johon itäinen Veneheitojoen nimikin osaltaan viittaa. Särkällä useita keskenään ilmeisesti eri-ikäisiä pyyntikuoppia neljässä ryppäessä. Myös mahdollinen viideskin pyyntikuoppakohde lammen rannalla. Uudemman kulttuurin jälkinä autiotuvan, metsätyökämpän ja tervahaudan jäännökset. Erikoisuus Raippalammen itärannan rinteessä oleva ramppi.

Seuraavassa tarkastellaan mitä nämä alueelliset kokonaisuudet kertovat inventoitujen alueiden historiasta ja maankäytöstä.

Esihistoria. Alkuodotuksiin nähden esihistoriallisten kohteiden määrä jäi vähäiseksi; toisaalta ennestäänkään ei inventoitavilta alueilta kohteita juuri tunnettu. Kentällä kävi selväksi kaksi asiaa. Ensinnäkin maasto osoittautui ennen sellaiseksi, etteivät alueet juuri ole houkutelleet kulkijoita pitempiaikaiseen oleskeluun, ja jos ovat, on jälkien löytäminen vaikeaa. Toisaalta alueet ovat ilmeisesti aina olleet varsin syrjässä kulkuväyliltä. Tilanne Suomussalmen löydöistään rikkailla järviolueilla on aivan toinen.

Kumpikin kivikautistyyppinen kvartsiasuipaikka tavattiin vesireittien varrelta. Murhisalon asuinpaikka (kohde 1) sijaitsee Murhikosken niskalla olevan moreenikankaan vähäkivisellä rantatörmällä, joka on nykyistenkin kulkijoiden suosiossa. Suojelualueella rikkoutunutta maanpintaa on hyvin vähän, mikä osaltaan vaikuttaa kohteiden löytymiseen. Murhisalon vesistöjen varsilla on varmasti asusteltu muuallakin, mutta nyt nämä paikat jäivät löytymättä. Martinselkosten asuinpaikka (kohde 1) sijaitsee alueen eteläosassa kahden järven välisen salmen rannalla hiekkakankaalla. Juuri Lintulammen alueen hiekkakankaat ovat tässä mielessä hyvinkin potentiaalisia uusillekin havainnoille. Samoin nyt inventoimatta jäänyt Hoikkajärven alue on kiinnostavaa etenkin, jos se maaperältään on vastaavaa hiekkakangasta kuin Lintulammen alueen kankaat. Myös mahdollinen Karttimojoen reittiin yhtyvän Väisäsenpuron kerrallinen käyttö itään suuntautuneena reittinä on otettava huomioon.

Martinselkosen pyyntikuopat sijaitsevat alueen eteläosassa. Liejukankaan kapeimman kohdan poikki on viiden kuopan ketju (kohde 26). Karttimojoen pohjoispuolen särkällä on yksittäinen kuoppa (kohde 27). Lisäksi Liejukankaan pohjoislaidalla on useita maakuoppia, joista ainakin osa voi olla pyyntikuoppia (kohde 10). Öllörinsärkän alueella on ainakin 18 pyyntikuoppaa (kohteet Öllörinsärkkä 5 – 9). Yhtä lukuun ottamatta ne kaikki sijaitsevat kulkukelpoisen vesireitin läheisyydessä olevalla särkällä, luontaisella kulkureitillä. Yksittäinen Joutenlammen itärannan pyyntikuopaksi tulkittu kuoppa (kohde 5) sijaitsee hiekkakankaalla. Ainakin osa Öllörinsärkän pyyntikuopista on maannoksensa perusteella historialliselta ajalta. Myös läheisen Vaskenvaaran särkällä on yksittäinen kuoppa (kohde 2), joka lienee pyyntikuoppa. Ilmeisen myöhäisiä, mutta lähinnä esihistoriallisina tai hyvin varhaisina historiallisen ajan jäännöksiä voivat olla Murhisalon Saunasaaren maakuopat (kohde 18).

Asuinpaikoilta tavattujen kvartsi-iskosten lisäksi ainoa esihistoriallinen löytö on rautakauden lopulle ajoittuva kirves Murhisalon Kuikkaniemestä (17). Maastollisesti alue on kiinnostava, mutta kiinteän muinaisjäännöksen merkkejä ei alueelta löydetty.

Saatu kokonaiskuva osoittaa sen, että muinaisjäännökset ovat pääasiassa löydettävissä vesistöjen ja kulkureittien viereisiltä hiekkavilta tai muuten erityisen sovelialta paikoilta. Muinaisten pyytäjien voi olettaa liikkuneen alueilla laajemminkin, mutta heillä ei ole ollut juurikaan tarvetta pitempiäaikaiseen oleskeluun.

Metsästyks ja kalastus. Historiallisen ajan metsästykseseen liittyvinä kohteina voidaan mainita lähinnä Mäntypuron väijyntäkuopat (kohteet 1- 2). Tarkastamattomien kohteiden joukossa on tieto karhutalaasta Murhisalon Murhikoskenaholla. Myös kalastukseen liittyvät havainnot jäivät vähin. Ainoa tarkastettu kohde on Murhisalon Murhijärven rannalla oleva pilkka, jollaisia tiedetään käytetyn nuotta-apajien merkkeinä. Tarkastamattomien kohteiden joukossa on mainittu Murhisalon Siikakosken siianpyyntipaikka ja Saarijoen suussa oleva kevähauen pyyntiin käytetty kaivanto. Keväisen kalastuksen ohella on ruokavarantojen lisää saatu munittamalla lintuja. Tästä kertovat Murhisalon Murhijärveltä tavatut uutut (kohde 24). Myöhäiseen metsästykseseen ja kalastukseen liittyviä lienevät ne kämpän paikaksi nimetyt modernien erämajojen pohjat, joita tavattiin muutama (Karsikkovaara 1 – 2, Martinselkonen 28 ja Vaskenvaara 3).

Viljely. Inventoidut alueet ovat olleet lähes asumattomia, joten viljelyyn liittyvät kohteet jäivät vähäisiksi. Murhisalon Autioniemen lounaisrannalla on useita viljelyröykkiöitä (kohde 19), joiden luokse tehty koekuoppa paljasti ohuen peltokerroksen. Peltojen ikä jäi hämärän peittoon, mutta alueella arvellaan olleen talonpaikka jo 1600-luvun lopulla. Vähäisiä viljelyn merkkejä oli myös Autioniemen laella olevan Miina Huovisen talon alueella (kohde 2). Nuori viljelyaukea peltoraunioineen ympäröi Murhisalon Karhukankaan Kruununmetsätorppaa (kohde 3). Martinselkosen Lintulammen rannalla on lyhytaikaiseen asutusyritykseen liittyvää peltoa (kohde 3). Kaskitalouden jälkiä ei varmuudella tunnistettu. Sellaisesta kertovat ainakin lukuisat aho-päätteiset nimet, joita tavataan useilta alueilta. Oma lukunsa tässä on Viisiriihisen paikantamattomat metsäriihet.

Murhisalon puiston alueen ulkopuolelta tavattiin Autioahon pohjoisreunalta tupasija, jonka läheisyydessä pieni peltoala ja mahdollinen kellarikuoppa.

Niittytalous. Karjatalouden perustana ovat olleet järvenrantojen, joenvarsien ja suonreunojen luonnonniityt. Niittytalouteen liittyviä jäännöksiä tavattiin Martinselkosen (kohteet 9, 13 – 25, 33 - 38), Murhisalon (kohteet 21, 22 – 23, 28) ja Rimpisuon (kohde 4) alueilta. Lisäksi Sydänmaanaron Raatejärven rannalla on tarkastamattomia niittytalouskohteita. Lukuisimpia ovat niittyladot.

Murhisalossa on säilynyt joitakin heinäsaunan tukipuita. Myös muutamia ladonpaikkoja on tiedossa. Kuiva- ja Hietajokien vanhat niittyalueet on esitetty osassa Murhisaloo käsittelevän luvun D-kohdassa. Murhisalosta tavattu erikoisuus on niittylaavun paikannettu paikka rakenteineen.

Martinselkosen Karttimo- ja Löytöjoenvarrella on ollut lähemmäs 40 niittylatoa (topografikartta 1.20 000, 1969). Inventoinnin aikana alueelta tavattiin kuusi niittysaunaa. Näiden sijoittumisesta tehtiin huomio, jonka mukaan kunkin palstan väellä on ollut oma niittysaunansa. Vanhoilla kartoilla Ruhtinansalmen kylään kuuluviksi merkittyjen niittypalstojen alueilta näyttää olevan

yksi niittysauna kullakin. Havaintoa vahvistavat myös paikannettuja kohteita täydentävät tiedot tarkastamattomista niittysaunoista, jotka nekin näyttäisivät sijaitsevan vastaavasti kukin omalla palstallaan. Martinselkosesta tavattiin yksi rantaniittyjen vesittämiseen käytetty paisutus- eli juoksutusoja.

Metsätalous ja uitto. Metsätyökämppeä tavattiin runsaimmin Martinselkosen alueelta (kohteet 29 – 32). Murhisalon alueelta tarkastettiin yksi (kohde 27), jonka lisäksi Kivijärven itärannalla on tarkastamaton kämpänpaikka. Myös Öllörinsärkän alueen itäosassa on metsätyökämpäksi tulkittu kohde (kohde 12). Metsätyökämppekohteet ovat keskenään hyvin samantapaisia. Ne koostuvat asuinrakennuksesta, johon liittyy kiuas tai uuni. Näiden läheisyydessä on usein tulisijaton ulkorakennus (talli/varasto) sekä sauna. Martinselkosen Juoksutuksenahon etelälaidalla on leimauskämppeä, jonka vierellä on rakennusteknisesti ja historiallisesti kiinnostavan puoliavoimen kotuksen hyväkuntoiset jäännökset. Kookkain metsätyökämppe on Pietikäisenlammen kämppeä, jossa varastot/tallit ovat liittyneen asuintilan yhteyteen. Murhisalon vesistöt on raivattu uittoja varten (kohteet 12 – 14), alueella on myös kaksi tammen paikkaa (kohteet 10 – 11). Muistona hakkuiden ajasta on myös Martinselkosen Liejukankaan ikikelon kylkeen silpaistussa pilkassa erottuvat kaksi kruunukirveen leimaa. Metsätyökämppeät ovat muistoja 1900-luvun savotoista, toki joukossa voi olla joku vanhempikin.

Tervanpolto. Tervanpolton yleisyydestä kertovat nyt tarkastetut 26 tervahautaa, joiden lisäksi tarkastamattomien kohteiden joukossa on kaksi tervahautaa. Tervahautoja oli kahdeksalla alueella kymmenestä. Eniten niitä oli Murhisalossa (13) ja Martinselkosessa (8), joiden lisäksi viidellä alueella oli yksi kullakin. Yhteistä näille on niiden sijaitseminen jokseenkin lähellä vesiyhteyttä tai tasaista suota, jota pitkin terva on voitu kuljettaa pois. Syrjäisimmiltä alueilta, hautoja ei tavattu (Mäntypuro, Vaskenvaara, Martinselkosen koillispuoli). Sydänmaanaron Raaterasissa jäi ilmeinen tervanpolttajien aluevarausmerkkipilkka paikantamatta. Sen sijaan Murhisalon alueen ulkopuolelta sellainen tavattiin (kohde C 2).

Asutus. Merkit esihistoriallisen ajan asutuksesta jäivät pariin tarkemmin ajoittamattomaan kivikautistyyppiseen kvartsiasuinpaiikkaan. Kaikki alueet ovat olleet varsin syrjässä varhaisimmasta historiallisestakin asutuksesta. Murhisalon alueen lähellä oleva Marjovaara on kirjallisten lähteiden mukaan asutettu jo 1600-luvun puolimaissa, mutta asutuksen sijainti ei ole selvillä. Tässä yhteydessä on kiinnosta tieto heti Murhisalon alueen ulkopuolelta tavattu vanha tupasija, johon liittyy kellarimainen kuoppa ja pieni peltoalue (kohde Murhisalo C 1). Paikallisen perimätiedon mukaan kyseessä olisi marjovaaralaisten ensimmäinen asutusyritys, mistä sittemmin olisi siirrytty nykyisen Marjovaaran kylän paikkeille. Ilmeisesti myös Murhisalon Autioniemeen on perustettu talo jo 1600-luvun lopulla (vrt. kohde 19).

Vienalaiskylien perua on Murhisalon Autioniemen myöhempi talonpaikka, jossa tietäjä Miina Huovinen asui 1800-luvun puolimaissa (kohde 2). Se kuuluu oleellisena osana vienalaiskylien historiaan ja on näin nuoresta iästään huolimatta katsottava kiinteäksi muinaisjäännökseksi.

Oma lukunsa on Murhisalon Karhukankaan kruununtorppa/metsänvartijatila 1800-luvulta (kohde 3). Laajan heinittyneen peltoaukean ympäröimä talonpaikka rakennusraunioineen on maisemallisesti poikkeava kulttuuriympäristö luonnonpuistossa. Oma kysymyksensä on missä määrin juuri tuon kruununtorpan toiminta on jättänyt jälkensä lähiympäristöön. Vuoden 1895 katselmuksen (Rytkölä 2005, s. 312–313) niittyluettelossa vilahtelee tuttuja nimiä (Partapuro, Louhenkorpi, Putikonsuo, Murhijärven saari). Herää kysymys kuinka moni lähialueiden tervahautoista on juuri tuon talon asukkaiden tuotosta. Kenties juuri joku Karhukankaan

isännistä iski niityllä ollessaan reppunaulan ikipetäjän kylkeen Pienen Murhijärven alavassa ja niityksi sopivassa saarella (ks. kohde 8).

Martinselkosen Lintulammen rannalla on tehty asutusyritys 1800(1900?)– luvulla, mutta lupa pysyvän asutuksen perustamiseen ei paikalla ole saatu (kohde 3).

Tilapäisluonteista asutusta edustaa jo mainittujen erätalouteen liittyvien kala- ja niittysaunojen, niittylaavujen ja metsätalouteen liittyvien kämpänpaikkojen lisäksi yksi Martinselkosessa oleva piilopirtin paikka, missä asujan kerrotaan piileskelleen sotaa paossa yhden talven ajan. Myöhemmin rakennus on ollut erämiesten käytössä

Yhteenveto. Etenkin Martinselkosen ja Murhisalon tulokset antavat monipuolisen alueiden maankäytöstä ja historiasta. Kulttuurikohteiden avulla voidaan hahmottaa alueiden kehitystä ja tapahtumia läpi historian. Osaan kohteista on mahdollista löytää lisätietoa historiallisten lähteiden kautta. Pienemmiltä alueilta saatu informaatio jäi suppeammaksi, mutta nekin osaltaan heijastelevat laajempaa kehitystä. Lopuksi on muistutettava, että tämäkin on vain otos niistä ihmistoiminnan jäljistä, joita maastossa on.

KÄYTETYT LÄHTEET

Heikkinen, Liisa – Pouke, Mika (2000); *Kotiseutumme kasvot. Suomussalmen kulttuuriympäristöohjelma*. Kainuun ympäristökeskus. Alueelliset ympäristöjulkaisut 197. Kajaani.

Huurre, Matti (1992); *Suomussalmi esihistoriallisella ajalla. Leipä luonnosta. Suomussalmen historian kymmenen vuosituhatta*. Helsinki/Keuruu

Kainuun maakunnallisesti merkittävät muinaisjäännökset. Kainuun maakunta –kuntayhtymä. B:6 Kajaani 2007.

Kalevalapuistot – Rajan elämää ja erämaan luontoa. Toim. Päivi Tervonen ja Kerttu Härkönen. Julkaisija Metsähallitus. Kajaani 2005.

Niukkanen, Marianna (2006), *Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset. Ohje määrittelyyn ja suojelemaan*. Käsikirjoitus. Museovirasto.

Paulaharju, Samuli (1922); *Kainuun mailta. Kansantietoutta Kajaanin kulmilta*. Porvoo/Helsinki (2. p. 1958)

Rytkölä, Heikki (2005); *Karjala Kainuussa. Rajakyläien vaiheita 1700-luvun lopulta 1920-luvulle*. Oulun Yliopisto. Lönnrot-instituutin julkaisuja n:o 9/Oulun Historiaseuran julkaisuja. Scripta Historica 31.

Tervonen, Päivi (2007); *Inventointiraportti. Kalevalapuiston rakennusperintökohteiden inventointi kesä-heinäkuu 2007*. Käsikirjoitus.

Turpeinen, Oiva (1992); *Suomussalmi 1500-luvulta 1990-luvulle. Leipä luonnosta. Suomussalmen historian kymmenen vuosituhatta*. Helsinki/Keuruu

Uino, Pirjo (2000); *Inventoinnin raportointi ja muinaisjäännösrekisteri – alustava ohjeisto. Arkeologinen inventointi. Opas inventoinnin suunnitteluun ja toteuttamiseen*. Toim. Päivi Maaranen ja Tuija Kirkinen. Museovirasto.